Devşirme

JÜRGEN EBERTOWSKI

ÇEVİREN SÜHEYLA KAYA

Literatür

DEVŞİRME JÜRGEN EBERTOWSKI

TARİH
içinde
ROMAN
içinde
TARİH

LİTERATÜR
TARİHSEL
ROMANLAR
DİZİSİ

JÜRGEN EBERTOWSKI

Devşirme

ÇEVİREN

SÜHEYLA KAYA

LİTERATÜR YAYINLARI: 426
Tarihsel Romanlar Dizisi: 26

DEVŞİRME
Jürgen Ebertowski

Kitabın Özgün Adı:
Knabenlese

Çeviren
Süheyla Kaya

Yayın Yönetmeni
Abdullah Yılmaz

Yayına Hazırlayan
Işıl Özgüner

Kapak Tasarımı
Mithat Çınar

Baskı Öncesi Hazırlık
Emel Atik

Birinci Basım, Haziran 2006

Baskı ve Cilt:
Mart Matbaası
Tel: (0212) 321 23 00

ISBN: 975-04-0383-5

© Ullstein Buchverlage GmbH, Berlin 2005

© Copyright 2006, Literatür: Yayıncılık
Bu kitabın yayın hakları ONK Ajans Ltd. Şti. aracılığıyla
Literatür: Yayıncılık, Dağıtım, Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir.
Kitabın tamamı veya bir bölümü hiçbir biçimde çoğaltılamaz,
dağıtılamaz, yeniden elde edilmek üzere saklanamaz.

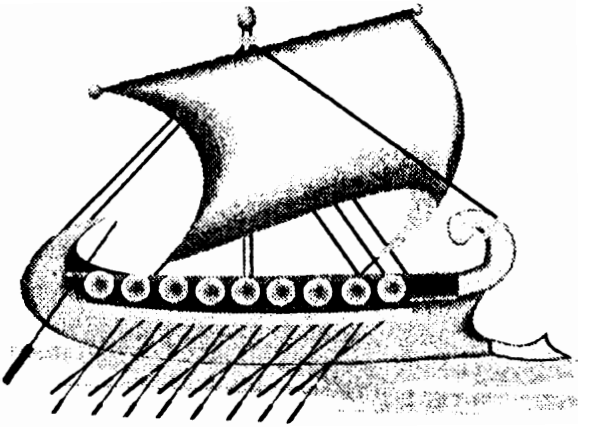
LİTERATÜR(a)
Yayıncılık, Dağıtım, Pazarlama Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak, Dünya Han, No: 18-20 Kat: 5 Beyoğlu 34433 İstanbul
T 0(212) 292 4120
F 0(212) 245 5987
E literatur@literatur.com.tr
www literatur.com.tr

Tarık Seden'e...

Teşekkür

Hiçbir kitap tek başına yazılamaz. Bu kitabın yazımı sırasında doğrudan ya da dolaylı teşvik ve yardımları için Gisbert Haefs, Orhan Pamuk, Joseph S. Abela, Hajo Dürr, Jürgen Renken, Dieter Linne ile Hatsue ve Kunimori Yashiro'ya teşekkür ediyorum.

Devşirme

Kaptan Sokrates'in Yelkenlisi Rotasından Ayrılıp Issız Bir Koya Yönelir

Nisanın ortalarıydı; adalarla denizin içine doğru uzanan kara parçası arasında sabah sisi yavaş yavaş çözülmeye başlamıştı. Beyaz mermer bir ibadethanenin bulunduğu ormanla kaplı yarımada, kıyı boyunca uzanan sıradağların arasından, adeta bir sürgü gibi uzatmıştı kendisini yelkenlinin önüne. Pamuk kıvamındaki sis, insana ölüymüş hissi veren hareketsiz deniz, Kaptan Sokrates'e güneşli bir gün vaat ediyordu.

Dalgalı denizlere dayanıklı, sağlam ve güvenilir Deniz Kırlangıcı'nın kaptanı keyifle yaslandı küpeşteye. Tayfalardan ikisi, rüzgâr şimdi karaya doğru esmeye başladığından, yelkenleri düzeltmeye koyulmuşlardı. İri yapısına rağmen bacakları kısa, göğüs kafesi de fıçıyı andıran orta yaşlı kaptanın, gözünü beklentiyle kendisine dikmiş dümencisine başıyla işaret vermesi üzerine, adam bütün gücüyle dümen koluna abandı. Deniz Kırlangıcı aniden hızla sol tarafa dönerek, bir tarağın dişlerinden çıkarmış gibi görünen köpüklü dalgaların habercisi olduğu sığ noktanın etrafından dolaştı. Oysa bu sinsi tuzak kim bilir kaç denizcinin felaketi olmuş-

tu. Fakat Kaptan Sokrates her kör kayayı, her akıntıyı, kıyı şeridindeki her karış toprağı avcunun içi gibi tanıyordu. Babasına –toprağı bol olsun– güneye yaptığı bir yolculukta ilk kez eşlik ettiğinde daha çocuk denecek yaştaydı. O zamandan beri de hep bu sulardaydı. Babasından sadece denizciliği değil, kimsenin ruhu duymadan kaçakçılık yapmayı da öğrenmişti. Zira herkes tarafından Kanuni diye adlandırılan ve uzun zamandır Osmanlı İmparatorluğu'nun hükümdarı olan Sultan Süleyman, ithal ve ihraç mallarına yüksek vergiler koymayı sürdürdüğü için, kaçakçılık kazançlı bir iş olup çıkmıştı. Habsburg Hanedanlığı ile İranlılara karşı durmaksızın yapılan seferler nedeniyle, gerek Müslümanlardan, gerekse de Hıristiyan ve Yahudilerden özel vergiler istenmiş, bu da ülkenin en ücra köşelerinde bile isyanların patlak vermesine yol açmıştı. Kanuni'nin imparatorluğu sırasında, zeytinyağının fiyatı bir hafta içinde üçe katlanmıştı. Oysa halkı isyana iten bu durum, Kaptan Sokrates ve onun kaçakçı dostlarını memnun ediyordu: Venediklilerin yönetiminde bulunan Kıbrıs ve Girit'ten gelen yağ her zamankinden daha ucuzdu. Kaptan Sokrates dağınık sakalını sıvazlayarak gülümsedi. Bu isyan yılı onun için çok kârlı geçmişti.

Bölgenin en gözü pek bilinen denizcileri sayısız korunaklı koylardan birine demir attıkları o kötü havalarda bile, Deniz Kırlangıcı'nın kaptanı, yaz kış demeden, yelkenlinin burnunu hep dar kara parçasının en tepesindeki ibadethanenin kar beyaz sütunlarına çevirmişti. Bugüne kadar risk almaya değmişti; bu büyük, güvenilir yelkenliyle fırtınalı denizlerden çekinmesi gerekmiyordu.

Sözün kısası kaptanın işleri tıkırındaydı: Kıbrıs ve Girit'te yaşayan Venediklilere Anadolu'dan buğday, yün ve bazen de bakır levhalar getiriyor, dönüşte ise İstanbul'un Fener semtinde yaşayan Hıristiyanlar ve Yahudiler için şarap, za-

man zaman da Altın Boynuz'un kuzey yakasında yaşayan Cenevizliler için Galata veya Pera'ya tuzlanmış domuz eti taşıyordu.

Kaptan Sokrates, Marmara Denizi'ne açılan Çanakkale Boğazı'nı geçip Sahil İdaresi'nin gümrük veya devriye gemilerine yakalanmamışsa, vereceği rüşvetlere rağmen, oldukça iyi bir kazanç göz kırpıyor demekti kendisine.

Doğru zamanda, doğru insanların gözlerini yummalarını sağlamak için kesesinden çıkan gümüş paraları düşününce yüzü asıldı. Sonbaharda yaptığı son seferde, Fener ve Pera'daki sürekli müşterileri için getirdiği Kıbrıs şarabından çok iyi para kazanabilecekken, ne yazık ki Gelibolu'daki liman yetkililerine oldukça fazla rüşvet ödemek zorunda kalmış, bu da kâr miktarını çok düşürmüştü.

Topal Niko'nun meyhanesine, Saray'da nöbetçilik yapan birkaç arkadaşıyla gizlice ama düzenli gelen akağanın dediğine göre, bunun sorumlusu, herkesin "Talihli Kene" diye adlandırdığı Sadrazam Rüstem Paşa'nın –Tanrı onun açgözlülüğünün cezasını versin– hırsıydı. Kanuni'nin hem damadı hem de sadrazamı sıfatıyla, uygun miktarda para karşılığında, Saray hizmetlerinde hiç planda olmayan terfiler bile yaptırabilirdi. Süleyman'ın imparatorluğunda artık imkânsız yoktu, tabii eğer "Talihli Kene"nin bundan herhangi bir çıkarı olacaksa. Saray'daki terfiler için olduğu gibi gümrük veya ithalat belgeleri için de geçerliydi bu. Özellikle, ticari malların denizyoluyla Marmara Denizi üzerinden İstanbul'a getirilmesini mümkün kılan Gelibolu defterdarının hazırladığı nakliye belgelerinin fiyatı son günlerde olağanüstü artmıştı.

Yine de Kaptan Sokrates'in şikâyet etmesi için herhangi bir neden yoktu. Sisam'a ikinci bir yelkenli siparişi vermiş, memleketi olan adadaki evinde ekip biçtiği alan oldukça genişlemişti. Koyun ve keçi sürüleriyle ise üç çoban birden ilgi-

lenmekteydi. Hele bir de ikinci yelkenli Kıbrıs'a gidip gelmeye başlarsa...

Kaptan Sokrates'in bu hoş hayali, baş taraftaki tayfanın avazı çıktığı kadar bağırmasıyla sona erdi.

"Kaptan, biri karaya doğru yüzüyor!"

"Hayır" dedi dümenci açılmaya başlayan sisin içine gözlerini dikerek. "İki kişi! İki kafa görüyorum!"

Kaptan Sokrates ön tarafa doğru koştu. En yakın adayla burun arasındaki üç millik mesafe giderek büyüyordu: Yüzücüler yarımadanın ucuna varmışlar ve ibadethanenin hemen altındaki sığ sulara yönelmişlerdi.

"Kahrolsun bu da ne demek oluyor!" diye homurdandı Kaptan dümenciye dönerek.

"Ne bileyim, herhalde Martı Adası'ndan geliyorlar. Balıkçı çocuklar olmalı."

Burna en yakın ada Martı Adası'ydı; yıldız biçiminde, üzerinde kimsenin yaşamadığı, taşlı, sert çalılıklarla kaplı bir adaydı ve sadece yazları anakaradan balıkçılar birkaç keçi getirirdi buraya otlasınlar diye.

Kaptan düşünceli düşünceli kafasını salladı, zira bitkin vaziyette kıyıya yanaşmakta olan iki kişinin üzerinde parlak kırmızı gömlek ve pantolonlar vardı. "Hayır" dedi. "Bunlar devşirmeler. Yeniçerilerden kaçıyor bunlar."

"Kahrolası zalimler!" diye homurdandı dümenci.

Kaptan Sokrates tayfalara ve dümenciye sert emirler yağdırarak kıç tarafa koştu. "Çabuk! Takipçiler gelmeden buradan hemen gitmeliyiz!"

Kırmızı giysili çocukları takip etmekte olan öfkeli askerler tarafından görülmek iyi olmazdı: Deniz Kırlangıcı'nın zulasında tatlı Kıbrıs şarabı gizliydi çünkü. Eğer yelkenli bulunur ve mürettebat rüşvet yemeyen bir kadının huzuruna çıkarılırsa, kazığa oturtulmaları bile söz konusu olabilirdi.

Kaptan dümenciyle birlikte dümeni sancağa doğru kırdı.

"Nereye?"

"Kaplumbağa Koyu'na!"

Deniz Kırlangıcı kıyıdaki yüksek dik kayalıklara kırdı rotasını. Kaplumbağa Koyu, "Balık Taşı" ve "Maymun Kayası"nın arkasındaydı. Yelkenliden biraz daha büyük veya daha derin bodoslaması olan her gemi, kaçınılmaz olarak koy girişindeki bu kayalıklara bindirirdi.

Demir atılır atılmaz hızla yelken ve direk indirildi. Sonra kaptan ve dümenci suya bata çıka kıyıya vardılar. Bitki örtüsünün seyreldiği bir yer bulana kadar koyun güney kısmındaki ormanlık bayırı çıktılar. Durdukları yerden adaları ve burnun ucunu görebiliyorlardı.

Kaptan, "devşirme" diye aklından geçirirken, Sultan Süleyman ve sülalesini yüksek sesle kalayladı bir güzel. Demek yine zamanı gelmişti! Kanuni'nin adamları beş yılda bir köylere gelir, orduya hizmet için eğitmek üzere Hıristiyan çocuklardan oluşan haraçlarını alırlardı. Bu talihsiz çocukların akıbeti hakkında hiçbir şey bilinmezdi. Ama anakarada çocukken kaçırılmış, zengin eski muharip olarak ailesine geri dönmüş adamlardan sıkça söz edilirdi, bu yönde rivayetler çok yaygındı.

Kaptan yumruklarını sıktı, iki oğlu düşmüştü aklına şu an. Onlar henüz sekiz yaşında değillerdi, yani devşirme için konulan asgari yaş haddinin altındalardı. Ama bu kez düşünceleri, yeniçerilerin kadıyla birlikte iki ağabeyini almaya geldikleri o güne kaydı. Vaftiz defterini göstermekle yükümlü olan köy papazı, Kaptan Sokrates'in ağabeylerinden sadece birini almaları için yeniçerileri razı etmeye boşuna çalışmıştı. Onlara bu adadan iki çocuğu askere alma emri verildiğinden hiç yumuşamamışlardı. Daha sonraları komşu ada Leros'ta zengin bir tüccarın, iki oğlunu almamaları

için para verdiği, onların yerine Kaptan Sokrates'in ağabeylerini aldıklarını öğrenmişlerdi. Günün birinde babası Leros'a gitmiş, bir hafta sonra da tüccarın başı gözü yarılmış cesedi bulunmuştu bir zeytinlikte. Kaptan yere bir tükürük fırlattı. Ağabeyleri zengin adamlar olarak geri dönmemişlerdi!

Gözleri burunda dolaşıp çocukları görmeye çalışırken buna benzer hatıralar geçiyordu aklından Kaptan Sokrates'in. Çocuklar, yarımadanın sık ağaçlı ormanlarla kaplı sırtlarına kaçmışlardı herhalde, zira kıyıya yakın ağaçların ve çalılıkların arasında en ufak bir kırmızılık göze çarpmıyordu.

"Artık onları göremiyorum. Ya sen?"

Dümenci başını salladı. "Hayır. Ama kahrolası takipçiler göründü bile!" Martı Adası'nı işaret etmişti. Bir kadırganın, sisleri yararak burnun ucunda yavaşladığını gördüler.

Kaptan Sokrates kıs kıs güldü. "Eğer adayla yarımada arasındaki geçitten geçmeye kalkarsa..."

Fakat kadırganın kumandanı dikkatliydi ya da kendisini bekleyen ve buraya gelirken Kaptan Sokrates'in de sakındığı sığlıkların farkındaydı.

Dört çift kürekli iki filika suya indirilmiş, kürekçilerin dışında altı yeniçeri daha binmişti filikaya. Askerler ellerinde uzun yaylar taşıyorlardı. Karanlık kadırganın gövdesinde, enselerine sarkan, uzun, beyaz keçe külahları seçiliyordu.

Filika, burnun etrafında kıyının yakınından dolaşmış ve yarımadanın karadan ayrıldığı kumsala ulaşmıştı. Oradan geriye döndü.

Kaptan ve dümencisi, filika kadırgaya yanaşıp yukarıya çekilinceye kadar beklediler. Ancak savaş gemisinin kıç tarafı tamamen Martı Adası'nın arkasında kaybolduğunda indiler bayırdan aşağı.

"Hava kararıncaya kadar koyda bekleyelim" dedi kaptan.

"Çok iyi olur" yanıtını verdi dümenci, zira bir haydudun kazığa oturtulmasına tanık olmuştu bir kez.

Üç Akağanın Deniz Yolculuğu

Güneş tam tepedeydi, yaz sıcağı kavuruyordu adeta, deniz ise sabah saatlerinden beri durgundu. Doğudaki yarık dağların bulunduğu bölge, belli belirsiz soluk sarı bir şerit biçiminde erimişti sanki.

Ufukta peygamberin yeşil bayrağıyla Babıâli Donanması'nın gümüş renkli hilal ve yıldızlı kırmızı bayrağını taşıyan bir kadırga, yassı kubbeler oluşturmuş takımadaya doğru yöneldi. Yirmi çift kürekçi boğuk vuruşlarının ritmine uyarak aynı anda asılıyorlardı küreklere.

Kadırga kumandanı, yeniçeri bölüğünün kumandanı çorbacı ve dev cüsseli bir adam savaş gemisinin kıç tarafında oturuyorlardı.

Kumandan dudaklarını ısırarak, birbirine bağlanmış olarak oturan kırmızı giysili erkek çocuklara baktıktan sonra kafasını salladı.

"Hayır, beyler, eğer Martı Adası Geçidi'nden geçseydim, gemiyi kaybetme riskiyle karşı karşıya kalırdım. Ayrıca, iki kaçak çoktan ormanın içinde kaybolmuşlardır, köpekler olmadan bir orta yeniçeri bile bulamazdı izlerini!"

"Bir orta, bir bölük!" diye düşündü çorbacı acıyla. "Eğer bir orta askerim olsaydı, gemiden kimse kaçamazdı!"

Çocuklar karanlıktan yararlanarak halatla denize inmişler ve burnun önündeki adalardan birine yüzmüşlerdi. Diğer çocukların bu kaçışı gizledikleri kesindi, karşılığında da bir

güzel kırbaçlanmışlardı. Kırbaç cezasından gece nöbeti tutan ihmalkâr dört yeniçeri de nasibini almıştı elbette. Çorbacı devşirmeler için kendisine sadece yarım bölük yeniçeri veren kumandanını düşündü hınç duyarak. Çünkü kahrolası Rüstem Paşa yine bulabildiği her askeri av için görevlendirmişti.

Kadırgaya çorbacıyla birlikte Sultan'ın hareminin kapısında nöbet bekleyen üç akağa ve Saray nöbetçilerinden oluşan yarım düzine kadar silahtar binmişti.

Çorbacı önce silahtarların eksik yeniçerilerin yerine gönderildiğini sanmış, ancak çok geçmeden öğrenmişti gerçeği: Üç hadımağanın, sağ kaşının üzerinde yıldız şeklindeki yara izinin dikkat çektiği, son derece ihtişamlı giysiler giymiş ve adeta bir yağ dağını andıran ağası Ahmed, çorbacıyla kadırga kumandanlığına, Sadrazam'ın emirlerini ileten bir yazı sunmuştu. Bu yazıda bütün yeniçerilerin ve gemi mürettebatının resmen Ahmed'in kumandası altında bulunduğu beyan edilmekteydi. Silahtarlar ise onun maiyetiydi.

Hadımağa, tabiri caizse ilk icraat olarak kumandanın görevlerine el koydu. Uzun süredir askerlik hizmeti yapan kadırga kumandanı, ilk kez bir hadımdan emir alacaktı. Çorbacı, savaşan askerleri hiç önemsemeyen, ne yapıp edip padişahlara sözlerini dinleten bu kendini beğenmiş hadımlardan hiç hoşlanmıyordu. Savaş gemisinin kumandanı da aynı duygular içindeydi.

Yolculuğun ilk günlerinde, ortalıkta hadımağalar veya silahtarları yokken, bu tiz sesli, balmumu suratlı, devasa yağ torbalarını andıran üstlerini sık sık çekiştiriyorlardı. Ancak bu küçümseme, bir keresinde gemi subaylarından birinin hadımağaların liderine çarpmasının ardından, hadımağanın subaya bağırıp çağırması üzerine olup bitenlerden sonra, sahici bir saygıya bırakmıştı yerini. Hadımağanın diklenme-

sinden sonra subayın eli, gümüş kılıfının içinde, kemerinden sallanan palasına kaymıştı. Ve adam daha silahını kılıfından yarıya kadar sıyırmıştı ki, hadımağa şiddetli bir kılıç darbesiyle subayın kafatasını boynuna kadar ikiye ayırmıştı. Hadımağa kılıcını nasıl bu kadar hızla çekebilmişti; sihirbazlık gibi bir şeydi adamın yaptığı. Çorbacı, saldırı karşısında bu kadar hızlı ve isabetli tepki veren birini hayatı boyunca hiç görmemişti. O andan sonra gemi kumandanı da hadımağalar hakkında düşüncesizce sözler sarf etmeme kararı almıştı.

Kadırga durgun deniz üzerinde, ardında yelpazeyi andıran düzenli dalgalar bırakarak ilerlemekteydi; deniz adeta ayna gibiydi. Ilık esen rüzgâr nedeniyle, İslam'ın, ana direğe çekilmiş yeşil bayrağı bazen belli belirsiz hareket ediyordu.

Akağaların başı kumandana cevap vermeden önce boğazını iyice temizledi: "Gemiyi iki kaçak çocuk için tehlikeye atmamanız gerektiğini anlıyorum tabii Kaptan, ama bana bir görev verilmişti ve ben bu görevi yerine getirdiğimi düşünüyordum. Çocuklardan biri, tam efendimin düşündüğü gibiydi, yerine birisini bulmak uzun süre alacağa benzer. Üstelik..." Hadımağa parmağını sağ kaşının üzerindeki yıldız biçimindeki yara izine götürürken çorbacıya bakarak sert bir ses tonuyla konuşmayı sürdürdü. "Üstelik öğrendiğime göre de şu an rotamızı çevirdiğimiz adalar devşirme toplamadan muaf tutulmuş!"

Çorbacı gözlerini yere indirdi, hadımağa haklıydı. Önlerindeki adalar Sultan'ın emriyle devşirme toplamadan muaf tutulmuştu. Çorbacının yanında, halıyla kaplanmış kalasların üzerinde, kahverengi düz deriyle kaplı, büyük kalın bir defter duruyordu. Bu defterde devşirme olarak alınan çocuklarla, onların ana babaları, geldikleri yerler yazılıydı. Bu yerlerde görev yapan papazların, kadıların adları da kaydedil-

mişti. Kadılarda da, özel yollarla –ama kesinlikle çocuklarla birlikte değil– İstanbul'a gönderilen bir defter bulunurdu. İstanbul'da yeniçerilerin en rütbeli komutanı olan yeniçeri ağası, kayıtları karşılaştırarak denetlerdi. İki defter arasında herhangi bir çelişki çıkarsa sorumluların vay haline! Bu durumda devşirme toplamaya katılan herkese, ister kadı, ister subay, isterse sıradan asker olsun, ağır cezalar verilirdi. Zira, zengin Hıristiyanların oğullarını devşirme olarak verdikten sonra bile, taşra kadılarına veya yeniçerilere para vererek geri aldıklarına çok rastlanmıştı. Rüşvet alanlar, geri verdikleri oğlanın yerine örneğin bir çobanın oğlunu alırlardı. Tek çocuklar, kel ve hasta olanlar ya da evlenmiş gençler (kilise kayıtlarıyla bu evliliği belgemek zorundaydı), kesinlikle devşirme dışında bırakılmıştı. Müslümanlar zaten alınmazlardı, sünnet derisi olmadan dünyaya gelen Hıristiyan çocuklar da devşirme kapsamında değillerdi. Sultan Süleyman'ın ayrıntılı hükümleri bunları içermekteydi. Ayrıca iki listede de oğlan çocuklarının eşkâlleri büyük bir itinayla tarif ediliyordu.

Kadırganın kıç tarafında oturan adamların problemi tam da buydu işte, akağaların başı da biliyordu bunu. Gerçi Ahmed'in Saray hiyerarşisindeki konumu iyiydi, fakat basit sucudan zengin paşalara kadar Saray'da görev yapan herkes gibi sonuçta o da bir "kul", sultanın asker kölelerinden biriydi. Politik rüzgârların nereden estiğine bağlı olarak, bir akağa veya haremağası da, eğer suç işlemişse ve bu, Kanuni Sultan Süleyman'ın kulağına gitmişse, cellat tarafından Saray'ın Birinci Avlu'sundaki "Orta Kapı"nın önünde kurulan darağacına sürüklenmekten kurtulamayabilirdi.

Ne var ki kaçağın yerine, diye geçirdi aklından çorbacı, fazla zahmete girmeksizin başka bir oğlan bulunabilir. Zira kaçaklardan birinin eşkâli bu adalarda yaşayan Hıristiyan çocukların çoğuna benziyordu: tıknaz yapılı, koyu tenli ve

adaleli. Devşirme defteri üzerinde de biraz ustaca oynandı mı iş tamamdı.

Çorbacı ve kadırga kumandanı, hadımağalarla buluşmadan önce kendi aralarında konuşmuşlardı bu konuyu ve hızla birbirine değdi bakışları.

Yeniçeri, kahverengi deri ciltli defteri eline alıp sayfalarını çevirmeye başladı. "Bir ihtimal var aslında, ama..."

Akağaların başı sabırsızlandığını gösteren bir el işareti yaptı. "Nasıl bir ihtimal?"

Gemi kumandanı dilini damağında şaklatarak, "Özellikle ilgilendiğiniz çocuk sarışın ve mavi gözlüydü, boyu da normaldi, vücudunda, dizlerinde küçük bir çizik dahil, hiçbir yara bere yoktu" dedi.

"Papazın kilise defterindeki kayıtlarına göre on beş yaşındaymış" diyerek defteri yanına koydu çorbacı.

"Eee?" diye homurdandı hadımağa. Kızdığı belliydi, zira adamların lafı nereye vardıracağını kestirememişti. "Eğer hepimizi celladın elinden kurtaracak bir öneriniz varsa şunu açıkça söyleyin!"

Kurnazca gülümsedi gemi kumandanı. "Bakın, efendim! Aynı eşkâlde başka bir oğlan bulmak belki düşündüğünüzden kolaydır."

Ahmed müstehzi bir ifadeyle sırıttı. "Öyle mi? Dinliyorum."

Boğazını iyice temizleyen çorbacı konuşmaya başladı. "Yüce efendim! Biraz önce kaptanla birlikte, bu adalarda uzun süre kalmış olan bir tayfayı sorguladık. Dediğine göre adalarda yaşayan Hıristiyan ailelerin uygun yaşta bir sürü oğlan çocuğu varmış ve bunların çoğunun da kaçan çocuk gibi saçları açık renk, gözleri de maviymiş."

Hadımağa, kaşının üzerindeki yara izini sıvazlayarak düşünceye dalmıştı. Rüstem Paşa, akağaların başı olan ağanın

da bilgisi dahilinde, son devşirmeden gelen bütün sarışın çocukları, Sultan'dan habersiz Anadolu kazaskerine satmıştı. Toplandıktan sonra içoğlanı olarak eğitilecek olan çocukların, Enderun'a gönderilmeden önce çeşitli paşaların saraylarında ilk saray eğitimini almaları âdettendi. Saray'ın Üçüncü Avlu'sundaki Saray okulu "Enderun" diye adlandırılmaktaydı. Akağalar sadece Sultan'ın özel konutlarına açılan ve aynı zamanda "Hadım Kapısı" olarak da bilinen Saadet Kapısı'nda nöbet tutmuyorlar, aynı zamanda Enderun'u, yani içoğlanlarının eğitildiği okulu yönetiyorlardı. Ahmed de bu okulda başöğretmendi; oğlanlara kılıç dersi veriyordu.

Çocuklara binicilik ve diğer bilim dallarında eğitim veren başka öğretmenler de vardı. İçoğlanlarından biri, binicilik oyunlarından birinde düşerek ölmüştü. Şimdi Sultan bu çocuğun yerine Sadrazam'ın kazaskere sattığı sarışın çocuğu istiyordu. Önceleri Rüstem Paşa çocuğun hasta olduğunu bahane ederek oyalamıştı Sultan'ı. Bunun üzerine Kanuni özel doktoru Garsüddinzade'yi Rüstem'in sarayına gönderdi. Allah'a şükürler olsun ki Sultan'ın doktoru Sadrazam'ın altınını reddetmemişti, ama acilen o çocuğa benzer bir çocuk bulunmalıydı. Anadolu kazaskeri, yanına kendi içoğlanlarını da alarak İmparatorluğun doğu sınırlarını teftişe çıktığı için kendisine ulaşmak mümkün değildi. Yani Sadrazam'ın, eski içoğlanı, güle oynaya ödemeyi göze aldığı daha fazla miktarda parayla geri alması imkânsızdı.

Saray'ın ikinci dereceden kapı nöbetçisi ve Enderun'da kılıç dersi öğretmeni Ahmed'e, Babıâli'nin yasalarını çiğnemeden çözemeyeceği ve insanın her an başını kaybetme riskiyle karşı karşıya kaldığı böylesine zorlu bir görev verilmişti işte. Devşirme toplamadan muaf tutulan yerlerde bu işlemin yapılması, yasaların açıkça ihlali anlamına geliyordu ve suçlu, devşirme listesinde çelişki görüldüğünde ağır bir ceza-

ya çarptırılırdı. Uygun biri bulunsa bile, problemler çözülmüş olmuyordu. Aksine, İstanbul'da meseleyi bilenlerin sayısı *fazla* olduğu için Sadrazam bunların ağzını altınla kapamak zorunda kalacaktı.

Hadımağa dişlerini sıktı, kesin olarak bildiği bir şey vardı: Eğer bu hile ortaya çıkarsa sadece "Talihli Kene"nin başı gitmekle kalmayacaktı. Sultan Süleyman, Rüstem'den önce sadrazamlık yapan İbrahim Paşa ve Kara Ahmed Paşa örneklerinde, Babıâli'nin yasalarını çiğnemeye cesaret edenlere karşı son derece sert davrandığını göstermişti; alt ya da üst mevkide olmak hiç fark etmezdi.

Kıç taraftaki sahanlıktan aşağıya, bağlanmış devşirme oğlanlara can sıkıntısıyla baktı; içlerinden sadece biri sarışındı, ama bunun dışında kaçan çocuğa benzer hiçbir yanı yoktu.

Kadırga kumandanıyla çorbacı, akağaların efendisinin yüzüne umutla dikmişlerdi gözlerini.

Hadımağa düşüncelere dalmıştı: "Geri döndüğümüzde listelerde çelişki olursa, çorbacı falakaya çekildikten sonra acemi er düzeyine inecek, kumandan ise basit bir tayfa olacak. Ama eğer ben, Rüstem Paşa'ya o oğlanın yerine başka birini götüremezsem, onun öfkesinin biz hadımlara yöneleceği kesin, hatta efendim olan ağa bile nasibini alacak bu öfkeden, zira 'Talihli Kene' Kanuni'nin tam güvenine sahip hâlâ." Yüksek sesle konuşmaya başladı: "Tamam, efendiler, karanlık basınca bu adalara gidip şansımızı deneyelim! Daha önce buralarda bulunmuş o tayfayı çağırın bana. Onu bir de ben sorgulamak istiyorum."

Çorbacı ve kumandan hadımağanın emrini hemen yerine getirdiler.

Güneş adaların batısında denize gömülerek batarken, kadırga, takımadaların en küçüğü olan Thiratois'e yöneltti ro-

tasını. Belirledikleri yer, sık dikenli çalılarla kaplı tepelerin çevrelediği bir koydu. Bu tepelerin arkasında Hıristiyanların yerleşimleri vardı.

Kadırga filikalarının mürettebatı tarafından kıyıdaki bir kulübede bulunan keçi çobanı, tayfanın söylediklerini geniş ölçüde doğruladıktan sonra askerler tarafından öldürülmüştü. Eğer bu eylem başarılı olursa, bir Babıâli kadırgasının bu adalara yanaştığına tanıklık edecek tek kişi bile bırakılmamalıydı arkada.

Ay olmadığı için zifiri karanlıktı gece. Akağalar, silahtarlar, eksik yeniçeri ortasıyla çorbacı, buraların yabancısı olmayan tayfanın rehberliğinde, dikenli çalılarla çevrili keçiyollarından geçerek tepelerin arkasına doğru yürümeye başladıklarında günün ağarmasına üç saat kalmıştı. Aynı saatlerde Kaptan Sokrates, Kamlumbağa Adası'yla burun arasındaki geçidi çoktan geçmiş ve rotasını açık denize çevirmişti.

Bunca sığ yerlerin bulunduğu karanlıkta sadece deliler yolculuk yapardı, deliler ve bir de Deniz Kırlangıcı'nın kaptanının tecrübesine sahip kaçakçılar.

Yannis ile Kosta

Köyün yaşlılarının anlattıklarına göre, ikizlerin dedesi Rodos'taki Frenk şövalyelerinden biriydi, zira Iolanthe, küçük balıkçı kilisesi için üzerinde bakire Meryem'in resminin bulunduğu bir azize ikonu bağışlayacak kadar zengin dönmüştü Thiratois'e. Kanuni, St. Jean Şövalyeleri'ni oradan sürmeden önce köyün kadın olsun, erkek olsun hemen hemen bütün yoksulları çalışmaya Rodos'a giderler ve biraz para biriktirince Pharnox'a, Pserlendos'a ve Thiratois'e ailelerin yanına dönerlerdi çoğu kez. Thiratoisliler ne kendi adalarının ne

de diğer adaların adını hiç söylemezler, Pharnox'a "Büyük", Pserlendos'a "Orta", Thiratois'e ise "Küçük Ada" derlerdi. Geri dönenler çoğu kez yaşlılar olurdu ve bir de Iolanthe gibi evlenmeden hamile kalmış kadınlar. Papaz böyle zamanlarda "Günah Adası" Rodos'a ateş püskürür, ama kadınların yaptıkları bol para bağışlarını her zaman kabul ederdi.

Iolanthe döndükten kısa süre sonra ikizlerin annesi Helena'yı getirmişti dünyaya. Thiratois'teki tek sarışın ve mavi gözlü çocuk Helena olmadığı için, papazın, evlilikdışı doğan bu çocuk hakkında konuşurken kullandığı üslup oldukça dikkatliydi, zira yeni Meryem ikonu için parayı çoktan indirmişti cebine.

Babasız olmasına rağmen, annesinin geniş ailesinin kanatları altında korunarak büyütülen Helena'nın annesi, kızını doğurduktan birkaç yıl sonra yılan ısırması sonucu ölmüştü. Helena gelinlik çağa geldiğinde, komşu köyden Manolis'le evlenmişti. Soyunda uzun süre Rodos'ta yaşayan birçok insan bulunduğu için kendisi de Frenkler gibi sarışın ve mavi gözlü olan Manolis, komşu köyden bir balıkçının oğluydu.

Ada Osmanlıların eline geçip şövalyeler son çare olarak Malta'da yeraltına indikten sonra, Rodos'a kimse gitmez olmuş, böylece de küçük kiliseye neredeyse her yıl ikon bağışlandığı o zengin yıllar sona ermişti.

Adalılar için hayat, şövalye vasallarının takımadalar üzerinde egemenliklerini sürdürdükleri dönemde olduğundan daha kötü değildi. Gerçi Sultan Süleyman'ın iktidarında bütün gayrimüslümler cizye ödemek zorundaydı ama bu, eski toprak sahiplerine ödedikleri vergilerle kıyaslandığında daha düşük kalıyordu. Adaların eski yöneticileri daha Kanuni Rodos Seferi'ne başlamadan önce kayıtsız şartsız boyun eğdikleri ve hatta istila armadasına gemi verdikleri için Phar-

nox, Pserlendos ve Thiratois "ebediyen" devşirme uygulamasından muaf tutulmuştu.

Balıkçı Manolis az konuşan sakin bir adamdı, balığa da tek başına çıkardı. Komşularına fazla yakın olmamayı tercih ettiğinden, karısı ve kendisi için köyden uzakta yaptığı eve kısa süre sonra bir de bahçe eklemiş, taraça şeklinde ektikleri küçük tarlada yeterince tahıl ve sebze yetiştirmeye başlamışlardı. Manolis'in kayığı, evden görünmesi mümkün olmayan fiyortlu bir koyda palamarla kayaya bağlanmış dururdu. Az konuşan bu adam, adanın en iyi ahtapot avcısı olarak bilinirdi.

Helena önce, bir kız çocuk doğurmuş, ona büyükannenin hatırasına Iolanthe demişlerdi, ama herkes onu Io diye çağırırdı. Helena üç yıl sonra Yannis ve Kosta adını verdikleri iki erkek çocuk dünyaya getirdi. Herhalde Kosta'nın tam adı olan Kostandino, sadece vaftiz edilirken söylenmiştir. Manolis, Pharnox'tan bir köylüyle evlenen Iolanthe'nin düğününden kısa süre sonra midye zehirlenmesinden öldü.

On beş yaşına gelmiş olan ikizler Yannis ile Kosta, kendileri ve annelerine bakacak yaştaydılar. İkisi de babaları gibi mükemmel birer balıkçı olmuşlardı, bahçe ve tarla işi de geliyordu ellerinden. Boyları fazla uzun sayılmazdı ama ince yapılı vücutları adaleliydi. Babaları gibi az konuşurlardı. Evlenmemiş kızları olan anne babaların gözü son derece çalışkan bu iki delikanlının üzerindeydi.

"Herhalde kardeşler" diye fısıldadı çorbacı.

"İkizler" diye düzeltti çorbacıyı akağaların başı neşe içinde. "Eminim, bunlar ikiz!"

Bir düzine göz, dul Helena'nın evini gözlerken, şafak henüz sökmeye başlamıştı. Suyun üzerinde sabah sisi öyle yoğundu ki, tümseğin tepesinden bakıldığında takımadaların

diğer adaları görünmüyordu. Rüzgâr ağaçların en yüksek dallarını yalayıp geçiyordu hafifçe.

Delikanlılık çağlarına yaklaşmış iki çocuk, sebze ekili toprağı özenle sulamış, hayvanları yemlemiş ve son olarak da pamuklu bezden bohçalarına uzun lavaş ekmekle bir avuç soğan koymuşlardı; çocuklardan biri sopanın ucuna bağladığı bohçayı omzuna almış, diğeri ise bir kayık çengeli atmıştı omzuna. Eve doğru seslenip veda ettiler. Bir kadın sesi yanıt verdi onlara.

Hadımağa, çorbacıya başıyla işaret verdi.

İkizler denize doğru yürürken, yeniçeriler aniden etraflarını çevirince, Yannis kayık çengeliyle savunmaya çalışmıştı kendisini. Ama çorbacı yan taraftan salladığı gürzle yere düşürdü çocuğu. Dikenli çalılarla kaplı tepeden kadırganın bulunduğu koya inerlerken, aldığı darbenin etkisiyle kendinden geçmiş kardeşini taşıyan Kosta'ya, askerlerden biri dişlerinin arasından Yunanca tıslayarak, eğer yardım istemeye kalkışırsa onu öldüreceklerini söyledi.

Koyda hadımağanın silahtarlarından biri hâlâ hareketsiz duran çocuğu muayene etti. "Genç ve güçlü biri o efendim, yaşayacak."

Hadımağa hoşnutlukla salladı başını. Kendisine aynı anda iki sarışın, mavi gözlü çocuk bağışlayan kaderine şükrediyordu: Bir tanesi içoğlanın yerine, bir tanesi de devşirme listesinin eksik çıkmaması için. Onlar bu kuytu köşede ikizleri keşfetmeden önce, bir başka yeniçeri grubu komşu ada Pserlendos'ta bir köylü çocuğu yakalamıştı ki, o da bir gün önce kaçan diğer çocuğun yerine konabilirdi pekâlâ.

"Kader bir değil, birçok açıdan yüzümüze güldü" diye düşünürken büyük bir rahatlama içinde, hareketsiz yatan Yannis'e göz attı. "Gürzün çocuğun alnında bıraktığı iz nedeniyle bunu Rüstem Paşa'nın içoğlanı olarak yutturmama imkân

yok. Fakat –Allah'a çok şükür!– ikizi var." Kalın kılıcın ucuyla hafifçe Kosta'nın gırtlağına dokundu. "Adın ne senin?"

"Kosta"

"Onunki?" Bu kez kılıcının ucuyla yerde hareketsiz yatan çocuğu işaret ediyordu.

"Yannis."

"Kardeşsiniz öyle değil mi?"

"Evet."

"Evet, efendim!" Kılıcın ucu çocuğun gırtlağına dokunmuştu yine.

"Evet, efendim."

Kadırga filikasında kardeşi Yannis'in yanında bağlanmış olarak yatmakta olan Kosta, kürekçilerle askerlerin kısık sesle konuştukları dilden hiçbir şey anlamıyordu, ama zaman zaman denizde karşılaştıkları, anakaradan gelen Müslümanların böyle konuştuklarını biliyordu.

Filikada bir süre sonra kendine gelen Yannis'e de devşirme çocukların giydiği parlak kırmızı giysiyi giymesi emredilmiş, kardeşi giyinirken Kosta ona yardım etmek zorunda kalmıştı. İkizler aynı kaderi paylaşan diğer çocuklardan, Sultan Süleyman'ın askerleri olarak eğitilmek üzere uzaklardaki İstanbul'a götürüldüklerini öğrendiler. Yaralı çocuğun başı hâlâ ağrımasına rağmen, bir an kaçmayı düşünmüşler, fakat Yannis'in gözleri en küçük harekette karardığı için bundan vazgeçmişlerdi.

Çiledaşlarının arasında komşu ada Pserlendos'tan Spiro adlı çocuğu gördüler. Ancak çocuk onlardan epeyce uzakta oturduğu ve askerlerin emri olmadan kimsenin oturduğu yerden kalkmasına izin verilmediği için tek kelime bile konuşamadılar.

Avcıların, sadece kaçma teşebbüsünde bulunacağını tahmin ettikleri bir avı yakaladıklarında neler yaptıklarını gö-

rene ne kadar ikisinin de aklı fikri kaçmaktaydı. Günde birkaç kez bağları kontrol ediliyordu. Çorbacının askerleri, iki devşirmeyi ellerinden kaçırdıktan sonra, artık çok daha dikkatliydiler. Bağladıkları ipi sürterek aşındırdığı için, çocuklardan birini geminin orta direğine bağlamışlar ve sırtından kan gelinceye kadar kırbaçlamışlardı.

Çocuklar kısa süre sonra asker ve tayfalardan birçoğunun Yunanca bildiklerini öğrendiler, ama kendi aralarında konuşurken Müslümanların dilini konuşmayı tercih ediyorlardı. Tayfaların tek tip giysileri yoktu, fakat askerlerin tümü aynı üniformayı taşıyordu: mavi şalvar ve kırmızı cepken. Özellikle başlıkları tuhaftı: Çevresine beyaz bez dolanmış, uzun, keçe külahtı bu. Dolanmış olan beyaz bez, şal gibi başlığın tepesinden askerin sırtına kadar sarkıyordu. İlginç olan başlığın alın tarafında kumaştan bir mahfazanın olması ve bu mahfazanın içinde de çorba kaşığına benzer uzun bir şeyin bulunmasıydı. Sadece askerlerin kumandanı –askerler ona "Çorbacı" diyorlardı– gümüş kaplamalı, içinde ne olduğu görülmeyen üstü kapalı bir mahfaza taşıyordu.

Çocuklardan bazıları Müslümanların dilini biliyordu. "Çorbacı"nın ne anlama geldiğini anlatmışlardı ikizlere. Askerlerin başlarında kaşık taşımalarını ve liderlerine çorbacı denmesini tuhaf bulan ikizler, ellerinden geldiğince birbirlerini teselli ediyor, açık denizde her yanı tayfa dolu bu kadırgadan mutlaka kaçma fırsatı bulabileceklerini fısıldaşıyorlardı. Oysa, her zaman parlak giysiler giyen, süslü kemerinde değerli bir kılıç taşıyan ve sık sık çocukların yanına gelip yüzlerine hiçbir şey söylemeden uzun uzun bakan üç akağanın efendisi olan balmumu suratlı zebellanın, İstanbul'a vardıklarında onları sonsuza kadar birbirinden ayırmaya niyetli olduğunun farkında değillerdi.

Balıkçı çocuklar Yannis ve Kosta denizde ilk defa bu kadar uzun kalıyorlardı. Tutsak alındıklarından bir gün sonra kadırga bir yelkenliyi geçmiş, daha sonra ise çok uzaklarda ara sıra küçücük balıkçı kayıkları görmüşlerdi.

Rotaları kuzeye çevrilmiş gibiydi. Savaş gemisi hiçbir limana dümen kırmamış, içme suyu almak için bile doğu kıyılarının geniş koylarına yönelmemişti. Yiyecek ve su stokları çok fazla olmalıydı, zira devşirmelere dağıtılan yemeğin kalitesi hep aynıydı, su ise sanki berrak bir kaynaktan akıyormuş gibi tatlıydı.

Yannis ve Kosta, nadiren yakınlarında herhangi bir nöbetçi olmadığı zaman fısıldaşıyorlar ama bu bazen dayakla cezalandırılmalarına neden oluyor, kulaklarına fısıldanan bütün o hikâyeler neşelenmelerini sağlayamıyordu. Aslında çocuklara nedensiz dayak atılmazdı, yine de neredeyse hepsi büyük bir umutsuzluk içindeydiler, çünkü evlerini, ailelerini özlüyorlar, öte yandan kendilerini neyin beklediğini bilmiyorlardı. Özellikle daha küçük olanlar öyle çok ve uzun ağlıyorlardı ki, ancak bitkin düşüp uykuya dalmalarıyla sakinleşebiliyorlardı.

Böyle zamanlarda Yannis ve Kosta dişlerini sıkıyor, ilk fırsatta kaçmaya yemin ediyorlardı, yakalanmaları halinde kırbaçlansalar da, hatta öldürülseler de kaçacaklardı.

Çocuklar arasında, kaderleri hakkında çelişkili söylentiler dolanıyordu. Örneğin içlerinden biri kürek köleleri olacaklarını iddia etmişti, fakat ona inanmadılar. Altta uzun küreklere yapışmış, bazen acı haykırışları güverteye kadar ulaşan kürekçiler, kendileri kadar iyi beslenmiyorlardı ve herhalde yumuşak bezden gömlek ve pantolonları da yoktu. Aşağıdan gelen kötü kokuya güvertede, açık havada bile da-

yanılması güçtü. Arkalarındaki çocuğun anlattıkları daha inandırıcıydı: Artık Sultan'ın asker köleleri olmuşlardı ve Sultan onlara ne isterse yapabilirdi.

Fakat "kul" veya "asker köle"nin ne demek olduğunu, bunun gelecekleri için ne anlama geldiğini çocuk da yanıtlayamamıştı. Başka bir çocuk balmumu suratlı şişman adamların hadım olduğunu söylemiş, bunun üzerine bütün çocuklar kendilerinin de hadım edilebileceğini düşünüp çok korkmuşlardı.

Birkaç gün sonra irili ufaklı pek çok gemiyle karşılaştılar, içlerinde kadırgalar ve yük gemileri de vardı. Kadırga artık Yannis ve Kosta'nın yabancısı olduğu sularda yol alıyordu. Devşirmeleri taşıyan gemi, ikizlerin, kıyılarında köyler, işlenmiş araziler, meyve ağaçları ve hatta yüksek surları ve kuleleriyle bir liman kenti gördükleri bir boğazdan geçti. Kent girişinde kıyıdaki tersanelerde bir sürü gemi, gövdelerini saran midye ve yosunlardan temizlenmek üzere alınmışlardı tezgâhlara. Bu tersanelerde yeni gemiler de yapılıyordu. İkizler neredeyse tamamlanmış on kadırga saydılar. Tersanelerle surlar arasında devasa kereste depoları yer alıyordu. Yannis ile Kosta şaşkınlık içindeydiler; kendi kadırgalarına benzeyen düzinelerce kadırga vardı burada. Ve yeni tesviye edilmiş kalaslardan çıkan reçine kokusu öyle yoğundu ki onlara kadar geliyordu.

Sonra devşirme gemisi, çocuklardan birinin daha önce gördüğünü söylediği bir denize yöneldi. Çocuğun babası anakarada tüccardı ve yaptığı yolculuklardan birine oğlanı da götürmüştü. Marmara Denizi'ydi bu. Tahkim edilmiş kentin adını da biliyordu çocuk: Gelibolu. İşte bu denizin kıyılarının herhangi bir yerinde Kanuni Sultan Süleyman'ın muhteşem bir sarayda oturduğu başkent İstanbul vardı.

Hava güzel, süzülerek yol aldıkları deniz sakindi. Kadırganın belli aralıklarla karşılaştığı gemilerin çoğunun yel-

kenlerini hafif kuzeydoğu rüzgârı dolduruyordu. Rotaları aynı olan bazı gemileri de geçmişlerdi.

Üçüncü gün, güneş en yüksek noktasına ulaştığında Yannis sol yanında karayı fark etti, Kosta ise sağında bazı küçük adalar gördü.

Çanaklıkta tayfalardan biri heyecanla aynı sözleri tekrarlamaya başlamıştı. Az sonra Yannis ile Kosta da kenti gördüler.

Şimdiye kadar bildikleri en büyük yerleşim, komşu ada Pharnox'taki Pilos köyüydü, üç gün önce ise Gelibolu olduğu söylenen o liman kentini görmüşlerdi. Fakat sonsuzluğa uzanıyormuş gibi görünen surları, gökyüzünü yalayan kubbe ve kuleleriyle İstanbul, sadece muazzam büyüklüğüyle bile bir düş, bir masal gibi gerçekdışı gelmişti onlara.

Kadırga, doğrudan denizden yükseliyormuş izlenimi yaratan surlara kırmıştı rotasını. Köşeli kuleler, yuvarlak kuleler, kargı ucuna benzer çatıları olan kuleler, ikizlerin çatılarını kaplumbağa sırtına benzettikleri kuleler, kısaca her biçim ve boyutta kuleler deniz tarafından kenti çevirmiş durumdaydı.

Kadırga birçok savaş gemisinin demirli olduğu rıhtımda süzülürken, kent surlarına bitişik bir kale yükseliyordu arkada. Yannis yedi kule saymıştı.

"Herhalde buraya demir atıyoruz" diye fısıldayıp sustu Kosta. Parlak giysili, solgun suratlı ve sağ kaşının üzerinde yıldız biçiminde yara izi bulunan iri cüsseli adam, iki muhafızıyla birlikte ikizlere yaklaşmaktaydı çünkü. Kosta'nın ayak bağlarını çözdüler. Ayaklarını ovması için emir verdiler, sonra askerler çocuğu ayağa kaldırıp güverte parmaklığına doğru sürüklediler.

Yannis, tutsaklar arasında dolaşıp duran kamış değnekli tayfadan korkmasına rağmen "Ettiğimiz yemini unutma

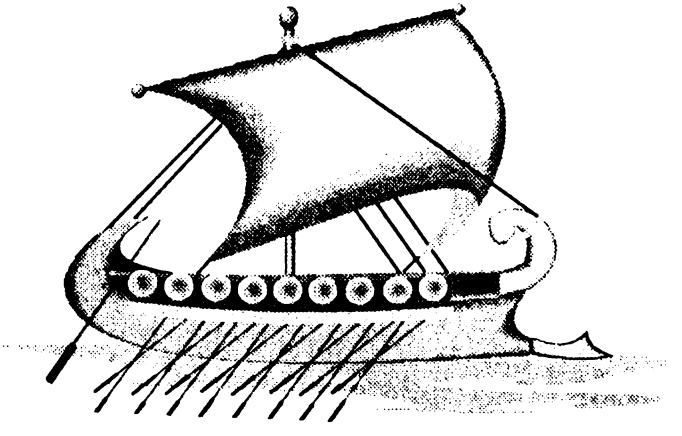
kardeşim!" diye bağırdı. Tayfa şöyle bir gerinip elini kaldırdı, sopa havada ıslık öttürerek Yannis'in sırtına indi.

Kadırganın büyük filikası çoktan suya indirilmişti. Denizciler güverteden ip merdiveni sallandırdılar aşağıya. Şimdi artık Kosta'nın da ellerini çözmüşlerdi. Yüksek sesle aşağıya inmeleri emredildi.

"Evet, kardeşim yemin ediyorum!" diye bağırdı Kosta, muhafızlar tarafından pek de nazik olmayan biçimde aşağıya iteklenmeden önce.

Yannis kardeşinin arkasından yakarmaya başlamıştı: "Meryem Ana ona yardım et, yardım et, hadım etmesinler!"

Yannis'in Hikâyesi

Yeni Saray'ın Ön Avlusunda

Kosta götürülünce Yannis kendisini, hayatında hiç olmadığı kadar kötü hissetti. Kardeşiyle her gün gizli gizli birkaç kelime konuşması bile, kaderini bir ölçüde dayanılır kılmaktaydı. Oysa şimdi yapayalnız kalmıştı; umutsuzluk içinde düşüncelere daldı.

Demir alan kadırga kıyıya paralel yol almaya başlamıştı. Doğuda da büyük taş binalar göze çarpıyordu, ama bunlar kadırganın kıyılarından geçmekte olduğu kenti koruyan surlar ve savunma tesisleri kadar etkileyici değildi.

Yedi kuleli hisarla surların arkasında çok sayıda tepe çarpıyordu göze. Bunların hemen hepsi, yanlarında mızrağa benzer kulelerin gökyüzüne yükseldiği kubbeli yapılarla taçlandırılmıştı. Çocuklardan biri bu kubbeli yapıların Müslümanların ibadethaneleri olduğunu fısıldadı kulağına. Yannis yere tükürdü. Denize doğru inen surların arkasında muhteşem bir yapı, taraçalandırılmış bahçeler ve üzerlerinde oluklar olan kubbe biçiminde bir dizi gri çatı çarpmıştı gözüne.

Oğlanları bekleyen, aslında pek de konuşkan olmayan nöbetçiler, derin bir saygı içinde yukarıyı işaret ederek, her

şeye kadir Sultan Süleyman'ın Yeni Saray'ını göstermişlerdi birbirlerine. İçlerinden biri "Darü's-saadet", "Saadet Evi" diye adlandırmıştı sarayı. Yannis bir kez daha tükürdü yere.

Kadırga Saray'ın üzerinde bulunduğu burnu dolaşmaya başlamıştı. Kıyıya çok yakın bir yerde Saray surlarının içinde, iki yanında iki topun bulunduğu muhteşem bir kapı vardı. Müslümanlar kapalı duran bu kapıya "Topkapı" diyorlardı.

Önlerinde son derece geniş bir boğaz uzanmaktaydı. "Bu, İstanbul Boğazı" diye fısıldadı arkasındaki çocuklardan biri Yannis'e. Aynı anda gemi batıya, yan koylardan birine süzülmüştü. Yannis'in arkasındaki çocuk buranın adını da biliyordu: Altın Boynuz.

Kuzey kıyıda, Yeni Saray'ın neredeyse tam karşısındaki tepenin üzerinde, hemen suyun kenarında bir başka kent daha görülüyordu. Kentin ortasında, tepenin alt kısımlarında devasa büyüklükte, tepesi sivri yuvarlak bir kule ve heybetli kubbeleriyle çok sayıda yapı göze çarpıyordu.

Körfezin içlerine doğru süzülan kadırga sonunda Saray kıyısındaki rıhtıma demir atmıştı. Devşirmeler iki yanları askerlerle çevrili olarak üçerli sıralar halinde kent içinde yürüyüşe geçtiler. Elleri bağlı değildi. Kaçmaya kalkışan, dikkat çekici kırmızı giysiler nedeniyle üç adım atamadan yakalanırdı, zira çevreleri çocuklar, yaşlılar, peçeli kadınlar, dilenciler ve muhteşem giysili beyler tarafından sarılmıştı; hepsi devşirme oğlanları izlemek için iyice yaklaşmışlardı yürüyüş koluna.

Balıkçı olduğu için açık denizde zifiri karanlıkta bile hiçbir zaman yönünü kaybetmemiş olan Yannis, bir süre sonra hangi yöne götürüldüklerini anlayamadığını fark etti. Kanuni'nin kentinin kısmen çok katlı evlerin çevrelediği eğri büğrü sokakları, adeta sonu olmayan bir labirent gibiydi. Yer

gök, evlerinde oturan ya da çalışan insanlarla doluydu. Yannis'in adasında da, önemli dini bayramlarda, bütün ada halkı bir araya gelirdi ama böylesine bir kalabalığa hiç tanık olmamıştı. Sultan'ın kentinde sıradan bir günde, sadece bir sokakta gördüğü kalabalık bugüne kadar gördükleriyle kıyas kabul etmezdi. Ahşap evlerin hep aynı renklere boyanmış olduğu dikkatini çekmişti çocuğun. Evler genellikle gri, koyu gri, birkaçı da kırmızı ya da sarı renkteydi, siyah yok denecek kadar azdı, mavi veya yeşil boyalı ev ise hiç görmemişti çocuk.

Devşirme oğlanlar, insana dağı çağrıştıran ve yanlarında hep mızrağı andıran kulelerin gökyüzüne doğru yükseldiği sayısız devasa ibadethanenin önünden geçtikten sonra, sonuna kadar açılmış çift kanatlı bir kapının önüne ulaştılar. Girişin iki yanında duvar hücreleri ve içlerinde de kesik erkek başları vardı. Bir tanesi, bedeninden yeni ayrılmış gibiydi, çünkü kimse bu kesik başın gözlerini kapamamıştı. Daha sonraları Yannis bu saray girişinin Bâb-ı Hümayun, yani "Sultan Kapısı" olduğunu öğrendi.

Başlarındaki kahverengi sarıklar hariç, kadırga askerleri gibi giyinmiş ve silahlanmış nöbetçiler, geniş bahçeye açılan bu kapıda nöbet bekliyordu. Düzensiz dikdörtgen biçimindeki avlu taş yapılarla çevrelenmişti. Kapının solunda bazı binalar mermer veya taştan, bazıları da ahşaptan yapılmıştı. Avlunun sonunda çimenlik alanda, dev çınar ağacının altında, askerlerin başında nöbet tuttuğu bir dizi büyük tunç kazan dizilmişti. Her yöne kaldırım taşı döşenmiş yolların açıldığı avlunun önünde, iki yanında iki sivri kulenin bulunduğu bir başka kapı vardı.

Yannis, burada yüzlerce insanın çalıştığını gördü. Kimisi odun taşıyor, kimisi un çuvalı dolu el arabaları sürüyor, kimisi de yolları süpürüyordu. Buna rağmen uğursuz bir ses-

sizlik egemendi her yere. Fıskıyelerin çıkardığı su şırıltısı, bir de taş yapıların çatılarındaki kuş cıvıltılarından başka hiçbir şey duyulmuyordu.

Binalardan birine sokulan çocuklar burada fasulye çorbası ve lavaş ekmekle karınlarını doyurup susuzluklarını gidermişlerdi. Yeniden avluya çıkarıldıklarında çimenlik alandaki dev çınarın altında onarlı, dört sıra oluşturmaları emredildi, etraflarında onları İstanbul'a getiren askerler çember oluşturmuşlardı. Sadece çorbacı Saray muhafızlarının arasındaydı. Yannis bunca insana rağmen hüküm süren sessizliğe şaştı bir kez daha.

Kosta'yla ayrıldıklarından bu yana sürekli hissettiği korkuya rağmen şaşkınlıktan bir türlü kurtulamamıştı. Diğer çocukların durumu da farklı değildi. Geldikleri yerlerde de taş binalar vardı, fakat Saray bahçesindeki binalarla karşılaştırıldığında bunlar keçi veya koyun ağılı gibi kalırdı. Saray'ın avlu kapısının arkasında gökyüzüne yükselen kubbeleriyle Müslümanların ibadethanesi olduğunu öğrendiği bu yapıya, Thiratois'teki küçük kiliseden kim bilir kaç tane sığacağını düşündü.

Önünde sayısız yemek kazanının bulunduğu ve buradan geçen herkesin yerlere kadar eğilerek selamladığı binadan çıkan askerler çocukların etrafında daire oluşturmuşlardı. Büyük ihtimalle yeniçerilerin komutanı olan adamın başındaki külahta, sıradan askerlerin çorba kaşığına benzer bir şey taşıdıkları yerde, altından yapılmış kapalı bir mahfazası olan beyaz, uzun külah vardı. Adamın giysileri çok ihtişamlıydı. Asalet işareti olarak elinde kol uzunluğunda bir asa taşımaktaydı. Çocukların önünden tek söz etmeden ağır adımlarla yürürken her birini baştan ayağa süzüyordu. Sonra çocukların yanında durup elindeki kahverengi deri defteri açan çorbacının yanına gitti. Komutana eşlik edenlerden birinin

elinde de aynı defterden vardı. Bu, Parnox, Pserlendos ve Thiratois'in güneydoğusunda yapılan devşirme toplama işlemini yöneten ve bu defteri, kurallar uyarınca başka bir kadırgayla özel yollardan İstanbul'a gönderen kadının defteriydi.

Komutanın yanındaki adam boğuk sesle çocukların adını okumaya başladı. Adı okunan bir adım öne çıkıyordu. Komutan, çorbacının defterine bakıyor, sonra söz konusu çocuğu inceliyor, en sonunda da başıyla tamam işareti yapıyor ve çocuk yeniden sırasına geçiyordu.

Bu işlem kırk çocuğun da adı okununcaya kadar sürdü.

Sıra Yannis ve askerlerin Pserlendos'tan kaçırdıkları çocuğa geldiğince, çorbacının alnında ter tanecikleri birikmişti.

Listenin iki satırında, akağalardan birinin gemideyken yaptığı düzeltme, yeniçeri ağası olan komutanın dikkatini çekmemişti. Ayrıca adam, çocuklar karınlarını doyururken, kaşının üzerinde belirgin iz taşıyan hadımağanın Saray nöbetçisiyle listeden isimleri okuyan subayı ziyaret ettiğinden de bihaberdi.

Gerek çorbacının defterinde, gerekse subayın elindeki defterde Theodosius isminin yerine Yannis, Leonidas yerine ise Spiro yazılmıştı ustalıkla.

Bütün isimler okunup bittikten sonra yeniçeri ağasının Müslümanların dilinde yaptığı kısa konuşma, subaylardan biri tarafından çocukların diline çevrilmişti.

"Şu andan itibaren Sultan'ın oğulları oldunuz. Ona layık olduğunuzu gösterin!"

Güneş batmaya başlamıştı. Komutan ve subayları taş binaya geri döndüler. Askerlerin çocukların çevresinde oluşturduğu geniş halka açıldı. Çorbacı yerlere kadar eğilerek geri çekilmiş, hepsi sakallı olan kalabalık bir topluluğa yol ver-

mişti. İçlerinden en genci çorbacıyla yaşıt gibiydi. Adamların başında askerlerinkine benzeyen keçe külahlar vardı, ama uçları sırtlarından aşağıya sarkmıyordu. Üzerlerine, etekleri yere kadar uzanan koyu renk, yünden kaba cüppeler giymişlerdi. "Uzaktan papazlara benziyorlar" diye düşündü Yannis. Pharnox'taki papazın da uzun sakalı vardı ve böyle koyu renk giysiler giyerdi.

Komutanın dışında hiçbir askerin sakallı olmadığı, şimdi dikkatini çekmişti Yannis'in.

Sakallı adamlar çocukların yanlarına gidip onlarla dostça konuşmaya başlamışlardı. Yannis'in adasındaki gibi konuşmuyorlardı ama çocuk söyledikleri her şeyi anlıyordu.

Çocuklara oturmalarını söyleyen sakallılar da yanlarına çimenlere çökmüşlerdi. Sayıları çocukların sayısına eşitti. Yannis'in yanına oturan zayıf adamın sakalı samana benziyordu. Yüzü tabaklanmış gibiydi. Yannis inatla önüne bakıyordu.

"Barış seninle olsun! Adın ne senin oğlum?"

Fısıldayarak konuşmasına rağmen, yaşlı adamın genç tınılı sesi şaşırtmıştı çocuğu. Sakallı adam Yunanca'yı ağır ve düşünerek konuşuyor, bu haliyle de, annesinin söylediği gibi, ahalisi sanki dillerine taş bağlanmış gibi konuşan Girit Adası'ndan gelen Pharnox papazını andırıyordu.

"Yannis, benim adım Yannis." Çocuk gözlerini kaldırınca, aynı babasınınkileri andıran ışıl ışıl parlayan, aydınlık, uyanık bir çift mavi göz gördü.

"Burasının neresi olduğunu biliyor musun?"

"Hayır."

"Şu an Sultan'ımızın –Allah onu korusun– Yeni Saray'ının Birinci Avlu'sunda bulunuyorsun! Yüce efendimiz Saray'da kimsenin yüksek sesle konuşmamasını emretmiştir. Bu emre uy ve bana cevap verirken sesini alçalt."

Yannis çevresine göz gezdirdi. Demek Kanuni'nin, gemiden gördüğü ünlü sarayı buydu. Ön avlusu böylesine etkileyici olduğuna göre kim bilir sarayın içi ne kadar muhteşemdi.

"Sen Hıristiyan'sın değil mi, oğlum?" Kollarını kavuşturmuştu sakallı.

"Evet" dedi Yannis gururla. "Ben vaftiz edildim."

Yaşlı adam dostça salladı başını. "Bu iyi. Demek ki Tanrı'ya ve onun her şeye kadir olduğuna inanıyorsun. Biz de ona inanıyoruz, ama ona Allah diyoruz."

Yannis ve Kosta pazar günleri, bir de dini bayramlarda, eskiden anne ve babalarıyla, babaları öldükten sonra da biraz daha sık olmak üzere, anneleriyle kilisede yapılan ayine katılmak için Pharnox'a kayıkla geçerlerdi; ama çocukların papazın anlattıklarını ilgiyle izledikleri söylenemezdi. Annesi dul kaldıktan sonra, dua etmek ve bir zamanlar Yannis'in anneannesi tarafından armağan edilen Meryem ikonu önünde mum dikmek için Thiratois'teki küçük şapeli düzenli olarak ziyaret eder olmuştu. Çocuklar en çok papazın İncil'den bir şeyler okumasından etkileniyorlardı, çünkü adalarda ondan başka okuma yazma bilen yoktu.

"Anlamadığın bir şey olursa, çekinmeden sorabilirsin, oğlum."

Yannis bir an düşündükten sonra konuşmaya başladı: "Tanrı'ya inandığınızı, ama adına Allah dediğinizi söylüyorsun. Peki ama Kutsal Meryem'e de inanıyor musunuz?"

"Elbette, oğlum. Ona inanıyor ve ona hürmet ediyoruz, ne de olsa İsa Peygamber'in annesi o."

Bu yanıt Yannis'i şaşırtmıştı. Oysa papaz Müslümanların İsa'ya inanmadıkları için şeytana taptıklarını iddia ediyordu. Tapmakla saygı göstermek arasındaki fark neydi?

Yaşlı adam İsa'ya neden peygamber demişti, Musa gibi yani? Oysa İsa Tanrı'nın oğluydu!

"Biz kimiz biliyor musun?" Adam diğer sakallıları işaret etmişti başıyla.

Yannis başını hayır anlamında salladı.

"Biz dervişiz ve çok önceleri ölen pirimiz Hacı Bektaş'ın yolunu izliyoruz. Onun adını duydun mu hiç? Tanrı'nın büyük hizmetkârıydı o."

"Hayır onu tanımıyorum."

"Onun söylediklerini sana anlatmak istiyorum."

Askerler bu sakallıları büyük bir saygıyla selamlamışlardı. Demek ki yaşlı adam, yumuşak bakan gözlerine rağmen, Yannis'e zulmedenlerin dostuydu. Yannis, ağzından yumuşak sözcükler dökülen bu dervişin söylediklerine inanmamaya karar verdi.

Sakallı adam pirinin öğretisinden söz etti uzun uzun. "... 'İster Hıristiyan, ister Yahudi, ister ateşe tapan, ister dinsiz kim olursa olsun Allah herkesi aynı şekilde karşılar' demiştir Hacı Bektaş. Seni de oğlum, Hıristiyan olmana rağmen sonsuz iyilik ve adaletinden mahrum bırakmayacaktır." Yaşlı adam bir ot sapını yoluyordu. "Eğer Allah sevgisi yoksa, insan kuru yapraklar gibi kurur. Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine inanmayanlar büyük yanılgı içindedirler. Allah'ın Muhammed Peygamber'e gönderdiği kutsal kitap Kuran'da böyle yazıyor. Ancak Kuran'da, O'na, O'nun bir ve eşsiz olduğuna inananların cennete gireceği de yazılıdır." Yaşlı adam elindeki çöpü attı ve mavi taştan yapılmış tespihi çekmeye başladı.

"Annemin de benzer bir tespihi vardı, sadece onunki cilalanmış ahşaptandı" diye düşündü Yannis. Ardından düşünceleri papaza gitti. "Papaz 'Allah' demiyordu ama, yaşlının söylediklerine benzer şeyler söylüyordu" dedi kendi kendine.

"Yarın sabah kesileceksiniz" dedi yaşlı adam aniden.

Yannis sakallıya dehşetle bakakalmıştı. Demek adalarda, Müslümanların Hıristiyan çocukları kaçırdıkları, daha yağlı ve yumuşak başlı olmalarını sağlamak için boğalara yaptıkları gibi erkeklik organlarını kestiklerine dair anlatılanlar doğruydu. "Eğer beni ya da Kosta'yı keserlerse, o zaman, o zaman..." Çocuk dudaklarını ısırıp yumruklarını sıktı. Gözünün önüne şişman hadımağaların arasında kadırgadan indirilen kardeşi gelmişti.

Yaşlı adam bıyık altından güldü. " 'Kesileceksiniz' dedim, 'hadım edileceksiniz' demedim, oğlum! Allah'a ve onun elçisi Muhammed'e inanan herkes sünnet olmuştur; ben, çorbacı ve bütün askerler. Biz hadım edilmiş erkek kediler gibi şişman ve hantal mı görünüyoruz? Sana söz veriyorum, yarın sabah kötü bir şey yapılmayacak size! Sizi Saray okulunun hastanesine götürecekler." Yaşlı adam giriş kapısının hemen yanındaki bir binayı işaret etti. "Orada erkeklik organının en ucundaki deriyi keskin bir bıçakla kesip alacaklar, canın da çok yanmayacak. Ayrıca insanları da, hayvanları da hadım etmek Müslümanlara yasaklanmıştır."

"Fakat beni ve kardeşimi yaşadığımız adadan kaçıranlar hem hadımdı hem de Müslüman'dı. Kadırganın güvertesinde onlar da diğerleri gibi dua ediyorlardı!"

"Saray'ın hadım kölelerinin devşirme seferine katıldıkları ve yeniçerilerin nasıl müminler olduğu hususunda dediklerin doğru olabilir. Yine de Müslümanlara hadım etmek yasaklanmıştır!"

"Fakat..."

"İşler, kâfirlere veya Hıristiyanlara yaptırılır oğlum. Kaygılanma, kardeşin de kesinlikle hadım edilmeyecek."

Bu arada hava kararmıştı. Yaşlı adam ayağa kalktı.

Çocukları taş binalardan birine sokup karınlarını doyurdular. Bu kez önlerine içinde koyun eti parçaları bulunan pi-

lav konulmuştu. Daha sonra askerler çocuklara örtü ve ince, sert şilteler dağıttılar. Tutsak edildiğinden bu yana ilk kez yanındaki çocuklarla serbestçe konuşabiliyordu Yannis. Pharnox, Pserlendos ve Thiratois adalarına yakın yerlerden gelen kimse yoktu. Çocukların hepsi takımadaların doğusundaki kara kıyısındandı.

Yannis'in kafasını en çok şişman hadımların kardeşine ne yapacakları kurcalayıp duruyordu, bütün gece gözünü kırpmadı. Çocukların aniden ortadan kaybolmaları nedeniyle annesi ve kız kardeşinin kederden ölecekleri düşüyordu aklına sık sık. Nihayet şafak sökmeden az önce yorgunluğuna teslim olup uykuya dalabildi.

Tesadüfe bakın ki kader, güneş doğduktan hemen sonra, çorbacı tarafından sünnet için çağrılan ilk çocuğun Yannis olmasını istemişti. Çocuk hemen yerinden kalkmayınca, çorbacı kılıcını çıkarıp homurdandı: "Hemen şu an kalkmazsan..."

Boynuna dayanan keskin kılıç karşısında çocuğun kendisinden isteneni yapmaktan başka çaresi kalmamıştı.

İki asker, gönülsüz çocuğu iki kolundan sıkıca kavrayıp yatakhaneden çıkardılar. Hava bulutluydu, rüzgâr serin esiyordu. Saray'ın kocaman Birinci Avlu'sundaki herkes işine gücüne koyulmuştu çoktan, ama her zamanki gibi en ufak ses duyulmuyordu. Ağzına kadar dolu sebze sepetleri taşıyan adamlar, atlarını dörtnala Saray kapısına süren, erguvani renkte, pahalı giysili atlılara yol verdiler. Başlarında yumuşak takkeler olan bahçıvanlar, yürüyüş yollarından birinin iki yanına alçak bitkiler dikiyor, bir grup asker duvarlardan birini tamir ediyordu.

İki asker karşıdaki taş binalardan birine girip ortalarındaki çocuğu, azıcık ışığını kubbeli tavanın en tepesindeki camdan alan düzayak odaya götürdüler.

Köşede, çocuğun, önceki gün komutanın yanında gördüğü subay, dizlerinin üzerinde açık defterle oturmaktaydı. Yanında kandil yanıyordu. Askerler çocuğu kollarından tutup subayın karşısına oturttular.

"Adın?"

"Yannis."

Adam deftere baktı, gülümseyerek başını salladı. Sonra kalemini eline alıp çocuğu götürmeleri için askerlere işaret verdi.

Odanın tam ortasında, tavanın en tepesindeki camın tam altında tahta taburelerde iki adam oturuyordu. Başlarına beyaz sarık sarmış, kırmızı kaftanlar giymişlerdi, ikisinin de dervişlere benzer sakalları vardı. Bronz kazanlar içinde su kaynamaktaydı. Adamlardan biri dumanı tüten sıcak havluyu uzatarak organını yıkamasını emrettikten sonra, Yannis'i taburelerden birine oturttular. İki asker yatağanlarını çekip çocuğun iki yanında durmuşlardı; bu gerektiğinde çocuğun zorla sünnet edileceğini gösteriyordu.

Sarıklılardan biri, gırtlaktan gelen sesiyle monoton bir melodi söylemeye başlamıştı, askerlerin konuştukları dile hiç benzemiyordu bu. Adam çocuğun sünnet derisini uzunlamasına çekmiş, yuvarlak şekil verilmiş serçeparmağı kalınlığındaki bir bambunun üzerinde gezdiriyordu. Sonra tıraş için de kullanılan küçük bıçağı kaynar suya daldırdı.

"Beni hadım edecekler işte!" diye geçirdi Yannis aklından.

Sonra her şey çabucak olup bitti. Adam iki maharetli el hareketiyle sünnet derisini kesmişti. Yara çok az kanıyordu. Diğer sarıklı yaranın üzerine hemen papatya kokulu sarı bir merhem sürdü.

Askerler, onu bırakıp bir başka çocuğu almak için Yannis'i avludan geçirerek yatakhaneye götürürlerken çocuk

dişlerini sıkıyordu var gücüyle. Yarası yanıyordu, ama yaşlı dervişin de söylediği gibi acısı dayanılmaz değildi. Ve –Kutsal Meryem'e hamdolsun ki– hadım edilmemişti.

Yatakhaneye girer girmez kader arkadaşları hemen etrafını sararak olup biteni öğrenmek istemişlerdi. Yannis çocukların sorularını kesik kesik cevapladı.

Sonra çocuklardan biri okuma yazma bilenlerin Saray'ın içoğlanı okuluna gönderileceğini söyledi.

Askerlerin dilini anlayan çocuklardan biri başını salladı. "Şu an içoğlanına ihtiyaç yok. Hepimizi asker köle yapacaklar."

Yannis duvardaki yuvarlak pencereden dışarı baktığında koyu bulutlar gördü. Yakında yağmur yağacaktı.

La İlahe İllallah!
Muhammeden Resulullah!

Öğleye doğru bütün çocuklar sünnet edildikten ve karınları doyurulduktan sonra yine onarlı sıralar halinde bahçeye dizilmeleri emredilmişti. Çimenler hâlâ ıslaktı, gökyüzü çok bulutluydu ama yağmur dinmişti. Kısa süre sonra komutan geldi. Brokar kumaştan giysilerin üzerine kenarları kürklü, önü açık bir palto giymişti. Sakallı dervişler komutana eşlik ediyorlardı.

İhtiyar derviş ön sıradaki Yannis'i tanımış hemen yanına gitmişti. "Barış seninle olsun oğlum!" Gülümsüyordu. "Eee hadım ettiler mi seni?"

"Hayır ama deriyi niye kestiler?"

"Çünkü kâfirliği bırakıp gerçek bir Müslüman olmanın, mümin olmamın ilk adımıdır bu."

Müslümanların inancını hiçbir zaman kabul etmeyeceğini ihtiyarın yüzüne haykırmak isteyen Yannis'in gözü çevrelerini sarmış askerlere kayınca, kendisine hâkim oldu. Hayır şu an açıkça direniş akıllıca olmazdı. Şimdi kurnaz olma zamanıydı. "Söylenenler doğru mu? Hepimiz asker köleler olarak mı eğitileceğiz?"

"Evet, günün birinde Saray'ın yeniçeri alayında hizmet etmek için seçildiniz. O nedenle de eski dininizi bırakmanız gerekiyor."

"Müslüman olmak için ilk adımın sünnet olduğunu söylediniz. Peki ikinci adım ne?"

"Onu şimdi yerine getireceksin. Söylediklerimi tekrar et: La ilahe illahlah!"

Yannis tereddüt etti, sünnet edilirken duyduğu gırtlaktan söylenen sözcüklerdi bunlar.

"La ilahe illallah! Tekrar et!" dedi yaşlı adam sevecen ama kesin bir tonla. "Şimdi yüksek sesle ve anlaşılır biçimde söyleyebilirsin bu sözcükleri, zira bunlar bütün müminlerin hükümdarını mutlu edecek, Allah'ın hoşuna gidecek sözlerdir. İlk söyleyenler için başlangıçta zor olduğunu biliyorum, ama elinden geldiği kadar doğru söylemeye çalış." Derviş yavaşça tekrar etti sözcükleri.

Yannis sağındaki ve solundaki diğer çocukların dervişlerin sözlerini tekrar ettiklerini duyuyordu. "Senden istenilenleri yap, kurnaz ol!" diye düşündü. Biraz tutuk tekrar etmeye başladı: "La ilahe illahlah..."

"... Muhammeden resulullah!" diye yardım etti ona yaşlı adam.

Yannis tekrarladı.

Fakat ihtiyar başını iki yana sallayarak, "Sözcükleri başka türlü vurgulamalısın" dedi. "İyice dinle!" Aynı sözcükleri bir kez daha, sesleri yine gırtlaktan çıkararak tekrarladı.

Yannis nihayet sözcükleri sakallı adamın memnun kalacağı biçimde tekrarlamıştı ki, elinde kahverengi defterle çıkagelen komutan dervişlerle kısaca konuştuktan sonra Yannis'in karşısında durup yavaş, boğuk sesle konuştu:

"Artık senin adın Cengiz. Artık Yannis diye biri yok!" Sonra sıradaki diğer çocuğa geçti.

Yannis yaşlı adama baktı sorarcasına.

"İşte böyle oğlum. Bir mümin olarak yeni bir isim aldın" diye fısıldadı adam çocuğun kulağına. "Âdetler böyle gerektiriyor."

"Ama ben vaftiz edildim!"

Yaşlı adam başını salladı. "Yanlış bir dine inanırken oldu bu. Seni bugün sünnet ettiler ve sen biraz önce Allah'ı ve elçisi Muhammed'i kabul ettin. Eskiden olanların hiçbir hükmü yok artık. Okyanusa düşen bir damla kadar bile hükmü yok."

"Beni Müslüman yapan kendi söylediğim sözcüklerdi, öyle mi?"

"Sana cennetin kapılarını açacak olan formülü söyledin."

Yannis'in yüzünde hiç hareket yoktu, ama kafasının içinde düşünceler fırtına gibi esiyordu. "Cehenneme kadar yolun var" diye geçirdi aklından, "senin ve bütün Müslümanların!" Sonra yavaşça "Anlıyorum" dedi.

Bu yaşlı adam düşüncelerini mi okumuştu yoksa, neden kafasını sallıyordu? "Hayır oğlum. Sadece ağzın anladığını söylüyor. Fakat Allah'ın isteğiyle zaman geçtikçe bu değişecek."

"Peki böyle olacağını nereden biliyorsunuz?" sözleri döküldü Yannis'in dudaklarından.

Yaşlı adam gülümsüyordu. "Ben de bir zamanlar bir papaz tarafından vaftiz edildiğim ve uzun yıllar sonra Hak yolunu bulduğum için oğlum."

Ertesi sabah Yannis yaşlı adamı son kez gördü.

"Çorbacıdan hepinizi Konya'ya kırda çalışmaya göndereceklerini öğrendim; dilimizi öğrenmeniz ve gerçek birer Müslüman olmanız için. Oradaki hocalar size gerçek dini iyice öğretecekler. Büyük ihtimalle sizlerle, benim tarikatımdan hocalar, yani Bektaşi dervişleri ilgilenecekler."

"Asker olarak eğitileceğimi düşünüyordum."

"Ancak ağır bedensel çalışmada kendini gösterir ve iyi öğrenirsen yeniçeri eğitim birliğine alınırsın. Haydi gayretli ol!"

"Kaygılanma ihtiyar" diye geçirdi aklından çocuk, "iyi bir savaşçı olmak için öyle çok gayret göstereceğim ki!" Fakat aklından bunları geçirirken, yaşlı adamın, düşüncelerini okuduğu hissine kapılmıştı bir kez daha; sanki yatakhanede uykusuz geçirdiği geceler boyunca kafasına üşüşen düşünceler, yüzünde ihanet planlarından izler bırakmıştı.

O sabah çocuklara yolculuk torbaları dağıtıldı. Bu torbada peksimet, kurutulmuş et, soğan ve zeytinden oluşan yürüyüş erzakının yanı sıra battaniye, suluk, tas ve gündelik hayatta gereken başka şeyler vardı.

Bir kez daha kentin karmakarışık sokaklarından geçip Saray'ın hemen altında gemilerin demir attığı rıhtıma geldiler. Ve şimdi artık adı Cengiz olan Yannis, kendisiyle aynı kaderi paylaşan çocuklarla birlikte, bir orta yeniçeri nezaretinde Saray'ın arkasındaki Boğaz'ı geçiyordu.

Gövdesi iyice suya batmış bir yelkenli, Saray yarımadasının tam karşısındaki Galata'ya doğru yola koyulacakken, becerikli bir yelken manevrasıyla rotasını değiştirmiş ve Topkapı'daki filonun son filikasının hemen arkasında, Altın Boynuz'a doğru süzülmeye başlamıştı. Yelkenlinin Yunan kaptanı, Sultan'ın hassa askerleri tarafından karşıdaki Ana-

dolu yakasına götürülen kırmızı giysili çocukları görünce, ağız dolusu küfür etti.

Anadolu'nun İçlerine Yürüyüş

Karşı yakada, yeniçerilerin cami dediği, neredeyse dağ yüksekliğindeki Müslüman ibadethanesinin önünde toplanmış olan kervan son derece büyüktü. Bölgenin adı Üsküdar'dı. Asker ve devşirmelere, yük beygirlerini tepeleme yüklemiş tüccarlar eşlik ediyordu. Kafaları katır veya atları çok uzaktan andıran, fakat onlardan çok daha büyük başka hayvanlar da görmüştü Yannis. Sırtlarında hörgüç olan bu hayvanlara Müslümanlar deve diyorlardı.

Sultan'ın koyduğu özel vergilerin giderek artması nedeniyle, köyden kente göç hızlanmıştı. Bunun sonucu olarak herhangi bir yerde tutunamayanlar haydut çetelerinde örgütlenip kervan yollarını tehdit ediyorlardı. O nedenle tepeden tırnağa silahlı yeniçerilerin kervana eşlik etmesi tüccarların canına minnetti. Askerler, Kanuni'nin oğlu Konya Valisi Şehzade Selim'in sarayına sevk edilmişlerdi. Sarı saçlı ve açık tenli olduğu için "Sarı" da denilen Şehzade Selim'in, yeniçerilerle tüccarların ağızlarını elleriyle kapatarak söyledikleri, pek de hoş olmayan başka bir lakabı daha vardı: "Sarhoş Selim." Zira Şehzade'nin Kıbrıs şarabına düşkünlüğü kimse için sır değildi.

Parlak kırmızı giysili çocuk bütün bunları kendisine nöbetçi olarak verilen konuşkan askerden öğrenmişti.

"Adın ne?" diye sormuştu asker.

"Yannis."

"Bu adı bir daha ağzına alma!" demişti yeniçeri. "Yoksa dayak yersin benden! Eee, adın ne?"

Asker verdiği gözdağının ciddiyetini iyice vurgulamak için mızrağının sapını oynarmış gibi yol kenarındaki ağaçlardan birine isabet ettirince, "Cengiz" diye yanıt verdi çocuk alelacele.

Kervan hava karardığında mola veriyor, günün ilk ışıklarıyla da yola düzülüyordu. Sadece kervanbaşıyla çorbacı ata binmişti. Yannis de diğer çocuklar gibi torbasını kendisi taşıdığı için, bu zorlu yürüyüşe ancak bir süre sonra alışabildi.

Askerler ince deriden, sarı çizmeler giymişlerdi. Devşirmeler ise yalınayaktı. Ancak çocuklar yalınayak yürümeye alışkın oldukları için, daha çok yük hayvanlarının çıkardığı tozdan rahatsız oluyorlardı. Genizlerine yapışan toz nedeniyle çok susuyorlar, fakat su içmelerine ancak molalarda izin veriliyordu.

Bir defasında, aşırı tozlu-kurak bir güzergâhta yürürlerken, Yannis kimsenin görmediğini zannederek suluğunun tıpasını açmış, ama yeniçeri nöbetçisi bunu hemen fark ederek, suratı öfkeden kıpkırmızı, mızrağının sapıyla vurmuştu çocuğa. Asker konuşkan ama öfkeliydi. Çocuk askerin bu öfke patlamasından sonra, ona öfkesini gösterecek başka bir fırsat vermeme kararı aldı.

Önceleri gözü pek çobanların güttüğü, kurtlara benzeyen köpeklerin bekçilik ettiği büyük koyun sürüleri görüyorlardı sık sık, sonra günler geçtikçe yürüyüş monotonlaştı. Artık küçük köylere veya kasabalara çok seyrek rastlıyorlardı. Manzara hep aynıydı. Ormanlık alanın yok denecek kadar az olduğu bir bölgeydi burası. Önceleri tepeler, daha sonra da giderek dağlar egemen olmuştu çevreye. Bazen çıplak yaylalarda tek bir yolcuya, hatta tek bir çobana rastlamadan günlerce yürüyorlardı. Öğle vakti güneş kavuruyor, ama geceleri deri suluğun içindeki suyu bile donduran bir ayaz çıkıyordu.

Yannis zamanla geveze nöbetçisinden birkaç kelime bile öğrenmişti. Artık pek de genç olmayan adam, henüz sekiz yaşındayken devşirme yapılmasına rağmen Yunanca'yı hâlâ nispeten akıcı konuşabiliyordu. Köyünün adını hatırlamıyordu ama Rumeli'den epeyce uzakta, Batı'da bir dağ köyü olduğunu unutmamıştı. Çocuk, İstanbul Boğazı'nın Saray ve Galata-Pera yakasının bütününe Rumeli dendiğini de nöbetçisinden öğrendi.

İstanbul'da geçirdiği zamanın yasını tutan yeniçeri, Kanuni'nin koyduğu kesin yasağa rağmen, belli ki Pera ve Galata'nın gizli şaraphanelerinde epeyce vakit geçirmişti. Şimdi ise Konya'da meyhane bulup bulamayacağının derdindeydi. Yannis, Şehzade Selim'in vilayetinde kendisini nelerin beklediğini de bu askerden öğrendi. Yarı aç yarı tok, ağır çalışmak gözünü hiç korkutmuyordu, zaten zor bir yaşama alışkındı. Dervişlerden Müslümanlığa ilişkin ders alması da kaçınılmaz görünüyordu. Yannis iyi bir öğrenci olmaya karar verdi, zira mümkün olduğunca kısa sürede kaçabilmek için, kendisine eziyet edenlere güven vermesi gerektiğini biliyordu.

Bazen sadece kaçma fırsatı bulabileceğini düşündüğü için, buralarda kol gezen haydut çetelerinden biriyle karşılaşmayı bekliyordu hasretle. Ancak bir orta yeniçerinin eşlik ettiği kervan, haydutlar için kolay lokma değildi elbette. Zaman zaman uzaklarda tek tük atlılar beliriyor, fakat tüccarlarla askerlerin oluşturduğu bu yürüyüş kervanına yaklaşmayı göze alamıyorlardı.

Günler hep aynı geçiyordu. Yannis günde beş kez ayaklarını, ellerini, yüzünü, gözlerini ve kulaklarını suyla temizlemek zorundaydı: güneş doğarken, öğle vakti, öğleden sonra, güneş batarken ve akşam. Eğer yakınlarda dere veya göl yoksa yıkıyormuş gibi yapılıyordu. Sonra çocuk, çorbacının han-

gi yöne dönüleceğini tespit etmesinin ardından, diğer kervan yolcularıyla birlikte dua için diz çöküyordu. Kalabalığın önünde aynı gırtlaktan gelen sesle bir adam, Müslümanların dilinde başlıyordu duaya: "La ilahe illallah..."

Akşam mola verildiğinde çocukların yanında yarım düzine asker nöbetçi olarak kalıyor, diğerleri tüccarlardan ayrı, büyük bir bronz kazanın etrafında küçük bir daire oluşturuyorlardı. Kazanda genellikle yeniçeri ahçısının yaptığı kuzu ya da koyun etli pirinç pilavı, bazen de fasulye olurdu. Çocuklara yeniçerilerin kazanından yemek veriliyor fakat onlardan ayrı bir yerde doyuruyorlardı karınlarını. Yannis'in komşu ada Pserlendoslu Spiro'yla iki laf edebildiği tek zaman dilimi buydu. Hamza adını alan Spiro ne üzgündü artık ne de memleket hasreti çekiyordu. Çocukların kaderlerine bu kadar çabuk boyun eğmeleri Yannis için bilmeceydi.

Nöbetçilerin dışında herkes uykuya daldığında Yannis, ucu bucağı olmayan yıldızlı gökyüzüne dalıp gidiyor, adaları, annesini, kız kardeşini ve kendisi gibi kaçırılan erkek kardeşini düşünüyordu hasretle. Yaban ellerde Kosta nasıldı acaba?

Şehzade Selim'in kentine yaklaştıkça çocuklardan biri, iki yeniçeri nezaretinde yeni efendilerine götürülmek üzere kervanı terk ediyordu. Bu yeni efendi çoğu kez ya devşirme çocuğu eğitmek ve yeniçeri eğitim birliğine hazırlamakla görevli bir çiftlik sahibi ya da zengin bir köylü oluyordu.

Kervan Konya'ya öğle saatlerinde ulaştı. Günlerden bu yana rüzgâr esmediği için, kervanın bıraktığı toz bulutu, kuru bozkırın tam ortasında verimli bir vaha üzerine kurulan kentin üzerine yapışıp kalmıştı adeta.

Şehzade Selim'in vilayetinde halkın haydut çetelerinden pek korkusu yoktu herhalde, zira kent surlarının dışında birçok yerleşim, hatta bir cami bile göze çarpıyordu.

Kervan kent surlarının önünde, kare taşlarla döşeli bir zeminin tam ortasında, bambu hasırla örtülerek üzerine gölgelik yapılmış kuyunun başında durdu. Kuyuya, yapraklarında toz tabakası oluşmuş çift sıra ağaçları izleyerek varılıyordu. Yolcular gün ışıdığından beri ilk kez, kökleri bazı taşları kaldırmış, hatta kırmış olan ağaçların gölgesinde serinleme imkânı bulmuşlardı.

Tüccarlar ve askerlerin büyük kısmıyla birlikte çorbacı, alçak bir kapıdan geçerek girdiler kente. Geride sadece devşirmelerle nöbetçiler kalmıştı. Çocukların ellerini yüzlerini yıkayıp serinlemelerine izin verilmişti. Sonra omuzlarına seyahat çıkınlarını alarak taş zemine, bitişik nizamda oturmaları emredildi. İstanbul'dan yola çıkan kırk çocuktan yirmisi yürüyüş sırasında Konya Ovası'ndaki çiftlik sahiplerine teslim edilmiş, geriye sadece yirmi çocuk kalmıştı.

Kısa süre sonra başlarında çorbacı olmak üzere geri dönen epeyce kalabalık atlı grup, çocukların etrafında daire oluşturdu. Komutan çocukları atlılar arasında paylaştırdı. Bazılarının üç çocuk aldığı görülüyordu, ama çoğu atlının yanında sadece bir çocuk vardı. Yannis, çorbacının çağırdığı son çocuklar arasındaydı.

Benekli bir kısrağı dizginlerinden tutarak yanında getiren iyi silahlanmış, zayıf, yaşlıca bir adam heybetli atının üzerinden çocuğa doğru eğildi.

Aklepe Kervansarayı

Yüz ifadesi insanda dostluk hissi uyandıran atlı, çocuğun hiçbir şey anlamadığını fark edince, yol çıkınını eyerin iki yanına eşit yerleştirip kısrağa binmesini işaret etti. Çocuk sol ayağını üzengiye sokup sanki ağaç dalına tırmanıyormuş gi-

bi zar zor oturabilmişti hayvanın sırtına. İyi huylu, yaşlı beygir, Yannis'in ilk kez ata binmek için gösterdiği beceriksiz çabayı pek de umursamamıştı. Çocuk eyere yerleşir yerleşmez atlar, adamın fısıltıyla verdiği komutla ağırdan hareketa geçtiler. Sağ ayağı da üzengiyi buluncaya kadar, Yannis kollarını umutsuzca sağa sola sallayarak dengesini bulmaya çalıştı.

Adamın, çocuğun at üzerinde durma çabasını izlemekten keyif aldığı belliydi. Artık eyer üstünde durabildiğini görünce karayağız atıyla öne geçip tırısa kalktı. Yannis iki eliyle eyer başına yapışmıştı sımsıkı.

Kervan kente kuzeyden yaklaşmıştı; şimdi atlı adam yanında Yannis olduğu halde batıya doğru yol alıyordu. Kentin duvarlarının ayrıntıları gözden kayboluncaya kadar taş kuyulardan çekilerek sulanan tarlalardan geçtiler. Gözleri bağlanmış eşekler veya küçük katırlar arkalarına bağlanmış kalasları kuyu deliğinin çevresinde döndürüyorlardı. Bu kalaslar, suyu, kol tertibatı kullanılarak tarlaların arasına örümcek ağı gibi yerleştirilmiş bambu borularla dağıtan bir dolap çarkına bağlanmıştı. Tarlaların bittiği yerde çayırlık alan başlıyordu.

Yannis, düz oturur ve bacaklarını hayvanın karnına bastırmazsa daha rahat at sürebildiğini fark etti.

Önündeki adamın geniş omuzlarına takılmıştı gözü. Eyer gözlerinden birine içinde bir düzine ok bulunan sadak, diğerine ise yay yerleştirilmişti. Adam mızrağın sapını sağ koltuğunun altına sıkıştırmıştı, silahın orta kısmı önünde, eyerin üzerindeydi. Demir dövmeli, geniş deri kemerine bir pala, iki hançer takmıştı. Zaman zaman arkasına dönerek çocuğa bakıyor, onu cesaretlendirmek için başını sallıyordu. Bazen de bir şeyler söylüyor, Yannis çaresizce omuzlarını kaldırınca, adamın yüzüne yayılan gülümseme, çocuğa, bu adamın

iyi yürekli biri olduğu hissini veriyordu. Adamın adı Hasan'dı. Yeni efendisi bu muydu acaba? Eğer öyleyse kaderi bir ölçüde iyi davranmıştı kendisine, zira çocukların atlılara dağıtıldığı sırada Spiro ile bir başka çocuğun atlılardan biri tarafından birbirine bağlanarak atın arkasından yürümek zorunda bırakıldığını görmüştü.

Arazi kupkuruydu; sadece bir kez fundalık bir tepeden geçmişler, bu arada da büyük bir kuş sürüsünün havalanmasına neden olmuşlardı.

Hasan göz açıp kapayıncaya kadar okunu hazır edip bir kekliği vurmuş, kuşu almak için de atından inmişti. Yannis altındaki kısrakla oradan uzaklaşmayı düşündü bir an. Fakat keklik kadar küçük hedefi bile hiç çaba harcamadan vuran Hasan, kendisi gibi acemi biniciye hemen yetişirdi. Atacağı okun da hedefi bulacağı kesindi. Hasan avının başını palayla gövdesinden ayırıp, kanın iyice akması için ağaç dalına asıp bir süre bekledikten sonra eyer ceplerinden birinin içine attı.

Gün bitimine az kalmıştı. Batmakta olan güneşe doğru yol alıyorlardı. Atını dizginleyen Hasan, kısrak yanına gelince duvarları gri bir yerleşimi göstererek "Aktepe Hane" diye tekrar etti birkaç kez. Bu arada elini ağzına götürüp çiğneme hareketi yaparak yemek yiyeceklerini, işaretparmağı ve başparmağıyla da bir şeyler içeceklerini işaret etti.

Kervansaraya gün sona ererken vardılar. Han çıplak bir tepenin eteklerinde kurulmuştu. Yay biçimindeki kapı ahşap balkonlu bir avluya açılıyordu. Onlardan kısa süre önce hana ulaşan tüccar grubunun, tepeden inerek atlarını hanın kapısına sürdüklerini görmüşlerdi. Avluda atlar tımar ediliyor, develere avlunun ortasındaki kuyudan su veriliyor, yükler ahşap balkona yığılıyor ve avlunun bir köşesinde iki adam bir yandan açık ateşte kuzu çevirirken, bir yandan da şamata

yaparak şakalaşıyorlardı. Adamların yüzlerinin çiçek bozuğu olduğu dikkatini çekti Yannis'in.

Hasan tüy gibi hafif atladı atından, oysa Yannis inerken her kasını, her kemiğini hissetmişti. Ayrıca baldırlarının iç kısımları, derisi haşlanmışçasına yanıyordu. Pantolonunu tutup, yara yerlerinin üzerinden dikkatlice kaldırdı kumaşı çocuk. Olup biteni izleyen Hasan hemen eyerine yönelip içinden tahta bir kutu çıkarmıştı. Bu kutunun içinde, sünnetçilerin sünnet derisini kestikten sonra yaraya sürdükleri merhem vardı. Papatya kokan, açık sarı renkli merhemi uzatırken yaralarına sür dedi çocuğa işaretle.

Yannis olur anlamında başını sallamış, aynı zamanda sağ elini kalbinin üzerine koyarak, ahçı, tabaklarına yemek koyduğu zaman yeniçerilerden gördüğü gibi teşekkür etmişti. Sonra bir şey ararcasına etrafına baktı.

Adam çocuğun derdini anlamıştı. Atları direklerden birine bağladıktan sonra, onu içinde çok sayıda büyük taş kurnanın bulunduğu beyaz bir odaya götürerek kendisi dışarı çıktı.

Yannis avluya döndüğünde ne Hasan'ı görebildi ne de atları. Sadece eyerlerinin ahşap balkonun altındaki kapı kirişinde asılı olduğunu fark etti. Loş mekânda bir şeyler görmeye çalışıyordu..

"Cengiz *gel*!" Hasan'ın sesiydi bu.

Yannis sese yaklaştı. Yürüyüş boyunca yeni adına alışmış olduğundan artık bu adla çağrıldığında hızla tepki veriyordu. Konya'ya gelirken bu isimle çağırdıklarında en ufak bir ikircim göstermesi halinde, öfkeli yeniçeri nöbetçisinden mızrak sapıyla darbeler alacağının bilincinde olmuştu hep.

Hasan toprağa gömülmüş ocağın başında şiltenin üzerinde oturmuş ateşi yakmaya uğraşıyordu.

"*Otur*!"

Bu sözcüğü biliyordu Yannis. Oturdu.

Hasan çocuğa bir testi kap uzattı. "*İç*!"

Yannis kana kana içti. Suyla inceltilmiş yoğurttan yapılmış buz gibi, lezzetli ve serinletici bir içecekti bu.

Hasan kekliği çocuğun önüne koyup tüyünden bir tutam koparark gösterdi çocuğa.

Yannis anlamıştı; kapının önünde kekliği temizlemeye başladı. Arada Hasan'ın ekmek yapışını izliyordu. Hasan, tahta kabın içinde bolca unu az suyla karıştırmış ve demirden düz bir tavayı ateşin üzerine koymuştu. Sonra hamurdan kopardığı topakları, düz tahtanın üzerinde yuvarlak bir çubuk yardımıyla el büyüklüğünde açarak, hazırladığı bazlamaları tavada pişirmeye başladı. Hamur bitip bazlamalar ocağın yanında üst üste yığıldığında çocuk da kekliği temizleme işini bitirmişti.

Artık karanlık indiği için iki kandil yakan Hasan, kekliği yıkayıp havluyla kuruladıktan sonra parçalara ayırarak tuzladı.

Kısa süre sonra insanın ağzını sulandıran et kokusu bütün avluyu doldurmuştu. Ateşin yanındaki hasırlara oturup sessizce yediler yemeklerini. Yemekten sonra Hasan keyifli bir biçimde arkasına yaslanıp ayaklarını uzattı.

"Şimdi uyursa" diye düşündü Yannis, "işim epeyce kolaylaşır..."

Aynı anda kapıda beliren adam Hasan'ı sormuş, ama yanıt beklemeden girmişti içeri.

Yannis'e eşlik eden adam sevinç çığlığı atarak fırladı yerinden, yabancıya doğru seyirterek önünde diz çöktü, elini öpüp saygıyla başına götürdü. Kandillerin loş ışığında çocuk, yaşlı, sakallı bir adamın kırışmış yüzünü fark etti. Tozlu cüppesi, eskimiş sarığıyla bu yaşlı adam, Sultan'ın sarayındaki dervişi hatırlatıyordu.

Hasan ile yabancı adam bir süre sohbet ettiler, çocuk bir çok kez Cengiz adının geçtiğini duymuştu. Hasan adamın elini bir kez daha öperek başına koyarken adam, çocuğu uzun uzadıya ve sanki bir şey araştırırcasına süzdü. Sonra belli belirsiz başını salladı iki yana. Yannis suçüstü yakalanmış gibi yere eğmişti gözlerini. Yaşlı adamın bakışları korkutucu değil, tersine yumuşacıktı, ama Saray'daki dervişin gözleri gibi, ta içine baktığını hissetmişti Yannis. "Kaçmak istediğimi anladı" diye düşündü büyük bir hayal kırıklığı içinde, "ve beni bunu yapmamam için uyarıyor!"

Yabancı odadan çıkmıştı.

Akşam namazı yaklaşıyordu. Abdest aldıktan sonra bütün yolcular avlunun güneydoğu tarafında toplandılar. Namazı yaşlı adam kıldırıyordu.

Yannis ince şiltesinde uyurken, gece yarısı tuhaf bir sesle uyanıp doğruldu yerinden. Ocağın külü içinde hâlâ biraz kor parçası kalmıştı. Eline geçirdiği saman çöpüyle kandillerden birini yaktı. Odada Hasan yoktu. Çocuk kapıyı yoklayınca dışarıdan kilitlenmiş olduğunu gördü. Kapıdaki yarıktan avluyu görebiliyordu. Kervansaray kapısının önünde ateşin başında iki nöbetçi vardı.

Yeniden o sesi duydu. Duvarın arkasından geldiğini düşündüğü ses, davul sesine benziyordu. Yannis kulağını duvara yapıştırdı iyice. Yanda birisi davul çalıyordu sanki.

Odadan çatıya merdivenle çıkabileceğini görmüştü çocuk. Oraya çıkıp çatı deliğinin kapağını bir parmak kaldırdı. Bu çatı deliği avlunun ahşap balkonuna açılıyordu. Yavaşça delikten yukarı çekti kendisini. Davul olduğunu zannettiği ses şimdi daha net duyuluyordu, buna bir de flüt sesine benzer bir ses eklenmişti. Durmaksızın aynı melodi tekrar ediliyordu.

Avluyu çepeçevre dolanan ahşap balkon kervansarayın üst katındaki odaların önünden geçiyordu. Çocuk odalardan

birinde kandilin titrek ışığını fark edip dar pencereden baktı içeri. Kandil ve tahta bir tabure dışında tamamen boştu oda.

Kapılarla pencereler balkon çatısının gölgesinde kalmıştı. Yannis aşağıya avlu ateşinin başındaki nöbetçilere göz attı. Hiçbir şeyin farkında değillerdi. Çocuk epeyce zorlanarak pencere deliğinden içeri süzüldüğünde müzik sesinin geldiği yerin tam üstünde olduğunu fark etmiş, diz çöküp kulağını meşe ağacından yapılmış zemine dayamıştı. Davul ve flüt sesine benzettiği ses kesilmişti ama şimdi de birilerinin önce ağır ağır, sonra giderek hızlanan bir melodiyi topluca söylediklerini duydu.

Kandil bir kez daha titreyip sönmüştü.

Çocuğun altındaki yerden yine davul ve flüt olduğunu düşündüğü o monoton sesler gelmeye başladı. Çocuk şimdi tekrarlanıp duran o sözcüğü de anlamıştı: "Allah-hu!"

Odanın bir köşesinde zeminden ışık sızdığını fark etti Yannis. Işığa doğru gidip eliyle yoklayınca ışığın tahtalardan birindeki yarıktan sızdığını görüp upuzun yere uzandı.

Alttaki salon çok sayıda lambayla aydınlatılmıştı. Başlarında uzun keçe külahları olan beyaz giysili bir grup adam, namaz kıldıran sakallı yaşlı adamın etrafında dağınık biçimde oturmuştu. Yannis, kervansarayın bahçesinde kuzu pişiren, çiçek bozuğu suratlı iki tüccarı da tanıdı hemen.

Yaşlı adamın üzerinde bu kez eprimiş cüppesi değil, diğerlerininki gibi bol beyaz cüppe vardı. Adamlardan farklı olarak yeşil sarık giymişti. Yaşlı adam ve çevresindekiler, Yannis'in görüş alanının dışında bir yerde çalınan davula benzer bir şeyin ritmine uyarak sallanıyorlardı.

Flüt sesini andıran ses giderek daha tizleşmeye başlamış, adamların toplu olarak söyledikleri "Allah-hu, Allah-hu" nakaratıyla birlikte vuruş ritmi de hızlanmıştı.

Bu arada biri aniden ortaya fırladı, kollarını açarak önce ağır ağır, sonra gitgide hızlanarak kendi etrafında dönmeye başladı. Üstündeki bol cüppe dönen bir tekerlek gibi iyice şişmişti. Adam dönerken diğerleri yüksek sesle tekrarlıyordu: "Al-lah-hu! Allah-hu!"

Yaşlı adamın çevresinde oturanların arasına şimdi Hasan da gelmişti, o da eşlik ediyordu melodiye.

Artık yaşlı adamın dışında herkes müziğin ritmiyle dönüyordu. Dans edenlerin yüzlerinin terden parladığını fark etti Yannis. Tam bu sırada biri, bitkin vaziyette, fakat dudaklarında kendinden geçmiş bir gülümsemeyle yığılmıştı yere. Çiçek bozuğu suratlı tüccarlar da onun üzerine yuvarlandılar.

Yaşlı adam ellerini göğe açmış, ulvi bir aydınlanma ifadesiyle sabitlemişti gözlerini yukarıya. "Allah-huuuu!" sözcüklerini uzatarak söylüyor, boğuk sesi diğer sesleri bastırıyordu.

Durmaksızın dönen adamlar, başlarını ani bir hareketle döndükleri yönün tersine çeviriyorlar, topluca söylenen "hu, hu, hu!" sesleri giderek hırıltıya dönüşüyordu. Yavaşça dizlerinin üzerine çöken Hasan yüzünü avuçlarının içine gömdü.

Yannis, zeminindeki yarıktan aşağıda olup bitenleri gözetlediği odaya girdiği pencereden dışarı çıktı. Avludaki nöbetçiler hâlâ hareketsiz oturuyorlardı yerlerinde. Kısa süre sonra çatı deliğinin kapağını arkasından kapatıp ateşin yanındaki şiltesine uzandı.

Gördükleri bir türlü aklından çıkmıyordu, kulaklarında hâlâ o müziğin sesi çınlıyordu sanki. Adamların o tuhaf, o coşkun dansı ne anlama geliyordu acaba? Belki de bu, Müslümanların bir tür ayiniydi. Zira durmaksızın Allah'ın adını anmışlardı. Ya karşısındakinin düşüncesini okuyabilen o yaşlı adam? Acaba bütün Müslüman din adamlarının böyle bir yetenekleri var mıydı? Yaşlı adamın papaz olduğundan

hiç kuşkusu yoktu çocuğun. Hasan adamın elini öpmüştü, aynı Kosta'yla kendisinin Pharnox papazının elini öptükleri gibi.

Hasan geldiğinde Yannis, sanki çok kötü bir rüya görüyormuş gibi oradan oraya dönüyordu.

Yannis Şüphe İçinde

Tüccarlar güneş doğar doğmaz yola koyulmuşlardı. Yannis ile Hasan kervansarayın kapısından son atlı da çıkıncaya kadar beklediler. Sonra Hasan çocuğa atın nasıl eyerleneceğini gösterdi. Baldırlarının iç taraflarında hâlâ büyük acı hisseden çocuk, eyere oturmadan önce, Hasan'ın talimatıyla yaralarının üzerine kalın bir tabaka merhem sürüp pamuklu bezle bağladı.

Buna rağmen at binmek eziyet olmuştu çocuğa. Yannis acısını göstermemek için elinden geldiğince dayanmaya çalışsa da, iyi bir gözlemci olan Hasan, çocuğun kasılmış halini fark ederek üzengi kayışını kısalttı. Şimdi Yannis'in dizleri neredeyse kalça kemiği hizasına geldiği için denge sorunu yaşıyordu ama hiç olmazsa yara yerleri eyere sürtünmüyordu artık.

Arazi meyilliydi; önlerinde, düzlüğün sonundaki büyük göle kadar az ağaçlı, tepelik bir bölge uzandığı için yol almak da güçleşmişti. Konya'dan çıktıklarından beri az çok insan eli değmiş yollarda sürmüşlerdi atlarını. Aktepe Kervansarayı'na kadar üç dört atın yan yana durabildiği genişlikteydi yol; ama şimdi çok az kullanılan patikalardan birinde ilerlemek zorundalardı.

Hasan aşağıyı işaret etti, ovadaki gölü göstererek. "*Beyşehir Gölü*" dedi.

"Gölü söylüyor herhalde" diye düşündü Yannis, bir yandan da mesafeyi hesaplamaya çalışıyordu. "Eğer gideceğimiz yer orasıysa –ve yol daha da kötüleşmezse– karanlık basmadan varırız sanırım."

Yolun sağındaki ağaçlıktan bir karga sürüsü havalandı gürültüyle. Yannis, at kişnemesi de duymuştu sanki.

Biraz önde olan Hasan atını hemen geri çevirerek çocuğun yanına yaklaşıp, acele etmeleri gerektiğini, kendisini ses çıkarmadan izlemesini işaret etti. Hasan eyer gözünden yayını almış, okluğunu asmıştı omzuna. Mızrağı ise şaşkınlıkla kendisini izleyen Yannis'in eline tutuştururken vadinin kıyısını işaret etti. Sonra oku yay kirişine geçirdi.

Önde elinde atışa hazır okuyla Hasan, arkasında Yannis bayırı çıkmaya koyuldular. Yukarı varınca Hasan çocuğa kayanın arkasına saklanmasını söyledi.

Kendisi de kayalardan birinin arkasına gizlenmişti, çevreyi dikkatle izlerken yere tükürdü: "*Haydutlar*!"

Yannis Hasan'ın patika yönünü gösteren elini izledi. Sonunda o da görmüştü atlıları. Sayıları yirmiden fazlaydı. Patikayı, dar geçide girmeden, on at boyu bir mesafeden enine geçmişlerdi. Hepsi tepeden tırnağa silahlıydı. Hatta ikisinin elinde balta bile vardı.

Hasan okunu sadağa yerleştirip yayını yeniden omzuna astı.

"Şimdi!" diye düşündü çocuk. "Mızrağı batırıver gövdesine ve kaç!"

Hasan çocuğa gel işareti yapmış ve bayırdan aşağıya inmeye başlamıştı.

Yannis'in elleri mızrağın sapını kavramıştı sıkıca, ama kendisinden hiç kuşku duymadan mızrağı eline verip önünden yürüyen bu iyi yürekli adamı öldürmeye gönlü razı olmadı.

Düzlüğe indiklerinde atları çözmeden önce bir süre daha beklediler. Yannis mızrağı geri vermek istemiş ama Hasan başıyla istemez işareti yapmıştı. Mızrağı taşıyabilirdi.

Patikaya geri dönmüşlerdi. Gün bitiminde gölün kıyısında duvarlarla çevrili bir çiftliğe doğru sürdüler atlarını.

Beyşehir Gölü'ndeki Çiftlik

"Cengiz?"

"Evet, efendim?" Delikanlı koşarak tarladan geçip Hasan'ın elindeki avı aldı.

"Eee sende ne var?"

"Bir erkek karaca, efendim. Başında köpek bekliyor."

"İyi, öyleyse odunları tutuştur."

Çiftlik sahibinin en büyük oğlu Ali, ateşle verilen işareti görünce kayıkla gelip onları alacaktı.

Beyşehir'de Hasan'ın çiftliğinde yaşamaya başlamasından bu yana yaklaşık iki yıl geçmiş, çocuk büyümüş, mahareti sadece ok atmakla sınırlı kalmayan bir delikanlı olmuştu.

Hatta güreşte Hasan'ın kardeşi Ömer'in sırtını yere getiriyordu. Cengiz adını, eski adı Yannis kadar benimsemişti. Adalı balıkçının oğlu Yannis, artık sadece uzun kış gecelerinde bazen Thiratois'in, annesinin, kız kardeşinin, erkek kardeşinin anıları uyumasını engellediğinde çıkıyordu ortaya; ama sıla hasretinden neredeyse hasta olduğu bu geceler zamanla seyrekleşmişti. Bunun bir nedeni, Hasan'ın her zaman, çocuğun tutsaklığının ilk günlerinde Anadolu'da tanıdığı o iyi yürekli adam olarak kalması, bir başka nedeni ise, bütün yumuşaklığına rağmen Cengiz'i sanatını iyi yapan bir savaşçı olarak yetiştirme çabasıydı. Zaten doğası gereği güçlü bir yapıya sahip olan delikanlı, gün geçtikçe daha güçleni-

yor, adaleleri gelişiyordu. Teşvik edilmenin keyfini yaşıyor, ancak çiftlikteki yaşıtlarının arasında ciridi en uzağa atar, en ağır taşı kaldırır, en güçlü atı devirirse memnun kalıyordu kendisinden. Hasan'ın yetiştirdiği çocukların eğitimine, tarla ve ormanda ağır fiziksel çalışmanın dışında düzenli silah eğitimi de dahildi. Kılıç dersinin yanı sıra, çiftlik sahibi ok atma ve güreşe de çok önem veriyordu. Cengiz bu alanlarda hızlı ilerleme sağlamıştı. Özellikle ok ve yayı efendisi ve ustası kadar iyi kullanır olmuştu.

Cengiz ile Hasan'ın ondan birkaç yaş küçük oğlu Ali, her hafta gölün güney kıyısındaki derviş tekkesine gidiyorlardı. Eski bir kale olan derviş tekkesi çıplak bir kıyı çıkıntısı üzerinde kurulmuş devasa bir yapıydı Çocuklar burada, sadece Kuran dersi görmüyor, aynı zamanda okuma yazma da öğreniyorlardı. Derviş topluluğunun başı, kervansarayda dönerek yapılan o dansı yöneten yaşlı adamdı. Cengiz ve Ali de diğer dervişler gibi yaşlı adama saygıyla "Şeyh" diyorlardı. Cengiz, dili hızla öğrenmesi için ayrıca Yunanca'yı iyi bilen bir dervişten ders alıyordu. Adam şimdiye kadar Cengiz'in sorduğu tek soruyu bile yanıtsız bırakmamış, Müslümanlık'ta hadım etmenin yasak olup olmadığını soran Cengiz'e, Saray avlusundaki sakallı dervişin sözlerini tekrarlayarak, onu epeyce rahatlatmıştı; artık Kosta'nın hadım edilmiş olamayacağını düşünüyordu.

Balıkçının oğlu Yannis'in içinde bir ses, dervişlerin gerçekte kendisine eziyet edenlerden olduğunu, ağızlarından bal aksa da onlara kesinlikle inanılmaması gerektiğini söylüyordu. Ama savaşçı olarak yetiştirilen ve Cengiz diye çağrılan genç adam, derslerde ya da Kuran öğrenirken sergilediği beceriksizlikler nedeniyle sakallıların kendisine bir kez bile sert söz söylememelerini giderek daha çok takdir etmeye başlamıştı. Bu adamların sabırları sınırsızdı sanki, Hasan

da Cengiz'i bir kez bile dövmemişti. Efendisinin oğullarını sopayla eğittiğini de görmemişti hiç.

Hatta Cengiz'in, Hasan'ın himayesi altında nasıl geliştiğini kontrol etmek için çiftliğe gelen bir çorbacı, gördüklerinden hoşnut bir halde geri dönerken, devşirmeler için Anadolu'da üç yıllık eğitim süresi öngörülmüş olmasına rağmen, delikanlının iki yıl sonra hassa alayına alınmak üzere eğitilmeye hazır hale geleceğini söylemişti.

Cengiz ok ve yay kullanmakta ne kadar ustalaştığını, çorbacı çiftlikten ayrıldıktan kısa süre sonra, Hasan ve çiftliği savunacak adamlardan çoğu çiftlikte yokken, bir haydut çetesinin baskınına uğradıklarında gösterme fırsatı buldu. Maiyetindekilerle birlikte Konya Valisi Şehzade Selim'e ördek avında eşlik etmek için gitmiş olan Hasan yetişinceye kadar Cengiz, Ali ve yarım düzine silahlı adam, haydutları çiftlik duvarlarından uzak tutmayı başarmıştı.

Şehzade Selim, şehzadelerin eğitiminden sorumlu Lala Mustafa Paşa ve arkadaşlarıyla Beyşehir Gölü'nde yeşilbaş avlamaktan hoşlanırdı. Dolayısıyla Hasan'ın çiftliği bazen o günkü gibi savunmasız kalabiliyordu. Aslında Selim'in kardeşi Bayezid'in hocası olan Lala Mustafa Paşa, Bayezid'in saltanat düşkünlüğü ve kibirli tavrından hoşlanmadığı için, Bayezid'in sarayından çok Konya'da vakit geçirirdi.

Hasan ve misafirleri geri döndüklerinde, Cengiz'in savunduğu çiftlik duvarının önünde, yerde biri çete reisi olmak üzere üç ceset yattığını gördüler. Çete reisinin boğazında görülen delik belli ki usta bir okçunun marifetiydi.

Prens ve yeniçeri alayı çeteyi bir süre takip ettikten sonra keyif içinde dönmüştü çiftliğe. Haydut avlamak, ördek vurmaktan çok daha eğlenceli geçmişti askerler için; beş haydudun at ve silahlarına el koymuşlar, kafalarını ise, ibretiâlem için sopalara geçirerek çiftlik kapısının önüne asmışlardı.

Haydutlardan birini uzaktan mükemmel bir atışla bizzat Şehzade Selim eyerinden düşürmüştü.

Şehzade ve maiyetindekilere serinlemeleri için içecek bir şeyler ikram edilmesi talimatını veren Hasan'a, haydutların şefini kimin vurduğunu sormuştu Şehzade.

Şehzade'nin huzuruna çıkarılan Cengiz'in devşirme olduğunu açıkladı Hasan.

Orta boylu, şişman, yuvarlak yüzü sarı sakalla kaplı Selim'in bacakları uzun, gövdesi kısa olduğu için orantısızdı vücudu. Geniş alnı, ince, neredeyse renksiz kaşları hemen dikkatini çekiyordu insanın.

Şehzade önünde toprağa diz çöken delikanlıyı takdirle süzdü. "Olağanüstü isabetli atış yapabildiğini kanıtladın. Askeri eğitimini tamamladıktan sonra seni benim hassa alayıma alacağım." Yanındaki Mustafa Paşa'ya dönüp emir verdi: "Onu ödüllendir, Lala!"

Sarayın şehzade eğitmeni Cengiz'e küçük bir altın attı.

Kanuni'nin oğlu peltek olduğu için, alnını yere değdirmiş olarak bekleyen delikanlı, Şehzade'nin dediklerinden hiçbir şey anlamamıştı.

Hasan'ın talimatı üzerine Cengiz altını, ipek beze sararak şans getirmesi için bundan böyle hep üzerinde taşıyacaktı.

Şehzade Konya'ya döndükten iki gün sonra, yüzlerce haydut, öldürülen reislerinin intikamını almak için Hasan'ın çiftliğini kuşatmaya başladı.

Haydutların Kuşatması

Yağmur yağmıyordu ama hava sabahın ilk saatlerinden beri kapalıydı. Haydutların Konya yolunun hemen yanındaki çukurluk

alanda toplandıklarını tesadüfen gören bir avcı, akşama doğru haberi çiftliğe ulaştırınca, Hasan çevrede otlayan hayvanları içeri aldırmış, adamlarını duvar ve mazgallara yerleştirmişti.

Tek bir penceresi bile dışarı açılmayan yapılardan oluşmuş dikdörtgen biçimindeki çiftliğin göl tarafındaki kapısı, kalın meşe kütüklerinden yapılmıştı. Hasan'ın evi birbirine yaslanmış evlerden ayrı duruyordu ve kalayla güçlendirilmiş duvarlara bitişikti.

Daha önceki çiftliği ele geçirme denemelerinde cepheden atlarla saldırarak kapı nöbetçilerini saf dışı bırakmaya çalışan haydutlar, bu kez daha temkinliydiler; önce çiftliği güvenli bir uzaklıktan kuşatmaya başladılar. Hasan'ın silahlı yirmi savaşçısı vardı; adamlarını kuşatma nedeniyle çepeçevre mevzilendirebilmek için kapı savunmasından adam eksiltmek gerekmiş, bu durum da haydutların esas güçlerini kapıya yığmasına yol açmıştı. Hava kararmaya yüz tutarken haydutların çuvallara kum ve çakıl doldurduklarını fark etti Hasan, bazıları da yüksek kenarlı eşek arabalarını işçilerin yanına getirmişti.

Çiftliğin doğu duvarı gölün hemen kıyısındaydı. Balıkçı kayıklarının bağlandığı bu kıyı da, çiftlikten birilerinin bu yolu kullanarak yardım çağırmasını önlemek için, haydutlar tarafından –tabii yine güvenli bir uzaklıktan– kuşatma altında tutuluyordu.

Hasan canı sıkkın baktı var güçleriyle çalışan haydutlara. "Çuvalları siper ederek adım adım ilerleyecekler. Onları durdurabilmemiz için elimizde top olması gerekir."

Hasan'ın adamlarından sadece üçünde arkebüz vardı. Bu arada haydutlar doldurdukları çuvalları arabalara yüklemeye başlamışlardı.

Silahlı adamlarını yanına çağıran Hasan, "Arabalar menzile girdiklerinde gözünüzü bir an olsun üzerlerinden ayırmayın" talimatını verdikten sonra seslendi: "Cengiz!"

"Evet efendim?"

"Yüzme biliyorsun değil mi?"

"Evet efendim."

"Karanlık bastıktan sonra, kimseye fark ettirmeden kayıkların oraya ulaşmayı becerebilir misin?"

"Elbette efendim, ama..."

"Söyle!"

"O esnada adamların dikkatini başka şeye çekmek iyi olur; gerçi bulutlar dağılmayacak gibi görünüyor ama neredeyse dolunay var."

Hasan bir an düşündükten sonra konuşmaya başladı: "Kayıklarımızdan birini üzerlerine göndeririz. Geceleri rüzgâr genellikle karadan esiyor. Onlar kayığın boş olduğunu fark edene kadar başarman gerekir."

Cengiz başını salladı. "Sanırım bunu yapabilirim, zaten yolun büyük kısmını dalarak geçeceğim."

Çiflik sahibi memnun salladı başını. "Hemen derviş tekkesine git! Muhterem Şeyh derhal komşuları harekete geçirsin."

İçleri kum ve çakıl dolu çuvallarla yüklü arabalar akşam alacakaranlığında yavaş yavaş ilerliyorlardı. Çiftliği savunacak adamların atış menziline girmeden hemen önce durdular.

"İlerlemek için havanın kararmasını bekliyorlar" diye homurdanan Hasan, haydutların karanlıktan yararlanarak çiftliğe sızmasını engellemek için etrafa odun öbekleri yerleştirilmesi talimatını verdi. Güneşin son ışıkları gölün üzerine düşerken odun ateşleri yakılmıştı.

Cengiz havanın tamamen kararmasını bekledi. Bütün vücudunu yağlamış, içine gömlek ve pantolonunu koyduğu su geçirmez deri torbayı omzuna asmıştı. Tek silahı, sapı, edep yerini örten bezin kemer kayışına bağlanmış olan uzun bir kamaydı.

Bu arada saldırganlar, eşeklerin çektiği arabaları ateş öbeklerine kadar yaklaştırmışlardı. Artık sadece çiflik duvarına en yakın yerlere yerleştirilen odun öbekleri yanıyordu. Haydutlar, siper olarak içi toprak dolu çuvallardan yararlandıkları için, çiftliği savunanlar arasında bulunan üç silahşörle iyi okçulara rağmen, ilerlemeleri durdurulamamıştı.

Hasan geceyi dinliyordu. "Çok geçmeden hücum merdivenlerini koymayı deneyecekler. Haydi git Cengiz! Kayık hazır. Allah'ın koruyucu eli senin üzerinde olsun!"

Cengiz ana kapının hemen yanındaki dar girişten çiftliğin önündeki kıyı şeridine süzüldü. Bu arada Ali ile yanındaki iki kişi balıkçı kayıklarından birini suya sürdü. Karadan esen rüzgâr eğreti direkteki açık renk yelkeni şişirmişti hemen. Çiftlik sahibinin, rüzgârın hava karardıktan sonra karadan eserek kayığı doğrudan çiftliği göl tarafından kuşatmış yelkenlilerin üzerine süreceği yönündeki tahmini doğru çıkmıştı. Şimdi bu kayığın haydutları bir süre oyalacağını umut etmekten başka yapılacak bir şey yoktu. Kayığı haydutların gözünde daha tehlikeli hale getirmek için, içine samanla doldurulmuş dört korkuluk oturtulmuş, ellerine de uzun sopalar verilmişti; uzaktan mızraklı savaşçılar gibi görünüyorlardı.

Ay ışığı bazen bulutların arasından sıyrılmayı başardığında Cengiz, kuşatma kayıklarının siluetlerini görebiliyordu. Haydutların iki yelkenlisi de kayığa doğru hareketlendiklerine göre, kayık görülmüştü demek ki. Cengiz sessizce suya süzüldü. Deneyimli yüzücü ve dalıcı olarak, nefes almadan su altında epeyce yol alabiliyordu. Daha sonra arkaüstü yüzmeye başladı; bu kez sadece yüzü görünüyordu suyun üstünde, iki üç derin nefes aldıktan sonra yeniden daldı. Normal yüzmeyi göze alana kadar bu manevrayı beş kez tekrarladı. Nihayet çiftliği ablukaya alan yelkenlilerin, kayığın

üzerine gittiklerini gördü: Dikkati başka yere çekme manevrası başarılı olmuştu!

Cengiz bir süre daha güneye doğru kıyıyı izleyerek yüzdükten sonra, neredeyse bütün gölü kaplayan sazlık kuşağı geçerek karaya çıktı.

Bulutlar dağılmaya başlamıştı. Rüzgâr insan boyunu geçen sazları dalgalandırarak göle doğru yatırıyordu. Birbirine sürtünen sapların çıkardığı sesi dinlerken, sanki çalılar ateşe verilmiş gibi diye düşündü Cengiz. Sazlık kuşakta bıraktığı iz, ay ışığında kırık bir ayna gibi parlamaktaydı.

"Şimdi yüzmeye başlasaydım hemen fark edilirdim!" diye geçirdi aklından. Edep yerine bağladığı bezi çözüp, deri mahfazanın balmumuyla kapatılmış ağzını açtı. Mahfaza su geçirmemişti. Gömleğini ve pantolonunu giyip, kamasını kemerine yerleştirdi.

Neştere benzeyen sazların arasından yer yer kumsal parıldıyordu. Kıyının bu kesimini, Hasan'ın en sevdiği av bölgelerinden biri olduğu için çok iyi bilen delikanlı, dikkatli olması gerektiğinin bilincindeydi. Sazların arasından görünen kıyı şeridi, atların kolayca su içebilecekleri kesimlerden biriydi. Bunu haydutlar da biliyordu elbette.

Ve haklı çıkmıştı işte! Rüzgâr durunca birinin konuştuğunu duydu. Gölün kıyısından geliyordu ses. Cengiz, sazlıklar arasına saklanarak sesin geldiği tarafa bakınca soluk alıp verme sesinin hayvandan geldiğini gördü.

Silahlı adam kumsalın tam ortasında durmuş, eyerlenmemiş atıyla yumuşak sesle konuşurken onu özenle tımar ediyor, gözü arada bir göle kayıyordu. Sonunda Cengiz de bir teknenin yanaştığını fark etti. Bu, çiftliği göl tarafından kuşatan teknelerden biriydi.

Tekne iyice yaklaşmıştı kıyıya.

"Neler oluyor?" diye sordu silahlı adam atını kıyıya daha da yaklaştırırken.

"Bir şeyler planlıyorlar. Burada dikkatini çeken bir şey oldu mu?"

"Hayır. Ya sizin orada?"

"Evet. Hemen atına atlayıp şefe git ve üzerimize boş bir kayık gönderdiklerini söyle. Bunun arkasında mutlaka şeytanca bir plan vardır!"

"Burada her şey sakindi" dedi atlı.

Tekne dönüp gölün ortasına doğru yöneldi. Silahlı adamın acelesi yok gibi görünüyordu. Atını özenle eyerledi.

"At!" diye geçirdi aklından Cengiz. "Şu atı alabilirsem ondan..."

Sazlıkları dolanarak kumsala dönen patikayı anımsadı. Yol doğrudan kumsala uzanmıyor, geniş bir yay çiziyordu. Belli bir noktada ise sarp kayalarla çevrili bir kesim vardı.

Yeniden başlayan rüzgâr Cengiz'in sazlıklarda avını izlerken çıkardığı sesleri bastırıyordu. Şansı biraz yaver giderse hayduttan önce kayalıkta olabilirdi.

Gölle kayalık kesim arasında yassı çakılla kaplı yol, ancak bir atın geçebileceği genişlikteydi. Yerden yumruk büyüklüğünde iki taş alan Cengiz, sütun biçimindeki bir kayaya tırmanıp sindi. Buradan taşları atlının başına isabet ettirmesi mümkündü.

Cengiz haydudu görmeden önce atının sesini duymuş, adam görüş alanına girdiğinde ise atışını yapmıştı. Taşlardan birini adamın şakağına, diğerini ise sırtına isabet ettirdi. Ürken at binicisini sırtından atarak dörtnala uzaklaşmıştı.

Kayalardan aşağıya inip, çakılların üzerinde yüzüstü, kımıldamadan yatan adamın bıçak ve kamasını alan Cengiz atın arkasından koşmaya başladı. Kıyıda durmuş, yol kena-

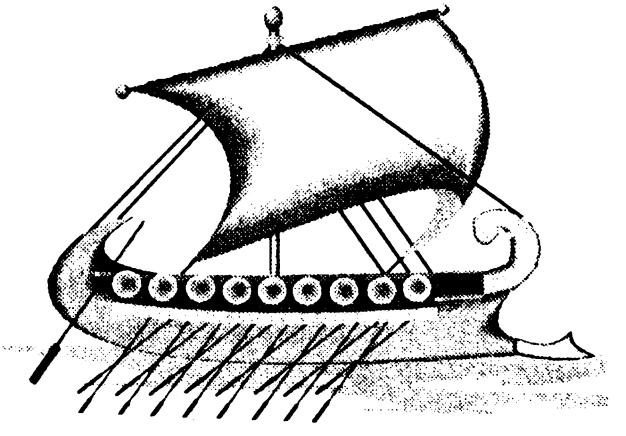
rındaki çalılıkların sürgünlerini çekiştirip dururken gördüğü hayvanı zorlanmadan yakaladı.

İki saat sonra dervişler, dört bir yana atlı haberciler salmışlardı. Hemen ertesi sabah Hasan'ın komşularının birleşik gücüyle haydutlar Beyşehir Gölü'nden tamamen püskürtüldüler.

Yardımın tam zamanında yetiştiği kesindi, zira haydutlar neredeyse çiflik duvarlarına dayanmıştı.

Gerek yardıma gelen komşulardan, gerekse de çiftliği savunanlardan çok sayıda yaralı vardı ama ölen olmamıştı. Buna karşılık çok sayıda binek hayvanı ve silah ele geçirildi, haydutlardan yirmi kişi ölmüştü çünkü.

Şehzade Selim

Kaptan Sokrates'in Asil Müşterisi

Rodoslu tavernacı Niko her şeyi ayarlamıştı. Yükünü boşaltmış bir Akdeniz yelkenlisinin arkasında, gözden ırak demir atmış olan Deniz Kırlangıcı, kaptanın Gelibolu'dan epeyce para ödeyerek aldığı belgenin de kanıtladığı gibi resmi olarak sirke taşımaktaydı. Bir zamanlar Bulgaristan'dan devşirme getirilmesine rağmen yükselerek Rüstem Paşa unvanını almış, "İmparatorluğun yükünü taşıyan", dolayısıyla da nişan olarak dört tuğlu bir sancak taşıma hakkına erişen Rüstem ölümcül hastaydı. Onu son günlerde gören herkes çok fazla ömrü kalmadığını söylüyordu. Ancak Sadrazam'ın para hırsı hiç değişmemişti. Ölüm döşeğinde olmasına rağmen halk ona "Talihli Kene" demeyi sürdürmekteydi. Osmanlı İmparatorluğu'nda rüşvet konusunda Rüstem Paşa'ya öykünme olanağı ve gücüne sahip olanların hummalı çabaları da aralıksız devam ediyordu.

Meyhanecinin iyi para ödeyerek tuttuğu Kürt hamallar, nöbetçiler Galata Rıhtımı'nda devriyelerini tamamlayıncaya kadar beklemişler, sonra da bir zincir oluşturarak Deniz Kırlangıcı'nın yükünü boşaltmaya girişmişlerdi. Adamlar kova

büyüklüğünde şarap fıçılarını liman duvarına dizerken, meyhaneciyle kaptan yeniçerilerin gerçekten Galata Rıhtımı'nı kuzeybatıdan sınırlayan tersane sahasına doğru gittiklerinden emin olmak için onları izlediler dikkatle. Uzakta birkaç kedi ölü bir güvercin için kapışıyordu.

Niko aralarında saptadıkları işareti verdi. Çıkardığı baykuş sesi mükemmeldi. İşareti aldıktan sonra şarap fıçılarını sırtlayıp Pera'ya yönelen hamallar eğri büğrü sokaklarda kimseyle karşılaşmamışlardı. Niko, Rodos Savaşı sırasında Osmanlıların tarafında yardımcı kıtalardan birinde okçu olarak savaşırken ayağından yaralandığı için topallamasına rağmen hamalların hızına uyabiliyordu.

Bilmeyenler, Niko'nun, Galata Kulesi'nin yakınlarında kereste ticarethanesi olarak kullanılan yapının iç avlusunda gözlerden gizlenmiş meyhanesini, yağhane girişi sanabilirlerdi. Karanlık basınca iki lambanın cılız ışığıyla aydınlatılan, harabeye dönmüş taş deponun alt katındaki geniş mekâna kırık dökük on iki merdivenle iniliyordu. Taş deponun önü gibi merdivenler de her boy ve biçimde zeytinyağı bidonlarıyla doluydu. Niko'nun kardeşi Teo ile üç kurt köpeğinin görevi, işi olmayanların, kalas, kütük ve mertek gibi inşaat keresteleriyle dolu ikinci avlunun kapısına yaklaşmasını engellemekti.

Hamallar, içleri Kıbrıs şarabıyla dolu küçük fıçıları birbiri ardına kiler penceresinden meyhaneciye uzatırken köpekler kapatılmıştı. İşler bitip avlu kapısı itinayla kapatıldıktan sonra dört ayaklı nöbetçiler yeniden ortaya salındılar. Mumu yakan Niko kendisiyle kaptanın arasına bir para kesesi attı.

Teo ise ekmek, zeytin ve feta peyniri getirmişti.

Meyhaneci yeni getirilen fıçılardan birini açıp bardakları doldurdu.

Şarabı bir dikişte bitiren Niko, ağzını elinin tersiyle silerken, "Oh, Mükemmel!" dedi.

Kardeşi Teo da ağabeyini taklit ederek beğeniyle salladı başını. "Gerçekten getirdiğin mal çok iyi, Kaptan!"

Kaptan kollarını fıçıya benzeyen göğsünün üzerinde kavuşturarak güldü: "Yoksa malımdan kuşkun mu vardı?"

"Geçenlerde biri bana su katılmış Kapadokya şarabı kakalamak istedi" dedi Niko ciddi bir ifadeyle. "Günümüzde herşeyi üç kez kontrol etmek şart, şaraba su katan birini kadıya şikâyet edemeyeceğimize göre."

"Tamamen rutin bir iş, Kaptan" diye sürdürdü konuşmayı Teo, Sokrates'in asılmış suratını fark edince. "Tabii ki senin için bu tür önlemlere hiç gerek yok. Biz her zaman getirdiğin şaraptan memnun kaldık."

"Çok doğru, Kaptan!" Bu kez konuşan meyhaneciydi. "En kısa zamanda bize yine şarap getirmeni istiyoruz. Önce paranı al bakalım!" Niko para kesesinden dört altın alıp uzattı kaptana.

"Ben beş demiştim!" diye karşı çıktı kaptan.

Niko şaşırmış gibi, "Ah evet, beş demiştin. Bağışla beni, unutmuşum!" dedi. Keseden zorlanır gibi bir altın daha çıkarıp uzattı. "Ne kadar dikkatsizim!"

Altınları sırıtarak cebine indiren Kaptan Sokrates, Rodoslu meyhaneciyi yıllardır tanıyordu. Niko'nun bir kuruş alacağını unuttuğu görülmemişti, ama cebinden para çıkacağı zaman bir unutkanlık geliyordu üstüne. "Ödemeyi bakır levhalarla da yapabilirsin Niko."

"Bakırı unut, Kaptan! Tersaneciler bugünlerde bakıra çok iyi para ödüyorlar. Bir şeyler dönüyor. Bütün tersanelerde yeni gemiler yapılıyor."

"Yazık. Bakırı Kıbrıs'ta kolaylıkla satabilirdim. Ama boş ver, Niko. Bir de şunu söylemeliyim: Şu an sana, bundan

sonraki malı aynı fiyattan getirebileceğim sözünü veremem."

Rodoslu ile kardeşi neredeyse ağlayacaklardı.

"Sen bizi mahvetmek mi istiyorsun, Sokrates!" diye mızıldandı meyhaneci. "Meryem Ana hakkı için! On fıçıya beş altından fazlasını vermem mümkün değil!"

Kaptan omuzlarını kaldırdı. "Öyleyse yeni iş yapmayacağız demektir. Bundan sonra aynı kalitede malı yedi altına getireceğim, bir kuruş aşağıya olmaz! Birincisi Kıbrıs şarabının fiyatı son zamanlarda çok yükseldi. İkincisi Gelibolu Gümrüğü'ndeki ahbabım bundan sonra 'işlem fiyatını' artırmak zorunda olduğunu açıkladı."

Niko iç geçirdi. "Hadi altı de, Kaptan, anlaşalım!"

Kararlılıkla başını sallayan kaptan, "İmkânsız, Niko" diye sürdürdü konuşmasını. "Bu durumda şarabı Gelibolu'da satmam daha kârlı olur benim için."

Niko yalvarırcasına kaldırmıştı ellerini. "Hemen darılma Sokrates! Yedi altın bizi iflas ettirir!" Meyhaneci acı duyuyormuşçasına gözlerini devirmişti. "Ama anlaştık sen olduğun için, dostluğumuz için!"

"Söz mü Niko? Yedi altın değil mi?"

"Yedi" diye tekrar etti meyhaneci. "Meryem Ana'mızın hakkı için!"

"Bu pinti herif yedi altını kabul ettiğine göre, iki katını vermeye hazır müşterisi var demektir" diye düşündü kaptan. "Paola bu müşterinin kim olduğunu biliyordur."

Ertesi sabah kaptan, Paolo de Teresta'yı ziyarete giderken adeta bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Paolo'nun dükkânı, Altın Boynuz'un Saray'ın bulunduğu yakasında, Süleymaniye Camii'nin biraz aşağısındaydı. Kendisini tanıyabilecek birilerine rastlama ihtimalini azalttığı için işine

gelmişti sağanak yağmur. Ne zaman bu Portekizliyi görmeye gitse aynı sıkıntı kaplardı içini. Halatçılık yapan Paolo de Teresta, Hıristiyan ülkelerde üretilerek çapraşık yollarla, bazen bir Portekiz gemisiyle, bazen de Fransa Krallığı'na ait bir yelkenliyle Kanuni'nin ülkesine getirilen, çok dayanıklı halatlar tedarik ediyordu İmparatorluk donanmasına. Kaptan Paşa'nın emri üzerine kadırga ve kalyonların ihtiyaçlarını tedarik edenlerden hiçbiri, Portekizlinin, Malta Şövalyeleri'nin Üstad-ı Azam'ı için bilgi toplayan casusların başı olduğunun farkında değildi. Paolo'nun kendisinden aldığı bilgileri kime ilettiğini Kaptan Sokrates de bilmiyordu. Portekizlinin, Kıbrıs'tan İstanbul'a kadar hangi silahlarla donatılmış kaç savaş gemisiyle, nerede, hangi rota üzerinde karşılaştığı yönündeki soruları, sadece meraktan sorduğunu sanacak kadar aptal olmayan Sokrates, her şeyi anlatıyor ama karşılığını da alıyordu. Paolo Hıristiyan kaptanlar için, Saray'la ilişkileri mükemmel olan bir haber kaynağı, komisyoncu, postacı ve banker olarak hizmet vermekteydi.

Portekizliyi Süleyman'ın tuğrasını taşıyan bir irsaliye üzerine eğilmiş olarak bulan Kaptan Sokrates, adamın, sadece parafını görebildiği belgenin üzerini bir bez parçasıyla kapattığını fark etmişti.

"Kaptan Sokrates, bu şerefi neye borçluyum?"

Parmağını şıklatan adam, halatçı dükkânının arkasından çıkan oğlana kahve getirmesini söylemiş, çocuk da koşarak çıkmıştı dükkândan.

Sokrates ayakkabılarını çıkarıp, üstü çatıyla kapatılmış dükkân girişinin altındaki, halıyla kaplanmış merdiven sahanlığında oturan Portekizlinin yanına oturdu. Haliç'in ötesinde Pera ve Galata'ya bakışı engelleyen tek şey bir selvi ağacının dallarıydı. Paolo de Teresta denizde olup bitenleri görmek için bundan daha iyi bir yer bulamazdı.

"Anlat! Sokrates, işlerin nasıl?"

Kaptan cevap verirken burnundan soluyordu. "Talihli Kene öteki dünyaya göçtüğünde daha iyi olacak umarım! Öyle görünüyor ki, bu mutlu olayı yaşamamıza fazla zaman kalmadı!"

"Ben olsan buna fazla güvenmezdim. Yıllardan beri yakında öleceği söyleniyor."

"Ne kadar sevindirici! Peki Sultan'ın durumu ne? Onun da fazla ömrü kalmadığı söylentisi dolanıyor etrafta."

Paolo tersaneleri işaret etti. "Orada yapılmakta olan donanma Kanuni'nin ısrarlı emriyle gerçekleşiyor. Bir sürü dedikodu, Kaptan."

"Niko, tersanelerin bugünlerde çok yüksek fiyatla bakır aldıklarını söyledi. Demek ki paslanmaz çivi ve mandallara çok fazla ihtiyaç duyuyorlar. Benim bildiğime göre bu pahalı bakır çiviler sadece kadırga ve savaş gemilerinde kullanılır."

"Bu doğru, Kaptan."

Çocuk kahveyi getirip eğilerek Paolo ve konuğunun önüne koydu. Portekizli konuşmasına devam etmek için çocuğun işinin başına dönmesini beklemişti.

"Süleyman'ın, ya önümüzdeki yıl ya da sonraki yıl Malta'ya karşı sefere çıkacağı söyleniyor. Malta Adası'ndaki şövalyeler çoktandır rahatsız ediyor Kanuni'yi. Malta'yı fethetmeden Sicilya'ya saldırması mümkün değil. Dediğim gibi Sokrates, Kanuni ve Rüstem Paşa bir süre daha hesaba katılmak zorunda. Ama şimdi sen anlat! Nasıl geçti yolculuğun?"

Kaptan ne zaman Paolo'yu ziyaret etse hep aynı şey olurdu. Önce rapor vermek zorundaydı, öğrenmek istediklerini ise ancak bundan sonra sorabilirdi. Portekizli de zaman zaman Kıbrıs şarabı satın aldığı için, Kaptan bu ritüele bu kez de fazla direnmeden uydu. Anlatılanları dinleyen Portekizli

ellerini kavuşturup düşünceli düşünceli karşı kıyıya bakarken, gözleri bir kadırganın tezgâhtan indirildiği, arı gibi işleyen tersaneye takıldı.

Kaşlarını çatan Sokrates fazla dolandırmadan lafa girmişti: "Rodoslu tefecinin benden aldığı şarabı kimlere sattığını biliyor musun?"

"Bu kimse için sır değil ki" diye sırıttı Portekizli. O şaraplar Konya'ya, geleceğin padişahı Şehzade Selim'e ve içki arkadaşlarına gidiyor. Bir de İstanbul'daki paşalara tabii."

"Nasıl! Niko'nun Sadrazam'la akağalara şarap tedarik ettiğini biliyordum. Konya'ya, Şehzade'ye de gönderiyor, öyle mi? Kapadokya'nın üzüm bağları da çok iyiymiş. Kapadokya'nın Konya'ya İstanbul'dan daha yakın olduğunu duymuştum. Peki bunca çaba niye?"

Portekizli duyduklarına inanamıyormuş gibi sallıyordu başını. "Nedenini bilmiyor musun Sokrates? Sokağa çıkıp herhangi birine sorsan bunu sana bir an bile düşünmeden söyleyebilir! Şehzade Selim Kıbrıs şarabına âşık olmuş durumda. Selim'in İranlı okçubaşısı, şarap sevkini organize etmek için yılda iki kez İstanbul'a gelip Niko'yu görür."

"Belki de ben tek şarap tedarikçisiyim, ne dersin?"

"Tanrı esirgesin! Senin şu topal Rodosluyu iyi tanımalısın Kaptan! Niko her zaman tedbirli davranır. Benim bildiğim ona kaçak şarap temin eden en az üç kaptan daha var."

Kaptan dişlerinin arasından yavaşça ıslık çalıp, "Gerekirse Niko'nun fıçı başına ne kadar aldığını öğrenebilir misin?" diye sordu.

Paolo özür dilercesine omuzlarını kaldırmıştı. "Bana hiçbir zaman gerçeği söylemezler, Sokrates."

Paolo'nun verdiği bilgiler kaptanı neşelendirmişti. "Niko, yaşlı hergele, Şehzade'nin tedarikçisi demek!" dedi kendi kendine. "Demek bunun için fiyatı yükseltmeme laf olsun

diye direndi! Hiç şaşırtıcı değil, zira Şehzade'nin ne kadar eli açık olduğu bilinir."

Kaptan Sokrates kimseye fark ettirmeden ellerini ovuşturdu. Rodoslu şarabı Şehzade Selim'e satıyorsa, sekiz ya da dokuz altın canını acıtmaz!

"Neşen yerine geldi Sokrates!"

"Gizlememe gerek yok." Halatçının yüzüne sırıtarak dikmişti gözlerini. "Sonuç olarak Saray tedarikçiliğine yükselmiş bulunuyorum."

"Kârlı faaliyetin pek uzun süreceğe benzemiyor. Şehzade Selim ile kardeşi Bayezid'in arası pek iyi değil."

"Daha açık konuş Paolo."

"Kusura bakma, İstanbul'a yeni geldiğini unuttum. Şehzade'yi seven pek yoktur." Güldü. "Tabii şarap satıcılarından başka! Oysa yeniçeriler, Bayezid'e büyük saygı duyuyorlar. Bayezid tam onların istediği gibi genç, savaşçı bir lider. Mollalar da halkın 'Sarhoş' lakabını taktığı birinin tahta çıkmasına karşılar. Buna rağmen gerek Sultan Süleyman'ın, gerekse de Rüstem Paşa'nın Selim'e desteği hâlâ sürüyor. Şimdilik!"

"En doğrusu da bu" dedi kaptan.

Portekizli gözlerini devirmişti. "Süleyman şimdiye kadar birçok kez kendisinden beklenenlerin dışında şeyler yaptı. Kesin olan bir şey var, o da Bayezid'in taht için mücadele edeceği. İmparatorluk içinde Kanuni'den hoşnut olmayan bir sürü insan var, Bayezid sırtını bunlara dayayabilir. Bir gün gelecek bu söylediklerimi hatırlayacaksın, Sokrates!"

Kaptan düşünceli salladı başını. "Olabilir, dostum! Ama bu kardeş kavgası herhalde bugünden yarına bütün İmparatorluğu saracak bir savaşa dönüşmez." Kaptanın düşünceleri yine Kıbrıs'tan getireceği bundan sonraki şarap için topal Rodosludan kaç altın alabileceği türünden daha hoş hesaplara kaydı.

Hasan ve komşuları haydut çetesine karşı kazandıkları zaferi kutluyorlardı. Çiftlik sahibi cesareti nedeniyle Cengiz'i, haydutlardan ganimet olarak alınan son derece şatafatlı bir yatağanla ödüllendirmişti. İstanbul'da ise Kaptan Sokrates Şehzade Selim'in bayıldığı Kıbrıs şarabıyla bundan böyle yapacağı ticareti düşünüp neşeleniyordu. Oysa aynı anda Konya'da Şehzade Selim'in sarayında can sıkıcı bir hava esmekteydi.

Şehzade, muhafızlarıyla ok atarak zaman geçirdiği mütevazı sarayın bahçesinde Lala Mustafa Paşa'yla birlikte oturuyordu. Kardeşi Bayezid'in kendisine karşı asker topladığını yeni öğrenmişti. Selim'in, Bayezid'in valilik yaptığı uzak Amasya şehrindeki arkadaşları onun planları hakkında düzenli olarak bilgi aktarırlardı Selim'e.

Demek o an gelmişti: Kimin günün birinde bütün müminlerin efendisi, sultanların sultanı olacağını belirleyecek iktidar mücadelesi, aleni biçimde patlak vermişti ve ağır, tatlı Kıbrıs şarabı bile Konya'da bu iki adamın sıkıntısını dağıtmaya yetmiyordu. Durum Şehzade için çok tehlikeliydi. Zira Bayezid sadece yeniçerilerin desteğine güvenmekle kalmıyor, aynı zamanda Süleyman'ın, Kuran'a farklı yorumlar getiren dervişlerle iyi ilişkiler içinde olan büyük oğlu Selim'den hazzetmeyen ulemaya da sırtını dayıyordu. Halkın "Sarhoş" lakabını taktığı Selim, aralarındaki sadakat bağına rağmen babasının, kendisi hakkında ne düşündüğünü çok iyi biliyordu. O nedenle Kanuni'nin, yeniçeriler ve otuz sahra topuyla birlikte Sokollu Mehmed Paşa'yı, kendisine destek için harekete geçirmiş olması Şehzade'yi çok şaşırtmıştı. Lala Mustafa, Kanuni'nin bu kararının arkasında yatan düşünceyi açıkladı Şehzade'ye:

"Babanız sizi sevmez, bunu saklama gereği de duymaz. Fakat Bayezid'in, daha kendisi yaşarken tahta kimin geçeceği sorununu zorla çözmeye çalışması onu öfkelendirdi. Kardeşinizin, sizi bertaraf ettikten sonra kendisine yöneleceğini düşünmesi çok normal; dedeniz de babasına aynı şeyi yapmamış mıydı?"

Şehzade, Lala Mustafa'nın söylediklerini sessizce dinliyor, arada bir başını sallıyordu. Sultan Bayezid, oğlu Yavuz Selim tarafından tahttan indirilmiş, ardından da zehirlenerek hayatını yitirmişti. Kanuni'nin Şehzade Bayezid'e duyduğu öfkenin temelinde yatan, büyük oğlunun akıbetinden kaygı duymaktan çok, sevilen Şehzade'nin, dedesi Yavuz Selim'in yolunu izleyebileceği korkusuydu.

"Sokollu ne zaman burada olur?"

"Paşa bu akşam burada olur sanırım."

İçoğlanlarından biri fırlayıp, Şehzade'nin kaldırdığı kadehi doldurmuştu ağzına kadar.

Şarabı bir dikişte boşaltan Şehzade, "Eğer Bayezid, Sokollu buraya varmadan önce birliklerini mevzilendirmeyi başarırsa, Allah yardımcımız olsun" dedi.

Bu kez içoğlanı kendisini çağıran Lala Mustafa'nın yanına seğirtip kadehini sert şarapla doldurdu. "Bunu nasıl başaracak, Şehzade'm. Bayezid birliklerini ne kadar hızlı ilerletirse ilerletsin Sokollu Mehmed Paşa'nın yolu daha kısa! Ve toplar da var!"

"Dua edelim de dediğin gibi olsun!" Şehzade Selim, sâkinin hemen yanında saygıyla dikilen muhafızın eşliğinde bahçeye çıkıp harem bölümüne doğru yürürken, atış talimlerinin yapıldığı yerden geçti.

En büyük oğlu on üç yaşındaki Murad, İranlı ok hocası Hüseyin'den kısa av okları konusunda ders alıyordu. Şehzade durup oğlunu izledi: Murad ahşap duvara yaslanmış adam

boyundaki kuklaya en fazla beş at boyu mesafeden iki kez atış yapmış, her ikisinde de isabet ettirememişti.

Şehzade Selim üzüntüyle başını sallayarak devam etti yoluna. Hüseyin ne kadar çabalarsa çabalasın, ders saatlerini ne kadar artırırsa artırsın, Murad'ın iyi atıcı olamayacağı belliydi. Bunun için Şehzade Selim'in birinci karısı Haseki Nurbanu elinden geleni yapıyordu.

Selim, oğluna adeta tapan Nurbanu'ya, geleceğin Osmanlı padişahı olacak Murad'ı uygunsuz biçimde eğittiğini söylediğinde karşı çıkmıyor, ama alttan alta çocuğu, ona padişah olarak yararlı olabilecek okçuluk ve av da dahil her türlü beceriden uzak tutmaya devam ediyordu. Murad'ın kendisiyle birlikte dışarı çıkmasını her defasında çeşitli bahaneler uydurarak engelleyen karısının bu davranışlarına anlam veremeyen Selim, birinci kadın Nurbanu'nun egemenliğindeki haremde tatsızlıktan nefret ettiği için olanlara göz yummaktaydı. Kısa süre önce ölen Selim'in öz annesi Hürrem Sultan, çocuklarının eğitimiyle pek ilgilenmemişti, oysa Haseki Nurbanu oğlu Murad ile kızlarını her gün görüyordu.

Ellerinde yatağanlarla haremin kapısında nöbet bekleyen iki kara hadımağa, Şehzade ve muhafızı yaklaşırken gözlerini saygıyla yere indirdiler

"Beni burada bekle!"

Muhafız yerlere kadar eğilerek hadımağanın yanında dikilirken, harem kapısı Şehzade'nin arkasından kapandı.

"Yeni haberler var mı?" diye sordu hadımağa.

Muhafız dudaklarını büzerek yanıtladı. "Sokollu Paşa Bayezid'den önce ulaşırsa –inşallah ulaşır– zafer efendimizin olacaktır. Aksi halde..."

Hadımağalar başlarını salladılar. Muhafızın daha fazla konuşmasına gerek yoktu. Savaşı Bayezid kazanırsa Selim'in

yanındakilere merhamet gösterilmeyeceğini herkes biliyordu.

Ovadaki Muharebe

Hasan esir aldığı haydutlardan birine işkence yaparak, haftalardan beri Konya civarına musallat olan haydutların, Şehzade Bayezid'in öncü birlikleri, yani keşif birlikleri olduğunu öğrenmiş, komşularıyla konuyu görüştükten sonra, Bayezid'in askerleriyle ilgili bilgi toplayacak adamlar çıkarmıştı. Bayezid'in ana gücü Konya Ovası'na kuzeyden yaklaşıyordu. Buna karşılık Sokollu Mehmed Paşa batıdan gelmiş ve siperlere yerleşmişti.

Bayezid'in ordusu sayıca daha kalabalık olmasına rağmen, hem aralarında çok sayıda başıbozuk vardı hem de askerler son derece kötü silahlanmışlardı. En önemlisi de, Şehzade Bayezid'in elinde sadece birkaç eski topun bulunmasıydı.

Oysa yeniçerileri Bayezid'e karşı harekete geçirmenin zor olduğunu bilen Sokollu Paşa, Kanuni'ye körü körüne bağlı bölükleri seçmişti. Çorbacılardan bir kısmı, genç birer askerken Süleyman'ın Viyana seferine katılmışlardı. Bu birlikler Padişah'ın Bayezid'i yok edin emrine, diğer arkadaşlarının ne düşündüklerini umursamadan uyacaklardı.

Bir de otuz adet top vardı tabii. Babıâli'nin en yeni silahları olan bu toplar menzilleri ve isabet oranlarıyla eşsizlerdi.

Gizliden gizliye Bayezid'in tarafını tutan Beyşehir Gölü'ndeki toprak sahiplerinin, silahlı güçlerini Şehzade Selim'in hizmetine vermelerinde bu etkileyici topların ateş gücü önemli rol oynamıştı.

Cengiz ile Ali, toprak sahiplerinin arkasında, Sokollu Mehmed Paşa'nın sol kanadın en ucunda, küçük bir orma-

nın içinde konuşlandırdığı yardımcı birliklerin toplanma yerine at sürüyorlardı. Şehzade Bayezid'in birlikleri güneyden saldırıya geçmişlerdi ki tam karşılarından kum fırtınası esmeye başladı.

İlk başlarda düşmanın öncü güçleriyle giriştikleri birkaç küçük çatışma dışında Beyşehir Gölü atlılarına iş düşmemişti. Ormanlık alan Konya Ovası'ndan biraz yüksekte kaldığından, muharebenin seyrini kum fırtınası hızını biraz kesince izleyebilen Cengiz, böyle anlardan birinde Şehzade Selim'in çadırlarının hemen önünde, birbirine yakın biçimde toprağa gömülü olarak dizilmiş topları görmüştü. Selim'in ordugâhına karşı kama biçiminde saldırıya geçen Şehzade Bayezid'in birlikleri karşısında, Sokollu Paşa'nın askerleri önce gerileyerek, saldıranların önünde doğrudan Selim'in otağına giden geniş bir yol açmışlardı.

Saldırı gözlerini kör ettiği için mi bu sıra sıra dizilmiş topları görmemişlerdi? Belki de Bayezid, Sokollu'nun askerlerinin kendisine ateş açmayı göze alamayacaklarını düşünmüştü; ne de olsa o yeniçerilerin sevgilisi ve Osmanlı Hanedanı'nın prensiydi. Saldırıya geçenler, topçu mevzilerini koruyan iki kum tabyasının arkasında birbirine yakın duran topları nasıl fark edememişlerdi?

Sonra namluların ağzında topların portakal renkli dilleri göründü. Ovada gök gürültüsünü andıran sesleriyle top atışları duyulmaya başladıktan birkaç dakika sonra, Bayezid'in ana gücü yok edilmişti. Kaçanları Sokollu'nun yardımcı birlikleri takip edecekti, zira yeniçeriler hiçbir zaman yenilgiye uğratılmış düşmanı kovalamazlardı.

Akşam vakti Hasan ve adamları kampa geri döndüklerinde, yanlarında ganimet olarak bir araba dolusu halı, silah ve yiyecek getirmişler ama tek bir kayıp bile vermemişlerdi. Bol bol eğlenmek için bir fırsat daha çıkmıştı işte.

Aynı akşam Konya'da sarayında maiyetindekilere ve Sokollu'nun muzaffer birliklerine bol bol hediyeler dağıtan Şehzade Selim, Sokollu Mehmed Paşa'ya değerli taşlarla bezenmiş muhteşem bir kılıç armağan etmiş, şerefine de bir ziyafet vermişti. Söylendiğine göre savaş başlamadan önce İstanbul'dan gelen şarap fıçıları sayesinde bu davette Kıbrıs şarabı su gibi akmıştı.

Konya uleması bile, bir hafta süren çılgın eğlenceleri gayretli bir suskunlukla görmezden gelmişti. Kanuni'den sonra tahta Şehzade Selim'in çıkmasını Allah istiyordu demek ki. Bayezid ise, Osmanlı İmparatorluğu'nun can düşmanı İran Şahı'na kaçarak en sadık taraftarlarının gözünde bile affedilmesi mümkün olmayan bir suç işlemişti.

Cengiz, Beyşehir Gölü'ndeki çiftlikte bir ay daha kaldıktan sonra Konya Ovası'na gelen yeniçeri birliği bu bölgedeki devşirmeleri topladı. Acemi birliğine, Saray'ın seçkin askerlerinin eğitildiği birliklere katılma zamanı gelmişti artık. Delikanlılar Gelibolu, Edirne ve İstanbul'daki acemi birliklerine dağıtılacaklardı. Cengiz İstanbul'daki kışla için seçilmişti.

Beyşehir Gölü'nde Hasan'ın ve sabırlı dervişlerin yanında şansı yaver giden delikanlı, uzun süreden bu yana ilk kez kardeşini düşündü: Kosta'nın akıbeti ne olmuştu acaba?

Kütahya'da Şehzade Selim'in Konuşması

Konya Muharebesi'nden sonra Kanuni, Şehzade Selim'i Kütahya valiliğine atamıştı; zira Kütahya, başkent İstanbul'a daha yakındı. Bu arada Rüstem Paşa zayıflıktan ölmüş ve Bayezid'i mağlup eden Sokollu Mehmed Paşa sadrazam olmuş, böylece nişan olarak dört tuğ taşıma hakkını kazanmıştı. Mi-

ladi takvimle 1562 yılının Ocak ayında Şehzade sarayını Kütahya'ya taşıdıktan sonra, Haziran'ın sonlarına doğru atlı bir ulak Kütahya sarayına ulaştı.

Şehzade eğitmeni Lala Mustafa Paşa, "Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi" bizzat oradaymış gibi kollarını göğsünde çaprazlamış olarak yerlere kadar eğildikten sonra, İstanbul'dan gelen ulağın biraz önce verdiği Sultan Süleyman'ın tuğrasını taşıyan yazıyı alnına götürdü, öksürerek gırtlağını temizledi ve Şehzade'nin özel dairesine açılan kapıdan başını uzattı. "Şehzade'm?"

"Gel Lala, ne vardı?" Şehzade Selim, bacak bacak üstüne atmış alçak bir masada oturmaktaydı. Önünde duran dört köşe kesilmiş kâğıtların üzerine uçmamaları için kaplumbağa ve mürekkepbalığı biçiminde gümüş ağırlıklar koyduktan sonra, Mustafa Paşa'yı yanına çağırırken yarısı boşalmış kristal şarap kadehine uzandı eli. Bu kadeh Venedik elçisinin hediyesiydi.

Kuzey Afrikalı bir korsan tarafından esir alınarak Süleyman'a sunulan, Şehzade Selim'in birinci karısı Haseki Nurbanu aslında Kıbrıs valisinin kızlarından biriydi. Venedik elçisi, Osmanlı Sarayı'nın âdetlerini çok iyi bildiği için Şehzade'nin sarayına düzenli olarak hediyeler yollardı. Kanuni'nin karısı Rus Roxelane, henüz hayattayken her zaman kendi istediğini yaptırdığı için "cadı" diye anılırdı. Venedik elçisi, Şehzade Selim'in babasından daha güçlü bir iradeye sahip olmadığını bildiği için, Nurbanu'nun kökeninin günün birinde Venedik için yararlı olabileceğini düşünüyordu. Ayrıca Nurbanu, Selim'in en büyük oğlunu doğuran kadındı.

"Şiir mi yazdınız Şehzade'm?"

"Kâğıda dökmek zorunda olduğum üstünkörü birkaç ilham sadece. Yazdıklarımı duymak ister misin, Lala?" Par-

maklarını vuruyordu masaya. Sâki eğitmene gümüş ayaklı bir tepsi üzerinde şarap sunduktan sonra, efendisinin bardağını doldurdu yeniden.

Lala Mustafa eğilmiş kollarını hâlâ göğsünde çapraz tutuyor, efendisinin yanına oturmak için herhangi bir harekette bulunmuyordu. "Beni bu şerefe layık görmeniz ne büyük lütuf Şehzade'm..."

Şehzade oturduğu yerden baktı adama. "Neler oluyor, Lala? Sen böyle resmi konuşmazsın benimle. Olağanüstü bir şey mi var? Konuşsana!"

"Çok doğru Şehzade'm. Biraz önce payitahttan bir ulak geldi." Lala Mustafa Şehzade'ye Kanuni'nin mektubunu uzattı.

Şehzade, Saray hattatı tarafından altın mürekkeple çizilen imparator tuğrasını görünce kaşlarını çattı. Süleyman'ın adı son derece ustaca paraflanmıştı ve gönderilen haberden daha fazla yer kaplamaktaydı. "Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi" Kanuni'nin oğullarına gönderdiği haberler çoğunlukla kısa ve pek azı sevindirici olurdu.

Şehzade bahçeye bakan pencere pervazına dayanarak yazıyı okumaya başladı; güneş ışığı tuğranın altın harflerini iyice parlatmıştı.

Mektubu elinden bırakırken başını sallıyordu. Aniden gülmeye başladı. Gülmesi giderek hızlanmış, sonunda öksürük nöbetine dönüşmüştü. Elinin tersiyle gözyaşlarını siliyordu. Nefes almakta zorlandığı belliydi.

Mustafa Paşa, Şehzade normal soluk almaya başlayıncaya kadar kımıldamadan durdu yerinde.

Şehzade Selim alçak masanın yanındaki kalın halılara attı kendisini, yeniden gülmeye başlamıştı. "Haydi gel, yanıma otur Lala!"

Saray'ın şehzade eğitmeni eğilerek ayağındakileri çıkardı. "İzninizle, Şehzade'm!"

Şehzade Selim, lalasının kolundan çekti hafifçe. "Mektubun içeriğini biliyor musun?"

"Evet, Şehzade'm."

"Peki ne diyorsun?"

"Babanızın –Allah onu esirgesin– size bildirdiği şey beni hiç şaşırtmadı."

Şehzade, Mustafa Paşa'nın elini okşadı. "İyi yürekli Lala'm! Umutsuzluklarımın sarsılmaz kalesi! Hikmetinden sual olunmaz Allah'ın olmasını istediklerini nasıl öngörebildin?"

Gözlerini yere indiren paşa "Lütfediyorsunuz" gibi bir şeyler mırıldandı; Şehzade'nin kendi eliyle koyduğu şarabı yudumlamaya başlamıştı o da.

"En yakınlarım içinde, günün birinde, Allah uzun ömürler versin, babam bu dünyadan ayrıldıktan sonra, Osmanlı tahtına aday olacağımdan bir tek sen kuşku duymadın." Şehzade kadehini paşaya uzattı. "Lala! Babamın en sevdiği oğlu olan ağabeyim Mustafa, yıllar önce, babamız İmparatorluğun dizginlerini bugünden daha sıkı biçimde elinde tutarken Sultan sıfatını kullandığı için, onun olacağına kesin gözüyle bakılan tahtı akıl almaz biçimde kaybetti. Neden? Mustafa çok akıllıydı. Herkes böyle söylemiyor muydu? Şimdi de babamın baştan beri –bana kıyasla– daha çok sevdiği Bayezid yanlış bir adım attı. Oysa iktidar hırsıyla yanan küçük kardeşimin, can düşmanlarım beni günün birinde ortadan kaldırana veya babam benden iyice sıkılana kadar sabır göstermesi yetecekti. Fakat hayır! O gururlu savaşçı Bayezid, bildiğim tek şiiri inanılmaz kötü olmasına rağmen zekâsı herkes tarafından takdir edilen Bayezid de, bir zamanlar Mustafa'nın yenik düştüğü iktidar hırsına kapıldı ve babamın da en az köleleri kadar uymak zorunda olduğu Osmanlı Hanedanlığı'nın yasalarını ihlal etti! Söylesene Lala, neden

iktidar hırsı akıllı insanları bile kör ediyor, onları kibirli kılıyor?"

"Bunların neden yaşandığını, neden böyle olduğunu ben de bilmiyorum, Şehzade'm. Ama Allah'ın yolları bazen epeyce dolambaçlıdır. Kardeşinizde kibir ve iktidar hırsının –daha çocukken bile– ne boyutlarda olduğunu herkesten iyi bilirim." Mustafa Paşa şaraptan bir yudum aldı. "Şehzade Bayezid küstahlığının cezasını ödedi. Artık ne o ne de çocukları sizin taht hakkınızı engelleyebilirler. Hepsi celladın ipiyle ortadan kaldırıldı. Artık sizinle Şehzade'm, Osmanlı tahtı arasında hiçbir engel kalmadı!"

Şehzade Selim neşeyle kaykıldı yan tarafına. "İnsanın, bunun takdiri ilahi olduğunu düşünesi geliyor, Lala. Hatırlasana! Mustafa ve Bayezid hükümdar olmak için neler yaptılar. Yeniçerilerin sırtını sıvazlayıp, mollalara yaltaklandılar."

"Çok doğru Şehzade'm!"

Şehzade boşalan kadehini sâkiye uzattı. "Peki ben, Lala? Ben taht için nasıl rekabet ettim?"

Mustafa Paşa Şehzade'nin yanıt istemediğini bildiği için, efendisinin keyfi yerinde olduğu zamanlarda yaptığı gibi susuyordu. Şehzade'nin karşısında yumuşak halılara uzanmış, bir derenin sonsuz akışı gibi mırıldanarak konuşan Selim'i dinliyordu.

"Şiirler yazdım Lala, yüzlerce şiir! Acı üzerine, ölümlü dünya üzerine, dostluk ve aşk üzerine şiirler." Şehzade yeniden ayağa kalkmış, elinde şarap kadehi odada dolaşmaya başlamıştı.

Hocası ise istifini hiç bozmamıştı. Daha önce Bayezid'in hocalığını yaparken böyle davranması mümkün değildi. Ayağa kalkmamasını Bayezid büyük ihtimalle kellesini vurdurarak cezalandırırdı, çünkü Mustafa da, Bayezid de hem öfkeli hem de kibirlilerdi. Oysa Şehzade Selim sarhoşken bi-

le nazik ve kontrollü davranırdı. Elbette tuhaflıkları vardı, ama kardeşleri gibi hunhar değildi kesinlikle. Lala Mustafa, bastıran uykuya direnirken zaman zaman sabırla mırıldanıyordu: "Çok doğru, Şehzade'm!"

Şehzade hocasına dördüncü şarap kadehini sunmuştu. "Bayezid'in değil, her zaman benim yanımda olduğun için sana minnettarım, benim iyi yürekli Lala'm. Tahta çıkınca minnettarlığımı göstereceğim. Söz veriyorum!"

Şarap iyiydi, ama şehzade eğitmeninin üzerine, arka arkaya devirdiği kadehler nedeniyle ağırlık çökmüştü. Zaten Lala Mustafa'nın, insanları boş boş konuşturan şarapla arası pek yoktu. O, insan beynini pamuk gibi yumuşatarak hayal âlemine götüren sakinleştirici afyonu tercih ederdi, ama Şehzade Selim'in sunduğu içkiyi reddetmek, onu öfkelendirecek ender şeylerden biri olduğu için çaresiz içmeyi sürdürüyor, Selim'in her zamanki gibi iyice sarhoş olarak sızmasını bekliyordu.

Şehzade şimdi de bülbül ötüşünün güzelliğiyle ilgili felsefe yapmaya başlamıştı.

"Sana artık biraz önce yazdığım şiiri dinleteyim, Lala!"

"Şeref verirsiniz Şehzade'm!"

Şehzade Selim hafifçe sallanarak alçak yazı masasına otururken, hayvan biçimindeki gümüş ağırlıkları aldı kâğıtların üzerinden. Aynı anda içoğlanlarından biri yastıkları yetiştirmişti. En üstteki kâğıdı şefkatle okşayan Şehzade'nin boğazı düğümlenmişti ama doğuştan peltekliğine rağmen şaşırtıcı bir netlikle konuştu: "Gerçekten dinlemek istiyor musun sevgili Lala'm?"

Lala Mustafa, efendisinin sesinden, ağzına kadar dolu onca şarap kadehini yuvarladıktan sonra bitap düşerek sızıp kalacağını anlamıştı.

"Elbette Şehzade'm. Sizin dizeleriniz dinleyenlere ilaç gibidir."

Şehzade gülümsedi. "Haydi öyleyse!"

Şehzade'nin sarhoşluğu uçup gitmişti sanki. Hatta pelteklığı bile fark edilmiyordu. Şehzade şiir okurken son derece net ve güçlü bir portre çizdiği için yorgun paşanın bile dikkat kesilmesini sağlamıştı.

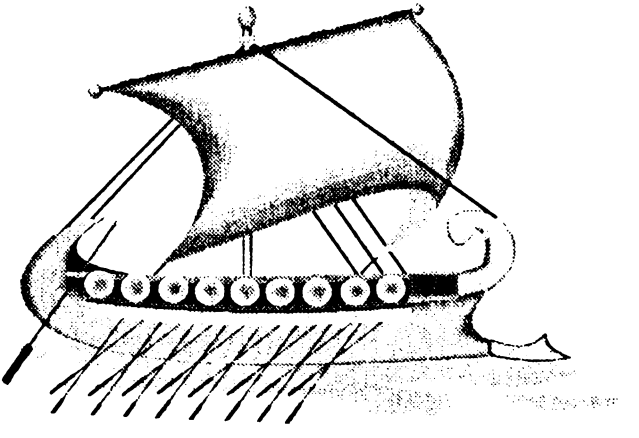
"Biz bülbül-i muhrik-dem-i gül-zâr-ı firâkuz
Âteş kesilür geçse sabâ gülşenümüzden."

Ağzından son mısra dökülürken, kâğıt henüz sağ elinde olduğu halde Şehzade başını ipek yastıklara koymuştu. "Şimdi okçubaşını ve muhafızımı çağırmak istiyorum, Lala! Bizimle yarışmaya devam etsinler!"

Mustafa Paşa başını sallamış ama yerinden kıpırdamamıştı. Çok geçmeden Şehzade uyumaya başladı. Mustafa Paşa başıyla içoğlanları çağırıp efendilerinin üzerine, dürülmüş olarak alçak yazı masasının üzerinde duran angora örtüyü örtmelerini işaret etti. Şehzade'nin halvetinden çıkıp, kapının önünde ellerinde yatağanlar olduğu halde bekleyen nöbetçilere işaret etti. Askerler paşanın önünde eğildiler. Şehzade uyanana kadar, içoğlanların dışında kimseyi içeri sokmayacaklardı.

İstanbul'dan Padişah'ın gönderdiği ulakla birlikte İranlı ok ustası Hüseyin de Şehzade'nin sarayına gelmişti. Yanında Selim Konya'dayken ona en sevdiği şarabı temin eden topal Rodoslu da vardı. Lala Mustafa yorgun olmasına rağmen, dinlenmeye çekilmeden önce, en yeni payitaht dedikodularını dinlemek istiyordu.

Kosta'nın Hikâyesi

Şehrin Tepesindeki Saray

Yedikule Hisarı'nın rıhtımından ayrılan kadırga Sarayburnu'na doğru kıyı boyunca yol almaya başlamıştı. Üç şişko hadımağanın aralarına sıkıştırdıkları Kosta, kardeşiyle diğer devşirme çocukları taşıyan kadırgaya son bir kez bakmak için boşuna çaba sarf ediyordu.

Oğlanı deniz suru içindeki büyük kapıya doğru çekiştiren hadımağalardan biri öne geçmişti şimdi. Kosta'nın elleri bağlı değildi artık. Akağaların lideri palasının kabzasıyla karanlık kapı girişinden içeri itti çocuğu. Geçidin sonundaki dar avludan geçtikten sonra tepeye doğru yükselen dolambaçlı sokaklar alabildiğine kalabalıktı. Sokakları çevreleyen, hepsi çok katlı ahşap evlerin çatılarının, yukarıda birbirine temas ettiği duygusuna kapılıyordu bazen Kosta. O da kardeşi gibi, bu cadde ve sokak labirenti içinde kısa sürede yön duygusunu yitirmiş, bir de evlerin farklı renklere boyanmış olduğu çekmişti dikkatini.

Hadımağanın, sol tarafta aniden beliren siyah taş binanın dar kapısını çalması üzerine, baş hizasında avuç büyüklüğünde bir pencere açılmış, kapının açılması için ise hadıma-

ğanın bir şeyler fısıldaması yetmişti. Kosta, yaklaşık otuz adamın, telaşla ortaklıkta koşuşturduğu ya da üzerlerinde içleri kalaylı bakır kazan ve tavaların bulunduğu kocaman ateşlerin önünde gayretle çalıştığı bir yere itildi.

Bu mutfağa, Kosta'nın memleketindeki balıkçı kulübelerinden belki de yarım düzine sığardı.

İki kişi mermer tabla üzerinde kuzu parçalıyor, kızgın fırından enfes kokan lavaş ekmekler çıkarılıyor, kapların içinde ince balıkların gümüşi bedenleri parıldıyordu.

Topallayarak yürüyen yaşlı adam iki hamala mutfakta yol gösterdi. Hamallar, Thiratois'te şarap saklamak için kullanılan göbekli testilerden taşımaktaydılar.

Duvar kapısının tam karşısında mutfağın ana girişi vardı. İki kanadı da açık kapıdan güneşin aydınlattığı, yeşillendirilmiş iç avluyu gören Kosta'nın dikkatini, yüksek, ince yapraklı çalıların arasında parıldayan bakır işlemeli bir şadırvan çekmişti. Hemen hemen yaşıtı olan iki oğlan, kızarmış tavukla dolu bir tepsiyi mutfaktan dışarı taşıyorlardı. Üzerlerinde kısa, altın işlemeli ceketler ve parlak mavi dar pantolonlar vardı.

Hadımağalar Kosta'yı avluya soktuklarında, topal adam aceleyle kenara çekilmişti.

Fıskıyenin hemen arkasındaki bir odaya götürülen oğlandan üzerindeki kırmızı giysileri çıkarması istenmiş, kızarmış tavuk tepsisini taşıyan oğlanlar gibi giydirilmişti.

Hadımağa Kosta'yı inceleyip hoşnutlukla başını sallarken buyurdu: "Şimdi şadırvanın yanında dur, yerinden de kıpırdama! Yoksa seni parçalara ayırırız, ufaklık!" Sanki tehdidinin ciddiyetini vurgulamak istermiş gibi, kılıcının keskinliğini başparmağının ucuyla kontrol ederken dilini şaklattı.

Kosta, hadımağanın buyruğuna itiraz etmeden uymasının daha akıllıca olacağını anlamıştı, dışarıya çıkıp şadır-

vanın yanına gitti. Hadımağalardan biri hızla yanından geçip üst kata çıkmış, koridorda bir perdenin arkasında kaybolmuştu. Kosta çevresine bakındı. Bir köşede bitkileri sulayan yaşlı adamın dışında avluda kimsecikler yoktu. Oğlan kendisinden ne istendiğini anlamaya çalışırken, gözetlendiğini hissetti. Şu an kendisini izleyenler, ne giysilerini değiştirirken odada bulunan hadımağalar ne de mutfak çalışanlarıydı. Üst katın koridorundan gözetliyordu birisi. Fark ettirmeden başını çevirip göz ucuyla evin üst katlarına baktı.

Biraz önce merdivenleri hızla çıkan hadımağa, sütunlardan birinin gölgesinde, sadece yüzü görünen bir erkek siluetinin yanında dikiliyordu. Adamın gözkapakları, yanakları, çenesi ve hatta alnı, suda boğulmuş cesetler gibi şişmiş ve kararmış kurşun rengini almıştı. Koridordaki meçhul kişinin üzerindeki giysiler de, sarığı da ipektendi ve Kosta'nın daha önce hiç görmediği yoğun bir kırmızıydı.

Hadımağanın dudaklarının oynadığını, adamınkilerin ise hareketsiz olduğunu fark eden çocuk, meçhul kişinin üzerine yapışan bakışlarını, devasa büyüklükte bir yırtıcı kuşun gözlerine benzetti.

Kosta, şadırvanla ilgileniyormuş gibi yapıyor ancak gizli gizli yukarıya, koridora bakmaya devam ediyordu. Meçhul kişi hadımağaya başıyla bir işaret yaptıktan sonra, sütunun arkasında kaybolduğu için Kosta artık sadece hadımağayı görüyordu. Adam korkuluğa yaslanıp giysi odasına doğru seslenince hadımağaların lideri kapı aralığında belirdi.

"Gel buraya!" diye buyururken ilk kez gülümsüyordu. Kaşının üzerindeki yara izine dokunup, "Şanslı olduğunu düşünmelisin, küçüğüm!" dedi. "Rüstem Paşa, bu soylu adam, 'İmparatorluğun yükünü taşıyan' bu adam seni içoğlanı olarak evine alma yüce gönüllüğünü gösterdi!"

Oğlan, ne bu Rüstem Paşa'nın kim olduğunu ne de "içoğlanı" sözcüğünün anlamını biliyordu.

Hadımağalar Kosta'yı, mutfağa götürmesi için, gözleri öfkeyle bakan silahlı birine devrettiler. Oğlan mutfakta Yunanca konuşan bir ahçıdan, az önce koridorda kendisini gözetleyen adamın, bu sarayın zayıflık hastalığına yakalanmış sahibi Sadrazam Rüstem Paşa olduğunu öğrendi. Rüstem Paşa İmparatorluğun Sultan'dan sonra en güçlü adamıydı ve "İmparatorluğun yükünü taşıyan" unvanı da buradan geliyordu. Kendilerine her türlü maharetin öğretildiği ev kölelerine ise içoğlanı denmekteydi. Ayrıca oğlan şunu da iyice kafasına kazımalıydı: Rüstem'in hassa muhafızlarının yanında "Kene" sözcüğünü yüksek sesle söylemesi, idam edilmesi için yeterdi.

Acemi çocukların, asıl eğitimlerine başlamadan önce halkın "Talihli Kene" lakabını taktığı Rüstem Paşa'nın sarayında çalışmaları zorunluydu.

Kenan'ın Mutfak Hizmeti

Kosta da aynı kardeşi Yannis gibi hem sünnet olmuş hem de dini eğitim almak zorunda kalmıştı.

Artık adı Kenan'dı. Yeni adına çabuk alışan Kenan, haftada üç kez öğleden sonraları, Sadrazam'ın hassa muhafızlarının sıkı denetimi altında diğer içoğlanlarıyla birlikte yakındaki bir camiye gidiyor, orada yaşlı Müslüman imamlardan dini eğitim alıyor, ayrıca okuma yazma öğreniyordu. Evlerin neden farklı renklere boyandığını da biliyordu artık. İstanbul fatihi Sultan Mehmed'in çıkardığı bir kanuna göre, evlerin rengi, sahiplerinin mensup oldukları dine göre belirleniyordu. Gri renkli evler Ermenilerin, koyu gri evler ise

Yunanlılarındı. Siyah, saraylılara; sarı veya kırmızı ise Sultan'ın Müslüman tebaasına ayrılmıştı. Bazı mahalleler veya sokaklar tamamen sarıya boyanmıştı; buralarda Yahudiler yaşıyordu. Çeşitli dinlere mensup kişilerin giysileri için de kesin hükümler mevcuttu. Örneğin Yunanlıların, Müslümanlar gibi beyaz sarık giymeleri yasaktı; onların sarıkları mavi olmak zorundaydı. Yahudilerle Ermenilerin sarı sarık takmalarına izin verilmişti, ama onların da ayakkabıları farklıydı: Yahudiler açık mavi, Ermeniler koyu kırmızı çizme giymek zorundaydılar.

Oğlanlar sadece camiye gitmek için Rüstem'in sarayından çıkabiliyorlardı.

Kosta'nın karnı tok, sırtı pekti ama iç avludaki ince yapraklı çalılar hariç hiç yeşillik görmediği, kocaman gökyüzünün, avlunun üzerindeki dikdörtgenle sınırlandığı, taş odalar ve duvarlardan ibaret bu dünyada hapsolduğu için büyük acı hissediyordu. Kaçmayı düşünmüyor değildi, ancak sarayın kapıları Rüstem Paşa'nın muhafızlarının sıkı denetimi altındaydı. Asker olarak eğitileceğinden kesin emin olduğu kardeşi Yannis'e gıpta ediyordu bazen. Yeniçerilerin yanına verilen kardeşi, kendisi gibi, sabahtan akşama dek mağara yaşamı sürmek zorunda değildi herhalde.

Kosta odasını, İmparatorluğun uzak batısından koparılıp buraya getirildikten sonra Rüstem Paşa'nın yanında bir yıldır hizmet veren Yusuf adlı bir içoğlanla paylaşıyordu. Kosta zamanla, burada, Sadrazam'ın sarayında kendisini kanıtlayan oğlanların, eğitimlerine devam etmek için Padişah'ın sarayına gönderileceklerini öğrendi.

Hasta Paşa, Müslümanların temiz saymadığı yengeç ya da karides gibi kabuklular dışında sadece deniz ürünleri gibi hafif gıdalarla beslenmeyi yeğlemekteydi. Mutfak görevlerinin kolayca üstesinden gelen çocuk, balık temizleme

işinde de doğal olarak çok becerikli olduğunu göstermiş, balık yemeklerinden sorumlu ahçıyla kısa sürede çok iyi anlaşmıştı.

Oğlan, efendisini pek ender, o da sadece uzaktan görüyordu. Hastalığı gözle görülür biçimde ilerleyen Sadrazam'ın pek fazla ömrü kalmadığı söylenmekteydi. Sarayın dışında yaşayan balık ahçısının aracılığıyla yeniçerilerden, kardeşi Yannis'in kaderi hakkında bir şeyler öğrenmeye çalışan Kosta'nın çabaları, kardeşinin devşirme listesinde hangi Müslüman adıyla kaydedildiğini bilmediği için sonuçsuz kalmıştı

Kosta saraydaki yaşama giderek alışıyor, yeni öğrendiği dili her geçen gün geliştiriyor, bu ise sıla hasretini daha katlanılır kılıyordu.

Oda arkadaşı Yusuf'tan, Rüstem'in içoğlanlarının çoğunun zorla devşirme yapılmadığını, aileleri tarafından gönüllü olarak verildiğini öğrenince çok şaşırdı.

"Köyünü güle oynaya mı terk ettin Yusuf? Aileni, arkadaşlarını?"

Kosta'nın oda arkadaşı omuzlarını kaldırdı. "Yani, pek de güle oynaya değil tabii. Ama sen bizim oralardaki verimsiz dağları bilmezsin! Geçmişi düşününce, hep açlıktan ölmek üzere olduğumuzu anımsıyorum. O yüzden buradaki hayat bana sonsuz bir şölen gibi görünüyor."

Kosta Yusuf'a katılmıyordu, çünkü onlar da Thiratois'te zengin değillerdi ama her zaman yeterince yiyecekleri olmuştu. "Zaman zaman dağlarını özlemiyor musun?"

Yusuf Kosta'ya anlamayan gözlerle baktı.

Günün birinde Rüstem Paşa'nın mutfak sorumlusu, Sadrazam'ın muhafızıyla birlikte iç avluya açılan kapı aralığında göründü.

Kosta belden yukarısı çıplak halde fırının önünde durmuş, uzun saplı bir kürekle altın sarısı somunları fırının dev ağzından çekmekle meşguldü.

"Hey! Kenan!"

"Buyur, Usta?"

"Efendimiz seni görmek istiyor, önce yüzünü yıka!"

"Hemen, Usta!" Kenan çeşmeye koştu. Hızla yıkanıp aceleyle mutfak kapısına gitti.

"Böyle olmaz Kenan!" Usta, çıplak olan belden yukarısını gösteriyordu.

"Tamam, Usta." Oğlan kapının yanındaki ahşap merdiven sahanlığında bulunan giysilerin içinde aranmaya başladı. "Ceketimi bulamıyorum!"

"Fark etmez. Herhangi birini al, ama gel artık!"

Sırtına geçirdiği ceket üzerinde palto gibi durmuştu. Bir yanında ustası, diğer yanında muhafız olduğu halde sarayın bahçesini boydan boya geçip düzayak bir salona girdiklerinde çocuğa diz çökmesini buyurdular. Muhafız ile ahçı da dizlerinin üzerine durmuşlardı. Tam o sırada boncuk perde ikiye ayrıldı ve Rüstem Paşa yaşlıca saray hizmetkârına yaslanarak salona girdi.

Ahçıbaşı "Eğil!" diye fısıldadı.

Sadrazam'ın işaret ettiği koltuğu hizmetkârı anında Paşa'nın yanına taşımış, otururken de yardım etmişti. Yaptığı her hareketin ona büyük acı verdiği görülüyordu. Paşa zar zor oturduktan sonra, ifadesiz, kurşuni yüzündeki feri sönmüş yeşil gözlerini oğlanın üzerine dikti; yılan gözleri gibi soğuk ve sabit bakıyordu Paşa.

Kenan gözlerini efendisinin bakışından kaçırarak yere eğdi.

"Ayağa kalk!" Rüstem'in oğlanı şaşırtan sesi, kadın sesi gibi melodik ve sıcaktı. Kenan'ın tereddüt ettiğini gören ahçıbaşı "Kalk!" diye fısıldadı.

Sadrazam kesik kesik soluk alıp veriyor, zorlanarak konuşuyordu. "Bana söylediklerine göre itaatkârmışsın, dilimizi de çabuk öğrenmişsin."

"'Evet, efendim!' de" diye fısıldadı ahçıbaşı.

"Evet, efendim!"

Çocuk, öksürük kriziyle sarsılan Rüstem'in yüzüne bakmaya, ancak hizmetkârının sırtına yaptığı masaj sonucunda adam biraz rahatlayınca cesaret edebilmişti. Gözleri kan çanağına dönmüş Sadrazam hizmetkârına döndü.

"Yarından itibaren ona, iyi bir içoğlanın yapması gereken her şeyi öğreteceksin!"

Adam Paşa'ya koltuktan kalması için yardım ederken mırıldandı. "Emredersiniz efendim!"

Bu arada muhafız "Diz çök!" diyerek Kenan'ı ceketinden çekiştiriyordu

"Eğilsene!" dedi ahçıbaşı dişlerinin arasından.

Sadrazam, hizmetkârına dayanmış halde, geldiği gibi boncuk perdenin arasından geçerek salonu terk edinceye kadar alınları taş döşemede öylece beklediler.

Paşa'nın Gece Kabulleri

Kenan'ın odası, hizmetkârın odasının hemen yanındaydı. Altmışlı yaşlarını süren Mahmud, uzun süredir Rüstem'in hizmetindeydi. Sabrı ve iyi huyluluğu insanda hayranlık uyandıran bu adamın, zaman zaman yaptığı beceriksizlikler nedeniyle çocuğu bedensel olarak cezalandırmayı bir yana bırakın, yüksek sesle bağırdığını bile kimse duymamıştı. Müptelası olduğu afyonu, ahçıbaşının tatlı meyvelerden hazırladığı macuna karıştırarak yiyiyordu. Bu uyuşturucu maddeyi mideye indirince her zamankinden daha anlayışlı

ve uysal olan Mahmud, Rüstem'in güvene benzer bir şeyler duyduğu tek kişiydi herhalde.

İçini dışını iyice kontrol ettiği birkaç haftadan sonra, –afyonun hayal dünyasına, istediği zaman ve rahatsız edilmeden dalmak için– çocuğu, Sadrazam'ın huzuruna daha sık çıkarmaya başlamıştı. Oğlan öğretilenleri hemen kapıyordu, o nedenle evdeki diğer köleleri şaşkınlığa düşürerek bizzat Paşa tarafından giderek daha sık çağrılır olmuştu. Rüstem, hem hızlı hem de gölge gibi sessiz hareket eden Kenan'a çabuk alıştı.

Muhafız subay tarafından kabul salonuna getirilen gece ziyaretçilerinin kim olduklarını kısa sürede kavramıştı Kenan. Bu ricacı kalabalığının içinde, giyim tarzlarından yabancı oldukları anlaşılan ve sorunlarını Paşa'ya tercüman aracılığıyla iletenlerin sayısı hiç de az değildi.

Bunlara asla hemen yanıt vermeyen Sadrazam, ancak ricacılar salonu terk ettikten sonra, muhafız subaya bırakılan hediyenin değerine göre, kabul sırasında daima hazır bulundurduğu kâtibe kararını dikte ettirirdi.

Gece ziyaretçileri arasında görünümleri birbirine zıt iki kişinin bir ay içerisinde defalarca huzura çıkmaları Kenan'ın dikkatini çekmişti: Bunlardan biri Sultan'ın sarayından, ipek ve brokar giysiler giymiş, başına parıldayan taşlarla süslü sarık bağlamış bir akağa, diğeri ise Rüstem'in sarayına getirildiği gün mutfakta görmüş olduğu, Pera'da meyhanesi olduğu söylenen topal Yunanlıydı.

Hadımağa asla beraberinde hediyeler getirmez, tersine Rüstem'in sarayından ayrılırken hemen her seferinde, kendisine çok miktarda gümüş, hatta bazen altın paralar verilirdi.

Kaba ketenden mavi gömlek giyen kel meyhanecinin verdiği rüşvet, diğer ricacılarınkiyle kıyaslandığında pek az

olmasına rağmen, kendisine halkın duygu ve düşünceleriyle ilgili sorular soran Sadrazam'ın huzurunda uzun vakit geçiriyordu. Sadrazam özellikle Selim'in sarayında olup bitenleri merak ettiğinden, Şehzade'ye şarap temin eden Yunanlının her zaman anlatacağı ilginç şeyler olurdu.

Sadrazam'ın sarayına kadın ziyaretçiler de gelirdi. Kenan ancak içoğlanı olduktan birkaç ay sonra, Sadrazam'ın onları, ricacılar gibi karanlık bastıktan sonra değil, Paşa'nın eşleriyle cariyelerine her türlü süs eşyası ve şekerleme getiren Yahudi ve Ermeni kadın tacirlerin toplandıkları bir mekânda, gündüz kabul ettiğini fark etti.

Kenan, artık sarayda çok daha serbest hareket edebiliyordu. Bir gün, kabul salonunda olduğunu tahmin ettiği efendisinin sesini aniden çok yakında duyunca, etrafına bakındı ve kadın satıcıların alındığı odaya açılan, perdeyle kapatılmış bir aralık çarptı gözüne.

Sadrazamın konuştuğu çiçek bozuğu yüzlü kadın, Şehzade Selim'in birinci kadını Haseki Nurbanu'nun hizmetçisi Fatma'ydı. O da Rodoslu meyhaneci gibi, Sultan Süleyman'ın Sadrazam'ına, Şehzade Selim'in sarayından bilgiler aktarmak için taşradan gelmişti.

Çocuk hemen kavradı olup biteni: Her yere ajanlarını, muhbirlerini yerleştiren Rüstem, kendisine iletilen bütün bilgilerden gerektiği gibi yararlanmayı biliyordu. Kelimenin tam anlamıyla dillere destan serveti nedeniyle, bu servetten nasiplenemeyen herkesin kıskançlığını uyandırmaktaydı. Başkentten çok uzak bir vilayette valilik yaptığı için İmparatorluk başkentinde dönen kârlı işler hususunda hep avcunu yalamak zorunda kalan Şehzade Bayezid de bunlara dahildi. Şehzade Bayezid, Sultan Süleyman'ın Sadrazam'ından nefret ediyordu, ancak uzaklardaki Amasya'da entrika çevirmek için herhangi bir koz geçiremiyordu eline.

Rüstem Paşa, Bayezid'in, kendisine duyduğu sınırsız nefretin öcünü büyük bir entrika çevirerek almış, küçük oğlunun, henüz kendisi hayattayken Osmanlı tahtına çıkmayı planladığını Kanuni'nin kulağına fısıldayarak onu inandırmayı başarmıştı. Oysa Bayezid'in tek isteğinin ağabeyi Selim'i ortadan kaldırmak olduğunu bütün dünya bilmekteydi.

Bayezid'e karşı kurduğu entrikaları dayandırabileceği bilgileri Rüstem'e, Şehzade tarafından ihmal edilmiş kadınlardan biri, güvendiği bir kadın kölesi sağlıyordu.

Bilgi taşıyan kadınların saraya gelişleri çoğunlukla, kâtibin Paşa'ya bir gün önceden sunduğu yazılı bir mesajla bildirilirdi. O gün bütün kölelerin sarayı terk etmeleri veya harem dairesine yaklaşmaları yasaklanmasına rağmen, Kenan her defasında kadınların kabul edildiği salonun yanındaki odaya gizlice girip konuşulanlara kulak kabartıyordu. Belki de günün birinde edindiği bilgiler, kaçmak için işine yarayabilirdi.

Saadet Kapısı'nda İçki Eşliğinde Yararlı Sohbet

Yaşlı Orhan alnında birikmiş ter damlalarını silerken büyük kapının sol tarafındaki ek yapıya girip kapıyı kapadı. Yeni Saray'ın Enderun Avlusu'na açılan üçüncü büyük kapısının adı Babü's-Saadet, yani Saadet Kapısı'ydı. Sultan'ın ve Sadrazam'ın dışında hiç kimse, Sultan'ın muhafızları olan akağaların kontrolü olmaksızın içeriye, Kanuni'nin özel dairesinin bulunduğu bölüme geçemezdi.

Yaşlı ağa, pahalı ipek yastıklarla dolu divana oturup, küçük para kutusundaki altınları saydı mırıldanarak. Padi-

şah'ın, Altın Boynuz'un en ucunda bulunan sarayındaki bütün akağaların ve saray içindeki muhafızların komutanı, Yeni Saray'ın Üçüncü Avlu'sundaki Enderun'un yöneticisi, Kapıağası Orhan, kalan altınlarını dingin yüz ifadesiyle kucağındaki demir kutuya koyup kilitledi. Yeniçeri kâtibine işi örtbas etmesi için, özel kasasından ek olarak üç altın vermişti. Rüstem Paşa tarafından yasadışı olarak kazaskere satılan içoğlanı meselesi böylece halledilmiş oluyordu inşallah. Rüstem'in kendisine emanet edilmiş içoğlanlarından birini başkasına satma isteğine asla boyun eğmemeliydi! Orhan iç geçirdi. Ama Yeni Saray'da astığı astık kestiği kestik Sadrazam'ın isteğini geri çevirmeye kim cesaret edebilirdi? Kanuni'nin gözünde Rüstem hâlâ büyük itibara sahipti. "Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi" halkın Sadrazam'a taktığı lakabı biliyor muydu acaba?

Ağa küçük kutuyu divanın altına sürdü. Sırf Rüstem Paşa yine altın hırsını engelleyemediği için, bunca can sıkıntısı yaşamışlardı. Sarışın içoğlana âşık olan Anadolu kazaskeri, oğlanın eğitim için sarayında bulunduğu Sadrazam'a büyük miktarda para teklif etmiş, parayı cebine indiren Rüstem Paşa ise Orhan'a, işbirliği için küçücük bir bahşiş vermişti. Pinti herif!

Akağaların ağası, yaslandığı yastıkların arasından burnundan soluyarak kalktı. Kazaskere şantaj olanağı sunması dışında bu iş pek kazançlı olmamıştı.

Ziyaretlerinden birinde dikkatini çeken bu sarışın çocuğu daha sonraları sık sık sormuştu Kanuni. Bütün devşirmeler gibi, o da resmen Padişah'ın malıydı. Kanuni Sultan Süleyman'ın malını, onun rızası olmadan satan birini ise sadece ölüm beklerdi. Orhan son devşirme toplama sırasında Sadrazam'ın kazaskere sattığı içoğlana şaşırtıcı biçimde benzeyen bir çocuk bulabildikleri için Allah'a şükretti sessizce. Bundan

sonrası artık daha kolaydı. Devşirme listeleriyle defterler para gücüyle birbirine uyumlu hale getirilmişti. Ayrıca Kanuni ne zamandır içoğlanı sormamıştı. Efendisini tanıdığı kadarıyla bir daha da sormayacağını düşünmek mümkündü pekâlâ.

Ama emin olmak lazımdı. Rüstem Paşa'nın sarayına yeni getirilen çocuk en kısa zamanda, dikkat çekmeksizin, Enderun'a gidebilecek duruma getirilmeliydi. Kanuni, taptığı karısı Hürrem Sultan öldükten sonra, her zamankinden daha hiddetli olduğu için, Yeni Saray'da itaatsiz kölelerin kelleleri toz duman içinde yuvarlanmaktaydı. En ufak bir hata bile, Padişah'ın celladı olan bostancıların kılıçlarının çalışmasına neden oluyordu.

Ağa, Enderun Avlusu'nun bir bölümünü gören pencereye yaklaşıp Enderun öğrencisi içoğlanların öğleden sonraki kılıç dersini izledi bir süre.

Tam o sırada gözüne Süleyman'ın özel hekimi Garsüddinzade takıldı. Yanında iki yardımcısı olduğu halde bahçeden geçerek Kanuni'nin özel dairesine yönelmişti.

"Şehzade Bayezid, Şehzade Selim'e karşı açıkça entrikalar çevirmeye başladığından beri, Saray'daki tek konu Rüstem'in sağlık durumu değil" diye geçirdi aklından yaşlı Orhan. "Allah bizi Osmanlı Hanedanı'nın tahtına, babasından sonra Bayezid'in gelmesinden korusun! Hiçbir şey olduğu gibi kalmaz!" Ve akağaların ağası, Bayezid'in ilk iş olarak, Yeni Saray'daki muhaliflerine karşı girişeceği katliamı düşündü.

Şehzade Selim'i tuttuğunu asla gizlememiş olan Orhan, Bayezid'in gazabına uğrayacak ilk kişilerden biri olacaktı mutlaka. Ağa silkinip, beynine üşüşen karanlık düşüncelerden kurtulmaya çalıştı. Boşuna. Kafasını dağıtacak bir şeyler lazımdı.

Enderun Avlusu'na bakan pencereyi açtı. Devşirme toplama sırasında Rüstem'in içoğlanının yerine o sarışın çocuğu bulmuş olan usta kılıç hocası Yıldırım Ahmed, çakıl döşenmiş talim alanında öğrencilerden birine karşı hamle yapıyordu sürekli. Kılıcını neredeyse kayıtsız denebilecek biçimde kullanmasına rağmen, adaleli delikanlı şişman hadımın becerikli saldırılarından kurtulmakta zorlanıyordu. Hocanın yıldırım hızında bir hamleyle içoğlanın elindeki kılıcı düşürmesiyle son bulmuştu talim.

Kendisi de eskiden kılıç ustası olan ağa "Bravo!" dedi içinden. Yıldırım Ahmed'e bildiklerini o öğretmişti çünkü.

Bu arada hizmetkârlardan biri Yıldırım Ahmed'i ağanın odasına getirdi. Bir başka hizmetkârın elinde ise yakut rengi iki bardakla birlikte şarap sürahisi vardı.

"Bu onuru neye borçluyum, efendim?"

"Yaşlanıyorum azizim ve kendimi yalnız hissediyorum. Gel bana eşlik et!" Kapıağası, kılıç ustasından yanına oturmasını istedi.

"Çok iyisiniz efendim!" Ahmed bardağı kaldırıp ağanın sağlığına içti.

Yaşlı ağa öğrencisine kurnaz bir ifadeyle göz kırparken, "Haydi şimdi sakin sakin ve bütün ayrıntılarıyla, Rüstem'in içoğlanının yerine diğerini nasıl bulduğunu anlat!" dedi.

Kılıç hocası anlatacaklarını bitirdiğinde, gözlerini elindeki bardağa dikmiş olan yaşlı adam içkisini bir dikişte bitirirken, "İyi, azizim Ahmed!" dedi. "Bu Kosta ya da şimdiki adıyla Kenan iyi huylu, kavrama yeteneği olan bir oğlana benziyor, dolayısıyla da satılan içoğlanın yerini doldurmaya uygun. Adadan alınma biçimleri nedeniyle, kardeşiyle birlikte köleleştirilmesinin Sultan'ın yasalarına aykırı olduğunu düşünmesi mümkün değil."

Kılıç ustası başını salladı. "Rüstem'in kölelerinin hepsi devşirme kökenli değil, çoğu Edirne'deki büyük pazardan geliyor."

Yaşlı ağa boş şarap bardağıyla oynuyordu. "Doğru söylüyorsun, azizim. Oğlan Saray okuluna geldiğinde de, Sultan'ın kölelerinin çoğunun, Saray'a savaş tutsağı olarak getirildiğini öğrenecek ve inşallah sizin tarafınızdan kaçırılışında bir anormallik olduğunu görmeyecektir. Peki, önümüzdeki birkaç yıl içerisinde acemi yeniçeri olarak mutlaka İstanbul'a gelecek kardeşiyle tesadüfen karşılaşırsa ne olacak?"

Yıldırım Ahmed, efendisinin bardağını doldurdu. Alnını kırıştırmış, düşünürken her zaman yaptığı gibi sağ kaşının üzerindeki yıldız biçimli yara izini sıvazlıyordu. "Yeniçeri kâtibiyle yenilerde tekrar konuştum. Kenan'ın kardeşi şu anda Konya yakınlarında bir yerde. Ama haklısınız efendim, onların karşılaşmalarına izin vermek akıllıca olmaz."

"En kolayı tabii ki birini ortadan kaldırmak olurdu. Örneğin şu Kenan zehirlenebilirdi."

"Korkarım bu olanaksız" dedi kılıç ustası kaygılı yüz ifadesiyle.

Ağa iç geçirdi. "Maalesef. Biliyorum. Konuyu bilenlerin sayısı fazla. Ve işin içine zehir girince, Sultan'ın özel hekimini etkilememiz mümkün olmaz. Eğitim gören oğlanların sağlığından o sorumlu. Kazaskere satılan çocuğun yerine birini bulana kadar hasta dedirtmek mümkün olmuştu, ancak zehirle işlenen bir cinayeti örtbas etmeye kıskanç meslektaşları nedeniyle cesaret edemeyecektir."

Genç hadım "Bir fikrim var, efendim" dedi ciddiyetle.

Akağaların ağası öğrencisine sevgiyle bakarken gülümsedi: "Şaşırmadım azizim Ahmed. Hadi anlat!"

"Yeniçeri ağasının yardımcısıyla sık sık meyhanede karşılaşıyorum. Yumuşak başlı birine benziyor. Sanıyorum Ke-

nan'ın kardeşinin İstanbul'a değil de, Edirne veya Gelibolu'ya gönderilmesini sağlayabilir."

"Bunun kesinlikle yararı olur. Ara sıra onunla buluş bakalım, tabii uygun bir armağan vermeyi de unutma!"

"Oğlanları seviyor, efendim."

"Eh, o zaman iş daha da kolaylaşır." Akağaların ağası huzurla yumuşak yastıklara yaslandı. "Kazaskere, Sultan Süleyman'ın demirden yasalarına karşı geldiği ufak yollu nasıl hatırlatılabilir? İyi bir fikrin var mı?"

"Erkek oynaşlarından birini yeniçeri ağasının yardımcısına vermesini istesek nasıl olur? Adam armağanı kabul ederse, onu da avcumuzun içine almış oluruz."

Yaşlı hadım kikirdeyerek elini baldırına vurdu. "Fena değil, hem de en ucuz çözüm bu olur, oğlum!"

"Yarın" dedi Ahmed, "hemen yarın Pera'daki meyhaneye gideceğim, efendim!"

Ağa boşalmış sürahiyi göstererek, "Topal Rodosluya söyle, Kıbrıs'tan şarap geldiğinde bizi zamanında haberdar etsin, hepsini yine Selim'in okçubaşısı Hüseyin'e vermesin!"

"*Okçubaşısına* mı? Bunu bilmiyordum işte! Bu işi saray kâhyasının hallettiğini düşünürdüm hep."

"Kesin biliyorum. Şehzade'ye şarabı Hüseyin götürüyor."

Yıldırım Ahmed, Orhan'ın, Saadet Kapısı'nın yanındaki odasından çıkarken, ayakları kanatlanmıştı adeta.

Paolo de Teresta Şarap Âleminde İhtiyatlı Davranıyor

Sadrazam Rüstem Paşa'yı gören günlerinin sayılı olduğunu hemen anlardı. Artık sadece hizmetkârlarının yardımıyla

ayaklarını sürüyerek hareket edebiliyordu. Zayıflık hastalığı bütün bedenine korkunç biçimde damgasını vurmuştu. Ancak yaklaşmakta olan ölüm, Paşa'nın para hırsını asla azaltmıyor, tersine sanki ne kadar çok parası olursa ömrü o kadar uzayacakmış gibi büyük bir açgözlülükle servet biriktiriyordu. "Ricacılar"ın sayısı günden güne artıyordu. Rüstem'e uygun armağanlar sunulmuşsa eğer, İmparatorluk içinde her kurala, her yasaya karşı gelinebilir, her kural ve yasa serbestçe yorumlanabilir veya göz ardı edilebilirdi. Paranın bereketinden yararlanan sadece Paşa değildi. Ziyaretçiler, Paşa'nın çevresindeki hizmetkârları da hoşnut etmek için cüzdanlarını epeyce hafifletiyorlardı. Kimi cimriler, keselerinin ağzını açmadıkları için Sadrazam'ın sarayının dış kapısında bekleyen nöbetçilere takılırlardı. Rüstem'in huzuruna çıkmayı garantilemek isteyenler, eşeklerini sağlam kazığa bağlayıp sağa sola bahşişler verirlerdi. Rüstem'in huzuruna kabulden sonra ricacılara sarayın çıkışına kadar eşlik etmekle görevli Mahmud ve Kenan da zaman zaman "tatlı veya limonata bahşişi"ne mazhar oluyorlardı. Rüstemin yaşlı hizmetkârı kibarca verilen gümüşlerin neredeyse hepsini afyona yatırırken, Kenan kaçmak için para biriktiriyordu.

Rüstem'in gece ziyaretçilerinden biri diğerlerinden daha fazla verirdi bahşişi. Ara sıra Mahmud'a o çok sevdiği afyondan da bir parça getiren bu ziyaretçinin adı Paolo de Teresta'ydı. Paşa'yla samimiyeti dikkat çeken bu adam, huzura kabul edildiğinde hiç kimse olmazdı odada. Oysa diğer ricacılar Rüstem'le görüşürken ya kâtip ya da Kenan ve Mahmud hazır bulunurdu her zaman. Sadrazam'ın Portekizliyle hangi gizli meselelerin pazarlığını yaptığı, uyuşturucunun etkisiyle daldığı hayal âleminden başka bir şey düşünmeyen yaşlı Mahmud'u hiç ilgilendirmiyordu. Ama Kenan bu iki adamın ilişkisini çok merak etmeye başlamış, kabul salonunun

ağır bahçe kapısı biraz açık tutulduğunda içeride konuşulanların oldukça iyi duyulduğunu fark etmişti.

Portekizlinin Rüstem Paşa'dan, Osmanlı donanmasının, İstanbul veya Gelibolu limanlarında bulunan bütün savaş gemilerinin erzak ihalesinin kendisine verilmesinden başka bir isteği yoktu. Bu son derece kârlı ayrıcalık için çok sayıda aday bulunduğu için ve Sadrazam, bu rakipleri daima hayranlık uyandıran bir beceriyle birbirlerine karşı kışkırtmayı sevdiğinden, pazarlıklar uzuyor, dolayısıyla da Paolo de Teresta neredeyse iki gecede bir saraya geliyordu. Onun ziyaretleriyle birlikte Rüstem'in hazinesi de artmaktaydı. Portekizli nihayet bütün diğer adayları saf dışı bırakmayı başardı. Osmanlı donanmasının erzak tedarikçisi olarak atama yazısını, Kanuni'nin altın pırıltılı muhteşem tuğrası süslemekteydi. Artık Paolo de Teresta kendisine donanma levazımatçısı ya da donanmanın erzak tedarikçisi diyebilir, istediği zaman derhal Sadrazam'ın huzuruna çıkabilirdi.

"Senin adın ne, oğlum?"

"Kenan, efendim."

"Nerelisin?"

"Thiratois Adası'ndan, efendim. Orayı biliyor musunuz?"

"Evet." Paolo de Teresta oğlanın eline bir gümüş para tutuşturdu. "... burada mıydı?" Kadırga komutanlarından birinin adını söylemişti.

"Hayır, efendim. Yarın geleceğini bildirdi."

Birincisinden daha ağır ve büyük bir gümüş para daha bıraktı Kenan'ın avcuna. Çocuk, Rüstem'in denizcilik çevresinden ziyaretçileriyle ilgili olarak iyi bir hafızanın, Teresta nezdinde iyi para ettiğini çabuk öğrenmişti. Portekizli, çocuğa soru sorarken yakınlarda kimsenin olmamasına dikkat göstermekteydi. Kenan bütün bunlardan sonuç çıkarmasını biliyordu.

Uygun bir fırsat bulduğunda gözünü karartıp Teresta'dan kardeşinin akıbeti hakkında araştırma yapmasını istemişti. Kendisinin şimdiye kadarki çabalarının sonuçsuz kaldığını, ikiz kardeşiyle birlikte nasıl kaçırıldıklarını anlattı Portekizliye.

"Kardeşinin adı ne?"

"Yannis olarak vaftiz edilmişti, efendim. Ama şimdiki adının ne olduğunu bilmiyorum."

Portekizli elinden geleni yapmaya söz verdi. Ve sözünü de tuttu. Ancak öğrendiği her şeyi, örneğin Thiratois ve diğer adaların devşirmeden muaf tutulduğunu söylemedi çocuğa.

Pera'daki kerestecinin ikinci avlusundaki geniş bodrum tavernasının varlığını bilen herkes, meyhanecinin erkek kardeşinin, caddedeki ön kapıya yaklaşan herkese saldıran köpekleri ıslıkla geri çağırmak için kullandığı parolayı da bilirdi. Niko'nun konukları çoğunlukla, bölgeden sorumlu yeniçeri ve adamları devriyelerini tamamladıktan sonra, geç vakit gelirlerdi. Elbette ki bölgede zaptiye görevini gören yeniçeriler, meyhanenin varlığından haberdardı. Görevli yeniçerilerin düzenli olarak içki âlemlerine davet edilmelerinin yanı sıra, dağıtılan rüşvetler ve müşteri portföyünde üst düzey yeniçeri subaylarının bulunması da, Rodoslunun meyhanesini baskınlardan koruyordu.

Rüstem Paşa'nın adamıyla beraber mahzene giren Yıldırım Ahmed, Paolo de Teresta'nın bir çorbacıyla içki içtiğini gördü.

Enderun'un kılıç hocası, titrek kandille birkaç mumun aydınlattığı loş mekânda Teresta'nın içki arkadaşını, selam vermeden önce dikkatle süzdü. Bu arada çorbacı, hadımağayla yanındakini masaya davet etmiş, Teresta'yı Ahmed'le tanıştırmıştı.

"Donanmanın erzak tedarikçiliğine atandığınızı duydum" dedi kılıç hocası. "Ancak ne yazık ki şimdiye kadar sizinle tanışma fırsatını bulamadım."

Portekizliyle Rüstem'in adamı kaş göz işaretleriyle selamlaştılar.

"Elbette beyler birbirini tanıyordur!" diye yorum yaptı Yıldırım Ahmed, bu samimi selamlaşma üzerine.

Niko ağzına kadar dolu iki bardak getirmişti.

Yıldırım Ahmed şarabı koklayarak "Ah, Kıbrıs şarabı!" dedi övgüyle.

"Evet, efendim!" Meyhaneci hafifçe eğilmişti. "Daha yeni geldi!"

"Bu konuyla ilgili daha sonra konuşacağım seninle" dedi hadımağa.

"Memnuniyetle, efendim! Depom şimdi yine ağzına kadar dolu!"

Sağlığa içildi. Yıldırım Ahmed'le çorbacı kafa kafaya vermişler ara sıra fısıldaşıyor, gülüşüyorlardı. Portekizli, ikisinin çok samimi olduklarını anlamıştı hemen.

Paolo de Teresta, belli etmemeye çalışsa da daha önce başka yerlerde içtiği, hareketlerinin savrukluğundan ve dilinin hafifçe peltekleşmesinden belli olan Rüstem Paşa'nın yardımcısının karşısında oturmaktaydı.

Şarap mükemmeldi, Niko bardak bardak taşıyordu masaya.

Yukarıda köpekler havlamaya başlamış, hemen ardından da biri çalmıştı mahzenin kapısını. Ağır kapıyı açmadan önce delikten bakan meyhaneci, konuğu hemen uzaktaki bölmelerden birine götürmesine rağmen, Teresta kısa bacakları ve fıçıyı andırır gövdesiyle dikkat çeken Kaptan Sokrates'i tanıdı. Niko'nun onu meyhanesindeki diğer müşterilerle karşılaştırmak istememesi çok doğaldı.

Birden mahzenin bir köşesinden hafif ney sesine eşlik eden tef sesi duyuldu. Bu, az sonra dansözün çıkacağı anlamına geliyordu. Niko ortadaki birkaç tabureyi topladı aceleyle.

Dansözlerin neredeyse hepsi sarışın Çerkez kızlarından seçilirdi. Meyhaneci, transparan tüllerin altına pek fazla bir şey giymemiş dansöz kızlarla aynı yaştaki güzel kızını, meyhane müşterileriyle temas etmemesi için kıskançlıkla gözaltında tutuyordu. Niko'nun kızı Sophia'yla Paolo de Teresta'nın yardımcısının kızları arkadaştı. St. Jean Şövalyeleri'nden biri tarafından bekâret yemini ettirilen Teresta evli değildi. Bazen konutundaki harem bölümünün epeyce geniş olması nedeniyle Portekizliye takılırlar, o ise Sırp yardımcısının karısı ve kızıyla burada oturduğunu söylemez, bırakırdı insanlar istedikleri gibi düşünsünler.

Çerkez kızları Niko'nun konukları için sadece dans etmekle kalmıyorlardı. İşini iyi bilen Rodoslu, Galata Kulesi'nin hemen karşısındaki genelevin de ortağıydı. Şarap âlemlerinden sonra canı kadın ya da oğlan çekenlerin talepleri hızla yerine getiriliyordu. Tabii ki karakoldaki nöbetçi yeniçerilere bu kerhanede bedava hizmet verilmekteydi.

Neyin hafif perdeden çaldığı melodinin ritmine uygun olarak kız, ağır hareketlerle daire çizerek dönmeye başladı. Dik oturabilmek için büyük çaba sarf ettiği her halinden belli olmasına rağmen, Rüstem'in adamı gözlerini dansözün vücudunu kaplayan ince tül giysisinin altındaki dolgun göğüslerine dikmişti açgözlülükle.

Bu arada meyhaneci, sarığını sadece gözleri ve burnu görünebilecek şekilde bağlamış bir adamı merdivenin karşısındaki bölmelerden birine götürdü.

Paolo de Teresta etine dolgun güzeli izliyormuş gibi yapıyordu ama aslında bütün dikkati Yıldırım Ahmed'le çorbacının sohbetine yoğunlaşmıştı.

Yeniçeriyle hadımağa, Rüstem'in adamı kadar sarhoş değillerdi henüz, fakat ikisinin de çakırkeyif oldukları söylenebilirdi. De Teresta, iki adamın konuşmalarından, uzun süredir görüşmemiş oldukları sonucunu çıkarmıştı. Adamlar kadehleri devirdikçe birlikte katıldıkları bir devşirme seferinin anılarına daldılar.

Tül örtüsünü sıyıran Çerkez kızı, Rüstem'in adamının, kızı yakalamak için yaptığı şehvetli ama beceriksiz hamlelerden kıvrak hareketlerle kurtulurken, Portekizli, Sultan'ın yasalarına rağmen Thiratois Adası'ndan kaçırılmış olan ikizlerin öyküsünü öğrenmiş, dolayısıyla devşirme defterlerinde yapılan sahtekârlığa da kulak misafiri olmuştu. Cimri Sadrazam'ın, yeniçeri kâtibinin satın alınması için hadımağaya verdiği gümüşün yarısını cebe atmış olmaları Teresta'nın masa arkadaşlarını öylesine keyiflendiriyordu ki, tekrar tekrar aynı konuya dönüyorlardı. Ağır cüsseli kılıç hocası gülmekten sarsılırken, Portekizliye azgın, dev bir denizanası gibi görünmekteydi.

Teresta, çorbacıyla akağanın boğazlarına kadar rüşvet batağına saplandıklarını öğrendiğine içten içe sevinirken, biraz becerikli davranırsa Padişah'ın yeni sarayından bilgi alabileceği yeni bir kaynak yaratabileceğini düşündü.

Bu sırada Rüstem'in yardımcısının başı aniden masanın üstüne düşmüş ve adam o anda derin bir uykuya dalmıştı.

Birkaç akrobatik dans adımıyla yüzü örtülü adamın bölmesine yaklaşan Çerkez kızının üzerinde, gevşek biçimde biçimde kalçalarına dolanmış transparan ipek şaldan başka giysi kalmamıştı. Bütün gözler kızın üzerindeydi. Yüzü örtülü adamın attığı birkaç parayı maharetle yakalayan kız, bölmenin önünde birkaç dans figürü daha yaptıktan sonra yine mahzenin ortasına döndü.

Teresta, çorbacının "Bu herif de kim acaba?" dediğini duydu.

"Eğer yanılmıyorsam, Şehzade Selim'in İranlı okçubaşısı bu, Çorbacı." Akağa bilgi vermeye devam etti: "Yılda iki üç kez, Şehzade'nin bazı işlerini halletmek için İstanbul'a gelir."

Yeniçeri kaşlarını merakla kaldırmıştı.

"Yani, buraya gelişinin nedeni benimkiyle aynı, öyle mi? Şehzade için Kıbrıs şarabı satın almak istiyor" diyerek meyhaneciyi çağırdı. "Bize birer tane daha getir, Rodoslu!"

Meyhaneci, Rüstem'in yardımcısını işaret etti: "Ona da mı, efendim?"

Masa üstündeki kısa uyku mucize yaratmıştı. Adam gözlerini açıp neredeyse pürüzsüz bir sesle, "Elbette bana da getireceksin, seni aşağılık, yaşlı haydut! Ve benim bardağımın büyük olmasına dikkat et!" diye bağırırken başı yine masaya düştü. Az sonra, bu kez kesin olarak rüyalara dalmıştı, derin ve sakindi artık solukları.

Paolo de Teresta içki yoldaşlarına veda edip hesabı ödedi. Konuğuyla birlikte yukarıya çıkıp, köpekleri kısa bir süre uzaklaştırması için ön avludaki erkek kardeşine seslenen Niko, Portekizliyi caddedeki ön kapıya kadar götürdü.

"Bizi en kısa zamanda yine onurlandırmanızı bekleriz, efendim!"

De Teresta bunu seve seve yapacağını söyledi. Rodoslunun şarap mahzeninde daha önce de ilginç konuşmalar duymuştu.

Genelevin yakınlarında oturan bir hemşerisinin yanında gecelemeyi düşünen Portekizli, Galata Kulesi'ne doğru yürürken neşeliydi.

Fransız kolonisinin üyesi olduğu için Osmanlıların Fransız saydıkları kumaş tüccarı João de Teixeiras, birkaç gün içinde yelkenliyle Sicilya üzerinden Marsilya'ya gidecekti. Planına göre yük gemisini Sicilya'da terk edecek ve tarikat

lideri Jean Parisot de la Valette'e, Babıâli'nin dev filo inşa programı hakkında rapor vermek için bir kadırga tarafından hemen Malta'ya götürülecekti. João de Teixeiras da tarikat şövalyesiydi ama bunu, Kanuni'nin imparatorluğu içinde kendisinden başka kimse bilmiyordu.

Portekizli, hem Yıldırım Ahmed'in hem de okçubaşının bundan sonra Kıbrıs şarabını doğrudan ve tabii daha ucuza Kaptan Sokrates'ten almalarını sağlayanın kendisi olduğunu bilse, Niko'nun ne kadar şaşıracağını düşündü. Aslında topal Rodoslu'dan hoşlanıyordu, fakat okçubaşı ile Enderun'un kılıç hocasının güvenini kazanmak için, aracı olarak meyhaneciyi atlamaktan başka çaresi yoktu. Her şeyin çok hassas ayarlanması lazımdı, sonuçta Teresta kimseyle arasını bozmak istemiyordu.

Portekizli, üzeri asma yapraklarıyla örtülü sokağa saparak, João de Teixeiras'ın evinin bahçesini çevreleyen taş duvara gömülü alçak kapıyı çaldı.

"Kim o?"

Portekizli adını söyledi. Kapıyı açan uşağın Rüstem'in içoğlanı Kenan'la benzerliği Teresta'nın dikkatini çekmiş, içeri girip, delikanlının kapıyı sürgü üstüne sürgü çekerek sağlamlaştırmasını beklerken aklına bir şey gelmişti.

Doğru kişilere biraz "baskı" yaparak, Kenan'ın kardeşinin şu anda nerede olduğunu ve yeni adını öğrenebilirdi. De Teresta'nın, bunu başarırsa, Sadrazam'ın evinde akla gelebilecek en gayretli casusu kazanacağından hiç kuşkusu yoktu.

"Efendin hâlâ uyanık mı?"

Uşak başını salladı.

"O halde beni hemen ona götür!"

Sadrazam Rüstem Paşa'nın yanında bu kez her zamankinden daha uzun kalan Portekizlinin, avludan geçerek kapıya doğru yürürken kendisine eşlik eden Kenan'ın eline, her zaman verdiği gümüş para yerine küçük bir altın tutuşturması çocuğu epeyce şaşırtmıştı

"Okuma yazma biliyor musun?"

"Evet, efendim."

"Paşa'nın, Kaptanıderya'ya gönderdiği evraklara göz atma fırsatı bulabilir misin?" Kenan şaşırmıştı. Mektupları nereden biliyordu bu adam? Sarayda ona bilgi veren başka biri daha mı vardı yoksa?

"Seve seve denerim, efendim."

"Çok dikkatli olmalısın, oğlum. Mektuplarda hangi gemi tiplerinden söz edildiğini bilmek bana yeter. Özellikle büyük yük gemilerinin sayılarını tam olarak aklında tut!"

"Kâtip öğle yemeğinden sonra sarayın dışına çıkıp arkadaşlarıyla buluşuyor. Bu süre içinde, herhangi bir bahaneyle odasına kolayca sızabilirim."

"Pekâlâ, oğlum. Ayrıca kardeşin hakkında araştırma yaptım."

"Peki, efendim" diye heyecanla sordu oğlan, "bir şey öğrenebildiniz mi?"

"Ne yazık ki şimdilik fazla bir şey yok. Ama adının artık Cengiz olduğunu, senin burada Rüstem Paşa'nın yanında Padişah'ın sarayında içoğlanı olarak hizmet vermeye hazırlandığın gibi, onun da Konya yakınlarında yeniçeri eğitimine hazırlandığını biliyorum."

"Lütfen efendim, Konya'da işi bittiğinde hangi eğitim birliği için düşünüldüğünü benim için öğrenin!"

"Bunun için daha çok erken, ama zamanı geldiğinde öğrenirim. Sana söz veriyorum."

"Sağ olun efendim!"

Paolo de Teresta, Konya yöresinden yeniçeri adaylarının çoğunlukla Gelibolu'daki eğitim grubuna gönderildiklerini biliyordu, ama bunu henüz çocuğa açıklayamazdı. Önce Babıâli'nin kaç tane büyük hacimli yük gemisi sipariş etmeyi planladığını öğrenmesi gerekiyordu. Eğer bir düzineden fazla gemi sipariş edilmişse, o zaman donanmanın gerçekten Malta'nın fethine yönelik olduğu anlaşılacaktı. Eğer Osmanlı ordusu Malta takımadalarındaki tarikat kalesini zapt etmek niyetindeyse, ateş yakmak için odundan atların içme suyuna kadar her şeyi gemiyle taşımak zorundaydı. Adalar kayalık ve çıplaktı. Alınan mahsul oradaki nüfusa bile yetmiyor, ekmek için tahıl bile düzenli olarak Sicilya'dan getiriliyordu. Az sayıdaki su kaynakları Osmanlı istilası başladığı anda hayvan leşleriyle zehirlenecekti. De Teresta'nın, Sadrazam'la biraz önce yaptığı görüşmeden anladığı kadarıyla donanma inşasından dünyanın servetini kazanan Kaptan Paşa, yeni donanma inşa edilmesi fikrini onaylayan Sadrazam'a borçluydu. Rüstem ile Kaptanıderya arasındaki yazışmalarda, fiyatları kadırgalardan üç kat fazla olan büyük yük gemilerinden söz ediliyordu mutlaka. Portekizli, Sadrazam'ın sarayındaki, kendisiyle işbirliği yapmaya hazır bu çocuğu tam zamanında gönderdiği için Tanrı'ya şükretti. Eğer büyük taşıma gemilerinin inşası planlanıyorsa, Rüstem kendi payını isteyecek, bunu da Kaptanıderya'ya bildirecekti.

Kenan, Rüstem Paşa'nın gece konuklarına kapıda nöbet tutarak hizmet verdikten sonra odasına çekildi. Yatağının baş tarafında gevşemiş tahtanın altındaki zulaya Teresta'nın verdiği altını koyup düşünmeye başladı. Acaba gerekli bağ-

lantılara sahip olduğu anlaşılan Portekizliyle, kardeşine yaşadığını belirten bir işaret gönderse miydi?

Çocuk, kardeşiyle kendisinin çevresinde dönen bu ve benzeri seyleri düşünürken uyuyakaldı.

Enderun'da Yeni Içoğlanı

Bundan böyle Kenan'ın kendisine Sadrazam'ın sarayından değerli bilgiler aktaracağını düşünen Paolo de Teresta, kısa zamanda hayal kırıklığına uğrayacaktı.

Rüstem'in yaşlı hizmetkârı Mahmud, sarayın iç avlusunu elinden geldiğince hızlı koşup hizmetlilerin bölümüne geldiğinde çocuğu odasında buldu. "Haydi çabuk, hemen efendinin yanına gitmek zorundasın!"

Parlak ceketini giyen Kenan, çoktan avluya çıkmış olan yaşlı adamın peşinden seğirtip, ona şadırvanın orada yetişti. "Ne oldu? Nefes nefese kalmışsın!"

"Hiçbir şey bilmiyorum. Akağalardan biri şu anda kabul salonunda onun yanında. Ne konuştuklarını dinlemedim. Ama Sadrazam Hazretleri birdenbire seni istedi."

Mahmud'la birlikte salon kapısında diz çöken Kenan irkilmişti. Paşa'nın yanındaki akağa, devşirme kadırgasındaki şişko hadımların, sağ kaşı üzerinde belirgin yara izi olan ağasından başkası değildi!

Yıldırım Ahmed işaretparmağını Kenan'a doğrultarak sordu: "Kuranıkerim'i öğrendin mi?"

"Evet, efendim."

"O zaman Fatiha'yı oku!"

"Peki, efendim." Kenan, Kuran'ın birinci suresini okudu:

"Rahman ve rahim Allah'ın adıyla...
Hamt, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır.
Rahman'dır, Rahim'dir O.
Din gününün Malik'idir O...
Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz.
Dosdoğru giden yola ilet bizi...
Kendilerine nimet verdiklerinin,
üzerlerine gazap dökülmemişlerin
karanlığa saplanmamışların yoluna..."

"Bu yetmez! Rahman suresinin başlangıcını da oku!" diye emretti Paşa.

Oğlan elli beşinci surenin de başlangıcını hatasız okudu:

"Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla...
Öğretti Kuran'ı O Rahman,
Yarattı insanı.
Belletti ona duygu ve düşüncelerini ifade etmeyi.
Güneş ve Ay. Hesaba bağlıdır herbirinin her şeyi.
Çimen/Yıldız ve ağaç secde ediyorlar.
Ve gök. Yükseltti onu..."

"İyi, sanırım bu kadar yeter!" diye kesti oğlanın sözünü Enderun'un kılıç hocası. Rüstem Paşa'nın önünde eğildi: "Kaygılanmayın, efendim. Çocuk, Yeni Saray'da hizmet için çok iyi hazırlanmışa benziyor."

"Aslında onu göndermek istemiyordum. Yumuşak başlı ve becerikliydi ama Sultanların Sultan'ı Hünkâr'ımın emri karşısında benim değersiz arzum nedir ki? Allah onu korusun!"

"Allah onu korusun!" diye tekrarladı Yıldırım Ahmed. Kenan'a dönüp, "Şimdi eşyalarını toparla!" dedi. "Yatsı na-

mazını efendinle birlikte kılacağım, sonrasında benimle birlikte Yeni Saray'a geliyorsun."

Sadrazam, "Git ona yardımcı ol!" diyerek yaşlı Mahmud'u da gönderdi çocuğun arkasından.

Kenan, yaşlı adam aşağıda avluda beklerken, yer döşemesinin altındaki boşluktan zulasını aceleyle çıkarıp zar zor bir beze düğümledi, sonra giysilerini bohçaya koyup omzuna astı.

Bu arada Rüstem Paşa selamlıktaki divanın bol işlemeli yastıklarına kaykıldı. Akağayla sohbet onu çok yormuştu.

Yıldırım Ahmed iç geçirdi. "Kanuni'nin sarışın içoğlanın nerede olduğunu tekrar soracağına ben de hiç ihtimal vermiyordum, efendim. Gerçi pek önemsemeden sordu, ama yedeğinin hazırlanmış olması şimdi işe yaradı. Sultan, artık Enderun Avlusu'nda bu sarışın çocuğu görünce, onun bir zamanlar sizin sarayınızda dikkatini çeken oğlan olduğundan hiç kuşkulanmayacaktır."

Rüstem Paşa donuk sesiyle, "İnşallah öyle olur!" diye mırıldanırken, hizmetkârına yaslanarak hadımağayla birlikte mescide geçti.

Sadrazam, hastalığın tükettiği bedenini kapıya doğru sürüklerken, Yıldırım Ahmed, ağasının söylediği sözleri geçirdi aklından: Sadece Kanuni'nin değil, Sadrazam Rüstem'in de günleri sayılıydı.

Kenan, hadımağanın tahtırevanının arkasından, silahlı bir grup adamın kuşkulu bakışları altında yürümekteydi. Şu an kaçma girişiminde bulunması imkânsızdı. Hadımağanın silahtarları kılıçlarını çekmiş, Rüstem'in sarayının bulunduğu tepenin altındaki dar sokaklarda karşılaştıkları herkesi keskin naralarla ürkütüp yoldan uzaklaştırıyorlardı. Bir süre sonra sokaklar genişlemeye başladı. Bazen grup ağaçlı yollar-

dan geçiyordu, fakat buralarda yatsı namazından sonraki bu saatlerde neredeyse hiç insan yoktu. Sonra birdenbire, yıldızlarla kaplı gökyüzüne doğru uzanan dev bir cami silueti çıktı önlerine. Yüksek duvarlar boyunca ilerleyen yol, hisar tarzında inşa edilmiş yapıyı taçlandıran heybetli bir kapıya çıkıyordu. Kapı kapalıydı, ancak Enderun'un kılıç hocasıyla silahtarları ana kapının önünde durunca kapı kanatlarından biri sessizce açıldı.

Çeşitli yüksek binaların çevrelediği, içinde dev bir çınar ağacının da bulunduğu büyük bahçeyi geçtikten sonra, hadımağa, iki yanında birer kulenin bulunduğu başka bir kapının önünde tahtırevanından indi. Bu "Selam Kapısı"ydı. Kenan kapı nöbetçilerinden başka kimseyi görmemişti.

"Gel!" diye buyurdu hadımağa oğlana.

Yıldırım Ahmed'in silahtarları kapı nöbetçilerinin yanında kalmışlardı. Kenan ile kılıç hocası kapı kemerini arkalarında bırakıp sütunları, mantar başına benzer, çıkıntılı bir çatıyı destekleyen bol süslemeli revaktan geçerek İkinci Avlu'ya vardılar. Burası da bomboştu ama çocuk karaca sürüsüne benzer bir şey gördüğünü sandı. Her yerin çimenle kaplı olduğu bahçede tek tük selvi ağaçı göze çarpıyordu.

Kapının arkasında, ışık huzmesi gibi bütün yönlere dağılan kaldırım taşı döşenmiş yollar başlıyordu. Yıldırım Ahmed oğlanla birlikte orta yola girdi. Avlunun sağ yanındaki yapıların üzerinde kubbeler vardı. Yapılardan birinin bacasından duman tütmekteydi.

Yol üçüncü kapının önünde sonlandı.

Daha Birinci Avlu'ya girdiklerinde çocuğun dikkatini, her yere egemen olan sessizlik çekmişti. Rüstem Paşa'nın sarayında böylesine mutlak sessizliğe tanık olmamıştı hiç. Sadrazam'ın sarayının iç avlusundaki gürültüler bazen mutfaktan, bazen de aralarında gevezelik eden kölelerden gelirdi.

Fakat Sultan'ın Yeni Saray'ında gece melteminin sesinden başka ses duyulmuyordu.

Üçüncü kapının bütün nöbetçileri hadımdı. Kılıç hocası Yıldırım Ahmed'i saygıyla selamlıyor, defalarca yerlere kadar eğilerek yol veriyorlardı. Yıldırım Ahmed tarafından ağanın bulunduğu hemen yandaki binaya götürülen Kenan, ağanın önünde diz çöktü.

Akağaların yaşlı ağası başını salladı beğeniyle. Oğlan Anadolu kazaskerinin âşık olduğu oğlana, karıştırılacak kadar çok benziyordu. "Onu Saray hocasına takdim ettin mi?"

"Yarın sabah hemen takdim edeceğim, efendim. Ben küçük bir sınav yaptım. Kuran'ı çok iyi öğrenmişe benziyor."

"Pekâlâ, oğlum! Şimdi çocuğu koğuş kıdemlisine teslim edip hemen buraya gel, konuşmamız gereken bazı şeyler var! Ama söyle koğuş kıdemlisine, çocuğu Hoca görünceye kadar diğerlerinden ayrı tutsun."

"Peki, efendim!"

Bu kez geçtikleri avlu, üçüncü kapının önündekine benziyordu ancak onun kadar geniş değildi.

"Sadrazam'ın yanında ne iş yapıyordu" diye sordu koğuş kıdemlisi.

"Onun özel hizmetkârıydı, ama daha öncesinde mutfak işlerini de öğrendi."

Enderun'daki oğlanları Saray'daki çeşitli hizmetlere dağıtma görevi de olan adam kalın defterinin sayfalarını çevirirken, "Büyük isabet, efendim! Şu an Saray mutfağında çalışan oğlanlardan biri hasta" dedi.

"İyi, orada çalışsın. Ama sabah olur olmaz onu Hoca'ya götür. Enderun'a uygun olduğunu Hoca'nın onaylaması gerek."

"Baş üstüne efendim!"

Aynı akşam Kenan'a yeni giysiler verildi. İçoğlanların, beyaz şalvar, kırmızı dar ceket ve festen oluşan üniformaları, Sadrazam'ın sarayındaki içoğlanların giydiklerinden görüntü olarak daha sade fakat saf ipektendi. Yattığı yer de çok daha basitti: Tahta gibi sert bir şilte ve kaba yünden bir battaniye, hepsi bu.

Ertesi sabah karşısına çıkarılan Kenan'a Hoca onay vermiş ve çocuk içoğlanların onar kişilik gruplar halinde kaldıkları yatakhanelerden birine yerleştirilmişti. İçoğlanların uymaları gereken kurallar çok katıydı. Mutfak işleri, giyecek işleri veya Has Ahır'la ilgili aldıkları eğitim dışında, kendilerine son derece katı bir disiplin içinde üç dil öğretiliyordu. Oğlanlar Osmanlıca, Farsça ve Arapça'yı kusursuz bilmek zorundaydılar. Daha şafak sökmeden kalk sesiyle uyanıyorlardı. Her gün banyo yapmaları, haftada bir kez ayaklarına ve ellerine bakım yaptırmaları zorunluydu. Oğlanlara her sabah temiz mendil veriliyor, ayda bir kez saçları kesiliyordu. Yemekhanede kahvaltıdan önce oğlanlardan biri daima Kuran'dan bir sure okurdu. Geç kalanlar ya da kabahat işlemiş olanlar, akağalar tarafından falakaya yatırılırdı.

Ayrıca hat sanatı, din bilgisi, askerlik bilgisi, silah kullanma ve binicilik dersleri vardı. Kenan her akşam yorgunluktan bitmiş olarak yığılıyordu sert şilteye.

Enderun'un kılıç hocası Yıldırım Ahmed'in, binicilik derslerinin de verildiği İkinci Avlu'nun aşağısındaki alanda yaptırdığı kılıç talimleri çok yorucu geçiyordu. Kenan en ufak hatayı kan akıtana kadar dayak atarak cezalandıran sadist ahçıbaşıyla kıyasladığında, bu insafsız eğitmenden daha çok korkuyordu. Oğlanlara doğrudan bedensel cezalar vermeyen, onları dövmeyen kılıç hocası, birinden hoşnut kalmamışsa eğer, çocukla kılıç talimi yaparken ucu küt kılıcı keskin olanla değiştirir, dersin sonunda çocuk korkudan titreyerek,

kan ter içinde çökerdi avlunun bir köşesine. Bu tür talimler sırasında öğrencisinin elinden kılıcını düşürdükten sonra, baş, boyun ve göğüs bölgelerine, ufak bir harekette çocuğun ciddi biçimde yaralanmasına yol açacak tehlikeli hamleler yapardı. Bu yüzden çocukların çoğu, gözlerini kapatıp, kılıç hocası yakalarından düşünceye kadar inatla hareketsiz dururlardı. Hadımağa bazen tökezlemiş gibi yapar, izleyiciler ise bu şişman adamın bu talimlerde şimdiye dek hiç kimseyi yaralamamış olduğunu bilmelerine rağmen, soluklarını tutarlardı.

Kenan ilk başlarda, defalarca bu sinir bozucu muameleye maruz kalmıştı. Ancak eğitmenin maharetini kavradıktan sonra, kılıç hamleleri esnasında gözlerini açık tutmaya zorladı kendisini.

Gerçi Enderun'un kılıç hocası çocuğun bu cesaretini alaycı bir gülümsemeyle karşılamıştı ama bundan sonra Kenan'ın silah eğitimiyle daha yakından ilgilendi. Çocuk, diğer Enderun öğrencileriyle karşılaştırıldığında hocanın gözünde biraz daha saygın bir yer edindiğini hissediyordu. Zor hareketleri gösterirken giderek daha sık Kenan'ı seçmeye başlamıştı, bu da Kenan'ın daha güvenli hareket etmesine, eğitmenin hamlelerini daha kendinden emin karşılamasına neden oluyordu. Kısa süre içinde, yaşıtları arasında jilet gibi keskin yatağanı kullanma becerisiyle sivrilmişti. Yeni Saray'da ondan daha uzun kalmış çocuklardan bazıları, bazen bu farkı Kenan'a hissettirmeye kalkıyor ama gözünden hiçbir şey kaçmayan kılıç hocası, her zaman araya girerek Kenan'ın lehine karar veriyordu. Bundan dolayı Kenan'ın öğrenciler arasında pek sevilmediği söylenebilirdi, fakat kimse bunu açıkça ifade etmeyi göze alamıyordu. Yeni Saray'da geçirdiği birkaç ay içerisinde sadece kılıcı mükemmel kullanmayı öğrenmekle kalmamış, aynı zamanda iyi bir güreşçi de olmuştu. Enderun öğrencileri arasında en güçlülerden biri

olduğu için, bu adalı oğlanla çatışmaya girenler, bir daha onun yoluna çıkmamayı yeğliyorlardı.

Yıldırım Ahmed Kenan'ın kendisini kabul ettirme yeteneğini ilgiyle izlemekteydi.

"Büyük bir kılıç ustası olmak için gerekli her şey var onda" demişti ağaya. "Eğer hadım edilmiş olsaydı onu halefim olarak yetiştirirdim."

"Kılıç becerisi dışında ne gibi yetenekleri var?"

"İyi bir ahçı olacak gibi görünüyor, en azından ahçıbaşı böyle düşünüyor."

Akağaların ağası çakıl kaplı talim alanına baktı. Kenan Yıldırım Ahmed'in yardımcısına, karmaşık bir hamleyle vuruş kombinasyonu taliminde yardım etmekteydi. "Peki bilim konusunda gelişimi nasıl?"

Enderun'un kılıç hocası omuz silkti. "Vasat. Mükemmel bir bilgin olmaz bu oğlan. Daha çok pratik yetenekleri var. Kendiniz görün, efendim! Çok iyi bir savaşçı olmayı vaat ediyor."

Kenan, Yıldırım Ahmed'in yardımcısıyla birlikte diğer oğlanlara, kusursuz bir kılıç mücadelesi gösterisi sunuyordu. Adamın son anda zar sor savuşturabildiği yumuşak hareketlerle hamle yapıyordu çocuk. Gerek Yıldırım Ahmed, gerekse ağası, oğlanın yardımcı kılıç hocasını sıkıntıya sokmamak için kendini özellikle tuttuğu izlenimini edinmişlerdi.

"Eğer bu gerçek bir mücadele olsaydı, çocuk kesinlikle kazanırdı" dedi akağaların ağası.

"Öyle, efendim. Oğlan doğal bir yetenek. Mutfakta kalırsa yazık olur."

Ağa, Yıldırım Ahmed'e soran gözlerle baktı. "Ondan hoşlanıyor gibisin?"

Enderun'un kılıç hocası başını salladı. "Gizlemek istemem, efendim. Kenan bana, kendi halimi anımsatıyor... Şeyden önce..."

Yaşlı akağa dudağını büzdü. Yıldırım Ahmed'in cümleyi tamamlamasına gerek yoktu. Ağa yetmiş yaşındaydı, ama ne usturanın parıltısını ne bayılmanın bile geçiremediği o korkunç acıyı ne de hadım edildikten sonra ateşler içinde geçirdiği haftaları unutmuştu. Üzerinden neredeyse bir ömür geçmiş olmasına rağmen, o uğursuz gün, sanki dün yaşanmış gibi, yaşlı adamın gözünün önüne gelmişti yine. Ağa silkindi.

"Çocuk Saray'a geldikten sonra Sultan sordu mu onu?" Yıldırım Ahmed bu soruyu sorarken ağasının yüzüne bakmaktan kaçınmıştı.

Kendini toplayan yaşlı hadım iç geçirdi. "Bu sıralarda kendisine hangi içoğlanın hizmet ettiğinden daha önemli sorunlarla uğraşıyor olmalı Sultan'ımız."

"Malta mı?"

"Başka ne olabilir ki? Tarikatın korsan gemileri nereyse her hafta Osmanlı'ya ait bir ticaret gemisini zapt ediyorlar. O adalar İmparatorluğun etine batırılmış bir ok adeta."

"Seferin ne zaman başlayacağı belli mi, efendim?"

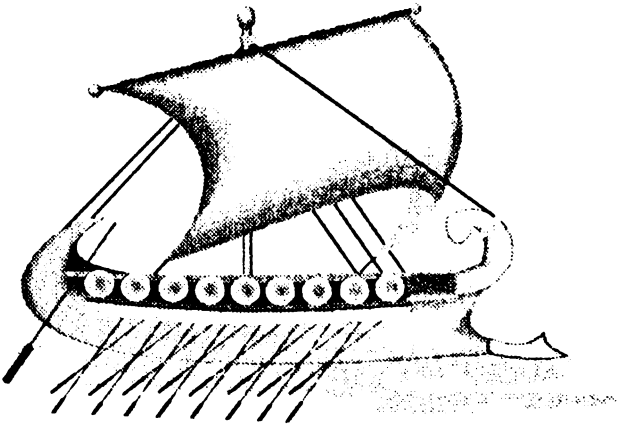
"Bu yıl artık geçti. Sonbahar fırtınaları başlayana kadar adanın güçlü kalelerini fethetmek kesinlikle mümkün olmaz." Akağaların ağası dudaklarını büzdü. "Gerçi tersanelerde hazırlık çoktan başladı, ancak donanmanın böylesi bir girişim için yeterince güçlenmesi zaman alacaktır. Belki bir, iki yıl içinde hazır olur."

"İnşallah!"

"İnşallah!" diyen yaşlı hadım içinden, "Tabii Padişah hâlâ yaşıyor olursa!" diye geçirdi.

Osmanlı sultanının sağlığı gerçekten de pek iyi değildi.

Nasıl Yeniçeri Olunur?

Cengiz'in Atla Gelibolu'ya Gidişi

Edirne, Gelibolu ve İstanbul'daki acemi ocaklarına teslim edilecek olan delikanlılar, Konya'dan Marmara bölgesine sevk edilirken Kütahya'dan geçiyorlardı. Babası Kanuni'nin ardından Osmanlı tahtına çıkmak isteyen Bayezid'in girişimi başarısızlıkla sonuçlandıktan sonra, Şehzade Selim'in vali olarak atandığı bu kent, İmparatorluk başkentine Konya'dan daha yakındı.

Kütahya yolu, iki yanı bodur meşe ağaçları, küçük çam ağaçları ve ardıç çalılıklarıyla çevrili oldukça engebeli bir yoldu.

Delikanlılar, kentin sırtını yasladığı dağdan çıkıp otuz ayak genişliğine ulaşan delişmen ırmağı izleyerek inmişlerdi ovaya. Irmak boyunca uzanan Kütahya'nın bir bölümü de, güneye doğru ormanla kaplı geniş düzlüğe kadar inen dağların eteklerinde kurulmuştu. Eğri büğrü sokaklar kervansarayların oraya kadar yayılıyordu. Delikanlılar hemen kent girişindeki hana yerleştiler.

Yeniçeriler yolculuk sırasında, son derece disiplinli davranmışlar ama kimseye nedensiz yere eziyet etmemişlerdi.

Cengiz yıllar önce Konya Ovası'na yaptıkları o yolculuk sırasında çektiklerini hatırladı bir an.

Bütün gençler silahlıydı, çoğunda kısa kılıç veya mızrak vardı. Cengiz'in dışında ok ve yay taşıyan yok gibiydi.

Cengiz'e, efendisi Hasan'dan ayrılmak çok koymuştu. Orada kaldığı süre içinde elbette el bebek gül bebek yaşamamıştı ama her şeye rağmen sevmişti bu insanları. Sevdiği ve değer verdiği insanlardan yine zorla koparılıyor olmanın acısını hissediyordu şu an. Bütün o yıllar boyunca Hasan'ın kendisine öz oğluymuş gibi adil ve hoşgörülü davrandığını inkâr edemezdi.

Birliğin komutanı olan çorbacı gecelemeleri için Şehzade'nin sarayına yakın bir kervansarayı seçti. Yeniçeri subayları gözlerini bir an olsun delikanlıların üzerinden ayırmıyor, özellikle de atları dikkatle gözlüyorlardı.

Kervansaraya, başlarında nöbetçileriyle birlikte gelen acemi asker adayları arasında, komşu ada Pserlendos'tan, dervişlerin Hamza ismini taktıkları Spiro'yu gören Cengiz, çocuğun yalnızken de Hamza diye çağrılmak istediğini fark edince, yeniden güçlenen kaçma fikrini, kaderine çoktan razı olan Spiro'ya açmama kararı aldı.

Beyşehir Gölü'nde yaşarken haftalarca ailesini düşünmediği oluyordu. Fakat şimdi batıya doğru gittikçe Thiratois'e ilişkin anılar, son derece belirgin çizgilerle gözünün önüne geliyor, annesini, kız kardeşini, denizi ve elbette erkek kardeşini dayanılmaz bir özlemle hatırlıyordu. Deniz, onun denizi batıdaydı!

"Seni nereye verdiler?"

"İstanbul'a." En azından yeniçeriler onu Beyşehir Gölü'nden almaya geldiklerinde böyle söylemişlerdi.

"Ya sen?"

Spiro Edirne'deki acemi ocağı için ayrılmıştı.

Öğle yemeğinden sonra delikanlılara kervansarayın bahçesinde sıraya girmeleri emredildi. Lala Mustafa teftişe gelecekti. Şehzade eğitmeni sıraya dizilmiş gençlerin arasında Cengiz'i tanımış ve çorbacıya delikanlının eğitim durumunu sormuştu. Çorbacı bölüğün belgeleriyle ilgilenen subaylardan birini çağırdı.

Kaşlarını çatarak sevk emirlerini içeren belgeyi inceleyen Lala Mustafa, "Burada tuhaf bir not var, Çorbacı" dedi. "Kâhya Bey, bizzat bu çocuğun gideceği acemi kışlasını değiştirmiş. Nedenini biliyor musun?"

Çorbacının bilgisi yoktu ama Cengiz de böylece, aslında İstanbul için değil, Gelibolu için ayrıldığını öğrendi. Daha iyiydi. Gelibolu memleketinin denizine başkentten daha yakındı. Ayrıca Beyşehir'de yaşarken kardeşi hakkında hiçbir şey öğrenememişti, Gelibolu'da bunun için daha fazla fırsat bulabilecekti.

"Ona dikkat et Çorbacı!" demişti Lala Mustafa Paşa büyük bir ciddiyetle. "Bu çoçuk Şehzade'nin teveccühünü kazandı. Tam bir asker olduğunda, efendim onu hassa alayına almak istiyor. Şehzade'nin emri böyle."

Çorbacı, silahlı muhafızlarıyla birlikte kervansaraydan ayrılan Şehzade eğitmenini yerlere kadar eğilerek uğurladı.

Avlunun bir köşesinde demir üç ayak üzerindeki tunç kazanda askerlerin öğle yemeği pişmekteydi. Görevli yeniçeri iki çorba tasını birbirine vurarak yemek almaları için askerlere işaret verdi.

Cengiz, Paşa ve muhafızlarının arkasından bakarken kemerine diktiği, Hasan'ın çiftliğini savunduğu için Şehzade'nin kendisine ödül olarak verdiği altını sıvazlıyordu. "Ne günün birinde senin efendine hizmet edeceğim ne de Gelibolu'da talim alanında hayatım boyu toz yutmak niyetinde-

yim! Hayır!" diye geçirdi aklından öfkeyle. "Kosta'yı bulacağım ve birlikte evimize döneceğiz!"

Kemerindeki altın, Gelibolu'da denizde işe yarayacak küçük bir kayık satın almak için yeter de artardı bile.

Kütahya'dan sonraki ikinci uğrak yeri Bursa'da, acemi birliği adayları ikiye ayrılmış, yeniçeri ortasının yarısı, içlerinde Cengiz'in de bulunduğu on delikanlıyla birlikte batıya, diğerleri kuzeye doğru harekete geçmişlerdi. Cengiz, Spiro'yla vedalaştı; Edirne'de bu çocuğun yeniçeri yapılmayacağı çok açıktı.

Kütahya'dan sonra devşirme taşıyan kadırgayla İstanbul'a getirildiklerinde katettikleri uzun, dar Boğaz'ı geçinceye kadar gördüğü kentler etkileyici değildi.

Son derece geniş tersaneleri, Osmanlı donanmasının ihtiyaç duyduğu dev malzeme depoları, liman ve garnizonlarıyla Gelibolu, geçtikleri Boğaz'ın karşı kıyısındaydı. Cengiz, buralardan ilk geçişinde limanda birbiri üstüne yığılmış olarak duran kütükleri hatırladı. Şimdi uzaktan bakınca bu kütük dağları daha da büyük görünüyordu gözüne.

Atlarını bırakıp salla karşı kıyıya geçtiler. Tayfalar yeniçerilerle şakalaşıyor, ama acemi adaylarıyla konuşmamaya özen gösteriyorlardı. Cengiz, tayfaların kendi aralarında konuştukları dili, memleketinde konuşulan dile benzediği için çok iyi anlıyordu. Acaba mürettebat Müslüman mıydı, yoksa Hıristiyan mı? Merak ediyordu, ancak gizlice sorma fırsatını bulamamıştı.

Acemi Kışlası

Cengiz'in buradan kısa süre içinde kaçma umudu, acemi kışlasını gördüğü anda yerle bir olmuştu. Düz dış duvarları aş-

mak en yüksek merdivenle bile imkânsızdı, kapılar gece gündüz bir düzine yeniçeri tarafından tutuluyordu. Yaklaşık aynı yaşta delikanlılardan oluşan eğitim birliklerinden birine verildikten sonra her an gözetim altındaydı. Dev yatakhanelerin altındaki, suyu buz gibi akan çeşmelerde sabah temizliklerini yaptıktan sonra, akşam yoklamasına kadar kaldırım taşı döşenmiş kışla bahçesinde geçiyordu hayatları. Yeniçeri öğrencileri bütün faaliyetlerini –gerek arazide silah eğitimi, gerekse de tersane sahasında taşıma görevi– grup halinde yerine getiriyorlardı. On beş acemiyle bir çavuş ilgileniyordu. Bazen bütün acemi birliği birlikte talime çıkıyor, bazen de delikanlıların bir kısmı kentin arkasındaki tepelerden yakacak odun keserken, diğer kısmı arkebüz talimi yapıyordu. Gerek uzun bambu sopaların kullanıldığı karşılıklı mücadele sırasında, gerekse de kılıç eğitimi sırasında ilk aylarda acemilerin yeniçerilerden sayıca fazla olduğu bir an bile yoktu. Ancak akşam yoklaması yapılıp, yatmak için işaret verildikten sonra, delikanlılar yorgunluktan bitap düşmüş vaziyette, acemi ortasının kaldığı dev yatakhaneye gittiklerinde dört ya da beş yeniçeri oluyordu yanlarında; bunların görevi de acemilerin yatakhanede birbirleriyle konuşmalarını engellemekti.

Cengiz'in okçuluktaki yeteneği herkes tarafından kabul edilmiş, fakat silah eğitimi veren hocaları fazla etkilememişti. Hocalar, delikanlıların grup içinde görevlerini yerine getirmelerini, verilen bütün emirlere derhal ve eksiksiz uymalarını, arkebüz ve tabancayı uykuda bile güven içinde kullanmalarını daha çok önemsiyorlardı.

Eğitim öyle acımasızdı ki acemilerin birçoğu, eğitimin daha ilk yılında uygun görülmedikleri için gönderilmişlerdi. Bu delikanlıların nereye gittiklerini kimse bilmiyordu.

Sık sık gemi yapımında çalıştırılıyorlardı. Böyle devasa bir donanmaya neden ihtiyaç duyulduğunu öğrenmeye çalı-

şan Cengiz, "Tunus'u fethetmek için" ya da "Tunus veya Malta'yı fethetmek için" yanıtını almıştı. Bu memleketlerin nerede olduğunu ise kimse bilmiyordu. Üstleri "Afrika'da bir yer" demişlerdi birkaç kez ağızlarının içinde geveleyerek. Kanuni'nin sayısız düşmanlarından hangilerinin bu dev donanmayla dize getirileceği muammaydı.

Gelibolu'daki yeniçeri öğrencilerinin çoğu, eğitimcilerin acımasızlığı ve sertliklerine metanetle dayanan Cengiz'den yaşça küçüktü. Bütün bu zorluklara dayanma gücünü kaçma düşüncesinden alan Cengiz de, arkadaşları gibi, komutanlarının emriyle ölüme gitmeye hazır fedakâr bir savaşçıymış gibi gösteriyordu kendisini.

Kışlada bütün acemilere Muhammed Peygamber'in dini de öğretiliyordu; ancak bu mollalar Beyşehir Gölü'ndeki sakallı dervişler kadar anlayışlı ve iyi yürekli değillerdi.

Cengiz, arkadaşları arasında kendisi gibi düşünen birilerinin olup olmadığını anlamaya çalışmış, fakat bir süre sonra yılarak bu uğraşından vazgeçmişti. Kaçmak isteyen birileri varsa bile kendilerini bin bir dikkatle gizledikleri açıktı.

Yemeklerden kimsenin şikâyeti yoktu, her zaman bol ve iyi besleniyorlardı. Yeniçeri ortalarında olduğu gibi, mutfak binasının önünde duran kutsal yemek kazanı herkesin kollarını göğsünde çaprazlayıp eğilerek selamladığı saygın bir semboldü.

Terfiler kazanın başında açıklanır, kazanın başında cezalandırmalar yapılırdı. Cengiz'e, yeniçerilerin üstlerinden –hatta Sultan veya Sadrazam'dan– hoşnut olmadıkları zaman, hoşnutsuzluklarını ifade etmek için çorba kaşıklarıyla kazana vurduklarını anlatmışlardı. Kazan kaldırmak ise isyan demekti. Bir keresinde iki yaşlı yeniçerinin sohbetine kulak misafiri olan Cengiz, Kanuni tahta çıktıktan kısa süre sonra, Yeni Saray'ın Birinci Avlu'sunda dev çınar ağacının

altındaki alay kazanını kaldıran yeniçerilerin maaşlarına zam aldıklarını öğrenmişti.

Bütün askerler sağ kollarına dövme yaptırmışlardı. Her yeniçeri ortasının kendi işareti vardı. Acemi birliğinin eğiticileri pazılarında çift namlulu kılıç dövmesi taşıyorlardı.

"Bu İslam'ın kılıcını sembolize eder" demişti yeniçerilerden biri. "Eğer 'kapıya çıkarsan' sen de ortanın işaretini dövme yaptırabilir, sakal bırakabilirsin."

Sinekkaydı tıraşlı acemi yeniçerilerin tam birer yeniçeri olmalarına, "çıkma" ya da "kapıya çıkma" deniyordu. "Çıkma"dan sonra artık testere talaşıyla doldurulmuş, yatırtma denilen beyaz bir bezin enseye doğru sarkıtıldığı uzun keçe külahlar verilecekti kendilerine. Askerlerin giydiği kırmızı cepken ve mavi şalvarı şimdiden giyiyorlardı zaten.

Her geçen ay eğitim daha da zorlaşıyordu. Acemi birliği çoktandır gerçek silahlarla eğitim yaptığı için ölenler bile olmuştu.

Cengiz de kardeşi gibiydi. Kader arkadaşlarının birçoğu fiziksel ve ruhsal çöküntüyle baş etmek zorunda kalırken Thiratoisli delikanlı, kaçırıldıkları ilk gün aldığı karardan bir an bile geri dönmemişti. Hayır o asla diğerleri gibi kaderine razı olmayacaktı.

Bu arada iki raslantı Cengiz'in kışladaki zorlu hayatını epeyce kolaylaştırmıştı. Cengiz'in acemi ortası ok atmakta son derece usta, yeni bir çorbacının komutasına verilmiş, Cengiz'in okçulukta ne kadar yetenekli olduğunu gören çorbacı, onu elinden geldiğince teşvik etmeye başlamıştı.

İkincisi Cengiz, tersane görevine artık daha sık gönderiliyordu. Burada dev donanmanın yapımı için çeşitli ülkelerden gelen ustalarla karşılaşmıştı. Nöbetçinin, yeniçeri öğrencilerinin işçilerle konuşmalarını engellemesi her zaman mümkün olamadığı için, Cengiz, yardımcılarıyla birlikte

güverte kütüklerini kesen Rodoslu bir ustadan, Babıâli'nin bundan sonraki planının Afrika dolaylarına yelken açmak olduğunu öğrendi.

Bir keresinde yüksek mevkiden birileri gelmişti tersane sahasına.

"Yere eğilin!" diye bağırmıştı yeniçeri subayı acemilere, işçiler ise diz çökmüşlerdi. Yanındaki işçilerin kulağına fısıldadıklarına göre, tersaneyi teftiş eden Osmanlı donanmasının birinci adamı Kaptanıderya Piyale Paşa'ya donanma tedarikçisi bir Hıristiyan eşlik ediyordu. Kaptan Paşa azametin ta kendisiydi. Teftişini tek kelime söylemeden, kimsenin yüzüne bakma lütfunda bulunmadan tamamladı. Oysa donanma tedarikçisi bazen tersane işçileriyle konuşmak için duruyordu. Cengiz'in yanında diz çökmüş olarak duran marangoz ustasına yemeklerden memnun olup olmadığını sordu.

"Evet, efendim" dedi Rodoslu. Bu arada donanma tedarikçisi yürümeye devam etmiş, Cengiz de çok yakından görebilmişti adamı. Üzerinde son derece pahalı giysiler vardı, düz bir kılıç taşıyordu. Ellili yaşlarını sürüyor gibiydi. Kahverengi saçlarına yer yer aklar düşmüştü ama kaslı, yağsız vücudu, her gün ağır çalışmalar yapan yirmilik bir delikanlıyı andırmaktaydı.

"Kanuni'nin ülkesinde Hıristiyan biri bile paşalığa kadar yükselebiliyorsa" diye geçirdi aklından Cengiz, "biz niye Müslümanların dinini kabul etmek zorunda kalıyoruz?"

İlk fırsatta bu soruyu mollalardan birine sormuş ama "Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi'nin yasaları böyle yazıyor" gibi hiç de tatmin edici olmayan bir yanıt veren molla, ardından öksürük nöbeti ilenmelerine son verene kadar beddualar yağdırmıştı kâfirlere. Zira İmparatorluk içinde başka bir dine mensup olup, önemli mevkilere gelmiş başkaları da vardı. Öfkeli mollanın birçok kez ağzı köpürerek "Nasi" diye birin-

den söz ettiğini hatırladı. Cengiz, memleketi olan adalara zaman zaman kumaş satmak için gelen Yahudi bir tüccar tanıyordu bu isimde. Pharnox papazının da adamın adı geçince aynı molla gibi öfkelendiği geçti aklından. Ancak tüccarın elinde imtiyaz belgesi olduğu için kimse bir şey yapamıyor, ayrıca kadınlar da getirdiği kumaşları, ucuz ve iyi oldukları için çok beğeniyorlardı. Hırlayıp duran mollanın sözünü ettiği adam, o Nasi olamazdı herhalde, zira adalarda gördüğü Nasi zengin paşalara benzemiyordu pek.

Acemi ortasına yeni komutan geldiğinden bu yana okçuluk talimleri daha sık yapılır olmuştu. Yağmurlu havalarda, pamuklu altlığı çabuk ıslanan arkebüzden daha elverişli olan ok ve yay, av seferleri için de uygundu.

Kışlada acemi ortaları arasında yapılan yarışmada Cengiz'in en iyi atıcı seçilmesi üzerine çok gururlanan çorbacı, akşam yemeği sırasında kazan başında övgü dolu sözler ettikten sonra, tabağına kocaman bir parça kızartılmış öküz eti koyarak ödüllendirmişti onu.

Oysa Cengiz, öküz budu yerine bir parça domuz eti yiyebilmek için neler vermezdi. Domuz eti! Bazen rüyasında yeniden eve döndüğünü ve açık ateşte süt domuzu kızarttıklarını görüyordu. Adadayken düğünlerde veya cenazelerde yerlerdi böyle şeyleri.

Acaba Müslümanların arasında yaşayan Hıristiyanlar bu yasaklanmış eti gizlice yiyebiliyorlar mıydı? Cengiz, Kanuni'nin imparatorluğunun anakarasında yaşamaya başladığından bu yana tek bir domuz bile görmemişti, yabandomuzları hariç tabii. Beyşehir Gölü'nde yabandomuzları sadece atış talimleri için vurulur ve kesinlikle yenmezlerdi. Yenebilecek ve yenmeyecek yiyeceklerle ilgili tuhaf kuralları vardı Müslümanların. Örneğin Cengiz'in tavşan veya adatavşanı –ki gölün kıyısında bolca bulunurdu– avlamasına bi-

le izin verilmemişti. Domuzun tersine bu hayvanlar kutsal sayılıyorlardı.

Cengiz Anadolu'da Hasan'ın çiftliğinde üç yıl geçirmiş, üç yıl da Gelibolu'da kışlada kaldıktan sonra "kapıya çıkma"sına izin verilmişti. Askeri öğrencilerin yeni giysiler giyip kılıç kuşandıkları, çok da özel bir biçimde yapılmayan çıkma töreninden hemen sonra çiçeği burnunda yeniçeriler, Sultan'ın sarayında görev almak üzere İstanbul'a gönderildiler. Asıl çıkma töreni burada yapılıyordu. Genç askerler "Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi" Osmanlı sultanının en yakınındaki çeşitli hizmetlere verilmişlerdi. Yeni seçkin askerler Saray'ın İkinci Avlu'sunda yeniçeri ağası tarafından Sultan'a sunulduğunda, Kanuni askerlere altın dağıtmış ve onları oğullarım diye adlandırmıştı. Yeniçeri ağası bu vesileyle kırmızı kadifeden, altın işlemeli, içi vaşak kürklü bir tören giysisi giymişti, başında ise balıkçıl tüylerinden bir demetle süslenmiş sarık vardı.

Acemi birliğini tamamlayanlar çıkma töreninden sonra tam Müslüman ve özgür oluyorlardı, çünkü Müslümanların, "Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi", Halifelerin Halifesi, Altın Boynuz'un Hükümdarı hariç, Müslüman köle tutmaları caiz değildi.

Cengiz ve diğerleri artık her vezir, her amiral, her ağa, her ahçı, hadım edilmiş her "kapıkulu", her köle, sözün kısası Yeni Saray'daki herkes gibi Padişah'ın malı olmuşlardı ama öte yandan seçkin savaşçılar olarak, kölelerle sıradan halkta saygı ve korku uyandırıyorlardı.

Kanuni Sultan Süleyman! Bu Osmanlı padişahı Cengiz'in hayalinde masal kahramanı gibiydi. Ayrıca Kanuni'ye uzun yıllar yeniçeri olarak hizmet edenler, onun çok etkileyici olduğunu, hem dış görünüş hem de davranış olarak Kuran'da

anlatılan Muhammed Peygamber'e çok benzediğini anlatırlardı.

Oysa şu an ilk kez "oğulları"na altın bahşederken gördüğü, gerek yaşlılığın, gerekse gut hastalığının pençesinde acı çeken, beli bükülmüş, uzun boylu bu adam, eğer Cengiz'in şimdiye kadar gördüğü en muhteşem giysiler içinde olmasaydı –"Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi" kıvrımları, en küçüğü şeftali çekirdeği büyüklüğünde zümrütlerle bezenmiş, altın bir tokayla tutturulan yeşilimsi, ipek bir kaftan giymişti– kırışmış yüzü ve kırlaşmış seyrek sakallarıyla, devşirme oğlanlara Saray avlusunda Müslümanlık'la ilgili ilk bilgileri veren dervişlerden birine benzetilebilirdi.

Ancak iyi gözlemci olan Cengiz, İmparatorluğun, yaşlılık belirtilerinden musdarip hâkiminin gözlerinin içinde yanan o elmas sertliğindeki ateşi hissetmişti. Görmesini bilen biri Sultan Süleyman'ın iktidar ve mücadele iradesinin henüz yitmediğini algılayabilirdi.

Çiçeği burnunda yeniçerilere hediyelerini cumadan bir gün önce dağıtan Sultan, ertesi gün, cuma namazını kılmak için her zaman olduğu gibi Ayasofya'ya kalabalık bir maiyetle gitmişti. Sultan Süleyman'ın cuma selamlığına sayıları binleri bulan yeniçerilerle süvari olan sipahiler eşlik ediyordu. Sultan'ın hemen arkasında vezirler, Saray müneccimleri, sekbanbaşları, silahtarağalar, üzengi ağaları yer almıştı. Süleyman'ın başında sadece padişahların taktığı yeşil ipekten sarık vardı. Yeniçeriler, alayın, Padişah'ın içinde bulunduğu bölümünün hem önünde hem de arkasında blok halinde yürüyorlardı.

Bu kalabalık içinde kardeşini tesadüfen görmeyi hiç umut etmemesine rağmen Cengiz'in gözleri caddenin iki yanına dizilmiş sessiz insan kalabalığı üzerinde geziniyordu durmaksızın. Oysa Kosta seyir için toplanmış kalabalığın bi-

rinci veya ikinci sırasında olsaydı bile, genç yeniçerinin bu kalabalık içinde onu seçebilmesi imkânsızdı.

Yeni Saray'da birkaç gün daha kaldıktan sonra yoklama sırasında adı iki kişiyle birlikte okunan Cengiz bir adım öne çıktı. Kâhya Bey, Şehzade'nin okçubaşısı Hüseyin'le birlikte gelmişti. Okçubaşı Hüseyin ile yeniçeri ağasının arkasında, biraz uzakta parlak ipekten abartılı giysiler giymiş, şişman hadımağalar beklemekteydi. Cengiz'in gözleri yanılmazdı: Bu et yığını içinden birini tanıdı hemen. Devşirme kadırgasında gördüğü, sağ kaşının üzerinde yıldız biçiminde yarası olan bu adam, yeniçerilerden birinin çıkma töreninden sonra dövme iğnesiyle sağ pazısına çizdiği kılıçtan daha çok kazınmıştı beynine.

Gündüzleri hüzünlü hayallere daldığı zamanlar, devşirme avcıları tarafından kendilerine yapılan haksızlığın öcünü almaya yemin ederken, gözünün önünde hep aynı sahne canlanıyordu: Bu şişko göbeğe bıçak saplarken görüyordu kendisini.

"Şu arkadaki şişkolar ne yapıyorlar?" diye sordu fısıltıyla uzun süredir Yeni Saray'da kalan arkadaşına.

"Onlar, Sultan'ın Saray nöbetçileri olan akağalar."

"Peki şu ortadaki, hani şu kılıç kını acaip süslü olan adam kim?"

"Yıldırım Ahmed."

"Yıldırım Ahmed demek!"

"Evet Enderun'un kılıç hocası. Söylendiğine göre onunla kılıç düellosu yapanlar öyle hızlı darbe alırlarmış ki, cennete veya cehenneme gönderildikleri o vuruşu göremezlermiş bile. O nedenle Yıldırım derler kendisine. Herif o vücuda rağmen kılıcını yıldırım hızıyla kullanıyor."

Cengiz başını sallarken şişkonun devşirme kadırgasında kadırga zabitlerinden birini, daha hançerine davranamadan nasıl ikiye ayırdığını hatırladı.

Kâhya Bey, Ermeni erkek oynaşını, bu küçük gizli meyhanenin sahibinin sunduğu en iyi şaraplarla ağırlıyordu saatlerdir. Burası topal Rodoslunun Pera'daki meyhanesine hiç benzemiyordu. Boğaz'da, ağaçların gölge verdiği verandasından Anadolu'nun tepelerini gören hafif esintili bu yeri tercih etmesinin nedeni, Yıldırım Ahmed'le karşılaşmak istememesiydi. Hayır, bundan sonra da Niko'nun Galata Kulesi yakınlarındaki meyhanesine pek sık gitmeyecekti. Zira belki de şarabın verdiği sarhoşlukla dili çözülür, istemeden boşboğazlık edebilirdi. Yıldırım Ahmed'in düşmanlığını kazanmaya niyeti yoktu hiç!

Kader bugün Kâhya Bey'in yüzüne güldüğü için felekten bir gün çalmak hakkıydı. Yeniçeri zabiti neşe ve mutluluk içinde, verandaya zarif bir harem odası görüntüsü kazandıran yumuşak yastıklara kurularak oynaşının kıvırcık saçlarını okşadı şefkatle. Bu çocuğu üç yıl önce Yıldırım Ahmed'in aracılığıyla bulmuştu. Enderun'da kılıç dersi veren Yıldırım Ahmed, Cengiz isimli bir devşirme oğlanın, Beyşehir Gölü'nden, öngörüldüğü gibi İstanbul'a değil Gelibolu'daki acemi birliğine gönderilmesi ricasında bulunmuştu. Hadımağanın bu tuhaf ricasını yerine getirebilmiş, o da karşılığında ödül olarak kendisine İmparatorluğun uzak batı bölgelerinden bu delikanlıyı hediye etmişti. Cengiz'in neden ille de Gelibolu'ya gitmesi gerektiğini Yıldırım Ahmed'e sorma ihtiyacı hissetmeyen Kâhya Bey ile kıvırcık saçlı Ermeni'nin üç yıldır yaşadıkları aşk hâlâ ilk günkü gibi ateşli ve içtendi.

Ancak Yıldırım Ahmed bir süre önce Cengiz adlı delikanlıyla Yeni Saray'da karşılaşmak zorunda kalmıştı. Kâhya Bey, şişko kılıç öğretmeninin odasına nasıl panik içinde geldiğini hatırlayarak sırıttı. Edirne ve Gelibolu'dan çiçeği burnunda yeniçerilerin çıkmadan sonra en az birkaç gün "Al-

lah'ın Yeryüzündeki Gölgesi"nin sarayında hizmet etmelerini dünyanın hiçbir rüşveti engelleyemezdi. Sultanlar Yeni Saray'da kalmaya başladıklarından beri gelenek haline gelen bu uygulamayı akağa da biliyordu elbette. Yine de "Bu çocuğun Saray'dan bir an önce gitmesini sağla" diyerek Kâhya Bey'in avcuna altın kesesi sıkıştırmıştı.

"Ona Cengiz denen çocuğu Anadolu'nun içlerine göndereceğimi söylediğimde nasıl rahatladı bilemezsin" dedi erkek oynaşına.

Kıvırcık kafa kıkırdadı. "Yıldırım Ahmed, sana o keseyi boşuna verdiğini, zira genç yeniçerinin zaten çoktan Şehzade Selim'in sarayına gönderilmesi yönünde karar alındığını öğrenirse ne yapar acaba?"

Ancak adam ne bunu ne de Şehzade'nin okçubaşısı Hüseyin'in İstanbul'da herhangi bir yerde tesadüfen Yıldırım Ahmed'le karşılaşma olasılığını düşünmek istemiyordu şimdi.

Zira Hüseyin de Cengiz'in Saray'da öngörülen hizmeti yerine getirdikten sonra Kütahya'ya gönderilmesi için kendisine para vermişti.

Emir subayı oynaşını iyice kendisine çekip kulağına müstehcen sözler fısıldadı.

Meyhanecinin yavaşça veranda kapısını açması, kucak kucağa oturmuş Kâhya Bey'le erkek oynaşının rahatlarını hiç bozmamıştı. Erkekler arasında yaşanan bu tür ilişkilere çoktandır alışkın olan meyhaneci, kadınları horlayan yeniçerilerin çoğunun, Boğaz'da bu tür hizmetler sunan gizli evler için, cömertçe ve her zaman nakit olarak dünyanın parasını ödedikleri biliyordu. Oysa yüksek makamları işgal eden beylerle fahişeleri buluşturan genelevleri işletenler, –bunu memleketlisi Niko'dan biliyordu– bu kibirli beylerden paralarını almakta zorlanmaktaydılar.

Adam üzerinde kızarmış kuzu sakatatlarının bulunduğu bir tepsiyi verandaya sürüp, yanına dolu şarap sürahisini koyduktan sonra yavaşça kapadı kapıyı.

Kâhya Bey ve erkek oynaşı aşklarının keyfini sürmeye devam ederken, Cengiz Şehzade Selim'in İranlı okçubaşısı Hüseyin'le birlikte, "Sultanların Sultanı"nın homoerotik hassa subaylarının eğlenmeyi tercih ettikleri yerin yakınlarından, Anadolu ve Rumeli'yi birbirinden ayıran Boğaz'ı geçmekteydi.

Sirke ve Zeytinyağı

İstanbul Boğazı'ndan iki gün önce geçmişlerdi. Öğle namazından sonra yeniden yola koyulan kafilenin başında Cengiz at sürüyordu.

Biraz ileride atlıların geldiğini gören kara kuru yaşlı köylü, alabildiğine yüklediği eşeğini elindeki sopayla dürtükleyerek yolun kenarına çekmeye çalıştı. Ama boşuna. Eşek yediği sopa darbelerine rağmen, öylece duruyordu yolun tam ortasında. Köylü, bütün gücünü toplayarak adeta can havliyle son kez dürtükledi inatçı hayvanı. Cengiz'le arasında bir at boyu mesafe kalmışken eşeği zar zor kenara itmeyi başaran köylü, "Bağışla beyim!" diye bağırdı derin bir nefes alarak.

"Tamam, ihtiyar." Cengiz gülüyordu. "Umarım sopalayarak öldürmezsin eşeği!" Çıkmadan sonra artık asker olmayanlarla konuşmaları yasak değildi.

"Yok beyim!" diye yanıtladı yaşlı adam nefes nefese.

Eşek sanki sahibini pek de takmadığını ilan etmek istercesine inatla kişnedikten sonra, hiçbir şey olmamış gibi yol kenarında otlamaya başlamıştı.

Daha kısa süre önceye kadar acemi askerlerden biri olan Cengiz, çoğunlukla kışlalarda sıkı disiplin altında yaşamıştı.

Kışla hiyerarşisinde askeri öğrencilerin esamesi bile okunmazdı. Tersanelerde, yol çalışmalarında, odun kesiminde ise işçiler ve iş köleleri onu her zaman kendilerinden biri olarak görmüşler ve öyle davranmışlardı.

Yeniçeri olduktan sonra herkesin saygı göstermesi tuhafına gidiyordu. Özellikle halk –biraz önce karşılaştıkları, dik kafalı eşeğini yoldan zar zor çeken yaşlı köylü gibi– seçkin askerler olan yeniçerilere, Babıâli'nin yüksek makam sahipleri veya mollalara davrandığı gibi davranıyordu.

Okçubaşı Hüseyin'in Kütahya'ya götürdüğü kafile, kendisinin iki hizmetkârı, on kişilik yeniçeri bölüğü, Şehzade'nin silahlı adamları ve katırları güden birkaç uşak, bir de topal Yunanlıdan ibaretti. Katırlara, üzerleri kürklerle örtülmüş çeşitli boyutlarda testiler yüklenmişti. Bunların içinde zeytinyağıyla sirke olduğu söylenmişti ama Cengiz, geniş gövdeli bu testilerin içinde şarap olduğundan emindi. Yaşadığı adada şarap bu tür testilere konurdu çünkü.

Yolcular, dağda açık havada üçüncü gecelerini geçirmek için kamp kurdular. Sadece okçubaşı hizmetkârlarıyla birlikte sönmeye yüz tutmuş kamp ateşinin yanındaki çadırda uyuyordu. İlk nöbeti Cengiz'le yeniçerilerden biri tutmuş, iki saatin sonunda da kamp ateşini yeniden odun atarak canlandırdıktan sonra, çavuşla topal Rodosluya devretmişlerdi nöbeti.

Dağlarda ilkbahar mevsiminde bile geceler oldukça soğuk geçtiğinden Cengiz, deve tüyü battaniyeye sarınmış yıldızlarla dolu berrak gökyüzünü izliyordu. Bu mevsimde Gelibolu ve İstanbul'da neredeyse her zaman gerek denizden, gerekse de yeşil kıyılardan yükselen nemden dolayı gökyüzü puslu olurdu. Ama dağlarda rüzgâr esmediği için Anadolu'nun ağaçsız yaylalarından toz kalkmamışsa, geceleri gök kubbe, şu an olduğu gibi, Thiratois ve komşu adaları çağrıştırırdı insana.

Cengiz gözleri açık, evini hayal etmeye başlamıştı yine.

Tam bu sırada birilerinin yürürken çıkardığı çıtırtılara kulak kabarttı. "Gel ateşten biraz uzaklaşalım!" dedi adamlardan biri.

Çavuşun sesini tanımıştı. Adamın kiminle konuştuğunu görebilmek için yerinden doğrulan Cengiz, ateşe sürülmüş odunlardan birinin parçalara ayrılırken havaya saçtığı kıvılcımlar nedeniyle topal Rodosluyu gördü bir an. Elinde zeytinyağı ya da sirke olduğu söylenen testilerden biri olduğu halde kamp ateşinin ışığından karanlığa doğru yürüyordu. Çavuşla Yunanlıyı gözleriyle izleyen Cengiz, belli belirsiz bir şırıltı sesi duydu.

Yüzüne yayılan gülümsemeyi engelleyememişti; adamların tadına baktıkları şeyin sirke ve zeytinyağı olmadığından iyice emindi artık.

Çavuşla topal Rodoslu bir punduna getirip daha sonraki gece nöbetlerini de birlikte tutmaya devam ettikleri için, kafile Kütahya'ya ulaştığında, Şehzade için getirilen şarabın epeyce bölümünün buhar olup uçtuğu kesindi.

Rodoslunun uşaklarından biri, muhtemelen kafiledeki herkesin testilerin içindekinden haberdar olduğunu sandığı için, bu ilginç sevkiyat hakkında hiç çekinmeden konuşmuştu. Okçubaşı Hüseyin'in efendisine şarap temin etmek için yılda iki kez başkente gittiğini de bu uşaktan öğrendi Cengiz.

Demek ki Şehzade'nin şarap müptelası olduğu yolundaki söylentiler doğruydu. Oysa Gelibolu'da acemi ocağında mollalar, Kuran'a göre şarabın şeytana tapmak olduğunu anlatırlardı sık sık. Peki Şehzade Selim, günün birinde bütün müminlerin halifesi olacak bir Müslüman değil miydi?

Kütahya'daki Şehzade'nin sarayında hassa birliği ve bir süvari alayının yanı sıra bir de yeniçeri ortası konuşlandırılmıştı. Yeniçeriler, birkaç baltacı ve çok sayıda süvariden oluşan Şehzade'nin hassa birliğinin parlak, erguvani ipek ceketleri dikkat çekiciydi.

Gelibolu deneyiminden sonra taşradaki kışla yaşamı, Cengiz için, tahmin ettiğinden çok daha rahat geçiyordu. Elbette yine düzenli talimler yapılıyor, silah eğitimi bütün yoğunluğuyla sürüyordu. Fakat askerlerin hayatında Şehzade'nin ava düşkünlüğü belirleyici olmaktaydı. Hiçbir gün diğerine benzemiyordu. Bazen yeniçeriler sürgün avında kullanılıyor, bazen komşu bir vilayete çivitotu bulmaya gidiyorlardı.

İşlerin büyük çoğunluğunu emri altındaki adamlara yaptıran yaşlı çorbacı, sabah yoklaması hariç kışla avlusunda pek görünmez, ancak Şehzade'nin yakınlarda olduğu zaman ortaya çıkar, çok işi varmış havası yaratırdı. Yeniçeriler Şehzade Selim'in okçubaşısı Hüseyin'in de dahil olduğu hassa alayının yanındaki koğuşlarda kalırlardı. Okçubaşı yeniay zamanı sarayın kışlasında ok yarışması düzenler, bu yarışmayı kazanana Şehzade adına genellikle gümüş para verilirdi.

Kütahya'ya geldikten hemen sonra ok yarışmasında birinci olan Cengiz, gümüş parayla ödüllendirilmemiş ama yarışmayı balkondan izleyen Şehzade avluya inmişti.

"Sabit hedefe isabet ettirmek, dörtnala at koşturan haydutları vurmaktan çok daha kolaydır" dedi Şehzade şakacı bir ifadeyle. Beyşehir Gölü'nde haydutların elebaşını usta bir ok atışıyla vuran o devşirme çocuğu tanımıştı. Güldü. "Kışlada yeteneğini gösterme fırsatı bulamadığını düşünmemen

için, yarın benimle birlikte ava gelmeni emrediyorum. Böylece geçen süre içinde atıcılık konusunda nasıl bir ilerleme kaydettiğini gösterebilirsin!"

Şimdiye kadar Cengiz'e, yeni "kapıya çıkmış" yeniçerilere nasıl davranılıyorsa öyle davranan çorbacıyla diğer alt rütbeli subayların gözünde Şehzade Selim'in emri, gümüş paradan çok daha büyük bir ödüldü. Artık üstlerinden belli ölçüde saygı göreceği kesindi.

Kanuni hastaydı, Şehzade Selim'e geleceğin padişahı, Sultanların Sultanı, "Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi "olarak bakılıyordu. Onun şimdiden teveccühünü kazananlar, belki de Osmanlı Sarayı'nda yükselebilirlerdi.

Göksuyu Irmağı'nın üzerindeki taş köprüyü şafak sökerken geçtiler. Kafilenin başını iki hassa subayı çekiyordu. Kar beyazı muhteşem bir ata birmiş Şehzade'nin sağında ve solunda, ipeksi tüylü, parlak siyah atların üzerinde Lala Mustafa Paşa ile Okçubaşı Hüseyin vardı. Hemen arkada seçkin muhafızlarla yeniçeriler at sürüyor, çadırlarla, erzakı taşıyan, avlanacak hayvanların yükleneceği katırları dehleyen ahır uşakları ise kafilenin sonunu oluşturuyordu.

Yaz aylarında suyu iyice azaldığı için, Göksuyu Irmağı'nın yatağındaki tuhaf biçimli kayalıklar tamamen göz önüne çıkardı. Kentin bulunduğu taraftaki dik kıyı şeridi, Cengiz'in Beyşehir Gölü'nde haydutların atlı ulağını bertaraf ettiği o yere çok benziyordu. Ailesiyle ilgili kederli anılara şimdi de Konya Ovası'nda Hasan'ın yanındayken yaşadığı güzel zamanların anısı eklenmişti.

Cengiz, Selim'in muhafızlığını yapan sipahilerden birinin yanında sürüyordu atını. Kendisi de devşirme olan Necmeddin Enderun'u bitirmiş ve çıkmadan sonra saray süvari birliğine seçilmişti. Enderun'u en iyi dereceyle bitirenler,

çıkmadan sonra, Kanuni'ye içoğlanı olarak hizmet etme hakkına sahip olurlardı.

Cebir, gramer, gökbilimi gibi bilimsel alanlarda yeteneği olmadığını söylemişti Necmeddin açıkyüreklilikle. Buna karşılık kılıç kullanma, nişancılık gibi konularda her zaman en iyilerin arasında bulunduğu için Okşubaşı Hüseyin'in dikkatini çekmişti. Şehzade'nin muhafızlarının ok ve yayı mükemmel kullanmaları gerektiğini de Necmeddin'den öğrendi Cengiz.

"Kim bilir?" Sipahi güldü. "Belki de efendimizin gözünde değerin artmaya devam eder ve sen de aramıza katılırsın."

Köprünün ardında yol daraldığı için Cengiz yanıt verememiş, ancak akşama doğru, av hayvanlarının bolca bulunduğu yaylalardan birine ulaştıklarında, Şehzade çadırların kurulmasını emrettikten sonra, yeniden konuşma imkânı bulmuştu adamla.

"Şehzade sert biri değildir" diye fısıldadı hassa muhafızı. "Sana samimi düşüncemi söyleyeyim: Kanuni'ye hizmet etmektense Şehzade'ye hizmet etmeyi yeğlerim!"

"Neden? Yeni Saray'da bulunmanın bir askere verilebilecek en büyük onur olduğunu sanırdım ben."

Necmeddin küçümsemeyle karışık öfkeyle baktı. "Evet böyle derler. Fakat eğer arkan sağlam değilse durum tamamen farklıdır. İnan bana Yeniçeri, insan Saray'da en vahşi savaş alanlarında olduğundan daha çabuk boylar cehennemi. Kanuni'nin Altın Boynuz'daki sarayı, gerçekten de İmparatorluk içindeki bütün entrikaların merkezidir. Eğer en yukarıdan birilerini tanıyorsan şansın var demektir. Saray'da birkaç ağa ya da paşayla iyi ilişkiler içinde değilsen vay haline! Yaptığın en ufak hata..."

Necmeddin yakınlarında kulak misafiri olabilecek birilerinin olup olmadığını kontrol etmek için etrafına baktıktan sonra, sanki para sayıyormuş gibi bir işaret yaptı.

"En ufak hatada ne olur?" diye sordu Cengiz.

Hiçbir şey söylemeden işaretparmağını boğazına götürdü adam.

Akşam pilavının hazırlandığı koca kazanın etrafında konuşmalar kesilivermişti aniden. Baharatla pişirilmiş kuzu etli, fıstıklı pilavın iştah açıcı kokusu yayılıyordu kazandan.

Yanında Okçubaşı Hüseyin ve Lala Mustafa Paşa'yla hemen kazanın yanına serilmiş sade bir halının üzerine oturdu Şehzade. Giysisi av motiflerinin işlenmiş olduğu yeşil deridendi; yüzünü kaplayan sarı sakalında kırmızı bir mücevher parıldıyordu.

Şehzade'nin yiyeceği yemekleri tatmakla görevli çeşnicibaşı, yemek dağıtan yeniçerinin Şehzade için doldurduğu tabaktaki eti tattı itinayla.

Bu arada Selim'in sâkisi elindeki toprak kaptan efendisiyle av maiyetine içki ikram etmeden önce, çeşnicibaşına tattırdı yine. Adam tamam anlamında başını salladıktan sonra, önce Şehzade'nin, daha sonra da ona eşlik edenlerin bardaklarına şarap konmuştu. İçkisini bir dikişte bitiren Şehzade Selim'in bardağı hemen doldurulduu. Sonra sâki, Lala Mustafa Paşa ve Hüseyin'in içkilerini tazeledi.

Çeşnicibaşı yemekleri uygun bularak Şehzade'nin oturduğu tarafa doğru eğilmiş, bunun üzerine yemekleri dağıtan yeniçeri kuzu etli pilav tabağını Şehzade'ye götürmüştü.

Cengiz testilerde ne olduğunu bilmesine rağmen, ikisinin arasındaki su kabına işaret ederek, "Baksana Necmeddin! Efendimizin suyu çok özel kaplarda muhafaza ediliyor" dedi.

Hassa muhafızı kıkırdayarak, "Su mu?" diye fısıldadı. "Sanırım Şehzade'ye içmesi için şarap yerine su verilseydi anında şuraya düşüp ölürdü."

Cengiz şaşırmış gibi davranmayı başarmış olmalıydı ki Necmeddin yine fısıltıyla ve afallamış olarak ekledi: "Nasıl yani? Şehzade'nin lakabını bilmediğini söyleme sakın."

Genç yeniçeri hiçbir şey anlamamış gibi yapmayı sürdürüyordu.

"'Sarhoş Selim' lakabını duymamış olamazsın" diye fısıldadı Necmeddin. "Buna inanmam mümkün değil!"

Şehzade hakkında daha çok şey öğrenmek istediği için "Gerçekten duymadım!" diye yalanı sürdürdü Cengiz.

Necmeddin şaşkınlıkla kafasını salladıktan sonra Şehzade'yle birlikte yaşadığı av maceralarını anlatmaya koyulmuştu. Daha sonra sadece bir kez daha, herkesin uykuya daldığı epeyce geç bir saatte, sipahiyle konuşma imkânı bulan Cengiz, lafı, adamın Saray'da içoğlanı olarak eğitildiği günlere getirmiş, sipahinin av hikâyelerine ilişkin uzun uzadıya sohbet ettikten sonra konu dönüp dolaşıp Gelibolu ve Yeni Saray'daki silah eğitimine gelmişti. Necmeddin Enderun'da silah eğitimi veren akağalardan söz etmeye başlayınca kulak kesildi genç yeniçeri. Enderun'da ok atma dersleri veren hadımağalardan değil de, kılıç dersi veren birinden çok etkilendiği belliydi sipahinin.

"Onunla boy ölçüşmeyi kimse göze alamazdı" dedi Necmeddin. Sesinde, Saray'daki öteki eğitmenlerden söz ederken hissedilmeyen bir saygı tınısı vardı.

"Gözlerimi kapayınca onu capcanlı görüyorum karşımda. Dağ gibi bir adamdı, diğer akağalardan daha yağlı olmasına rağmen, kılıcı çok iyi kullanan en iyi yeniçerilerden daha atik, Saray celladı bostancıdan daha adaleliydi."

"Sağ gözünün üzerinde yara izi var mıydı?"

"Sen bunu nereden biliyorsun?" diye sordu Necmeddin şaşırarak. "Yıldırım Ahmed yeniçeri öğrencilerine ders vermez, hele Gelibolu'dakilerle hiç ilgisi yoktur."

Bunun üzerine Cengiz kendi hikâyesini, kardeşiyle birlikte kaçırıldıklarından bu yana ilk kez bir başkasına anlattı.

Hikâyeyi sabırla dinlemesine rağmen Necmeddin, ikizlerin kaderinden fazla etkilenmişe benzemiyordu.

"Söylesene Yeniçeri, Şehzade'yle birlikte ateşin başında oturup onunla aynı kazandan yemek yemekten daha iyi ne olabilir?"

"Orası öyle" diye yanıtladı adamı Cengiz. "Ama kardeşime ne olduğunu merak ediyorum."

Adam Cengiz'in omzuna elini atmıştı. "Bana sorarsan kardeşin için kaygılanmana hiç gerek yok. Onu akağaların götürmesi iyiye delalet. Beni de zamanında Saray muhafızları diğer devşirmelerden ayırmışlardı. Akağalar, her yıl yeniçeri ağası tarafından, çıkma veya hastalık nedeniyle eksilen Enderun öğrencilerinin sayısını tamamlamak için gönderilirler. Eğer kardeşin yetenekli olduğunu göstermiş ve Saray eğitmenleri onu uygun bulmuşlarsa şimdi Enderun'dadır."

"Ya böyle olmamışsa?"

Necmeddin omuzlarını silkti. "Kim bilir? Belki de ahır hizmetine verilmiştir veya hamamda görevlendirilmiştir. Ama aç, açık, çıplak olmadığı kesin."

"Daha önce, arkasını dayayacak kimsesi olmayanın Saray'da ilerlemesinin imkânsız olduğunu, ağaların keyfine teslim edildiğini söylememiş miydin?"

"Sizin devşirme ne zamandı?"

Cengiz zamanını söyleyince Necmeddin güldü. "Kaygılanma! Çıkması yeni gerçekleşmiş birinin Saray entrikalarına dalması pek mümkün değil. Ama belki de kardeşin, eğer gerçekten Enderun'a alındıysa –yıllar önce benim yaşadığımın aksine– kendisine bir hami bulmuştur. Bu imkânsız değil."

Cengiz'i uyku tutmuyordu. Beynini sürekli aynı düşünce meşgul ediyordu. Yeniden ve mümkün olduğunca çabuk İstanbul'a gönderilmek için ne yapmalıydı acaba?

Sonraki günler Cengiz sürek avında görev aldı. Kütahya'nın doğusundaki yaylalarda küçük sürüler halinde dolaşan çizgili sarı antilop avlayacaklardı. Cengiz ve arkadaşları büyük maharet göstererek Şehzade'nin avlanması için çok sayıda antilop sürmüşler, bunlardan üçünü Şehzade gerçekten büyük ustalıkla vurmuştu. Okçubaşı Hüseyin ise bu çevik hayvanların ikisini haklayabilmiş, muhafızlarla ava katılan diğerleri ancak bundan sonra şanslarını deneyebilmişlerdi.

Av seferinin sonunda ganimet boldu: on iki antilop, sekiz geyik, bir sürü sülün ve keklik. Geyiklerden biri ve kuşların çoğu Cengiz'in hanesine yazılmıştı. Geyikleri sadece subaylar avlayabildikleri için, Necmeddin üçünü devirmişti hemen. Cengiz hassa muhafızının yanında sürüyordu atını. Yol düz olduğu için fazla dikkat etmek gerekmediğinden Cengiz lafı yeniden Kosta'nın büyük ihtimalle gönderildiği Enderun'a getirdi. Necmeddin genç yeniçerinin bu hususla ilgili bütün sorularını istekle yanıtlıyordu.

Şehzade Selim'in Seçkin Arkadaş Çevresi

Okçubaşı büyük bir kervanla Kütahya'ya ulaştıktan sonraki hafta Şehzade, Halveti Tarikatı'nın şeyhi, arkadaşı Amidi Süleyman Efendi'yle birlikte, sarayın ana binasının arkasında, duvarları bel hizasında olan düz avluda oturmuş, şehzade eğitmeni Lala Mustafa'yı izliyordu keyifle. Lala Mustafa, Cengiz'in üçüncü kez biraz daha yaklaştırdığı adam boyu yüksekliğindeki hedef tahtasını yine ıskalamıştı.

"Boş ver sevgili Lala'm! Ok atmada belki de oğlumu alt edebilirsin! Gerçi bu da zor ama!"

Selim'in en büyük oğlu Murad'ın okla arası şehzade eğitmeninden daha iyi değildi. Şehzade oğlunu atış yerine çağırdığında, herkes kaçacak delik arardı. Hedef tahtasını bir türlü isabet ettiremeyen Murad'ın attığı oklardan defalarca kıl payı kurtulan muhafız ya da yeniçerilerin sayısı küçümsenmeyecek kadar çoktu. Murad son zamanlarda, her fırsatta atış talimlerinden kaçar olmuştu. Bunun nedeninin saraya yeni getirilen, kusursuz güzellikteki Safiye isminde, sarışın cariye olduğunu herkes biliyordu. Safiye, başka meziyetlerinin yanı sıra güzel dansları ve bin bir türlü becerisiyle Murad'ın gözünü iyice bağlamış, genç adam cariyesiyle kapandığı odadan neredeyse hiç çıkmaz olmuştu. Muhaliflerin dediğine göre, Venedikli Safiye'yi, kendisi de Venedikli olan Kıbrıs valisinin kızı Nurbanu, oğlu Murad üzerinde daha fazla söz sahibi olmak istediği için bulup getirmişti saraya. Şehzade Selim büyük oğlunun haremde neler yaptığıyla hiç ilgilenmiyordu. Harem entrikaları ve kadınların haremde kurdukları kumpaslar canını sıkıyor, bitmez tükenmez dedikodular, dinmek bilmeyen huzursuzluklar yerine halvetinde arkadaşları ve dostlarıyla vakit geçirmeyi yeğliyordu.

Şehzade, kenti batı tarafından sınırlayan dağların tepesinden hızla geçen kara bulutlara baktı. Kütahya üzerinde pek sık görülmeyen yaz fırtınalarından biri patlamak üzereydi. Şehzade dişbudaktan yapılmış uzun, şık yayını Hüseyin'e uzatırken "Biraz daha gerdir! Kırılmaz merak etme" buyurdu.

Kollarını göğsünde çaprazlayan Hüseyin yerlere kadar eğilmişti. "Peki Şehzade'm."

Şehzade, Mustafa Paşa da yayını bir muhafıza verene kadar bekledikten sonra, Lala ile Amidi Süleyman Efendi'ye dönerek konuştu:

"Başımızın üzerinde fırtına kıyameti koparır ve Kızıl Ahmed bize en yeni dizelerini okurken bir şeyler içmeye ne dersiniz beyler? Bu arada Yosef Nasi de gelmiş olmalı."

Lala Mustafa Paşa dudaklarını büzdü. "Emrin olur Şehzade'm!"

Amidi Süleyman Efendi eğilmişti.

Şehzade belli bir uzaklıkta ok sandığının yanında saygıyla bekleyen Necmeddin'i işaret ederek okçubaşına emretti: "Söyle silahları yerine götürsün. Sen bizimle Kızıl Ahmed'in yanına gel!"

"Peki Şehzade'm."

Şehzade ve arkadaşları atış yerini terk ederlerken, Hüseyin muhafıza yineledi emri.

Yaylarla, henüz atılmamış olan okları teslim alan Necmeddin Cengiz'i çağırdı. Cengiz hedef tahtasının hemen yanındaki alçak paravanın arkasında durarak, hedef tahtasına isabet eden okların isabet derecesini duyurup onları toplamak gibi pek de tehlikesiz olmayan bir görevi yerine getirmişti. Elinde ok demetiyle oraya seyirtti Cengiz.

"Uçları bükülen okları, demirciye götür düzeltsin, Cengiz!"

"Peki, efendim."

Okçubaşı talimatlarını verdikten sonra Şehzade ile şehzade eğitmeninin arkalarından gitti.

Bu arada Necmeddin yayları gevşetip, balmumuyla ovulmuş keten bezi mahfazalarına yerleştirmişti.

Okları gözden geçiren Cengiz, uçları bozulmuş iki oku ayırdı diğerlerinden, sağlam okları toplayıp Şehzade'nin tuğrasının bulunduğu sandığa yerleştirdi.

Sandık ahır uşaklarından birinin getirdiği katıra adamın yardımıyla yüklenirken, hedef tahtasını incelemekte olan Necmeddin, bütün öğleden sonra atılan onlarca oktan sadece

Şehzade ve Hüseyin'in oklarının hedefi bulduğunu gördü. Bunu okların bıraktığı deliklerden anlayabiliyordu. Şehzade Selim her zaman oval delikler bırakan ok başları kullanmayı yeğlerdi. Hüseyin ise istisnasız iki uçlu oklar kullanıyordu. Lala Mustafa Paşa'nın konik ok uçlarının bıraktığı deliklerden, Paşa'nın, çam ağacından yapılmış hedef tahtasını, sadece iki kez, o da en kenarından isabet ettirdiği anlaşılmaktaydı.

Düşmeye başlayan ilk yağmur damlaları, atış yerinin sert zemini üzerinde iri böcekler gibi patlıyordu.

Yay mahfazalarını omzuna alan Necmeddin ilenerek koşmaya başladı.

"Daha çabuk" diye homurdandı Cengiz ahır uşağına. Ancak katırın "çabuk" anlayışı farklıydı, birkaç adım attıktan sonra, kara bulutlara eşlik eden şimşek ve gökgürültüsünden korktuğu için zınk diye durdu. Malzemelerin konulduğu yere geldiklerinde ikisi de sırılsıklam olmuştu. Sandıkları çözüp kuru bir yere taşıdılar. Onları kapıda bekleyen Necmeddin mırıldanarak sandıkların içini yokladı.

"Umarım sandıkları iyice kapamışsınızdır. Oklar şişerse çok kötü olur." Sonra rahatlamış sesle devam etti konuşmasına: "Hımm, iyi iyi! Islanmamışlar!" Necmeddin okların bulunduğu sandığın Şehzade'nin malzeme deposuna, yayların yanına götürülmesini emretti.

Tam gidip gidemeyeceğini soracaktı ki, muhafız subayı payladı Cengizi: "Üstünü değiştir Yeniçeri ve hemen yerinde ol. Bir süre sonra Şehzade misafirlerini Gül Kasrı'nda ağırlayacak. Ben bahçede görevliyim sen de bana eşlik edeceksin. Haydi sallanma! Dur bir şey daha var! Çorbacıya söyle sana bir arkebüz versin!"

Kendisine sert davranmış olmasına rağmen Cengiz, saray muhafızının bunca yeniçeri arasından kendisini seçerek onurlandırdığının bilincindeydi.

Fırtına kenti saatlerdir hallaç pamuğu gibi atıyor, insanda sanki hiç dinmeyecekmiş hissi uyandırıyordu.

Cengiz ile Necmeddin'in Gül Kasrı'nın çatısı altında dikildikleri yere sadece en şiddetli yağmur damlaları ulaşabiliyordu. Genç yeniçeri, su geçirmez bez mahfazanın içindeki silahını bahçedeki küçük köşkün ahşap temel direklerinden birine yaslanmıştı. Bu havada ok ve yay daha uygun olurdu, ama subay böyle emrettiğine göre, itiraz etmesi mümkün değildi.

Kasrın dış duvarlarının sürmeli kapıları Şehzade'nin talimatıyla açılmıştı. Yağmur damlalarının paha biçilmez halılara düşerek yastıkların bir bölümünü ıslatması kimseyi rahatsız etmiyordu. Cengiz'in Şehzade'nin sarayında daha önce hiç görmediği ince, siyah saçlı bir adam Lala Mustafa'yla okçubaşının arasında oturmaktaydı. Necmeddin bu adamın Yosef Nasi adında zengin bir Yahudi olduğunu söylemişti. Cengiz bu Yahudi'ye türlü lanetler yağdıran Gelibolu'daki mollayı hatırladı bir an.

Selim'in şu an kısık sesle şiir okuyan en yakın arkadaşı Kızıl Ahmed Şehzade'ye o kadar benziyordu ki, bilmeyenler ikisini kardeş sanabilirlerdi. Gökyüzünde çakan şimşeğin bahçeyi gündüz gibi aydınlatan ışığında, heybetli sakalıyla gür kaşları kızılımsı ışıklar saçan Kızıl Ahmed de arkadaşı Şehzade gibi, hem şaraba hem de yemeğe çok düşkündü. Boy bos bakımından da Selim'den geri kalır yanı yoktu. Ama Selim gibi peltek konuşmuyordu. Sesi son derece güzel, bir müezzininki kadar güçlüydü. Zaman zaman yağmur şiddetini azaltıp, gök gürlemeye ara verdiğinde, şairin söylediklerini duyuyor olmasına rağmen hepsini anlamıyordu Cengiz. Birkaç kez Necmeddin'e sormayı denedi; ama hızla esen rüzgâr yağmuru dikildikleri yere kadar savurduğu için epeyce ıslanan adamın keyfi iyice kaçmıştı. Cengiz'in sorularına gönülsüz tek heceli yanıtlar veriyordu.

"'Bahar' Arapça 'deniz' demektir."

Sonunda Cengiz aksi sipahi subayına soru sormaktan vazgeçti.

Şarap su gibi akıyordu yine. Diğerlerine kıyasla en az içen Lala Mustafa'ydı.

Kütahya'da gök delinmişti sanki. Tam başlarının üzerinden geçip sarayın arkasındaki dağın eteklerine düşen yıldırımın sesiyle irkilen Cengiz, gerek Şehzade'nin, gerekse arkadaşlarının kulakları sağır eden gürültüden hiç etkilenmediklerini fark etti. Sadece şehzade eğitmeniyle imrahora duyurabilmişti sesini yıldırım. Lala Mustafa kalkıp dışarıya baktıktan sonra yerine, Şehzade'nin etrafında oturmuş adamların arasına döndü.

Kızıl Ahmed susmuştu. Artık herkes Şehzade'nin söylediklerini dinliyordu.

Kızıl saçlı şairin okuduğu şiirlerden farklı olarak Cengiz, Selim'in sözlerinin çoğunu, yağmurun sesi izin verdikçe, anlayabiliyordu.

Şehzade Malta'dan ve donanmanın yakında hazır olacağından söz etmekteydi.

"Malta" diye yükseltti sesini yüzünü buruşturarak. "Ele geçirmek için bütün zamanların en büyük donanmasını yaptıran Kanuni için taşlı birkaç adanın ne anlamı olabilir? Biliyorum Lala, Malta, kendilerine St. Jean Şövalyeleri diyen korsanların yatağı, fakat Hıristiyanların elinden zengin Kıbrıs'ı veya Girit'i almak daha iyi olmaz mıydı?"

"Lütfen unutmayın Şehzade'm, kız kardeşiniz Mihrimah Sultan bile en kısa zamanda şövalyelere karşı sefere çıkılması hususunda ısrarlı" diye itirazını belirtti Lala Mustafa. "Damadınız Piyale Paşa da 'Allahın Yeryüzündeki Gölgesi'ne savaş sanatındaki maharetini göstermek için yanıp tutuşuyor."

Şehzade canı sıkkın soludu burnundan. "St. Jean Şövalyeleri'nin, Venedik'ten son derece değerli eşyalar yüklenmiş bir gemiyi ele geçirdiklerini biliyorum. Mihrimah Sultan'ın bu geminin finansörlerinden olduğunu da bilmeyen yok."

"Evet Şehzade'm. Fakat Mihrimah Sultan'a kaybettiği değerli eşyalardan çok, o gemide bulunan yaşlı sütannesinin şu an korsanların zindanlarında çürümesi acı veriyor."

Şehzade Selim omuzlarını silkti tevekkülle. "İyi de bunun için, hiçbir değeri olmayan bu taşlı adayı hemen ele geçirmek amacıyla dev bir donanma mı hazırlamak gerekiyordu sevgili Lala'm?"

Yosef Nasi hararetle başını salladı; Şehzade'nin dediklerini onayladığı belliydi. "Kıbrıs Şehzade'm! Kıbrıs veya Girit, bunlar Babıâli için gerçekten değerli hedefler olurdu!"

Konuşulanları can kulağıyla dinleyen Necmeddin, "Ne olursa olsun Malta için savaşılacak" diye fısıldadı. "Şövalyelere karşı savaş! Önümüzdeki yıl ilkbahar fırtınaları geçtikten sonra, yani donanmanın tehlikesiz biçimde adalara çıkabileceği zaman geldiğinde." Gözleri ışıldıyordu. "Bu sefere katılacak talihlileri zengin ganimet bekliyor. Kanuni bir zamanlar Rodos'tan kovduğu şövalyelerin elinden silahlarını ve hazinelerini almadı." İç geçirdi. "Bu yağmayı kaçıracak olmak ne acı! Belki de talih sana güler, ne dersin Yeniçeri?"

Cengiz'e sorduğu soruyu yine kendi yanıtladı: "Malta için, Yeniçeri, Babıâli'nin bütün süvarilerine ihtiyaç yok; piyadeler, istihkâmcılar ve bir de topçular yeterli olur. Duyduğum kadarıyla orada arazi engebeliymiş. Bu tür seferlerde süvari fazla işe yaramaz. Ayrıca Şehzade'nin hassa muhafızları olan biz subaylar, ancak Şehzade'nin bizzat katıldığı muharebelerde yer alabiliriz."

Şehzade şimdi de Bayezid'in ölümünden, yıllar önce ağabeyi Mustafa'nın, Kanuni'nin elinden iktidarı alma girişi-

minden söz etmeye başlamıştı. Mustafa divanhane çadırında katledilirken, bu muhteşem çadırın bölümlerinden birinde bulunduğu için, olayın tanığı sayılırdı. Mustafa Sultan'ın cellatları olan bostancılar tarafından boğularak öldürülmüştü. Selim yorgun halde devam etti konuşmasına: "En azından ben tahta çıkarken dedelerimden Fatih Sultan Mehmed'in yazılı olmayan o yasasını uygulamak zorunda kalmayacağım!"

"Neden söz ediyor?" diye sordu Cengiz fısıltıyla.

"Dedesinin dedesinden söz ediyor" diye yanıtladı Necmeddin. "Bu yasa tahta çıkacak sultanın, mümkünse tahta çıkmadan önce, bütün kardeşlerini ya da İmparatorluk tahtına talip olabilecekleri ortadan kaldırmasını öngörür."

Fırtına durmuş, yağmur dinmişti. Şehzade'den başka muhafız, okçubaşı ve sâki uyanıktı. Kısa süre sonra Şehzade de başının altına bir yastık koydurarak olduğu yerde uykuya dalmış, böylece okçubaşı bu içki âleminin en dayanıklısı olduğunu göstermişti.

Hüseyin hafifçe yalpalayarak çıktı dışarıya. Yüzü kızarmıştı. "Nöbetçi!"

"Evet efendim."

"Ha sen misin!" Hüseyin'in dili pek dolanmıyordu ama ayakta durmakta güçlük çektiği için subaya dayandı. "Haydi beni kışlaya götür!"

"Biliyorsunuz efendim, buradan ayrılamam!"

"Ah evet, unutmuşum. Allah kahretsin, öyleyse bunu yapabilecek birini çağır!"

"Baş üstüne!"

Yarı yolda hiçbir şey söylemeden yere yıkılan okçubaşını Cengiz sırtında taşıdı kışlaya kadar.

Nöbetçi, okçubaşını sırtında getiren çaylak yeniçeriyi görünce başını salladı anladığını belirtmek istercesine. Testile-

rin Kütahya'ya götürülmesi sırasında topal Rodosluyla gece nöbeti tutan adamdı bu. "Onu çorbacının yanına yatır Yeniçeri. Bakalım kim daha önce ayılacak."

Cengiz yanılıyor muydu, yoksa nöbetçinin yanakları da şaraptan kızarmış mıydı?

Fark ettirmeden koğuşun içine göz attı.

Geniş karınlı şarap testisinin üzeri fazla özenmeden kapatılmıştı. Bezi kaldıran Cengiz şaşırarak "Ooo, sirke!" dedi.

Nöbetçi ağzını yayarak gülerken testiyi uzattı. "Bilmiyormuş gibi yapma! Yeni bir parti geldiği duyulmadan biraz iç!"

Cengiz uzun yıllardan bu yana ilk kez şarap içiyordu. Ağzını elinin tersiyle silip testiyi nöbetçiye geri verdi. "Enfes!"

"Enfes mi?" Nöbetçi sırıtmaya devam ediyordu. "Herhalde şaka ediyorsun, Yeniçeri. Bu dünyanın en iyi şarabı. Şehzade'nin ağzına bulaşık suyuna benzeyen ucuz şarap koyacağını mı zannediyorsun? Yok Yeniçeri, bu en iyisinden Kıbrıs şarabı!"

"Kışlada Rodosluyu görmedim" dedi Cengiz.

Nöbetçi yüzünü buruşturdu. "Ah o Topal! Artık onun yapılan son sevkiyatta da pek yetkisi yoktu. Rodosluya Kıbrıs'tan şarap getiren kaptan, şimdi artık doğrudan Şehzade'ye teslim ediyor malı." Nöbetçinin bütün yüzü ışıldıyordu. "Gerçi Topal da üzüm suyu konusunda pek cimri değildi, ama kaptan daha eli açık davranıyor. Eee bunda şaşılacak bir şey yok, aracı Topal'ı devre dışı bıraktığına göre."

Cengiz başını salladı. "Anlıyorum."

Çorbacıyla okçubaşının horultusu Cengiz'in olduğu yere kadar geliyordu.

Cengiz bir kez daha dikti testiyi kafasına. "Mollanın haberi var mı?"

Nöbetçi testinin tıpasını kapatıp, bezin altına gizlerken yanıt verdi: "Ha, o mu?" Kıkırdadı. "Bizim molla yatsı namazından sonra hemen uyur. Hiçbir şeyin farkında değil.

Gözleri çok az görüyor, sağır olma ihtimali de fazla. Ve..." Müstehcen bir hareket yaparak, "Bu da çabası!" dedi. "Yoo bizim molla hiçbir şeyden haberdar değil."

Nöbetçinin söyledikleri doğru olabilirdi. Cengiz Şehzade'nin sarayındaki caminin yaşlı hocasını karanlık bastıktan sonra bir kez bile görmemişti dışarıda.

"Kaptanı tanıyor olabilir miyim?" diye sordu Cengiz.

"Mümkün."

"Nasıl biri?"

"Bacakları kısa, göğüs kafesi ise fıçıyı andırıyor."

"Onu, İstanbul'dan döndükten sonra, birkaç gün önce okçubaşının yanında gördüm" dedi Cengiz.

"Eğer yanılmıyorsam şu an İstanbul yolunda olmalı."

"Yazık!"

"Aptal aptal konuşma, Yeniçeri" diye fısıldadı nöbetçi. "Onunla sohbet edebileceğini ya da onun sana şarap ikram edebileceğini mi düşünüyorsun, senin gibi basit bir askere?"

"Tabii ki hayır" diye geçirdi aklından Cengiz, "elbette düşündüğüm bu değil. Ama ona son derece ilginç başka sorular sorabilirdim!" Yüksek sesle yanıtladı nöbetçiyi: "Boş ver, Çavuş. Burada yeniyim, âdetleri henüz pek öğrenemedim. Belki de istediğim zaman şarabı senden alabilirim, ne dersin?"

Nöbetçi başparmağını işaretparmağına sürttü. "Görüyorum ki genç adam aptal biri değilsin."

"Anlaşıldı." Cengiz bir sikke fırlattı. "Bununla ne kadar şarap verebilirsin?"

Gelibolu'ya Dönüş

Cengiz sonbahar ve kış boyunca Kütahya'daki rahat yaşamını sürdürmüş, sadece resmi olarak mensubu bulunduğu İs-

lam dininin yasakladığı enfes şaraptan sık sık nasiplenme olanağı bulmuştu. Nihayet ilkbahar gelip çattı, fırtınaların hızı kesildi. Necmeddin'in öngörüsü gerçekleşmiş gibi görünüyordu, zira bütün yeniçerilerin derhal Gelibolu'da toplanmaları emri gelmişti.

Arkadaşları gibi Cengiz de buradan ayrılmadan önce Kütahya'nın ünlü çini fincanlarından aldı anı olarak.

Gelibolu'ya geldikten sonra acemi birliğinin hemen yanındaki kışlada kalmaya başlayan Cengiz, eski arkadaşlarından kimseyle karşılaşmamıştı. Donanmanın Afrika'ya doğru yola çıkacağı söylentisi hâlâ ortalıkta dolanmasına rağmen, en azından Cengiz'in, Çanakkale Boğazı'na geldikten hemen sonra verildiği yüzme bilenlerden oluşturulan özel bölüğün askerleri kısa süre sonra bu söylentiye kulak asmamaya başladılar. Hücum merdivenleriyle duvara veya kuleye tırmanma talimi ya da tersanenin hemen önünde sığ suda yakın dövüş talimi yapmadıkları zamanlarda tersanelerde çalışıyorlardı.

Gelibolu Limanı savaş ve nakliye gemisi kaynıyor ama yine de her gün yeni bir kadırga indiriliyordu denize. Ege'ye açılan boğazda toplanan gemilerin görüntüsü nefes kesiciydi. Cengiz, bir gemiden ötekine köprü atılsa, insanın ayağı suya hiç değmeden Rumeli'den Anadolu'ya geçebileceğini tahmin ediyordu. Söylenenlere inanılacak olursa Altın Boynuz'da büyük bir donanma daha vardı.

Tersanede çalışan bazı Yunanlı işçilerden bu dev donanmanın Malta Şövalyeleri'nin yuvalandığı takımadalara yapılacak sefer için hazırlandığını öğrenmişti. Gemilerde çalışırken dolaşmadıkları yer kalmamış olan bu işçiler, hedefin, kesinlikle Malta olduğunu söylüyorlardı. Anlattıklarına göre burada tarikat savaşçıları tarafından tahkim edilmiş bir yarımadayla birlikte devasa büyüklükte doğal bir liman bu-

lunmaktaydı. Cengiz bunları öğrendikten sonra anlayabilmişti neden yüzme bilen askerlerden birlik oluşturulduğunu.

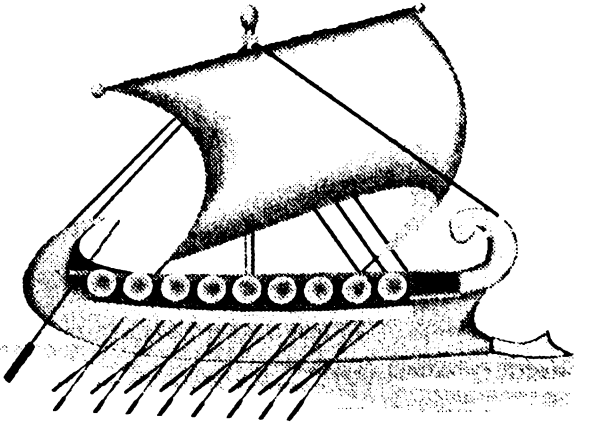
Gelibolu'ya deniz veya karayoluyla sürekli yeni asker sevk ediliyordu. Kent ve çevresi adeta dev bir ordugâha dönüşmüştü. Daha büyük gemilere bindirilmiş baltacılar, sayısız kuşatma saldırıları için hücum merdivenlerinden oluşan kocaman bir orman kurmuşlardı. Kentin arkasındaki tepelerde topçular yeni dökülmüş toplarla atış talimi yapıyordu. Top sesleri bazen geceleri bile duyulmaktaydı.

Tersanelerin arasındaki boş araziye yedek malzemeler için çadır kampları kurulmuştu. Kervanlar akın akın yiyecek maddeleri ve yakacak odun taşıyorlardı. Yanlarında çıraklarıyla bir düzine Rodoslu fıçıcı, adam boyunda su fıçıları yapıyor, işçi köleler göbekli testilerle müdemadiyen su taşıyorlardı gemilere.

Yük hayvanları için bol su, yeni bir kent inşa edebilecek kadar çok odun depolanıyordu. En kuşkucular bile emindi artık: Hayır, bu seferin hedefi Tunus ya da Afrika değildi.

Gelibolu Yarımadası'na gelir gelmez, asker kalabalığı ve buraya hâkim olan kargaşa nedeniyle bir yolunu bulup kaçabileceğini uman Cengiz, kentin duvarlarında kazığa oturtulmuş asker kaçaklarını görünce, elinde izin kâğıdı olmaksızın yarımadadan ayrılmasının pek de akıllıca olmayacağı kanaatine varmıştı. Oysa bu günlerde çorbacılara bile izin kâğıdı verilmiyordu.

"Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi"

Divan'da Harp Şurası ve Pera'da Buzlu Şarap

Paolo de Teresta'nın elinde, İmparatorluğun bütün tersaneleriyle limanlarında serbestçe hareket etmesini sağlayan bir ferman vardı. Haftalardır işleri nedeniyle Gelibolu'daydı. Uzun süre başkentten uzak kaldıktan sonra, iki gün olmuştu İstanbul'a geleli. Ve şu an, Yeni Saray'ın Birinci Avlu'sunda Sokollu Mehmed Paşa'nın Ermeni sekreterini bekliyordu sabırsızlıkla.

Rüstem'in ölümünden sonra –onun adına inşa edilen cami, İstanbul'da o zamana kadar bir sadrazamın anısına yaptırılan camilerin en muhteşemiydi– Kanuni, oğlu Bayezid'i yenilgiye uğratan, Konya'daki savaşın muzaffer komutanı Sokollu'yu, "İmparatorluğun yükünü taşıyan" mevkiine, yani sadrazamlığa getirmişti.

Rüşvetçiliğin ete kemiğe bürünmüş hali olan Rüstem'in, altınları "din yoluna" veya "yoksullar" için kabul ederek görüntüyü kurtarmasına karşılık, Sokollu bu tür dolambaçlı yollara artık hiç gerek duymuyor, ricacı olarak gelenlere sekreteriyle "Ne kadar?" diye sorduruyordu. Ricacı yanında asgari miktar olan beş altını getirmemişse Paşa'nın yanına bile bırakılmıyordu.

Paolo de Teresta Rüstem'in öldüğünü duyar duymaz, yanında yüklü bir keseyle Sokollu'nun sarayına gitmişti. Gerek Yıldırım Ahmed'den, gerekse de Şehzade'nin okçubaşısından aldığı haberlere göre Süleyman'ın açgözlü damadının yerini, Konya savaşınının galibi olan Sokollu'nun alması kesindi.

Kutunun içindekiler Portekizlinin donanma tedarikçisi olarak onaylanması için yeterliydi. Ancak Teresta açısından bu şerefli (ve prensipte epeyce kârlı) iş artık o kadar pahalıya patlamaya başlamıştı ki, neredeyse para bırakmaz olmuştu. Sokollu'nun sekreterinin, Sadrazam'ın kulağına birkaç ikna edici söz söylemek için talep ettiği para neredeyse bir zamanlar Rüstem'e verdiği para kadardı.

Öte yandan, cebinden çıkan bunca paranın karşılığı vardı elbette. "Malta" seferi Divan'da defalarca ertelenmişti. Vezir ve ağalardan oluşan Sultan'ın danışma kurulu Divan, haftanın ilk dört günü toplanırdı. Ermeni'ye verdiği rüşvetler sayesinde, "Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi"nin İkinci Avlu'daki kubbeli Divan salonunda hangi kararları aldığını ilk öğrenenlerden biri olmuştu her zaman.

Fakat ilkbahar fırtınaları nihayet son bulmuş ve yaz aylarında savaş ihtimali gerçekten ciddileşmeye başlamıştı. Sokollu'nun sekreteri için hazırladığı içi altın dolu ipek keseyi okşayan Paolo de Teresta bu yolda harcadığı altınları çoğu kez Malta'dan getirtiyordu, zira sadece donanma tedarikçisi olarak kazandığı paranın, dağıtmak zorunda olduğu rüşvetlere yetmesi mümkün değildi.

Uzun süre sabırla bekledikten sonra, güneşin Saray'ın batı duvarının arkasında kaybolduğunu gören Teresta'nın umudu tükenmişti ki, sekreter çıkageldi.

Rüşvetçi Ermeni soluk soluğaydı. De Teresta'nın kimseye fark ettirmeden verdiği altın dolu kesenin ağırlığını çaktırmadan kontrol ettikten sonra alnında birikmiş teri elinin

tersiyle sildi. De Teresta'nın uzattığı mendili teşekkür ederek alıp yüzünü kurularken fısıldadı: "Gelecek hafta cuma namazından sonra, de Teresta, beklenen olacak!"

"Demek vakti geldi!" diye düşündü Teresta. Heyecanını gizlemeyi başarmıştı. Elini sekreterin elinin üstüne koydu dostça: "Yorgun görünüyorsunuz. Soğuk bir içkiye ne dersiniz... bilirsiniz işte! Yoksa bugün yapmanız gereken önemli işler mi var?"

"Allah'a çok şükür ki yok! Yeterince zor bir gündü, Sadrazam da sarayına çekildi zaten."

Portekizli tedbirli davranmıştı. Yeni Saray'ın önünde güçlü taşıyıcılarıyla birlikte iki yumuşak tahtırevan, limanda ise onları Haliç üzerinden Galata'ya geçirecek sandal beklemekteydi.

"Öyleyse bu akşam misafirim olun!" dedi Ermeni'nin önünde eğilerek. Ermeni tahtırevanda yerini aldıktan sonra, iki çocuğu çağırdı yanına. Bunlardan biri Kaptan Sokrates'in Deniz Kırlangıcı adlı yelkenlisinde tayfa, diğeri ise João de Teixeiras'ın uşağıydı.

Niko'nun kardeşi Teo, Portekizlinin, yanında Sadrazam'ın sekreteri olduğu halde ön avlunun kapısına yaklaştığını görünce kurt köpeklerini geri çağırdı. Pera'daki bu gizli meyhanenin akşamın erken saatlerinde tenha olması Teresta'nın işine geliyordu. Böylece onları kimse görmeden adamın ağzından laf alabilecekti. Ermeni, aktardığı bilgilerin gerçekte nerelere ulaştırıldığını bilmiyor, bunların donanma yola çıkmadan önce, de Teresta'nın muhtelif gıda maddeleri alımını daha kârlı fiyatlarla yapmasına yarayacağını sanıyordu.

İki adam merdivenden inerken, güzel ve genç bir kız arka kapıdan çıkmıştı. Kızın yüzünü bir an profilden gören de Teresta meyhanecinin kızı Sofia'yı tanıdı.

"Kışın buz saklamıştım" dedi meyhaneci. "Eğer beyler şarabı soğuk içmek isterlerse..."

"Mükemmel" diye yanıtladı Teresta. "Bize büyük sürahiyle şarap hazırla içine de kalın buz parçaları koy, yanında da biraz meze olsun!"

Meze olarak pastırma vardı. Açık havada kurutularak çemene yatırılmış dana eti, kâğıt inceliğinde dilimlenmiş ve taze, tatlı yeşil biberle birlikte servis yapılmıştı.

Buz, mahzenin altında derin bir çukur içindeydi. Niko topallayarak mahzenin ortasına kadar gitmiş, ağır kapağı fazla zorlanmadan kaldırıp aşağıya inmişti. Bir süre sonra içinde yumruk büyüklüğünde buz parçaları olan bir kapla çıkageldi. Çilek kokulu pembe şarapla doldurduğu sürahinin içine, dar boğazından geçmesi için kırdığı buz parçalarını attı.

"Kıbrıs'tan mı?"

Niko'nun yüzü kararmıştı. Kaptan Sokrates Venediklilerin elindeki adadan kaçak olarak temin ettiği değerli şaraptan ne zamandır getirmiyordu kendisine.

"Hayır beyim. Günümüzde Kıbrıs şarabını, ne parayla ne hatırla bulmak imkânsız."

"Neden?"

Meyhaneci, sanki gizli bir şeyler planlıyorlarmış gibi Teresta ile Sokollu'nun sekreterine eğildi. "Şehzade Selim'in dostu, Okçubaşı Hüseyin, İmparatorluğa Kıbrıs'tan kaçak getirilen her testiyi alıyor. Onunla rekabet etmek demek..." Topal Rodoslu elini boynuna götürerek bir hareket yaptı.

Şehzade'nin çok sevdiği Kıbrıs şarabını artık doğrudan Kaptan Sokrates'ten almasını bu Portekizli konuğuna borçlu olduğunu bilemezdi tabii ki.

"Peki şimdi şarabın nereden geliyor, Niko?"

"Memleketimden efendim."

De Teresta ve konuğu içmeye devam ediyor, meyhaneci ise onları dikkatle izliyordu

"Eee beyler, beğendiniz mi?"

"Mükemmel" diye yanıtladı Portekizli.

Portekizlinin kadehini doldurmasını izlerken, "Evet öyle" dedi Sokollu'nun sekreteri. "Enfes!"

İki saat sonra Portekizli öğrenmek istediği her şeyi almıştı adamın ağzından. Daha önceki içki âlemlerinden Ermeni sekreterin alkole fazla dayanıklı olmadığını biliyordu. Öyleyse tek yapması gereken şey adamın kadehini hiç boş bırakmamaktı.

"Evet vakit geldi" dedi dili dolaşarak Ermeni bir kez daha. Teresta adamı düşünceli bir ifadeyle inceliyordu.

"İki üç kadeh daha, sonra işi biter bunun" diye geçirdi aklından.

Gerçekten de çok beklemesi gerekmedi. Kadehini boşaltan Ermeni, sanki kafasına aniden darbe yiyip bayılmış gibi, sızıp kalmıştı olduğu yerde.

De Teresta kardeşiyle birlikte basamaklardan birini tamir etmekte olan Niko'yu çağırdı: "Onunla ilgilen! Benim biraz işim var!" Bunları söylerken birkaç gümüş para atmıştı meyhaneciye.

Rodoslu başını salladı. Konuklarının bazen içki âleminden sonra orada sızdıkları olurdu. Bunun için ön avluda, iki katlı ahşap evde özel odaları mevcuttu.

Paolo de Teresta'nın Kaçışı

Paolo de Teresta, João de Teixeiras'ın evine gelince bahçe kapısının aralık bırakılmış olduğunu görüp hemen içeri girdi. Teixeiras sakalını kısaltırken, de Teresta da Sokollu'nun sek-

reteriyle yaptığı konuşmayı anlattı bütün ayrıntısıyla. Sonra üstündeki pahalı giysileri çıkararak sıradan denizcilerin giydiği pantolon, gömlek ve kaba yün yeleği geçirdi üstüne.

Teixeiras da değiştirmişti kıyafetini. Beyaz naylon gömleği, bağcıklı yeleği ve uzun deri çizmeleriyle Giritli bir balıkçı gibiydi. "Sokrates'le nerede buluşacağız?"

De Teresta, lavabonun hemen üzerinde asılı duran küçük, yuvarlak Venedik aynasında görüntüsünü izliyordu eleştirel bir gözle. "Kaptan bizi Rüstem Paşa'nın hanında bekleyecek."

Rüstem Paşa parlak dönemlerinde Altın Boynuz'un Galata kıyısında muhteşem bir kervansaray yaptırmıştı. Çoğunlukla Ege'den İstanbul'a gelen kaptanlar işlerini görmek için bu kervansarayı kullanırlardı.

Ayna şu an Teixeiras'ın evinde bulunan tek değerli eşyaydı. Her şey –bu arada Teresta'nın evindeki değerli eşyalar da– Haliç'in karşı kıyısında hazır bekleyen Deniz Kırlangıcı'na yüklenmişti çoktan.

Teixeiras aynayı yerinden alıp bir havluya sararak yeleğinin altına soktu. "Tamam mıyız?"

"Evet."

"Haydi öyleyse!"

İki Malta Şövalyesi, dolunayın aydınlattığı Pera'nın dar sokaklarından geçerek Rüstem'in hanına doğru giderken, Galata Kulesi'nin alt tarafındaki olağan yeniçeri devriyesiyle karşılaştılar. Öyle iyi kılık değiştirmişlerdi ki, Saray'ın donanma tedarikçisiyle imtiyazlı tüccarı bu bölgede her gün devriye gezen askerler de tanıyamadılar; hiçbir özellikleri olmayan sıradan iki denizciydi gördükleri. Saat epeyce geç olmasına rağmen sokaklar insan kaynıyordu. Babıâli donanmasının tayfaları genellikle adalı Yunanlılardan oluşmak-

taydı. Pera ve Galata'da denizcilere kafalarını dağıtma imkânı sunan Niko'nunkine benzer çok yer vardı.

Bir duvar çıkıntısının karanlığında bekleyen Kaptan Sokrates, iki adamın kervansarayın kapısına yöneldiğini görünce ortaya çıkmıştı.

"Buradan!" Kaptan dar duvar geçidini işaret etti. Bu duvarın arkasında Altın Boynuz'un kıyısına kadar uzanan bakımsız bir arazi uzanıyordu. Dolunayın ışığı, sayısız küçük gemiden oluşan koca ormanın üzerine düşmüştü. Kıyıya bitişik nizamda demir atmış olan bu gemilerin bazılarında hâlâ meşale veya kandil yanmaktaydı. Bir yerlerden ut sesi geliyordu.

"Biraz daha sola!" dedi kaptan.

Az sonra Teresta ve Teixeiras, kıyıdan Deniz Kırlangıcı'na köprü niyetine uzatılmış, sallantılı tahta parçasından geçerek ulaştılar yelkenliye.

"Gerekli kâğıtlar yanınızda değil mi?"

De Teresta başını sallarken ceketine vurdu eliyle. De Teresta'nın temin ettiği Kaptan Paşa'nın tuğrasını taşıyan boş formlardan biri, Deniz Kırlangıcı'nın kaptanının, Kaptan Paşa'nın emriyle Gelibolu Liman Komutanlığı'na eşya taşıdığını onaylayan bir belge olarak düzenlenmiş, Kaptan Paşa'nın özel kalemi tarafından imzalanıp damgalanmıştı.

Cebindeki bir başka belge ise Gelibolu'daki yetkililere gösterilecekti. Kaptan Sokrates ve Deniz Kırlangıcı'nın ikinci belgede tek tek belirtilen mürettebatı –aralarında tayfa Paula ve Yosua da vardı– çok önemli bir görevle yelken açmışlardı. Sadrazam Sokollu Mehmed Deniz Kırlangıcı'na (ve adları belgede tek tek belirtilen mürettebatına) donanma harekete geçmeden önce, "... kâfirlerin denizinde önceden keşif yapmaları için" Çanakkale Boğazı'nı geçme izni vermişti.

"Şu iki kadırgayı görüyor musunuz?" Sarayburnu önünde duran iki savaş gemisinin siluetlerini işaret etti.

De Teresta ve Teixeiras gördüklerini söylediler.

"Gün ağarmadan hiçbir yelkenli Altın Boynuz'dan ayrılmayacak" dedi kaptan.

"Biliyorum" diye yanıtladı onu de Teresta. "Yine de epey zamanımız var."

"Ulu Tanrı'nın dediği olur!" diye düşündü Kaptan Sokrates ve emin olmak için de Kutsal Meryem'e ateşli bir dua gönderdi. Ah nasıl bir maceraya atmıştı kendisini!

Eğer İraklion veya Girit Limanı'na sağ salim ulaşırsa Kutsal Meryem'e ikon bağışlayacağına yemin etti kaptan.

Kanuni Saray'ın Dördüncü Avlu'sunda Geziniyor

Saray'ın Üçüncü Avlu'sunun sessizliği tiz, ince bir bağırtıyla bozulmuştu.

"Osmanlı sultanı, Allah'ın yeryüzündeki temsilcisi, hükümdarların hükümdarı, müminlerin ve kâfirlerin kralı, hakanların hakanı, zaferlerin mührü, dünyadaki bütün halkların sığınağı" Kanuni Sultan Süleyman, başını kaldırıp Arz Odası'nın hemen arkasındaki şadırvanın çatısına baktı.

Bir çif yırtıcı kuş dönüp duruyordu havada.

Yaşlı Padişah kuşları bir an düşünceli bir ifadeyle izledikten sonra, muhafızlarının şaşkın bakışları arasında Saray'ın batı bölümündeki halvetine değil, Enderun Avlusu'ndan, Haliç Burnu'nu aşağıdaki deniz surlarına ve Topkapı'ya kadar kaplayan taraçalanmış Saray bahçelerine doğru yöneldi.

Saray'ın Üçüncü Avlu'su ince mermer sütunların destek verdiği Arz Odası'na kadar Osmanlı hükümdarının özel işleri için ayrılmıştı.

Kanuni, Hürrem Sultan hayattayken, Divan üyeleri kendisine Arz Odası'nda düşüncelerini ilettikten sonra, haremin yolunu tutardı sık sık. Hürrem Sultan artık yoktu ve "Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi" de artık pek gitmez olmuştu hareme.

Divan'ın önemli hususlarda karar verme yetkisi yoktu. Burada tek karar mercii "Sultanların Sultanı"ydı elbette. Divan sadece danışma işlevi görüyordu; konular burada görüşülür ve gerektiğinde, Avusturya'ya sefer düzenlemek için yanıp tutuşan Rumeli Kazaskeri'nin yaptığı gibi, varsa tereddütler ifade edilirdi: "Kılıcınızın ucunda Sultan'ım, son derece kötü tahkim edilmiş, o küçük adadaki bir avuç adamı yakalamaktan çok daha önemli zaferler var."

Padişah, elinde kalkan büyüklüğünde porselen tabak olduğu halde yaklaşan üzengicibaşını, tek renkli manzaraya bir göz attıktan sonra, başını çevirerek geri gönderdi. Yeni aldığı Çin işi koleksiyonunu daha yakından incelemek için şu an hiç zamanı yoktu. "Hükümdarların Hükümdarı" yorgun hissediyordu kendisini.

İkinci Avlu'da Divan toplantısı dört saat sürmüştü. Dört saat boyunca vezirlerin yanı sıra eskiden tecrübeli bir korsan olan Kaptanıderya Turgut Reis, yeniçeri ağası, iki kazasker ve şeyhülislam, kendilerine St. Jean Şövalyeleri diyen korsanlara karşı deniz seferine çıkılması hususunu son kez tartıştılar.

Padişah'ın "İslam'ın Çekilmiş Kılıcı" şeref unvanını bahşettiği Turgut Reis, "Malta, şövalyelerin elinde kaldıkça" demişti, "İstanbul'dan Kuzey Afrika veya başka bir yere ikmal amacıyla çıkarılacak gemiler her zaman batırılma veya kaçırılma tehdidi altında olacaktır. Bu kahrolası kaya parçası bizimle mülkümüz arasında engel gibi durmakta. Eğer acilen

burayı ele geçirme kararı vermezsek kısa süre içinde Asya, Afrika ve Ege'yle bütün bağlantımız kopacak. İçinde haremağalarının bulunduğu Mihrimah Sultan'a ait geminin başına neler geldiğini düşünmeniz yeter!"

Turgut Reis söylediği son cümleyle Zante ve Kefalonya Adası arasında üç Malta kadırgası tarafından ele geçirilen büyük ticaret gemisini kastetmekteydi.

Elbette son sözü yine Padişah'ın iradesi söyledi: Haliç ve Çanakkale Boğazı'nda bekleyen donanmalar, lanet olası şövalyeleri Malta Adası'ndan silip süpürmek, kalelerini taş üstünde taş bırakmamacasına yerle bir etmek üzere, önümüzdeki hafta Gelibolu önlerinde birleşecekti.

"Şu an şövalyelerin zindanlarında çürüyen veya sırtlarına inen kırbacın acısıyla inleyen kürek kölelerinin; göğü tutan feryatları, yüce Peygamber'imizi inciten o talihsizlerin zincirlerini sadece senin yenilmez kılıcın kırabilir" diye haykırdı şeyhülislam. "Oğullar babalarına, kadınlar kocalarına ve çocuklarına kavuşmak istiyorlar. Bütün bu insanlar, amansız düşmanlarından intikam alman için senin adaletini ve gücünü bekliyorlar dört gözle!"

Padişah bir sürü muhafızla Enderun'un dersliklerinden biri olan Büyük Oda'dan çıkıp, Enderun'daki Ağalar Camii'ne giderken, öğrencilerine kıpırdamadan durmalarını fısıldadı Yıldırım Ahmed.

Sultan Süleyman, Hazine Odası'ndaki dar koridordan geçerek çıkmıştı Dördüncü Avlu'ya. Muhafızlarına eliyle işaret ederek gelmemelerini söyledi. Belli ki bu emir, hükümdarı belli bir mesafeden gölge gibi izleyen uzun boylu akağa için geçerli değildi.

Püfür püfür esen meltem, şırıldayarak akan iki su yolunun beslediği havuzun kıyısındaki uzun sazları dalgalandırıyordu hafifçe.

"Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi" havuza eğilerek yüzeyde titreşen kendi yüzünü izledi. Yaşlılığın yüzünde bıraktığı izleri görmezden gelmek mümkün değildi artık. Padişah elini suya daldırıp yüzünün yansısını karıştırdı. Evet yüzündeki kırışıklıklar derinleşmiş, çok sevdiği Hürrem'in ölümünden sonra kaygısız geçirdiği günlerin sayısı epeyce azalmıştı. Fakat çıktığı onca seferde kendisine eşlik eden iradesi, Allah'ın ona bahşettiği bu çelik irade, her zamanki gibi sapasağlamdı. Kalan ömründe, gücü yettiğince kâfirlerle mücadele etmek için yeterli değil miydi bu?

Kuran'ın "Maide" suresindeki o ayeti geçirdi aklından:

"Allah ve Resul'üne karşı savaşanların ve yeryüzünde (Hak) düzeni bozmaya çalışanların cezası ancak ya (acımadan) öldürülmeleri ya asılmaları..."

Malta! St. Jean Şövalyeleri'ne ait şu uğursuz takımadalar! Osmanlı hükümdarı dudaklarını hırsla sıktı. Gençlik yıllarında yaptığı hatalar nasıl da öç alıyordu şimdi! Süleyman sunduğu o cömert teklifi düşündü öfkeyle. Rodos teslim olduktan sonra, St. Jean Şövalyeleri'nin, bütün silahları ve hazineleriyle adadan çıkmalarına izin vermiş, şövalyelerin zarar görmeden adadan ayrılmaları için de bu uygulamayı bizzat kendisi denetlemişti. Oysa bu korsanlar güruhunu daha o zaman yok etmeli, adayı yakıp yıkmalıydı.

Gösterdiği yüce gönüllülük karşılık bulmamış, armaları sekiz uçlu haç olan şövalyeler, Padişah'ın denizlerinde adeta gazaba, sonu gelmeyen eziyete dönüşmüşlerdi. Değerli Kaptanıderya ve Cezayir Valisi Turgut Reis, bu şövalyeleri adalarında defalarca yoklamış olmasına rağmen kesin zafer elde edememişlerdi. Osmanlı gemileri Malta Şövalyeleri'nin kalyonlarıyla kapışabiliyorlardı, fakat onların kalelerini fethedebilecek nitelikte değillerdi. Eski korsan Turgut Reis'in sözlerini anımsadı: "Bu yılan yuvasına duman basmadan artık

hiçbir şey elde edemezsin!" Allah'ın izniyle olması gereken olacaktı işte! Zamanında Rodos'ta acıdığı için canlarını bağışladığı bu köpeklerin çanlarına ot tıkayacaktı şimdi, böcek gibi ezecek, yok edecekti onları.

Sultan, akağanın kendisine elini silmesi için uzattığı havluyu görmezden gelerek batı duvarı boyunca yürümeye devam etti.

Hadımağa da sessiz sedasız yürüyordu Hükümdar'ın peşinden.

Mermer merdivenden beş basamak inen Padişah seyir köşkü olarak yapılmış platformdan muhteşem Haliç manzarasını izlemeye koyulmuştu.

Hadımağa ilk basamakta hareketsiz duruyordu. Batmakta olan güneşın yansıttığı ışık nedeniyle Galata ve tersanelerin önündeki dalgalar, zırhlı gömleklerin parıltılı levhaları gibi görünüyordu.

Boğaziçi'nde demir atmış sayısız gemiye baktı Süleyman gururla. Babıâli, şimdiye kadar Malta Şövalyeleri'ne karşı böylesine büyük deniz gücü harekete geçirmemiş, babası Yavuz Sultan Selim ve Bizans İmparatoru'nun elinden İstanbul'u alan, ünü dünyayı aşmış dedesi Fatih Sultan Mehmed de dahil hiçbir Osmanlı hükümdarı, böylesine iyi silahlanmış kadırgalar yaptırmamıştı.

Galata Kulesi akşam güneşinin kızıllığına bürünmüştü. Sultan batıya baktı. İmparatorluğu batıda, uzaklarda bir yerde son buluyordu. Yumruklarını sıktı: Malta düşecek, daha sonra ise Avusturya'ya baş eğdirecekti! Ve Allah izin verirse, bu savaşları kendisi yönetecek ve kazanacaktı. Yaşlı Padişah derin derin nefes aldı, alnında kaygı çizgileri belirmişti. Kaygılıydı, çünkü kendisinden sonra Osmanlı tahtına oturacak olan oğlu Selim'in, okçuluk ve avcılıkta son derece iyi olmasına rağmen, Osmanlı ordularının başında savaşlara katılabilecek yapıda olmadığını biliyordu.

Kanuni Sultan Süleyman köşkün merdivenlerinden indi. Sendelese bile onu korumak üzere müdahale etmek için, akağa "Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi"nin üzerinden bir an bile ayırmıyordu gözünü.

Enderun'daki caminin arkasındaki halvetinde Sultan, Piri Reis'in, kendisi ve hatta babası Selim için hazırladığı Akdeniz haritalarını getirtti. Haritacı, Arapça kaleme aldığı yorumda Malta'yı "denizin göbeği" olarak nitelendirmekteydi. Malta Şövalyeleri takımadaların büyük bölümünü içine alan liman havzasında iki yarımadayı tahkim etmişler, girişi de bir kaleyle korumaktaydılar. Cebelitarık'tan Kıbrıs'a kadar, büyük donanmaların büyük fırtınalarda sığınabilecekleri, daha iyi bir liman yoktu.

Sultan Süleyman hayal kurmaya başlamıştı. Akdeniz'in göbeğindeki bu adada yeni kanunlar çıkaracağı, bütün dünyanın, Büyük Liman diye adlandırdığı bu takımadalardan gemilerine bakacağı günleri düşündü.

Babıâli Donanması Bekleniyor

Akın akın gelen casuslarla ulakların hızı yavaş yavaş kesilmişti artık. En son ve en önemli haberler, Paolo de Teresta ve João de Teixeiras tarafından, Girit yoluyla ulaştırılmıştı Malta'ya. Bu tarikat üyelerinin Osmanlıların İstanbul ve Çanakkale boğazlarında yaptıkları savaş hazırlıkları hakkında verdikleri bilgiler son derece vahimdi.

Tarikat şövalyeleri daha yıllar önce, ilk casuslar, Sultan'ın büyük bir donanma yaptırdığı yönünde haberler getirdiklerinde, Hıristiyan hükümdarların huzuruna çıkıp Osmanlılara karşı kendilerine destek verilmesini istemişler, fakat bu yardım çağrılarının çoğu karşılık bulmamıştı. Venedik,

Fransa, Roma gibi Katolik ülkeler (sadece bunlar da değil!) Osmanlı tehlikesine karşı seslerini yükseltmişler, fakat İspanya'nın dışında hiçbir ülke, ne silah ne de asker yardımı yapmıştı. En fazla destekleyen ülke de Malta Şövalyeleri'nin savaş kasasına bir miktar para göndermekle yetinmişti.

6 Mayıs 1565 günü St. Jean Şövalyeleri'nin lideri Fra Jean Parisot de la Valette Büyük Konsey'i topladı, zira Babıâli donanmasının saldırısı an meselesiydi.

"Bizi bekleyen haç ile Kuran'ın büyük savaşıdır. Kâfirler dev bir ordu toplayarak adalarımızı fethetmek için üzerimize geliyorlar. Bizler haçın seçkin savaşçılarıyız. Eğer Tanrı canımızı feda etmemizi istiyorsa, bundan daha iyi bir fırsat olamaz. Öyleyse kardeşlerim kutsal mabetlerimize gidelim hemen. Orada adaklarımızı yenileyip takdise olan inancımızın gücüyle bizi yenilmez kılacak ve ölümü küçümsememizi sağlayacak o aşamaya ulaşalım."

Büyük Konsey'in toplanmasından iki gün sonra Fra Konrad von Schwalbach, Alman şövalyelerinin, hastanenin arkasında oluşturdukları savunma siperlerini teftiş etti. Alman şövalyelerinin kalesi, Büyük Liman'a girişin tam karşısında bulunuyordu. Burada şövalye sayısı çok az olduğu için Jean Parisot de la Valette, Kastilya'dan ve yerli Maltalı milislerden takviye alınarak kalenin güçlendirilmesine izin vermişti.

Konrad von Schwalbach ilk iş olarak, şövalyelerden birini, karanlıktan yararlanıp yüzerek kıyıya yanaşacak olan saldırganlara karşı kıyı şeridini güvenlik altına almakla görevlendirdi.

Fra Hans von Bes kendisine verilen bu görevi, kadırga kölelerine, sığ suyun içinde, çalılıkların önüne ucu sivriltilmiş kazıklar çaktırarak yerine getirmişti. Deniz tarafındaki savunma siperleriyle burçların eteklerindeki kıyılar, tarikatın

çeşitli kolları tarafından, tahta kazıklardan, demir veya zincirlerden oluşan gizli engellerle donatılmıştı.

Gerçekten de eğer Birader Paolo de Teresta'nın söylediği gibi, deniz mücadelesi için eğitilmiş yeniçeriler varsa, bunlar kıyılara çıkmaya teşebbüs ettiklerinde görünmez ve vahim engellerle karşılaşacaklardı.

Bu arada başka bir şövalye grubu da kaynaklarla kuyuların yanındaki hayvan leşleri ve bok yığınlarını kontrol ediyordu. Osmanlılar adaya çıkar çıkmaz köy yöneticileri, bütün su kaynakları zehirleyeceklerdi.

Jean Parisot la Valette, günde birkaç kez savunma hazırlıklarının durumu hakkında bilgi alıyordu. Malta'yı Müslümanların an meselesi olan saldırısına karşı savunabilmek için yapılabilecek her şey yapıldıktan, eldeki araçlarla alınabilecek her önlem alındıktan sonra şövalyelerin lideri, özel hücresine çekilip Tanrı'ya, kendilerini koruması için yalvardı.

Yeniçeri Ağasının Teftişi

Cengiz'in komutanı tek gözlü, dindar çorbacı, müezzinin sesini duyduğu gibi kışla camisine koşup, caminin çeşmesinde abdestini alırdı. Eski derviş şeyhlerinden biri olan El Yakub adındaki mübarek zatın, dövme demir parmaklıklarla çevrilmiş, kubbeli mezarını sık sık ziyaret eder, bu ziyaretlerde yanında çoğunlukla Cengiz de olurdu. El Yakub'un, iç duvarları kırmızı Kütahya çinisiyle yeni kaplanmış gibi duran türbesi, Gelibolu merkez camiinin hemen arkasındaki dörtyol ağzında, kalabalık mahallenin tam ortasındaydı. Evliyanın mezarı, sabahtan akşama kadar dilek tutmak için gelen ziyaretçilerle dolup taşıyordu. Hastalar sağlık, çocuğu olma-

yan kadınlar çocuk, yaşlılar cennete gidebilmek için yardım diliyorlardı El Yakub'dan. Mezara en yakın ağaçta, insanların, tuttukları dilekler için bağladıkları çaputlar sallanıyordu salkım saçak.

Dindar çorbacı buraya ne zaman gelse, türbenin bitişiğindeki evde yaşayan dervişlerden mum satın alıp yakardı. Mumlardan çıkan is zamanla türbenin tavanını karartmıştı. Yerde zenginlerin bağışladıkları değerli halılar seriliydi. Kaptan paşaların bağışladıkları değerli gümüşten, ayaklı şamdanlar aydınlatıyordu odayı. El Yakub'un taş tabutunun üzeri lame kumaşla örtülmüştü, baş tarafını ise pembe mermerden oyulmuş bir sarık süslemekteydi.

Çorbacının neden ille de bu mezarı ziyaret ettiğini Cengiz, tersanelerin kıyısında yaptıkları bir manevra sırasında tesadüfen öğrendi.

Dalgalar her zamankinden daha yüksekti. Çorbacı kürekli kayıkta, askerlerin, hücum merdivenlerini yüzerek kıyıya taşımalarını izlerken, rüzgârın şahlandırdığı dalga, kayığın yarıya kadar suyla dolmasına neden olmuş, batmasına ramak kalmıştı. Çorbacı homurdandı: "Yardım et, ey El Yakub!"

Aslında hem durum ölümcül değil hem çorbacı iyi yüzücü hem de kıyı yakındı. Sandal batmamış, Cengiz ve diğer yeniçeriler suyu derhal boşaltmışlardı.

"Her zaman ziyaret edip mum yakıyorsun ama ihtiyacın olduğunda ne yapıyor evliya? Hiç!" diye homurdandı çorbacı.

"Ama Çorbacı" diye itiraz etti, sabah namazından önce türbeyi ziyaret etmiş olan yaşlı yeniçeri, "El Yakub, gerçekten ihtiyaç varsa, yardıma çağrılmalı!"

"Tamam, olabilir" diye homurdandı çorbacı şüpheli bir ses tonuyla. "Nasılsa yakında ne işe yaradığını göreceğiz." Dervişlerin mumlar için dünyanın parasını istedikleri geçti aklından.

Yaşlı yeniçeri, çorbacının, bu ünlü evliyanın gücünden bu kadar kuşku duyması karşısında umutsuzluk içinde başını salladı. El Yakub her zaman, deniz kazasına uğramış insanlarla gemilerin yardımcısı olmuştu. Yakında donanma bilinmeyen sularda maceralara yelken açacağına göre, bu evliyanın gönlünü hoş tutmak, biraz pahalıya da mal olsa, gerekliydi. En azından kendisi mumlara ödediği paralardan en ufak pişmanlık duymuyordu.

Öğleden sonra yeniçeri ağasıyla vekili Kâhya Bey, Kaptan Paşa'yla birlikte Gelibolu birliklerini denetlediler. Yüksek rütbeliler, geçit merasimini izledikten sonra, askerlerin gemilere bindirilmelerine nezaret etmişlerdi. Cengiz'in bölüğüne özel görev verilmişti. Şehrin pazar yerinde donanma tedarikçisi Paolo de Teresta'yı bulacak, demire vurup derhal yeniçeri ağasına getireceklerdi.

Bu emri duyan yeniçeri çavuşu sadece dişlerinin arasından uzun bir ıslık çalmakla yetindi. Gelibolu'da asayiş görevi de yapan yeniçeriler için birini aramak doğaldı, fakat şimdiye kadar yakalamaya çalıştıkları çoğunlukla suçlular veya asker kaçakları olmuştu. Ama bu kez farklıydı. Ağa, donanma hareket etmeden kısa süre önce, Teresta'nın bulunmasını emretmişse eğer, bunun tek bir anlamı olabilirdi.

Bakırcılar sokağında yeniçeri çavuşunun arkasında üç arkadaşıyla birlikte yürüyen asker, "Aradığımız adamın nasıl biri olduğunu biliyor muyuz arkadaş?" diye sordu. Kısa süre önce verilmişti yüzücüler bölüğüne.

"Ben biliyorum" diye yanıtladı Cengiz. "Onu burada tersanelerde görmüştüm."

"Bu herif kâfir değil mi, kahrolası bir Frenk?"

"Evet Hıristiyan'dı, doğru."

Asker ağzını iyice yayarak sırıttı: "Neden peşine düştüğümüz şimdi anlaşılıyor."

"Herhalde fırsat bulur bulmaz kaçtığı için" diye geçirdi aklından Cengiz. "Oysa benim gibi basit bir yeniçeri, üstlerinde şüphe uyandırmadan tek bir adım bile atamıyor."

Çavuş çizmesinin ucuyla kahvehanenin kapısını ardına kadar açıp, içeridekilere ayağa kalkmalarını emretti. Emri anında yerine getiren şaşkın kalabalığa göz gezdirdikten sonra yeniden sokağa dönerken söyleniyordu: "Adamı burada aramak çok aptalca, çoktan kaçmıştır!"

Yeni asker, "Onu niçin yakalamamız gerekiyor?" diye sordu çavuşa.

"Çünkü Rüstem'in de, Sokollu'nun da teveccühünü kazanmış bu kahrolası herif, kâfirlerin casusu da onun için!" Yere tükürdü. Kaçak Hıristiyanlara hakaret olsun diye yapmıştı bunu. Rüstem'in yerine geçen Sokollu da, genelde işleyen bir sistem olan küçük minnertarlıklar sisteminden herhangi bir pay alma fırsatı bulamayan yeniçeriler arasında sevilmiyordu.

Cengiz kulak kabarttı. Şimdiye kadar ocakta, Portekizlinin yolsuzluk yaptığı yönünde birçok söylenti dolaşmıştı. "Bunu, bu kadar kesin olarak nereden öğrendin?"

"Çorbacıdan" diye homurdandı çavuş kılıcının ucuyla masalcının kulübesinin perdesini kaldırırken; arkasında kimsenin olmadığı belliydi ama emir emirdi.

Yeniçeriler pazar yerinde bakmadıkları yer bırakmamışlar, sonunda Teresta'yı aramaktan vazgeçmişlerdi. Diğer arama gruplarıyla türbenin orada buluştuktan sonra, deniz seferi için hazırlık yapmak amacıyla kışlanın yolunu tuttular. Çorbacı, askerlerin silahlarıyla birlikte çıkacakları son bir içtima daha yapacaktı.

Bu arada Kaptan Paşa ve yeniçeri subayları istişare ediyorlardı. Portekizliyi ellerinden kaçırdıkları kesinlik kazanınca kürek kölelerinden, boyu bosu Teresta'ya benzeyen birini öl-

dürüp yüzünü tanınmayacak hale getirme kararı aldılar. Sokollu'ya derhal ulak gönderip Teresta'nın kaçarken vurulduğunu söyleyeceklerdi. Sadrazam böylesine iyi bir haberi kurcalamak istemeyecekti büyük ihtimalle.

Cengiz'in ortası, yeniçerilerle kuşatmada kullanılacak ağır topçuların bindirildiği devasa büyüklükte üç direkli gemiye düşmüş, rüzgâr çok uygun estiğinden, donanma kısa süre sonra Çanakkale Boğazı'nı arkasında bırakıp güneye yöneltmişti rotasını. Denizin üstünü kaplayan çeşitli boyut ve şekillerdeki gemilerin tümü Osmanlı donanmasının yeşil ve erguvani renkteki sancağını taşıyordu. Deniz hareketliydi ama dalgalı olduğu söylenemezdi.

"Kadırgalar dalgalardan, bu büyük yelkenlilerden daha fazla etkilenirler" diye düşündü Cengiz.

Fırsat buldukça kaleye benzer ön güvertede ayağa kalkıp denizi seyrediyordu. Aylardan mayıstı, gökyüzündeki yıldızlara bakınca memleketinden çok uzaklarda olmadığını hissediyordu. Bazı adaları adeta yalayıp geçiyorlardı. Aslında iyi bir yüzücü olarak o adalara kolayca ulaşması işten bile değildi, ama donanmanın kanatlarını koruyan eşekarıları gibi çevik ve tehlikeli kadırgalar bozuyordu işi. Ufukta görünen adanın çizgileri, geceleri balıktan dönerken gördükleri Thiratois'e çok benziyordu. Sıla hasreti bir kez daha acıttı içini.

Venedik Hediyesi

Şehzade bahçedeki küçük köşkte şiir yazmaya çalışmış, fakat arkadaşları gittiğinden bu yana, kâğıda dökmeye değer pek az dize gelmişti aklına. Önündeki kâğıda yüzünü buruşturarak bakarken can sıkıntısıyla esnedi.

Gizli aynalı kapıdan geçip sarayının harem dairesine yöneldi rahat adımlarla. Herhangi bir amacı yoktu bu ziyaretinin, neden buraya geldiğini de bilmiyordu.

Birinci karısına küçük çocuklarının eğitimiyle ilgili sorular sordu yarım ağız. Haseki Nurbanu'nun hizmetçisi Ayşe'nin gözünden, Şehzade'nin kristal şarap kadehinin hiç boş kalmadığı kaçmamıştı. Şehzade Selim, karısının, sorduğu bütün soruları sabırla yanıtlamasından sonra hafifçe sallanarak çıkmıştı haremden.

Nurbanu birkaç dakika bekledikten sonra, sabırsızlıkla çağrılmayı bekleyen en büyük oğlunun gözdesi Safiye'yi istedi yanına. Safiye sadece Şehzade'nin birinci karısı tarafından çağrılacağı için heyecan duymuyordu. Heyecanının başka bir nedeni daha vardı: Ayşe'nin kız kardeşi Fatma, Nurbanu'nun talimatıyla gittiği başkentten yeni dönmüş ve her zamanki gibi, son derece değerli mücevherler, kumaşlar, güzel kokulu sabun ve yağların yanı sıra, yeni haberler getirmişti.

Ayşe, Safiye ile kendi kız kardeşi Fatma'yı bol oymalı bir kapıya götürdü. Kapı, harem bahçesinin düz ve yüksek iç duvarlarla çevrilmiş bir köşesinde, konuşulanlara kimsenin kulak misafiri olamayacağı rahat minderler ve halılarla döşenmiş bir terasa açılıyordu.

Nurbanu, kölesiyle büyük oğlunun imtiyazlı gözdesini nezaketle selamlayarak yanına oturmaları için işaret etti. Fatma ellili yaşlarının sonuna gelmiş güçlü kuvvetli bir kadındı. Çocukluğunda Girit'te gördüğü çoban karıları gibi, albenisi olmayan, kaba saba görünümlü bu iki kızkardeş Nurbanu'nun tam güvenini kazanmıştı. Önce Kanuni tarafından, Şehzade Selim'in harem dairesine gönderilmişlerdi. Burada mutfakta son derece ağır işlerde çalışırlarken Nurbanu kişisel hizmeti için onları seçmiş, dolayısıyla da haremde

saygın bir konuma yükselmişlerdi. Bu nedenle de Nurbanu'ya kayıtsız şartsız sadakat hisleriyle bağlıydılar. Gerek Rüstem Paşa, gerekse de onun halefi Sokollu Paşa, başkentte belirli aralıklara kendilerini ziyaret ederek Şehzade'nin sarayı hakkında bilgiler veren Fatma'nın, sadece Nurbanu'nun istediklerini anlattığını hiç fark etmemişlerdi.

Nurbanu kahve, buz parçalarıyla soğutulmuş ayran, gül şurubuna batırılarak, üzerine rendelenmiş şamfıstığı serpilmiş kurabiyeler getiren Ayşe'yi teras kapısına gönderdi. Dikkatli olmakta bir sakınca yoktu. Zira konuşulanları uzak mesafelerden de duyma yeteneğine sahip insanlar olabilirdi. Biraz sonra Fatma'nın anlatacaklarını Safiye'nin dışında hiçbir harem sakininin kesinlikle duymaması gerekiyordu.

Fatma'nın uzattığı lame kumaşla kaplı ahşap kutuyu açan Nurbanu, üzerlerinde Venedik damgalarının bulunduğu iki külçe altına baktı hoşnutlukla. "Şuraya bak! Demek ki beni hoş tutmanın gerekli olduğunu nihayet anlayabildiler!"

"Evet, efendim!" Fatma ne yapacağını bilemeden efendisine merakla bakıyordu.

Nurbanu gülümsedi. "Serbestçe konuşabilirsin! Safiye her şeyi biliyor."

Fatma, Murad'ın gözdesinin önünde eğilip "Bağışlayın efendim" diyerek özür diledikten sonra devam etti. "Hemen şunu söyleyeyim: Fransa elçisi bundan sonra da Babıâli ile Venedik arasında arabuluculuk yapmak istiyor."

"Bunu duyduğuma sevindim" dedi Nurbanu. "Devam et!"

Fatma boğazını temizledi. "Size şunu iletmem istendi: Malta seferi biter bitmez –hangi sonuçla bittiği hiç önemli değil– Venedik yeniden ticaret yapabilmek için Babıâli'yle derhal barış imzalamak istiyor."

"Kanuni bunu reddedecektir. Venedik Dükü bilmiyor mu bunu?"

"Evet. Ama Padişah'ımızın fazla ömrünün kalmadığı herkesin malumu."

Nurbanu gülümsedi. "Bunu bilmek için kâhin olmaya gerek yok gerçekten!"

"İşte böyle efendim. Bundan dolayı, Padişah'ımızın ölmesi durumunda sizin desteğinizden emin olmak istiyorlar ve zaman zaman birkaç satır göndermenizi istirham ediyorlar."

"Bunu düşüneceğim." Altınları elinde tartan Nurbanu, "Ne kadar da akıllıca!" dedi. "Fatma, bundan sonra İstanbul'a gittiğinde Fransız'a bu hususta rızam olduğunu ilet. Haydi şimdi git. Hamamda kardeşin rahat ettirsin seni! Zorlu yolculuk sırasında yorulmuş olmalısın." Hizmetçiler gitmiş, haremin iki önemli kadını baş başa kalmışlardı.

Haseki Nurbanu, Safiye'ye iyice yaklaşarak kucağına altınlardan birini bırakırken "Al canım" dedi. "Bunu iyi sakla. Sana bir abla tavsiyesinde bulunayım: Zaman varken yeterli birikim yap! Hürrem'in entrikalarını bilen bir kadın olarak söylediklerime inanmalısın. Benim oğlum, senin efendin, günün birinde senden yüz çevirip, seni ihmal edip başka bir kadını ihsana boğduğunda bu altınlarla sayısız olanak yaratabilirsin kendine. Dizgine gelmeyen bir muhaliftir altın. Birbirimizi anlıyoruz değil mi?" Şehzade'nin zaman zaman yattığı Ermeni geçti aklından. Cariyeler, Şehzade kendileriyle yattı diye küstahlaşmadıkları sürece, Haseki'nin umurunda değildi Selim'in yatağına kimi aldığı. Şehzade'ye bunca çocuk doğurduktan sonra, durmadan hamile kalıp çocuk doğurma yükünden kurtulmayı tercih etmiyor değildi. Zaten geleceğin "Osmanlı hükümdarı"nı da kendisi doğurmuştu. Yine de dikkatli olmakta yarar vardı, zira Osmanlı Sarayı'nda entrika hiçbir zaman bitmezdi. "Cadı" lakaplı Hürrem Sultan, Padişah'ın yasal ilk karısı olan ve Kanuni'ye çok önce erkek evlat doğuran Gülbahar'ın yerine geçmemiş miy-

di? Eğer şu Ermeni, haremin egemeni olan kendisine gerekli saygıyı göstermezse, işte o zaman...

Nurbanu, Konya ve Kütahya'daki harem dairelerinde, birçok kişinin kurban gittiği iktidar hırsıyla parlayan gözlerini kıstı iyice. "Aptallık etmemeli, en kısa zamanda ona, bana çok bağlı bir oynaş bulmalıyım."

"Ah çok teşekkür ederim!" dedi Safiye altını kemer cebine kaydırırken.

"Tamam çocuğum!" Nurbanu oğlunun gözdesini hoşnutlukla süzdü. Son derece seçici olan en büyük oğlu Murad'a, onu, çekiciliğiyle kendisine sıkı sıkıya bağlayabilecek, kendi memleketinden birini bulmak için harcağı çaba ve altına şimdiye kadar değmişti. Uzun, karmaşık, son derece gizli görüşmeler sonunda, Rüstem Paşa'nın da yardımıyla, iyi aileye mensup bu Venedikli kız bulunmuştu. Söz konusu olabilecek üç kız içinden Safiye'nin seçilmesi ise Fatma'nın sayesinde gerçekleşmişti. Bu seçimden şimdiye kadar pişman olmadığını düşündü Nurbanu. Bir Venedik gemisinin Girit önlerinde ele geçirilmesinin ardından İstanbul'daki köle pazarına getirilen Safiye, kendisine rakip de olamazdı. Çünkü Şehzade siyah saçlı, dolgun kadınları severdi, oysa Murad'ın gözdesi hem zayıf hem de sarışındı. Şehzade'nin hasekisi, Fatma'ya, oğlunun yatağına birini bulma görevini verirken, bunu dikkate almıştı. Henüz yatsı namazı okunmamış olmasına rağmen Safiye, esnememek için zor tuttu kendisini.

Nurbanu gülümsedi. Murad'ın geceleri Safiye'yi bu kadar yorması iyiydi, çok geçmeden de hamile kalırdı inşallah. "Gidebilirsin, çocuğum" dedi. "Cebimize giren bu iki altının son olmayacağını anlamışsındır."

Safiye ayağa kalktı; kollarını göğsünde çaprazlayarak eğildi velinimetinin önünde.

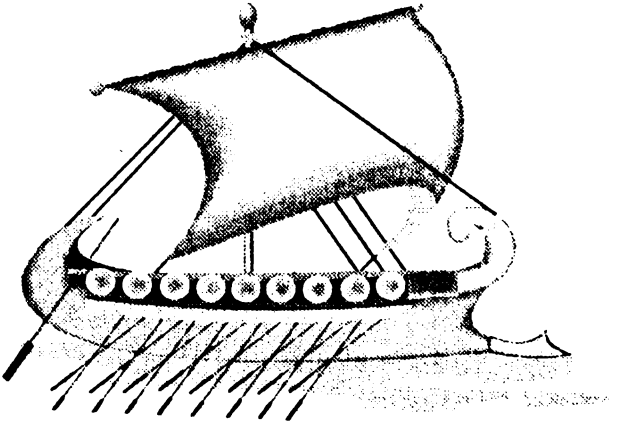
Harem bahçesinden çıkan Safiye'yi arkasından izleyen Nurbanu, kızın adeta dans edermişçesine, tüy gibi salınarak yürüdüğünü düşündü.

Kısa süre düşüncelere dalan haseki, sonra birden ellerini çırptı. Nübyeli kızlardan biri göründü teras kapısında.

Nurbanu kızdan lamba ve yazı takımlarını istedi.

Kenan'ın Enderun Yılları

"Zülüflü Baltacılar"ın Avlusunda Silah Talimi

"Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi" son zamanlarda sık sık dinlenme gereksinimi duyduğu için içoğlanlara kılıç talimi Enderun Avlusu'nda yaptırılmıyordu artık.

Temel eğitimin verildiği Küçük Oda'nın öğrencileri –bunların içinde Kenan da vardı– Yıldırım Ahmed'in tam üç adım arkasında yürürlerdi; öğrentmenlerle öğrencilerin Saray bahçelerinden geçerden bu dizilişte olmaları âdettendi.

Baltacıların koğuşlarıyla talimgâhları İkinci Avlu'nun batı duvarının arkasındaydı. Akağa, öğrencileriyle birlikte oraya gidiyordu. Sultan'ın en sevdiği atlarının yerleştirildiği Has Ahır ise, talimgâhın batı sınırındaydı. Atların, bazen, örneğin fırtınalı havalarda huzursuzlandıkları zaman, tepinmeleri ve kişnemeleri talimgâhtan duyulurdu.

Uzun başlıklarından yüzlerine iki püskül sarktığı için onlara zülüflü baltacılar denirdi. Görevleri arasında odun kesme, bunları hareme taşıma gibi görevlerin de bulunduğu baltacıların bu tuhaf püsküllü başlıkları takmalarının nedeni, söylendiğine göre, Padişah'ın kadınlarının dairesine, de-

yim yerindeyse, gözleri kapanmış olarak girmelerini sağlamaktı. Uzun kargılarla talim yaparken veya sefere çıktıklarında askerler püsküllerini başlıklarının arkasından bağlıyorlardı.

İçoğlanların göğüslükleri ve kalın deri hotozları vardı. Enderun öğrencilerine mızrak ve kargı dersleri verilirken, baltacıların komutanıyla hadımağa, koğuşların üst katındaki pencereden izliyorlardı çalışmaları.

Hadımağa, o sırada içeri giren hizmetkârın sunduğu kahveyi alırken, kâğıt inceliğinde, çiçek desenli porselen fincanlara duyduğu hayranlığı dile getirdi.

"Hümayun imalathanelerinde üretilen gerçek Kütahya porseleni. Adamlarımdan ikisi Şehzade Selim'in hassa muhafızı oldu" dedi baltacı komutanı. "Fincanlar Şehzade'nin armağanı."

Bahçede Enderun öğrencileri, eğitmenlerine karşı ucu küt talim silahlarıyla hamle yapıyorlardı. İçoğlanlarda kılıç, zülüflü baltacılarda mızrak vardı.

Önceki ilk iki mücadeleyi kazanan Kenan'ın karşısına bu kez çıkardıkları baltacı kısa boylu, adaleliydi. Mızrağa karşı kılıç! Karşılaşanlar, güçleri eşit iki savaşçıysa eğer, genelde mızrakla dövüşen savaşçı kazanırdı. Ama Kenan bu baltacıyı da yenebilirdi.

"Bu çocuk iyi!" dedi komutan.

"Kenan uzun zamandır, kılıç kullanmada Enderun okulunun en iyisi" diye onayladı komutanı Yıldırım Ahmed, gurur duyduğunu pek gizlemeksizin. "Bakalım usta öğrenciniz karşısında ne yapacak?" Kısa boylu, adaleli baltacı komutanın gözdesiydi.

Yıldırım Ahmed'in aklına Kenan'ın, Gelibolu'da eğitilmekte olan ikiz kardeşi geldi. Kâhya Bey'den, oğlanın Konya Ovası'nda iyi bir okçu olarak yetiştiğini, hatta Şehzade'nin

bile dikkatini çektiğini öğrenmişti. Acaba o da kılıç ve mızrağı Kenan gibi beceriyle kullanabilir miydi?

Kenan, kısa boylu baltacıya karşı cesaretle direnmiş, ancak sonuçta yenilgiyi kabullenmek zorunda kalmıştı. Onurlu bir yenilgiydi bu. Zaten Kenan'ın dışında hiç kimse mızraklı dövüşçüye karşı varlık gösteremezdi.

Beğeniyle başını sallayan komutan, "Eğer çıkması varsa ve ondan siz yararlanmak istemiyorsanız hemen bana verin!"

Enderun'un kılıç hocası gülümseyerek hafifçe eğildi, fakat yanıt vermedi. Komutan, akağanın yanıtını biliyordu zaten. Bu çocuk Sultan'ın silahtarlarından veya rikaptarlarından biri olabilirdi.

Komutan kara hadımların ağasıyla görüşmesi gerektiğini bahane ederek uzaklaşmadan önce, Enderun'un kılıç hocasıyla nezaket icabı biraz daha konuştu. Hadımağaya fark ettirmemeye çalışmıştı ama içten içe öfkeden kuduruyordu. Yıldırım Ahmed'in öğrencisi Kenan'a duyduğu hayranlık ne kadar büyükse de, emrindeki iki baltacının, silah eğitiminin daha başında bulunan Küçük Oda'dan bir oğlan karşısındaki utanç verici yenilgisine duyduğu öfke de o kadar büyüktü.

Komutan, eğitimden hemen sonra o iki adamı şiddetle cezalandırmaya kesin kararlıydı. Acemi bir Enderunlunun kılıcı karşısında Hümayun baltacılarının mızrakları kazanmalıydı. Her zaman!

Kenan, Yeni Saray'daki ilk acımasız düşmanlarını, işte böyle hiç farkına varmadan kazanmıştı.

Komutan ayrıldıktan sonra Yıldım Ahmed bir süre daha orada kaldı. Avluya dağılmış kılıç sallayan öğrencilerinin hepsini buradan çok iyi görebiliyordu.

Enderun'un öğrencileri şimdi, zülüflü baltacıların rehberliğinde uzun silahlarla çalışmaya başlamışlardı. Bir tahta

üzerine sıkışık düzen yan yana dizilmiş, kol kalınlığında, farklı renklerde ahşap silindirlere hedef talimleri yapıyorlardı. İçoğlanlar koşarak geçerken, daha önce tespit edilmiş silindirlerden birini, yanındakileri kıpırdatmaksızın mızrak veya balta darbesiyle devireceklerdi. Kenan bu görevin de üstesinden gelmişti.

Yıldırım Ahmed sağ kaşının üstünde yıldız şeklindeki yara izini sıvazlarken, bu oğlana yüksek Saray görevlerine giden yolu açmanın doğru olup olmayacağını düşündü. Günün birinde, Rüstem'in düşmanlarından birinin, bu çocuğun hikâyesini Kanuni'ye anlatması mümkündü.

Yıldırım Ahmed pencerenin önünde oturduğu yerden kalkıp iç geçirirken "adam sen de" diye düşündü, "insanın Saray'da çok daha küçük hatalardan dolayı gözden düşüp cellatlar tarafından boğulması an meselesidir."

Enderun'un kılıç hocası, Ege'ye yapılan yasadışı devşirme seferinin ortaya çıkmasıyla ilgili nükseden korkusunu kesin olarak kafasından uzaklaştırdı. Zaten "Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi" içoğlanı bir daha asla sormamıştı. Ayrıca, bu hukuka aykırı eylemin izleri, Sadrazam "Talihli Kene" tarafından büyük bir titizlikle silinmişti. "Ve eğer kelleler uçacaksa, kesinlikle Rüstem ve benimle sınırlı kalmayacak!"

Baltacıların eğitiminden sonraki gün Yıldırım Ahmed Babü's-Saadet'e, yaşlı yeniçeri ağasının yanına çağrıldı. Kısa süre sonra bütün akağalar, daha sonra da bütün içoğlanlar "Talihli Kene"nin önceki gece öldüğünü öğrendiler. Sadrazam, hiçbir güç tarafından satın alınamaz o yüce mahkemeye çağrıldığı için, yıldızların yolunu ve tarihin akışını belirleyen Allah'a şükreden sadece Yıldırım Ahmed değildi.

Sultan Süleyman'ın, Altın Boynuz'un ucundaki sarayı kocaman bir dünyaydı adeta. Üçüncü Avlu'daki Enderun, İmparatorluğun vali, general, vezir gibi mevki ve makam sahiplerinin şekillendirildiği bir demirhaneydi. Kenan yavaş ama derinden tanımaya başlamıştı bu dünyayı.

Rüstem Paşa'nın sarayından, ancak Kuran dersi almak üzere yakın camilere giderken çıkabilen delikanlı, ilk yıl Darü's-saadet'ten dışarı adım atmamıştı. Küçük Oda'daki Saray öğrencileri, ancak Büyük Oda'ya geçtiklerinde, seyrek de olsa Saray'dan çıkabiliyorlardı. Ayasofya önündeki At Meydanı'nda zaman zaman polo oyunları veya Altın Boynuz'un kuzey kıyısında, tersanenin arkasındaki Ok Meydanı'nda ok yarışları yapılırdı.

Büyük Oda'dan sonra, en yetenekli içoğlanlar, askeri bilimlerde ders aldıkları Seferli Koğuşu'na gelirlerdi. Bundan sonraki aşama ise, iyiler arasındaki en iyilerin Has Oda'ya alınmalarıydı. Burada Sultan'a hizmet etme onuruna sahip olanlar eğitiliyordu; bu Has Odalılara Enderun ağaları denirdi.

Kenan Saray'ın mutfağında, sadece Saray hocası onu sınavdan geçirinceye kadar çalışmış, ama bundan sonra da, Yıldırım Ahmed tarafından tatlıcıbaşına gönderilene kadar, o faal kubbeli odalara pek gitmemişti. Enderun'un kılıç hocası tatlıya deli gibi düşkündü. Özellikle yufkadan yapılan bülbülyuvasına asla dayanamazdı.

Kenan'a herhangi bir yakınlık göstermemesine, ona diğer öğrencilere kıyasla çok daha katı davranmasına rağmen, hadımağanın teveccühününü açıkça hissetmekteydi delikanlı. Yeni bir hamle-vuruş kombinasyonu ya da karmaşık bir ma-

nevra öğretirken, gözü kapalı bile yapabilecek hale gelmeden öğrencisini rahat bırakmıyordu. Diğerlerine bu kadar katı kurallar koymamıştı.

Akağa devşirme seferi hakkında asla konuşmuyor, delikanlı da kardeşinin akıbeti hakkında hocasına bir şeyler sormaya cesaret edemiyordu.

Donanmaya erzak tedarik eden Paolo de Teresta'yı artık göremediği için Yannis hakkında araştırma yapmaktan şimdilik vazgeçmişti. Eğer Yannis'in yeniçeri olması öngörülmüşse, Anadolu'daki hazırlık süresi yakında bitecek ve eğitim kışlalarından birine gönderilecekti.

Kardeşinin Edirne ya da Gelibolu'ya değil Saray'ın Birinci Avlu'sunda konuşlanmış acemi yeniçeri birliğine verilmesi için Tanrı'ya yalvarıyordu. Yeni Saray'ın Birinci Avlu denilen bölümüne girmeleri içoğlanlara yasaklanmıştı. Birinci Avlu'ya açılan Orta Kapı'nın –buraya "Babü's-Selam" da deniyordu– nöbetçileri olağanüstü dikkatliydi ama mutlaka bir yolunu bulacaktı. Yeniçeri eğitim bölüğünün ekmeğini getiren fırıncı çıraklarından birine uygun bir anda rüşvet vermeyi koydu kafasına.

Kendisini tanıyan herkesin, yeniçeri üniforması içinde olsa da, ikiz kardeşini tanıyacağından emindi.

Küçük Oda'daki eğitimi esnasında ulaklık da yaptığı için, Sultan'ın özel dairesi, iki hazine odasının içi, harem dairesi ve Divan'ın toplandığı kubbeli salona varana kadar Birinci ve İkinci Avlu arasındaki "Selam Kapısı"nın ardında bilmediği hiçbir yer kalmamıştı.

Enderun binalarıyla Saray mutfağının odun ihtiyacını zülüflü baltacılar sağlıyordu. Bir defasında Kenan, kilere odun taşıyan bir grup baltacıya kumanda eden alt rütbeli iki baltacı subayıyla karşılaştı. Talimlerden birinde yenilgiye uğrattığı adamlar da Kenan'ı görmüşler ancak tanımazdan

gelmişlerdi. Arkasını dönünce adamların tükürdüklerini hissetti. Hızla geri döndü. Hisleri onu aldatmamıştı.

Yüzünde acıyan bir gülümsemeyle baltacılara bakarken o da tükürdü yere.

Küçük Oda öğrencilerinin yatakhanesi, binanın derslik bölümünün üstündeydi. İçoğlanlar odalara onar kişilik gruplar halinde yerleştirilmişlerdi. Gerek Farsça ya da Arapça, gerek mızrak dövüşü, at binme, gerekse de ok atma hususunda Yıldırım Ahmed'in Kenan için ayrıca yaptırdığı talimler hariç, Saray öğrencilerinin eğitimi prensip olarak grup içinde gerçekleşiyordu. Delikanlı diğerleriyle ancak uyumadan kısa süre önce konuşma fırsatı bulabiliyordu. Aynı Rüstem Paşa'nın sarayındaki içoğlanlar gibi buradakiler de kaderlerinden memnunlardı. Kenan arkadaşlarını dikkatle gözlemliyor, içlerinde hâlâ sıla özlemi çekenler ya da tıkıldıkları bu kafesi altın kafes olarak görmeyenler olup olmadığını öğrenmeye çalşıyordu. Titizlikle ölçüp biçtikten sonra kendi derdini açmaya cesaret edebileceği hiç kimseyi bulamadı. Kenan gibi acı çeken, onun gibi hissedenlerin sayısının çok olmadığı kesindi. Çünkü çıkmadan sonra, "Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi"nin hizmetkârlığına terfi etmeyenler bile İmparatorluğun mevki ve makam sahipleri arasına gireceklerdi.

Yer Sarsılıyor

Sabah yapılan kılıç dersinin zamanı gelmişti. Yıldırım Ahmed Kenan'ı yanına çağırdı. "Diğerlerine söyle! Burada, Saadet Kapısı'nda toplansınlar!"

"Peki, efendim!" Kenan hızlı adımlarla koğuşlara doğru uzaklaştı. Bir yıldır Küçük Oda'da değildi. Çıkmasına bir yı-

lı kalmıştı, her geçen gün onu özgürlüğe bir adım daha yaklaştırıyordu.

Akla gelebilecek herkesten gizlice topladığı bilgilere göre, yeniçeri öğrencilerinden bazen kaçmayı başaranlar oluyordu, ancak şimdiye kadar Enderun okulundan kimse kaçamamıştı. Hiçbir ölümlünün izinsiz giremediği ya da yetkisiz çıkamadığı Saray'da, ölen saraylıların, harem sakinlerinin veya hizmetkârların, baltacılar avlusundan geçirilerek Enderun'dan çıkarılan tabutlarını, değerli eşyaların kaçırılmadığından emin olmak için kontrol etme hakkına sahip özel nöbetçiler vardı.

Kenan, evcil bir karaca sürüsüne yol verdi. Üçüncü Avlu'da artık gürültülü kılıç dersleri yapılmadığından bu yana, hayvanlar Arz Odası'na kadar, hatta akağalar onları leziz yiyeceklerle şımarttığı için Babü's-Saadet'e kadar sokulmaya cesaret ediyorlardı.

Karacalar aniden yüksek sıçramalarla avlunun ortasındaki çınar ağacına doğru kaçıp korkuyla yere sindiler. Kenan, hayvanları böylesine ürküten şeyin ne olduğunu anlamak için çevresine bakındı.

Tam o anda yer sallanmaya başladı. Önce kısa bir darbe hissedilmiş, ardından da bir gürültü kopmuştu; sanki şiddetle esen fırtına etraftaki her şeyi sallıyordu. Kenan, sakin sulardan sonra soluğana kapılmış bir sandalın içindeydi adeta. Camlar kırılmış, Enderun Avlusu'ndaki binalardan panik halinde insanlar fırlamıştı dışarıya. Surlar zangır zangır titriyor, duvarlar ve çatılar sallanıyor, bütün yüzeyler, bütün kenarlar, tek yaprağın kımıldamadığı, insanı nefessiz bırakan yaz sıcaklarında olduğu gibi iç içe geçiyordu.

Deprem ne kadar ani geldiyse, o kadar çabuk son bulmuştu. Kenan, Yıldırım Ahmed'i bir grup akağanın başında Padişah'ın özel dairesine doğru koşarken gördü. Saray nöbetçi-

lerinden bir başka grup hızla, Padişah'ın özel hazinesininin bulunduğu, Fatih Sultan Mehmed Kasrı'na gitmekteydi.

Burnun ucundaki bahçe ve teraslara batı geçişi serbestti. Karacalar fırlayıp kaçtılar.

Enderun Avlusu insanla dolmuştu. İlk andaki korku çığlıkları kesilmiş, alışıldık sessizlik egemen olmaya başlamıştı. Sadece çatlayan ana borudan akan suyun sesi duyulmaktaydı. Kalın kurşun boru Enderun Avlusu'ndaki Arz Odası'nın arkasındaki şadırvanı besliyordu.

Kenan Büyük Oda'nın diğer içoğlanlarını arayıp buldu. Okul binasının önünde toplanmışlar, heyecanla fısıldaşıyorlardı.

Akağalardan biri içoğlanlara "Sizde çatlayan duvar veya çatı var mı?" diye sordu.

"Hayır, efendim. Ama bardaklarla tabakların dizili olduğu raflar devrildi."

Hadımağa başını sallayıp aceleyle gitti.

Çok geçmeden Saray normale dönmeye başlamıştı. Depremin neden olduğu hasar, yarattığı şoktan daha azdı. Enderun öğrencilerinin birçoğu, deprem felaketinin sık yaşandığı deprem bölgelerinden geldikleri için, bu kez de ucuz kurtulduklarını biliyorlardı. Ancak herkes, eğer bir yerde deprem olmuşsa, yine olabileceğinin ve o zaman şansın yüzlerine bu kadar gülmeyebileceğinin farkındaydı.

Kenan, annesinin gençliğinde yaşadığı depreme ilişkin anlattıklarını anımsadı. Pharnox'ta kilise tavanının çöktüğünden, çok sayıda insanın hayatını kaybettiğinden söz ederdi. Kendi adalarından epeyce uzaktaki Rodos'un yarısı yerle bir olmuştu. Memleketinin şiddetli depremlerden korunması için Kutsal Bakire'ye yakardı içinden.

İçoğlanlarla Saray hizmetkârları, depremin gerçekten geçip geçmediğini anlamak için ikindi namazı bitene kadar

bekledikten sonra el ele verip yıkıntıları ortadan kaldırmaya giriştiler. Hasar son derece azdı, ölü ve yaralı ise hiç yoktu. Saray mutfaklarından birinde mangalın devrilmesi sonucunda yangın çıkmış, ancak ahçılar tarafından hemen söndürülmüştü.

Enderun öğrencilerinin dersleri rutine dönerken, Divan uzun süre, İmparatorluğun batıdaki en uzak noktasında meydana gelen şiddetli depremin etkileriyle uğraşmak zorunda kalmıştı.

Kara Haremağalarının Mutfağındaki Mücadele

Baltacılar, yeniçeriler ve Saray hizmetkârlarının yemekleri Birinci Avlu'nun mutfaklarında hazırlanıyordu. Sadece zülüflü baltacıların komutanı gibi üst düzey subayların ya da yeniçeri ağalarının ve onların vekilleri kâhya beylerin yemekleri, Divan Avlusu'nun doğu duvarı boyunca uzanan on kubbeli mutfaklardan gelmekteydi. Bu mutfaklar kuzey-güney yönünde peş peşe sıralanmış ve Sultan'ın mutfağına kadar büyük kapılarla birbirine bağlanmıştı.

En saygın olanlar Padişah'ın özel ahçılarıydı. Hiyerarşide onların ardından Valide Sultan'ın ahçıları, sonra harem ve Divan ahçıları gelirdi. Kara hadımağaların ve akağaların mutfakları ayrıydı. Enderun hocalarıyla Saray nöbetçilerinin mutfağı, kara hadımağalarınınkiyle Divan mutfağı arasındaydı. Bayram günleri dışında, karanlık bastıktan sonra sadece Padişah'ın ve Valide Sultan'ın ahçılarının dışında Divan ahçıları ertesi sabah vardiya değişimine kadar sürekli hazır beklerlerdi.

Kiler koğuşundan iki görevli, Büyük Oda'nın üst katında akşam devriyesine çıkmışlar, cam korumalı asma fenerlerin içindeki mumları yakıyorlardı.

İçoğlanların koğuşunun önünde bitiveren Yıldırım Ahmed "Kenan!" diye seslendi

Kenan aceleyle koridora fırladı: "Evet, efendim!"

"Ağa taze meyve istiyor. Hazır mutfağa gitmişken bana da birkaç sıcak kıymalı börek getir."

"Hemen, efendim, ama kıymalı börek yapan ahçı..."

Yıldırım Ahmed terslenerek sözünü kesti Kenan'ın: "Böreklerin sabahki Divan toplantısı için hazırlandığını biliyorum." Kenan'a bir gümüş para fırlattı. "Börekçiye benden selam söyle!" Sonra delikanlının eline kırmızı cilalı bir ok verdi. Bu ok olmaksızın hiçbir içoğlan Enderun'dan Divan Avlusu'na geçemezdi. Hatta nöbetçilere sarı ok gösterebilenler, Birinci Avlu'ya bile girebilirlerdi.

Büyük Oda'dan çıkıp "Saadet Kapısı"nda bekleyen akağaya kırmızı oku gösteren Kenan, Divan Avlusu'na geçebilmişti.

Börek, çörek, tatlı gibi hamur işlerinin yapıldığı fırın mutfak bölümünün kuzey ucundaydı. Kenan, doğu duvarındaki ilk geçitten sola saptı. Mutfağa giden toplam üç geçit vardı. Duvarın arka tarafında kilerler ve ahçılarla yamaklarının barınakları vardı. Bu idari binalar dar, kaldırım taşı döşenmiş bir yolla mutfak bölümünden ayrılmıştı.

Üç-beş zülüflü baltacı, harem mutfağının karşısındaki kilere odun taşıyordu. Kenan, grup içinde tanıdık birilerini aramış, kimseyi göremeyince fırına girmişti.

Kapının hemen yanındaki büyük mermer tezgâhın üzerinde, içleri farklı malzemelerle doldurulmuş onlarca çeşit börek tepsisi durmaktaydı

Yıldırım Ahmed'i her zaman, o çok sevdiği bülbülyuvası tatlısıyla besleyen kızıl saçlı tatlıcı, tam o esnada ekmek fırı-

nının ağır demir kapısını kapamakla meşguldü. "Ee, bu saatte efendin benden ne isteyebilir ki? Bugün bülbülyuvası yok."

"Kıymalı börek istedi."

"İmkânsız! Bunların hepsi Kubbe Vezirleri için." Divan üyeleri, toplantı yaptıkları yerin adıyla, genelde sadece "Kubbe Vezirleri" diye anılırlardı.

"Efendim size bunu gönderdi."

Tatlıcı lakayt yüz ifadesiyle parayı cebine indirmiş, parlak, yuvarlak pirinç tepsinin üzerine üç börek koymuştu bile. "Ama bunlar soğuk, fırını şimdi tekrar açamam. Bir yer bulup ısıt."

"Bizim yemekhanede ısıtırım."

Akağalardan biri kahve isterse diye, yemekhanedeki mangalda ateş olurdu her zaman.

"Efendine söyle, yarın yine bülbülyuvası yiyebilecek!"

Kenan başını sallayıp kapıya doğru yönelmişti ki tatlıcının sesini duydu: "Dur biraz!" Üstü açık bir sepete elini atmıştı adam. "Al, bu senin!"

Eğer fırında kızıl saçlı tatlıcı varsa Kenan'a bir şey vermeden yollamazdı.

"Oh, teşekkürler!" Kenan cevizli lokumu midesine indirdi oracıkta.

"Güzel mi?"

"Enfes. Teşekkürler!"

Cevizli lokum Kanuni'nin en sevdiği tatlıydı.

Kenan tekrar açık havaya, idari binalarla mutfak bölümü arasındaki kaldırım taşı döşenmiş yola çıkınca, fırına bir dahaki gelişinde, Rüstem Paşa'nın sarayında biriktirdiği gümüş sikkelerden birini tatlıcıya vermeyi kafasına koydu. Yeniçeri ağasına yemeğini götürdüğünde, Birinci Avlu'daki yeni gelmiş yeniçeri öğrencilerine bakmasını isteyecekti ondan.

Cesaretini toplayıp sırrını bu kızıl saçlı adama açması gerektiğini hissediyordu. Yannis'ten haber almadan bir yıl daha geçmişti. Çıkmadan önce kardeşinin akıbeti hakkında bir şeyler öğrenmeyi başarmalıydı.

Baltacılar işlerini bitirmiş, odun deposunun kapısını kilitliyorlardı. Kenan onların yanından geçip akağaların mutfağına gitti. Kimse yoktu. Karşıdaki kiler kapısının kemeri altında durup nöbetçiye seslendi. Adamdan ağa için aldığı meyveleri pirinç tepsiye koyarken, haremağalarının mutfağında sürekli yanan mangalın üzerinde büyük bir ızgara olduğunu hatırladı. Sultan'ın mutfağındaki ızgara yetmediği zamanlar kullanılırdı bu.

"Efendim için yemek ısıtmam gerekiyor. Orada hâlâ ateş var mı?" diye sordu Kenan kara hadımağaların mutfağını göstererek.

"Son baktığımda hâlâ yanıyordu."

Mutfak kapısından içeriye başını uzattı. Odanın ortasında büyük kömür mangalının üzerindeki kıpkırmızı olmuş ızgaranın dışında, arkasında akağaların mutfağının bulunduğu duvarda asılı küçücük bir kandil, ortalığı aydınlatmaktaydı.

Gözü loş ışığa biraz alıştıktan sonra içeri girdi. Rüstem Paşa'nın sarayında, börekleri ızgara üzerinde yakmadan ısıtmak için, spatulayla sac üstüne koyup bakır kapakla kapatmak gerektiğini öğrenmişti, sadece böyle eşit biçimde ısınabilirlerdi.

Tutma yerleri abanoz ağacından yapılmış spatulalar, uçları kürek biçiminde genişleyen kol uzunluğundaki bu demirden çubuklar, ızgaranın arkasında bir rafta asılı duran kilden yapılmış kaplar içine konmuştu.

Kenan kömür mangalının etrafından dolanırken, ayağı bir şeye çarptı. İçinde meyve ve böreklerin durduğu tepsiyi,

sol avcunun üzerinde, omuz yüksekliğinde dengede tutuyordu. Bu kötü ışıkta ayak altında unutulmuş bir yağ ya da su testisine takılıp tökezleme riskine girmek istemediği için hemen durdu.

Tam o anda kafasını sıyırıp geçen yuvarlak bir şey gürültüyle pirinç tepsinin üstüne düşmüş, tepsiyi yana fırlatmıştı. Kenan çarpmanın şiddetiyle sendeledi. Düşerken, az önce gövdesinin bulunduğu yerde, yuvarlak bir gölgenin ızgaranın üzerine fırlayıp takırdayarak kor halindeki şişlerin üzerinde kaldığını görmüştü. Dikkatli bakınca bunun, bir gürzün tırtıklı başı olduğunu fark etti.

"İşini bitirdim" dediğini duydu kapının yanında birinin sevinçle.

Kenan kendini toplayıp kalktı, eğilerek spatulaların olduğu rafa yaklaştı.

"Tam değil, hâlâ hareket ediyor" dedi odanın ortasından gelen ikinci ses.

"Fark etmez, gel hemen buradan gidelim!"

Hâlâ eğilmiş vaziyette duran Kenan, olabildiğince sessizce spatulalardan birini çekerek kılıç gibi tuttu.

"Saçmalama, şu işi bitirelim. Ya şimdi ya da hiç!"

Akağaların kiler nöbetçisi kılıcını çekmiş, elinde fener olduğu halde kapı aralığında belirmişti. "Ne bu gürültü?"

Fenerin ışığı iki zülüflü baltacının üzerine düşmüş, ellerinde baltacıların odun kesmek için kullandığı türden baltalar olduğunu fark etmişti Kenan. Sonra birden adamları hatırladı: Talimde alt ettiği için kendisine düşman kesilen iki baltacıydı saldıranlar. Kenan olduğu yerden hızla fırlayıp birkaç adımda saldırganın yanına ulaştı.

Adam küfürler savurarak baltasını kaldırmış, fakat daha atik davranan Kenan, spatulanın keskin ucunu gırtlağına saplamıştı bir anda. Baltayı elinden bırakıp hırıldayarak

boynunu tutan saldırgan birden yere yığıldı. Düşen adamın üzerinden atlayarak kapıya koşan Kenan, kiler nöbetçisinin diğer baltacı tarafından omzundan yaralanmış olduğunu gördü. Kiler nöbetçisi saldırganın balta darbelerini yattığı yerden kılıçla savuşturmaya çalışırken avazı çıktığı kadar bağırıp yardım çağırıyordu.

Kenan nara patlatarak atladı adamın üzerine. Baltacı, kurbanını bırakıp baltayı içoğlana doğru fırlattıktan sonra kaçmaya çalışmış, ancak nöbetçinin yardım çağrılarıyla alarma geçen akağaların gece devriyesinin kucağına düşmüştü.

Adamın elinin kemerindeki hançere gitmesi hayatına mal oldu. Akağaların hepsi Yıldırım Ahmed tarafından eğitilmişlerdi çünkü.

Hadımağalar Kenan'ı yerde kan revan içinde hareketsiz yatarken buldular. Yaralı kiler nöbetçisinden, iki zülüflü baltacının Enderun öğrencisine saldırdığını öğrenmişlerdi. Akağalar, nöbetçiyle hâlâ kendisine gelememiş olan Kenan'ı, Birinci Avlu'nun hastanesine kaldırdılar. Baltacıların cesetleri ise odun deposuna taşınmıştı.

Kısa süre sonra devriyelerin liderinden, iki baltacının en sevdiği öğrencisini ortadan kaldırmaya çalıştıklarını öğrenen Yıldırım Ahmed, bu adamların kim olduğunu hemen tahmin etti. "Peki saldırganlara ne oldu?"

"Bir tanesini oğlan mutfakta spatulayla öldürdü, diğerini de biz hallettik."

"İyi. Ya Kenan?"

"Balta yüzüne isabet etmiş. Ama keskin tarafı gelmemiş galiba."

"Öyleyse hâlâ yaşıyor, değil mi?"

"Evet, efendim. Gerçi bilinci hâlâ yerinde değil ama nefes alış verişi neredeyse normalleşti. Doktor yaşayacağını söylüyor, ama yara izlerini taşıyacak."

"Nasıl yani?"

"Balta burnunu parçalamış, bazı dişleri kırılmış, üstdudağı yarılmış."

Yıldırım Ahmed lanet okuyarak kemerine attı elini. Bir altın çıkarıp devriyelerin liderine uzattı. "Hemen bunu doktora ver! Elinden geleni yapsın."

"Peki efendim!"

"Dur, bekle!"

"Evet, efendim?"

"Kenan, ağa için meyve getirecekti. Sen hallet."

"Emredersiniz, efendim!"

Enderun okulunun kılıç hocası, devriyelerin liderinden kıymalı börekleri de getirmesini istemeyi geçirdi aklından bir an, ama iştahı kaçmıştı artık.

Afyon

Kenan kendine geldiğinde, hissettiği ilk şey başının çatlayacak gibi ağrımasıydı, bu ağrı midesini bulandırıyordu.

"Hareket ediyor" dediğini duyduğu bir erkek sesinin.

"Onu yan çevir!" diye emretti bir başkası.

Kenan ancak boğazı yırtılırcasına kustuktan sonra gözlerini açabilmiş, ama bu bile kafasının içinde şimşek çakmasına yol açmıştı. Gözlerini tekrar kapatıp yeniden kustu.

"Şimdi ensesinin altına bir yastık koy!" dedi buyuran ses.

Kenan bu kez gözlerini hafif araladı, ağrı dayanılabilir sınırlardaydı artık. Ovuşturmak için ellerini gözlerine götürmek isteyince, belli belirsiz gördüğü sakallı yüzdeki dudakların kıpırdadığını fark etti. Önce çok uzaklardan duyduğu ses, giderek yakınlaşmıştı. Biri hafifçe tutarak elini kaldırmasını engelledi.

"Önce yüzünü temizleyip saracağım. O zamana kadar hareket etme ve yaraya sakın parmaklarınla dokunma!"

Sanki biri burnuna kor ateş basmıştı, yüksek sesle inledi.

"Biliyorum, ateş gibi yakıyor ama yapmak zorundayım" dedi sert ses. "Kanı dindiren, yara iyileştirici bitkilerden yaptığım bir kompres bu, biraz sonra acılarını daha az hissedeceksin."

Kenan gözlerini tamamen açmaya çalıştı, üzerine eğilen adamı tanımıştı. Padişahın doktoru Garsüddinzade'ydi bu.

"Nerede?.."

"Enderun hastanesindesin."

Doğrulmaya çalışan Kenan'ın kafasında yine şimşekler çakınca inleyerek yattı.

Olup bitenleri anımsamıştı. "Baltacılar?.."

"Öldüler. Bana anlatılanlara göre birini sen haklamışsın, diğerini de devriye gezen nöbetçiler öldürmüş. Şimdi sana uyuyabilmen ve gücünü toplayabilmen için bir şey içireceğim." Doktorun sesi artık sert değildi, tersine yumuşak ve sevecendi. "Güzel düşler göreceksin. Ağzını açabildiğin kadar aç ama çok yavaş!"

"Dudağıma ne oldu?" diye fısıldadı Kenan belli belirsiz, çünkü ağzını biraz açtığında konuşmak da korkunç acı vermişti ona.

"Kesildi. Mümkün olduğunca az hareket ettir dudağını ki iyileşsin!"

Kenan kendisinden isteneni yaptı. Doktor dilinin ucuna acı bir sıvı damlatmıştı. Dudağının acısı geçmişti ve diliyle damağı aniden buz gibi olmuş, hissizleşmişti.

"Kusmadan bu ilaçtan biraz içebilir misin?

Yanıt soluk verir gibi geldi. "Evet."

"İyi!" Garsüddinzade acı içecekten iki dolu kaşık boşaltmıştı Kenan'ın ağzına. Hastasının sıvıyı yuttuğunu görünce memnuniyetle başını salladı.

Az sonra yüzündeki ağrılar yerini, beyninin en ücra köşelerini etkisi altına alan uyuşukluğa bırakmıştı. Kenan gözlerini kapadı.

Parlak renkli bir tünelin içine kaymıştı. Konya Ovası'nda, ilkbaharın yeşiline bürünmüş bozkır otları hareket ettikçe, tünel oval biçimde genişliyordu sanki. Sonra bu oval tünel, ufukta mavi bir şeridin sınırladığı durmadan yakınlaşan bir yüzeye dönüştü. Boğuk uğultular duyuluyordu, sonra çimenlerin içinden fışkıran çamur yeşili dalgalar ufuk çizgisiyle birleşti. Uğultu korkunçtu. Dalgalar yükseliyor, yükseliyor, kayalık bir adaya vuruyordu. Thiratois. Adasının üzerinde gökyüzü kapkaraydı.

Birdenbire gökyüzünde bir yıldız parlamaya başladı, sonra yıldızlar çoğalmış, ardından her yer kararmıştı.

"Şimdi artık hiçbir şey hissetmiyor" dedi Garsüddinzade, Yıldırım Ahmed'e.

Kılıç hocası kollarını kavuşturmuş, doktoruyla yardımcısının arkasında hareketsiz duruyordu. "Niyetiniz ne?"

"Burnu tekrar düzeltmeyi deneyeceğim." Garsüddinzade omuz silkti. "Ama başaracağım konusunda emin değilim."

"Peki yarılan dudağı?" Akağa içgüdüsel olarak sağ kaşının üzerindeki yıldız şeklindeki yara izine dokundu.

Doktor esefle başını sallamakla yetinmişti. "Çabuk, tamponlar!" diye emretti.

Yardımcısının uzattığı pamuk dolanmış iki bambu çubuğuyla Kenan'ın burun deliklerini özenle temizleyen Garsüddinzade yumru haline gelmiş burnu dikkatle inceledi.

"Drenler!"

Yardımcısı, boşaltma borucuklarını doktora uzatmadan önce, parmak büyüklüğündeki hafif kıvrık gümüş boruların küt uçlarını kaynamakta olan bitki suyuna batırdı.

Yaşlı yeniçeri ağası Yıldırım Ahmed'in raporunu sessizce dinledi. Sonra divan yastıklarının altına elini sokup Yıldırım Ahmed'e bir kese fırlattı. "Bu senin, oğlum!"

Yıldırım Ahmed eğilerek, "Çok lütufkârsınız, efendim" dedi. "Ama bana bu onuru bahşetmenizin nedeni ne?"

Yaşlı Orhan bıyık altından gülümsüyordu. "Sen gelmeden kısa süre önce zülüflü baltacıların komutanı yanımdaydı."

Enderun'un kılıç hocası aynı biçimde gülümseyerek karşılık verdi. "Sizden ne rica ettiğini tahmin edebiliyorum."

Ağa başını salladı. "İki baltacı hak ettikleri cezayı aldılar. Meselenin daha fazla abartılmasını istemiyorum."

"Nasıl buyurursanız, efendim!" Yıldırım Ahmed tekrar eğildi. "Fakat Kenan ne olacak?"

"Büyük ihtimalle yüzünde balta darbesinin izleri kalacak, bu haliyle Padişah'ın hizmetine verilmesi düşünülemez. Bu haliyle çıkmadan sonra yüksek bir hizmete verilmesi de mümkün görünmüyor." Yaşlı ağa alnını kırıştırdı. "Delikanlının senin için önemli olduğunu biliyorum oğlum. Rüstem'in kazaskere sattığı içoğlanı meselesi tamamen unutulduğundan beri, onun ilerleme kaydetmesi için ne kadar uğraştığını da görüyorum. Sen ne öneriyorsun peki?"

Enderun'un kılıç hocası Üçüncü Avlu'ya bakan pencerenin yanına gitti. Dördüncü Avlu'da, ucu ağaç tepesinin arasından parıldayan beyaz kulede oturan Doktor Garsüddinzade, Kenan'ın yaralarının iki, üç haftaya kadar büyük ölçüde iyileşeceğini söylemişti.

"Ahmed!" dedi ağa sertçe.

"Bağışlayın, efendim, düşünmeye çalışıyordum."

"Ve?"

"Kenan gibi bir öğrenciyle uzun süredir karşılaşmadım. Yeni Saray'da kalması beni memnun ederdi."

Ağa dudaklarını büzerek konuştu: "Saray'da kalması için uygun bir görev bulunabilir. Ama Gelibolu'dan yeni gelen acemi yeniçeriler Kanuni'nin huzuruna çıkıp Yeni Saray'dan ayrıldıktan sonra."

Yıldırım Ahmed başını salladı. "Listeleri ben de gördüm, efendim. Aralarında Kenan'ın kardeşi de var. Çıkması bir hafta önceymiş."

Yaşlı adam başını salladı. "Her zamanki gibi tedbirli olmana sevindim, oğlum. Ben de –en azından şimdilik– karşılaşmamalarının daha akıllıca olacağını düşünüyorum, ama yine de sana sitemde bulunmadan edemeyeceğim."

Kılıç hocası efendisine telaşla bakıp kekeledi: "Ben, bilmem ki, ne..."

"Şarap stoku bitmek üzere, oğlum!"

Yıldırım Ahmed'in yüzü aydınlanmıştı. "Ah, onu kastediyorsunuz!" Yerlere kadar eğildi. "Kaygılanmayın, efendim. Bir ara mahzene bakmıştım, durumu biliyorum."

"Yani?"

"Gelecek ayın sonunda Pera'daki Topal'a yeni teslimat geliyor. O zamana kadar şarabınız mutlaka yetecektir."

Kenan, "Bâb-ı Hümayun"da Komutan Vekili

Kara tarafında yer alan Bâb-ı Hümayun, Birinci Avlu'nun ana girişiydi. Kendilerine kapıcılar denilen yüz kapı nöbetçisinin yarısı gece gündüz bu kapıda görev başında olmak zorundaydı. Buradan, Sultan dışında sadece vezirler, ulema veya yüksek mevkilerdeki Saray görevlileri veya yabancı elçiler atlarıyla geçebilirlerdi. Kapı nöbetçilerinin hepsi akağaların

ağası olan kapı ağasına bağlıydı. Karanlık bastıktan sonra, Saray duvarlarının hemen yanında devriye gezen askerler de kapıcılardandı. Kapıya giden yolun sağında ve solunda bulunan iki hücrede Padişah'ın emriyle Saray'da idam edilmiş olanların başları sergilenmekteydi. İmparatorluğun diğer bölgelerinde idam edilenlerin başları da buraya getiriliyordu. Kapıcı subaylarının görevleri arasında, Osmanlı vilayetlerinde idama mahkûm edilmiş ve cezası Saray'da infaz edilecek olanları Orta Kapı'ya götürmek de vardı. Bunlar, cellat tarafından kabul edilinceye kadar sekizgen şeklindeki iki kuleye kapatılırlardı. Kapının sağında, infazdan sonra celladın kanlı balta veya kılıcı yıkadığı bir çeşme vardı. Sadece, Saray ağası veya vezir gibi en üst düzey suçluların başları, Birinci Kapı geçişinde Babü's-Selam'da teşhir edilirdi.

Kapı ağası, yani kapı nöbetçilerinin komutanı sıfatıyla bölükbaşı rütbesinde bulunan emektar yeniçerinin, çorbacı rütbesine denk düşen ve kural olarak Sultan'ın seçme birliklerinden tayin edilen iki vekili olurdu. Enderun mezunlarının bu görevi üstlendiği şimdiye kadar görülmemişti.

Bâb-ı Hümayun'un, Enderun mezunu yeni görevlisi, astlarının birçoğundan gözle görünür biçimde gençti. Yapılı, sarışın gencin ezilmiş burnu yüzünü çirkinleştiriyor, neyse ki gür bıyıkları, ortasından yarılmış üstdudağını bir parça kapatıyordu.

Enderun mezunu bu genci kapı askerlerine tanıtırken kapı ağasının yanında Yıldırım Ahmed de vardı. Herkeste korku uyandıran Enderun hocasının, Birinci Kapı nöbetçilerinin yanına gelmesine pek sık rastlanmazdı. Demek ki sarışın çorbacı hadımağanın himayesindeydi. Kapıcılar derhal kavramışlardı bunu.

Kapı nöbetçilerinin silahları kılıç, harbe ve baltadan ibaretti. Kapı binasının üst katında görevli askerler ilaveten ok

ve yayla donatılmışlardı. Sadece üç subay, ufak demir levhayla güçlendirilmiş kırmızı renkte deriden hafif bir göğüs zırhı kuşanmıştı.

"Kahve ister misiniz, efendim?"

"Daha sonra, Mustafa."

Oğlan öne doğru eğilmiş vaziyette geri geri kapıya doğru gitti. Kenan, Bâb-ı Hümayun'un sol girişindeki düzayak nöbet mahallinde oturmuş, ismi Yılmaz olan arkadaşı çorbacının nöbeti devralmasını bekliyordu.

Kahveci oğlan geniş kapı girişine ayak basmadan önce, tekrar yerlere kadar eğildi.

"Hizmetkârlıktan efendiliğe geçmek, efendilikten hizmetkârlığa geçmekten çok daha kolay" diye düşündü Kenan neşe içinde. "Ve emredilen olmak yerine, emreden olmak ne kadar hoş!"

Kapı hizmeti hiç yorucu değildi. Görev on iki saat sürüyor, sonra kapıcıların diğer yarısı nöbeti devralıyordu.

Kapı askerleri Birinci Avlu'nun güneybatısında, silah ve mühimmat deposuyla Saray duvarı arasındaki düz ahşap yapıda kalıyorlardı. Kenan'ın ilk kez kendisine ait bir odası olmuştu. Görevli olmadığı zamanlar Saray'dan çıkma özgürlüğüne sahip olması, yaşamındaki en büyük değişiklikti. Sadece bölükbaşına veya arkadaşı çorbacıya şehre gideceğini haber vermesi yeterliydi.

Uzun süre hastanede kaldıktan sonra kendisini aynada ilk gördüğünde ürkmüştü. Saray hekiminin üç hafta süren tedavisinden sonra şişler inmiş, dudağın iltihaplanması geçmiş ve nihayet kaynamıştı. Fakat kırılan burnu ve kesilen dudağından çok, yemek esnasında eksikliğini hissettiği üstçenedeki kesicidişlerin yokluğu rahatsız ediyordu Kenan'ı. Ama zamanla buna da alıştı.

Artık özgürdü. Şehirde hareket etmek için özgür. Kaçmak için özgür. Dev başkentte kolayca saklanma olanağı çok çekiciydi.

Kenan, Saray'dan dışarıya çıkma hakkı olduğunu öğrendiği ilk anda böyle düşünmüştü.

Ama sonra aklına kardeşi geldi. Devşirme kadırgasında söz vermişlerdi, beraber kaçacaklardı.

Kenan, kapıcılar bölüğünün subayı olarak konumunu, kaçışı iyi hazırlamak için kullanma kararı aldı. Er ya da geç Yannis'in nerede olduğunu mutlaka öğrenecekti.

Yıldırım Ahmed çiçeği burnunda çorbacıyı haftada birkaç kez, Enderun'un kılıç hocası sıfatıyla, kapıcıların silah talimine katıldığında görüyordu. Kenan da kapı nöbetçileri için aynı kendi hocası gibi sert bir eğitmendi. Saray'ın Birinci Avlu'sunda düzenlenen bir yarışmada, adamları, yeniçeri başçavuşlarına karşı cesurca mücadele etmişlerdi.

Kenan, bu dev görünümlü hadımın bir zamanlar kardeşiyle kendisini Thiratois'ten kaçırdığını asla unutmadı, ama zamanla artık ona karşı nefret duygusu beslemediğini fark etti.

Tuhaftı ama, uzun süre şüpheci davrandıktan sonra, Saray'da belirli ölçüde güven duyabileceği tek insanın bu dev hadım olduğunu hissediyordu. Özellikle baltacılarla giriştiği kavgadan sonra, Bâb-ı Hümayun'da göreve başladığı ilk gün, kapı ağasıyla vekilinin arasındaki bir konuşmaya kulak misafiri olmuş, şimdiki görevini Yıldırım Ahmed'in nüfuzuna ve kendisine arka çıkmasına borçlu olduğunu öğrenmişti. Akağa Saray hiyerarşisinde bölükbaşının çok üstünde olduğu için, akağayı kızdırmak istemeyen kapı ağası, Kenan'ı, diğer çorbacılara yaptığı gibi, askerlerin önünde açıkça eleştirmiyordu.

Kenan, kapı nöbetçiliğine atanmasının kendisi için en iyisi olduğunu biliyordu. Fakat Yıldırım Ahmed'den, zülüf-

lü baltacıların komutanının, itibarlı kapı subaylığını kendi baltacılarından birinin değil de, Kenan'ın almasına pek memnun olmadığını öğrenmiş ve baltacıların komutanının kullanabileceği bir açık vermemesi gerektiği hususunda uyarılmıştı. Zülüflü baltacıların bölükbaşı, kara hadımağaları arasında kendisine arka çıkacak dostlara sahipti. Kanuni'nin kara hadımağalarına akağalardan daha çok güvendiği ise herkesin malumuydu.

Kapıcılar silah talimlerini, silah ve mühimmat deposunun arkasındaki alanda yapıyorlardı. Yeni Saray'da konuşlandırılmış birliklerin savaş donanımlarının bulunduğu bina, Kenan'a Pharnox'taki kilisesin kat kat büyütülmüşü gibi görünürdü. Enderun'un kılıç hocası çoğunlukla hafta başlarında, kapı nöbetçilerinin talim alanına gelir ve her zaman Kenan'la defalarca kılıç talimi yapardı.

Yıldırım Ahmed hep derin bir soluk aldıktan sonra hamle yapardı. Gerçekleştirdiği hamle ve vuruşları Enderun öğrencileri "boğa dansı" diye adlandırmışlardı.

Kenan, hadımağanın hamlelerini cepheden karşılama hatasına düşmüyor, saldırıları püskürtürken geri geri giderek yarım ay çiziyordu.

Bir sahte hücum esnasında şişman adam birden kılıcını indirip boğa dansına son verdi. "Bugünlük yeter, Kenan. Bundan sonra boğaza yapılan çapraz vuruşlara biraz daha dikkat et. Bunun dışında bugün söyleyebileceğim başka bir şey yok."

Kenan eğildi. "Adamlarımla 'boğa dansı'nı sık sık çalışıyorum, efendim."

"Bu gözümden kaçmadı." Yıldırım Ahmed kılıcını parlak, kıymetli taşlarla süslü kınına soktu. Kapı bekçilerinden biri koşarak gelmiş, önce kılıç hocasına, sonra da çorbacıya havlu sunmuştu.

"Yarın öğleden sonra görevin var mı?" diye sordu hadımağa.

"Evet, efendim."

"O zaman hemen kapı ağasıyla konuşayım. Yarın benimle Galata'ya geleceksin."

"Nasıl emrederseniz, efendim!"

Kenan, diğer kapı nöbetçilerinden nöbeti devralmak için talim alanından Saray'ın Birinci Kapı'sına yürüdü.

Kapı nöbetçi subayı çoğu zaman kapıya giden yolun üzerindeki kulübede dururdu. Nöbetçilerin tanımadığı kişiler neden geldiklerini, ne istediklerini uzun uzun anlatmak zorundaydılar. Her gün Birinci Avlu'ya yüzlerce insan akın ediyordu. Kenan zaman zaman, daha önce Rüstem Paşa'nın sarayında gördüğü yüzlerle karşılaşmaktaydı.

İkinci veya Üçüncü Avlu'da işleri olan valiler, amiraller, yabancı ülkelerin elçileri, ulema, iki kapı nöbetçisi tarafından "Selam Kapısı"na kadar götürülürdü. Şehzade Selim'in birinci karısı Nurbanu'nun cariyelerinden biri, hanımı adına birini ziyaret etmek için hareme sık sık geliyordu. Kenan bir adamını gönderip, İkinci Avlu'daki harem kapısına kadar kadına eşlik edecek zülüflü baltacıları çağırtırdı. Hatta çoğu zaman kadına baltacıların bölükbaşı refakat ederdi.

Osmanlı donanmasının tedarikçisi Portekizli de Teresta, Kenan'ın nöbeti esnasında gelen bu mevki ve makam sahipleri arasında yoktu. Kenan alttan alta araştırmıştı bu işi. Paolo de Teresta aylardır, Malta'yı dize getirecek dev donanmanın inşasının sürdüğü Gelibolu'daydı.

Yıldırım Ahmed öğle saatinde, iriyarı dört köle tarafından taşınan kapalı tahtırevan içinde Saray'dan ayrılırken, yanında kendinden epeyce genç iki hadım, dört zülüflü baltacı ve çok sayıda hizmetkâr vardı.

Kenan'la bir sipahi subayı tahtırevanı takip ediyordu.

"Nereye gittiğimizi biliyor musun?" diye sordu sipahi.

Kenan başını sallayarak, "Bana Galata'ya dendi, daha fazlasını bilmiyorum" dedi.

"Yıldırım Ahmed'in Galata'daki bir Yunanlıdan masaj yağı alıp Saray'a götüreceğini duydum."

"Masaj yağı mı?"

"Masaj yağı" dedi sipahi ısrarla. "Evet!"

Kenan duvar çıkıntısından kaçınmak zorunda olduğu için, sipahinin bunları söylerken tuhaf sırıtışını gözden kaçırmıştı.

Yeni Saray'a yakın semtler dışında İstanbul'u henüz tanımıyordu. Altın Boynuz'un karşısındaki Galata'yı, Pera'yı ve Boğaz'ın karşı yakasındaki Üsküdar'ı şimdiye kadar sadece uzaktan görmüştü.

En çok sabahın köründen akşamın geç saatlerine kadar sokakları, meydanları dolduran insan kalabalıkları şaşırtıyordu onu. Ucunda Yeni Saray'ın bulunduğu burnun yaklaşık olarak orta kesiminde, Thiratois Adası'nın tamamını içine alabilecek, üstleri kısmen damla örtülü sokakların bulunduğu bir pazar vardı. Günün her saatinde, Pharnox kilisesinde kutlanan bayramlarda olduğu gibi yoğun bir kalabalık ve itiş kakış egemendi buraya. Dünyanın her yerinden gelmiş insanlarla karşılaşırdınız. Özellikle memleketi olan adalardan birilerini görebileceğini umarak gözünü kulağını açıyordu. Fakat bir-

kaç Rodoslu dışında dünyanın bu ücra adalarından kimseyle karşılaşmamıştı şimdiye kadar. Ama en azından adaları tanıyorlardı. Uygun fiyatla nasıl gidilebileceği sorusuna ise üzüntüyle sallıyorlardı başlarını. O günlerde amiralliğin özel izni olmaksızın, büyük gemilere Çanakkale Boğazı'nı geçerek güneye inme izni verilmiyordu çünkü.

Bâb-ı Hümayun'dan çıktıktan sonra, Ayasofya Camii ile Yeni Saray arasındaki kaldırım taşı döşenmiş yolda kuzeybatıya doğru yönelip Saray surları boyunca ilerlemişlerdi. Altın Boynuz'un kıyısında bir kayık bekliyordu onları.

Tahtırevandan inen Yıldırım Ahmed, Kenan'la iki hadımağa dışındakileri Saray'a geri gönderirken, sipahi subayına, akşam namazından sonra dört katırla tekrar kıyıya gelmesini emretti. Üç hadımın ağırlığıyla tehlikeli biçimde sallanan kayığa Kenan en son binmiş ve kıça, dümencinin yanına oturmuştu. Uzun, ince kayığın derinliği fazla değildi, oldukça da hızlı yol alıyordu.

Devşirmeden beri ne gemiye ne de kayığa binmiş olan Kenan, "güzel havalarda binilebilir" diye düşündü. On yeniçeri öğrencisi kürek çekmekteydi. Sultan'ın savaş donanmasında subay olan dümenci rotayı karşıdaki Galata kıyısına doğru çevirmişti. Kenan geriye baktı. Mızrağa benzer minareleriyle cami kubbeleri, deniz yüzeyinden bakıldığında, kentin tepeleri üzerinde dev birer kambur gibi görünüyordu. Burnun ucundaki Yeni Saray'ın geniş sahası bunlarla kıyaslandığında neredeyse mütevazı kalmaktaydı.

Kayığın yol verdiği, denize yeni indirildiği parlayan metal aksamlarından belli olan bir kadırga, yeni savaş gemilerinden oluşan bir armadanın demir atmış olduğu tersanelere doğru yönelmişti.

"İddiaya var mısın Çorbacı, donanma çok geçmeden yola çıkacak! İlkbahar fırtınaları bitti" dedi donanma dümencisi,

yüzünü buruşturarak. "Nihayet Afrika'daki kâfirlerin ümüğüne çökülecek."

"Afrika mı?"

"İster Tunus'ta, ister korsan yuvası Malta'da olsun. Önemli olan kâfirlerin yok edilmesi." Dümenci, dümen kolunu tutan elini havaya kaldırdı. Üç parmağı eksikti. "Bak, Çorbacı! Girit'ten hatıra bu, bir de uyluğumda iki kılıç yarası var."

"St. Jean Şövalyeleri'ne karşı mı savaştın?"

Dümenci Kenan'a anlamadan baktı.

"Zırhları üzerinde sekiz uçlu haç bulunan kâfirleri kastediyorum."

"Ha, onlara böyle mi deniyor? Biz onlara Rodos korsanları deriz, çünkü Kanuni Rodos'u almadan önce kaleleri oradaydı."

Kenan, annesinin anlattığı öyküleri anımsadı: "O zamanlar büyükanneniz Iolanthe henüz Rodos'tayken, ufukta tek bir kadırga görünse bile, Osmanlıların koca donanması kaçacak delik arardı."

"Bu şövalyeler çok mu cesurlar?"

Dümenci can sıkıntısıyla başını salladı. "Gerçi kahrolası korsanlar kâfir, ama şeytan hakkı için dövüşmeyi biliyorlar."

Kayık Galata iskelesinde babalardan birine bağlanmış, Kenan'la hadımlar indikten sonra adama, akşam namazına doğru aynı yere gelmesi emredilmişti.

Yıldırım Ahmed önden yürüyor, Kenan'la hadımağalar onu izliyorlardı. Az sonra, Rüstem Paşa'nın inşa ettirdiği etkileyici kervansarayın yanındaki bir kapalıçarşının önünde durdular. Enderun'un kılıç hocası yanındakilere burada beklemelerini söyledikten sonra, bitişikteki depolardan birine girerek gözden kayboldu. Bir süre sonra balmumuyla mühürlenmiş büyük testiler taşıyan bir grup hamalla geri dönen Yıldım Ahmed, Kenan'la genç hadımlara, hamalları ka-

yığın bağlı olduğu yere götürmelerini ve orada kendisini beklemelerini emretti.

Hamallar testileri iskele babasının yanındaki, Saray kayıklarına ayrılmış sahil duvarının üstüne dizmişlerdi.

Yelkenlisini biraz ötede demirlemiş, bedeninin üst kısmı fıçıyı andıran kalın sesli sakallı kaptanın, baş tarafta tayfalara verdiği kısa Yunanca talimatlar duyuluyordu. Yelkenliye alelacele yüklenen göbekli testiler aynı çabuklukla Rüstem Paşa'nın kervansarayına taşınmıştı. Thiratois'te şarabın küp ya da tulumlar içinde değil, bu tür kaplarda muhafaza edildiğini düşündü Kenan. "Talihli Kene"nin sarayına da topal bir Rodoslunun arada sırada bunlardan getirdiğini hatırlamıştı. Kesin yasaklara rağmen, İmparatorluk başkentinde şarap ticaretinin bu kadar açık yapılmasına şaşmamak mümkün değildi.

İki hadımın yanlarına çağırdığı oğlandan Kenan da bir tane simit aldı. Akşam karanlığına kadar bahar yumuşaklığını korumuştu hava. Galata'dan Boğaz'a doğru durmadan savaş gemileri geçiyor, Boğaz'da çeşitli kürek ve yelken manevraları yaptıktan sonra tekrar Altın Boynuz'a dönüp demir atıyorlardı.

Kuzeydeki denizden gelen birkaç balıkçı teknesi avlarını boşaltmakla meşguldü. Hamsi denilen parmak büyüklüğünde balıklarla dolu, gümüşi pırıltılar saçan sepetler avın bereketli geçtiğini gösteriyordu. Kenan Rüstem Paşa'nın mutfağında çalışırken, sık sık başı, kılçıkları ve içi temizlenmeden yağda kızartılarak yenen bu balıktan yapıldığını görmüştü.

Yıldırım Ahmed geldiğinde dümenci, Saray'ın kürekli kayığını iskele babasına bağlamakla meşguldü. Enderun'un kılıç hocasının yanında, sol bacağını sürüyerek yürümesine rağmen adımlarını iri hadımağaya kolayca uyduran biri vardı. İkilinin arkasından ağızları mühürlü testileri taşıyan bir grup hamal yanaştı iskeleye.

Topal, ara sıra "Talihli Kene"ye şarap getiren Rodoslu Niko'dan başkası değildi. İçlerinde masaj yağı olmadığından emin olduğu on iki testi saydı Kenan. "Bütün kapı nöbetçilerini günlerce sarhoş etmeye yetecek kadar çok" diye geçirdi aklından.

Kanuni, alkollü içeceklerin azılı düşmanıydı. Şarap kim içindi acaba ve nerede saklanıyordu?

Kubbe Vezirleri'nin istişaresi, Saray'ın İkinci Avlu'sundaki Divan'da günlerdir sürmekteydi. Kenan Bâb-ı Hümayun'da göreve başladığından bu yana, bu kadar çok makam ve mevki sahibi adamın Saray'a geldiğini hiç görmemişti. Özellikle amirallerin sayısı fazlaydı. Osmanlı donanmasının büyük amirali olan Kaptan Paşa Yeni Saray'dan neredeyse hiç ayrılmıyordu. Kendisine Birinci Avlu'daki yeniçeri ağasının kaldığı bina tahsis edilmişti. Sadrazam Sokollu Mehmed Paşa ise Enderun Avlusu'ndaki odalara taşınmıştı.

Uzun süredir hizmette bulunan subaylarla Saray hizmetkârları, donanmanın birkaç hafta içerisinde hareket edeceğini anlamışlardı.

Bâb-ı Hümayun'daki denetimler her zamankinden daha sıkılaşmıştı. Kapı ağasıyla iki vekili artık görevleri sona erdikten sonra da kapının üst katındaki odalarda kalmaya başlamışlar, kapı nöbetçilerinin Saray dışına çıkmaları yasaklanmıştı.

Divan toplantılarının altıncı günü, ikindi vakti Sadrazam Saray'dan ayrılarak kendi konağına gitti.

O gün Kenan'ın nöbeti günbatımında başladığı için, derin bir uyku çekmişti. Uyandıktan sonra, kapının önündeki alana doğru uzanan mazgalın önüne geldi esneyerek. Ancak aniden bütün uyku sersemliği uçuvermişti.

Sokollu'nun tıknaz Ermeni sekreteriyle Kenan'a çok tanıdık gelen bir adam kol kola kendilerini bekleyen tahtırevana doğru yürüyorlardı. Hiç vakit kaybetmeden aşağıya indi.

Kapı nöbetçilerinin başçavuşu şaşırmıştı. "Ne oldu, efendim?" diye sordu.

"Biraz önce geçen donanma tedarikçisi değil miydi?"

"Evet."

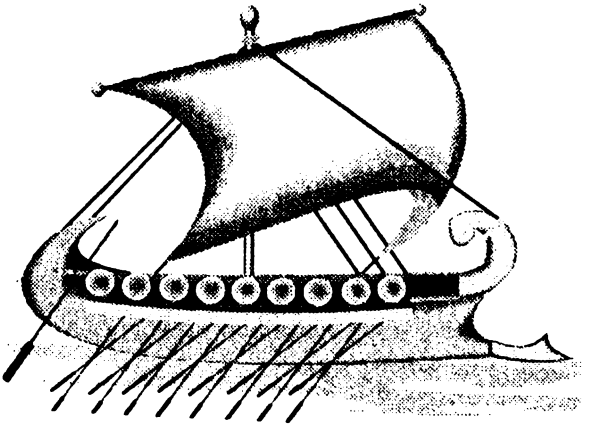
"Saray'da olduğunu bilmiyordum."

"Paolo de Teresta, siz uyuduktan sonra geldi. Sadrazam'ın fermanı vardı elinde. Belgeyi iyice kontrol ettim." Başçavuş amirine kuşkuyla baktı. "Onu Saray'a almamam mı gerekiyordu yoksa?"

Kenan yanıt vermeden görüş açısından çıkana kadar tahtırevanların ardından baktı. Sonra kapı bekçisine dönüp, "Kaygılanma Başçavuş" dedi, "her şey yolunda."

Kenan, Paolo de Teresta'nın arkasında iz bırakmadan ortadan kaybolduğunu Yıldırım Ahmed'den öğrendiğinde, Osmanlı donanması Akdeniz'in ortasındaki adalara doğru çoktan yola çıkmıştı.

Malta

Gün Ağarırken, Marsaxlokk Çıkarması ve İlk Çatışmalar

Şehzade Selim'in damadı Kaptanıderya Piyale Paşa komutasındaki, yüz otuz kadırga, otuz kalyon, on bir büyük ticaret gemisi, sayısız kılavuz yelkenli ve ayrıca çok sayıda maceraperestin kendi yelkenlileriyle katıldığı Osmanlı donanması, güneş doğarken, doğu, kuzeydoğu yönünden, geniş yelpaze dizilişiyle Malta'ya yaklaşıyordu. Şimdiye kadar Gelibolu'daki tersanelerden bu kadar çok gemi denize indirilmemiş, Altın Boynuz'dan bu kadar büyük bir donanma geçmemişti.

Osmanlı gemilerinin yaklaştığını gören şövalyeler, işaret olarak Büyük Liman'ın kalesinden üç top atışı yaptılar. Bu, takımadaların her yerinde, herkesin silah başına geçmesi anlamına geliyordu. Top atışları duyulur duyulmaz, adaların merkezindeki, dört tarafı istihkâm edilmiş eski başkent Città Notabile yanıt verdi. Kalenin kuzey duvarından bulutsuz gökyüzüne doğru bir duman yükselmişti. Az sonra Malta'nın kuzeyindeki Gozo Kalesi'nden verilen duman işaretinin ardından da top salvosu başladı. Şövalyeler, düşman donanmasının gücünü saptamak için üç kadırga çıkarmışlardı.

Osmanlı donanması düşman kadırgalarını, aslanın, yanına yaklaşmayı göze alan bir fareyi izlemesi gibi kayıtsızca izlemişti. Kadırgalar istihkâm edilmiş Senglea ve Vittoriosa arasındaki güvenli sulara geri döndüklerinde, başşövalyenin emriyle, yarımadanın en ucundaki St. Angelo Kalesi'ni, tahkim edilmiş yerleşim Vittoriosa'dan ayıran siperlere demir attılar. Daha sonra Senglea'nın ucuyla St. Angelo'yu birbirinden ayıran kanala, enine doğru, Venedik'ten getirtilen el yapımı demir zincirler gerildi. Senglea tarafında dev bir çapaya bağlanmış zincir, büyük kayalardan birinin içine gömülmüştü. St. Angelo Kalesi'nin altında, tahkim edilmiş bir platform üzerindeki devasa büyüklükteki demir vinç, bu zinciri duba ve tomruklarla su seviyesinde tutuyordu. İspanya kral naibinin, Sicilya Adası'ndaki sarayı Messina'ya küçük bir gemi gönderilmişti. Karanlık nedeniyle Osmanlılar tarafından görülmesi mümkün olmayan küçük gemi, Malta'nın doğu kıyısını izleyerek Sicilya'ya ulaşacak ve Don Garcia de Toledo'ya, başşövalyenin şu mesajını iletecekti: "Türklerin donanmasında yaklaşık iki yüz gemi var. Yardımlarınızı bekliyoruz."

Henüz olmamış ekinlerini, olgunlaşmamış meyve ve sebzelerini beraberlerinde getiren köylüler, bütün gece kaleye akmışlardı sığınmak için. Sadece Dingli Kayalıkları'nda, ulaşılması imkânsız mağaralarda yaşayan birkaç balıkçıyla çoban terk etmemişti yerlerini.

Osmanlı donanmasının en önünde yol alan iki kadırga hem büyük hem de gösterişliydi. Kaptanıderya Piyale Paşa'nın amiral gemisi, otuz dört kürekçi oturağına sahip muhteşem bir kadırgaydı. Saf ipek lameden tente, altın kaplama güverteyi batmaya yüz tutmuş Akdeniz güneşine karşı koruyordu. Amiralin komuta güvertesinde, "Allah'ın Yeryü-

zündeki Gölgesi"nin savaş işareti bütün ihtişamıyla parıldıyordu: Büyük gümüş levha üzerinde altın hilal ve uzun bir at kuyruğunun bağlı olduğu altın küre.

Amiral gemisinin yanında, Serdar Mustafa Paşa'nın kadırgası Sultana yer almaktaydı. Padişah'ın şahsına ait, yirmi beşten fazla kürekçi oturağına sahip bu gemi, tamamen incir ağacından yapılmıştı. Kürekleri köleler değil, özgür erkekler çekmekteydi.

Sultan, komutayı Serdar Mustafa Paşa ile Şehzade Selim'in damadı arasında paylaştırmıştı. Eğer aralarında herhangi bir anlaşmazlık olursa, karar verme yetkisi, ancak kuşatma başladıktan sonra Kuzey Afrika'dan sefere katılacak olan eski korsan Turgut Reis'te olacaktı.

Şehzade eğitmeni Lala Mustafa Paşa'yla karıştırılmaması gereken ordu komutanı Mustafa Paşa, henüz genç bir askerken Rodos'ta St. Jean Şövalyeleri'ne karşı savaşmıştı. Devşirme olmayan Mustafa Paşa'nın, İmparatorluk içinde en itibarlılar arasında sayılan ailesinin kökleri, Muhammed Peygamber'in bayraktarlığına kadar uzanıyordu.

Cengiz, ada kıyısındaki dik siperlerin, denizin içinden kale duvarı gibi yükseldiğini epeyce uzaktan görmüştü. Yeniçerilerin bindirildiği üç direkli, büyükçe bir kalyon, amiral gemisinin izinden yol alıyordu. Mollalardan biri kıç tarafta kaptan köşküne çıkıp heyecandan çatallaşmış sesiyle bir konuşma yaptı:

"Allah'ın ve gerçek dinin yeryüzündeki temsilcisi, Doğu'nun ve Batı'nın hükümdarı, imparatorlar imparatoru Osmanlı Sultanı'nın savaşçıları! Nihayet o an geldi! Düşmanlarımızın çöreklendiği yılan yuvası önümüzde duruyor. Orayı yerle bir edeceğiz. Savaşımız zaferle sonlanacak, çünkü her şeye kadir Allah bizimle beraber. Ama bir şeyi asla aklınız-

dan çıkarmayın: Kâfirlerle karşı karşıya geldiğimizde, düşmanlarımız bize karşı harekete geçtiklerinde, asla onlara sırtınızı dönmeyin, çünkü o gün düşmana sırtını dönen herkes, sonsuza dek Allah'ın gazabına uğrayacak ve onun ebedi mekânı cehennem olacaktır."

Deniz ölü gibi hareketsizdi, rüzgâr kuzeybatıdan esiyordu. Başını hızlı bir kılavuz kadırganın çektiği donanma güneye çark etmişti. Yanından geçtikleri koy, Cengiz'i hayrete düşürerek kadar davetkârdı. Bütün Osmanlı donanmasının sığabileceği bu koyun, birliklerin karaya çıkabilecekleri yeterince sahili de mevcuttu. Ama Piyale Paşa havaya güvenmiyordu herhalde. Adanın güney burnunu dolanır dolanmaz, gemiler batı sahilinin yakınlarında rotaları kuzeye çevrilmiş olarak durup karanlık bastırmadan önce demir attılar.

Savaş gemileri Malta kıyıları boyunca ilerlerken Cengiz, kayalıkların tepesinde donanmayı izleyen atlılar görmüştü. Demir attıkları yerde de bazı koylar vardı, ama bunlar çıkarma için, Ada'nın güneydoğusundaki büyük körfezden çok daha elverişsizdi.

"Bunu aklın alıyor mu Başçavuş?" Cengiz dar sahil şeridiyle hemen arkasındaki dik kayalıkları gösteriyordu. "Buradan bir ordu ve toplar değil, olsa olsa keçi sürüleri yukarı çıkarılabilir!"

Başçavuş düşünceli sakalını sıvazlayarak başını salladı. "Bence burada geceyi geçirip rüzgârın dönmesini bekleyeceğiz."

Yaşlı askerin tahmini doğruydu. Sabahın erken saatlerinde gemiler demir aldı ve donanma sahil boyunca güneydoğudaki geniş koya geri döndü. Rüzgâr olmadığı için kadırgalar büyük ticari gemileri yedeğe almışlardı.

Cengiz'in kalyonu, Marsaxlokk Koyu'na girmekte olan öncü filotella arasındaydı. Birlikler, önce süvariler olmak

üzere, hemen karaya çıkarılmış, çıkarma sırasında kayda değer bir direnişle karşılaşılmamıştı. İstilacıların üzerine birkaç arkebüz atışı yapan atlı direnişçiler kısa süre sonra geri çekilmişlerdi.

Cengiz'in bölüğü süvarilerin hemen arkasından karaya çıktı. Adanın içlerine doğru ilerleyen yeniçeriler, üst üste istiflenmiş kireç taşı levhalarının oluşturduğu kalça yüksekliğinde duvarlarla çerçevelenmiş, teras şeklindeki kayalıkların ortasında terk edilmiş bir köye vardılar. Mayıs ayı ortalarında güneş dünyaya bütün şiddetiyle yansıdığı için ekilmemiş toprak üzerinde yabani otlar ve bitkiler solmaya yüz tutmuştu, ama kuru duvarların rüzgârdan ve güneşten koruduğu yerlerde de bir tutam yeşillik yoktu.

Cengiz'in birliğine komuta eden yeniçeri subayı, bu verimsiz, çorak toprağı eleştiren gözlerle inceliyordu. Malta sanki sarımtırak lav taşından ibaretmiş hissi uyandırıyordu insanda ister istemez. İlk taş binada arama yaparlarken, başçavuş can sıkıntısıyla mırıldandı: "Bütün bunlar hiç hoşuma gitmiyor!"

Köylüler yurtlarını terk ederken, istilacıların kullanabileceği tarım ürünü bırakmamak için mahsullerini de götürmüşler, sadece köyün etrafını çeviren dikenli çalılıklarda göze çarpan olgunlaşmamış frenkincirleri kalmıştı geride. İçinde tek bir aziz heykelinin, tek bir haçın bulunmadığı küçük kilisenin önündeki alanda hâlâ büyük bir ateş yanmaktaydı. Köylülerin beraberlerinde götüremedikleri ahşap alet edavatı burada yaktıkları anlaşılıyordu. Cengiz, tek kayda değer ganimeti köy çıkışında boş bir keçi ağılında buldu: Biri aceleyle giderken soğan dolu sepetini unutmuştu.

Köyün, üzerinde bulut halinde leş sineklerinin uçuştuğu kötü kokulu su kaynağı, taşla çevrilerek havuz haline getirilmişti ve içinden, çoğu özenle parçalara ayrılmış hayvan iske-

letleri dışarı taşıyordu. Sadece domuz leşlerinin başları kesilmemişti. Evlerden birinin altındaki kuyu dışkı ve ketentohumuyla kirletilmişti. Bunun üzerine Cengiz'in bölüğüne derhal kıyıya geri dönme emri verildi.

Ağır kuşatma topları el manivelalarıyla salların üzerine yerleştirilerek kalın halatlarla kıyıya çekiliyordu. Bölüğünün geçici kampı kıyıya yakın olduğu için Cengiz, yük gemilerinin boşaltılmasına yardım ederken, karaya yeni çıkan askerlerin çoğu hemen, Malta Şövalyeleri'nin kalelerinin bulunduğu liman koyuna, yani kuzeye gönderiliyordu. Donanmanın, Senglea ve Vittoriosa liman kaleleri çevresindeki çatışmalara doğrudan müdahale edebilmesi için, koyun girişinde, düşman gemilerinin limana girişini engelleyen St. Elmo Kalesi, önce kara tarafından ele geçirilmek zorundaydı.

Cengiz bütün bunları, topların geçirildiği sallardan birini kullanan Rodoslu bir denizciden öğrenmişti. Denizcinin Malta adalarını çok iyi bildiği belliydi.

Adam, koyun arkasında yükselen, gerisinde Büyük Liman'ın bulunduğu tepeleri göstererek, "Orada savaşmak zorunda olmadığım için çok mutluyum, Yeniçeri!" demişti.

"Neden?"

"Eh, güneş her yeri cayır cayır yakıyor, ufacık bir gölge yok. Donanmayla getirilen içme suyu, çabucak azalacak. Bu kadar güneydeki bir adaya daha önce hiç gittin mi, Yeniçeri?"

"Hayır."

"O zaman bu sözlerimi anımsarsın!"

Cengiz omuz silkerek, "Ben de zengin kaynakları olmayan bir adadan geliyorum" dedi.

Denizci başını salladı. "Ben güney, doğu ve batı denizleriyle, bu denizlerdeki hemen hemen bütün adaları tanırım. Ağaçsız adalar, yeşilin çok az olduğu adalar gördüm. Ama

inan bana Yeniçeri, Malta hepsinin içinde en çorak, en sevimsiz olanıdır. Bu ada yazları adeta bir bir fırına dönüşür. Bekle de gör!"

Sözlerini bitirir bitirmez salın üzerine atlayıp, onu tekrar kalyona çekmeleri için eliyle işaret etti.

Aralarından Cengiz'in bölüğünün de bulunduğu, topları karaya çıkaran yeniçerilere, birliklerin çoğuyla birlikte kuzeye, Büyük Liman'a değil, batıya ilerlemeleri emredilmişti. Yanlarında topçu olmadığı için hızlı ilerliyorlardı. Taraça şeklindeki tarlalardan mahsul toplanmıştı, bu mevsimde artık kurumuş olan küçük akarsu yataklarında ara sıra rastladıkları birkaç parmak suyun bile kirletildiğini görüyorlardı. Koydaki ve koyun hemen arkasındaki tepelerde toprak hep aynı biçimde işlenmişti ama bir süre sonra, üzerinde en iyi ihtimalle yem olarak keçilerin önüne konabilecek sert otlardan, sıcağa dayanıklı bodur çalılıklardan başka bir şey yetişmeyen çakıllı araziye dönüşmüştü. Yol dedikleri tepelik, çorak araziyi saran patikalardan ibaretti.

"Bu çölde ne işimiz var, Başçavuş?" Cengiz alnındaki teri sildi.

"Büyük Liman'daki kalelerin Città Notabile'den takviye almalarını engelleyeceğiz."

Alt rütbeli yeniçeri subayı, batıda çok uzakta surlarla donatılmış bir silueti gösteriyordu.

Bu sırada bir sipahi bölüğü yeniçerilerin yanından dörtnala geçip gitti.

Az sonra, tam önlerindeki tepede, seferin ilk çatışmasını izleyeceklerdi. Osmanlıların süvarileri olan sipahilerin bir bölümü, Città Notabile'den gelen süvari devriyesiyle karşılaşmıştı. Şövalyeler yaklaşmakta olan yeniçerileri fark edince, kente doğru geri çekildiler. Bir ölüleri vardı, iki adamları da tutsak düşmüştü.

Sipahiler şövalyeleri takip ederken, Cengiz'in bölüğü tutsakları, ordu komutanının beklendiği Marsaxlokk Koyu'na götürdü.

Ertesi sabah karaya çıkan Serdar Mustafa Paşa tutsakların hemen yanına getirilmesini istemişti. Komutan çadırının önünde nöbet tutan Cengiz, içeride konuşulanları açıkça duyabiliyordu. Paşa, savunma düzeninin en zayıf noktasının nerede olduğunu bilmek istiyor, adamlar ise yanıt vermeyi reddediyorlardı. Sonunda Mustafa Paşa sabırsızlanarak işkencecileri çağırdı.

Ordu komutanı kurmay subaylarıyla ordunun bundan sonraki harekâtını görüşürken, Cengiz, belli aralıklarla ıslık sesine benzer bir ses duyuyor, ardından da bir şaklama sesi ulaşıyordu kulağına. İşkenceciler tutsakların ayak tabanlarını yağlanmış kızılcık sopasıyla kırbaçlıyorlardı. Bir süre sonra eziyet çekenlerin bağırtıları ıslık ve şaklama sesini bastırmış, falaka işkencesi altında, en zayıf savunma halkasının Vittoriosa'nın kara tarafında olduğunu haykırmışlardı.

Paşa'nın emriyle çadırdan çıkarılan tutsaklar Cengiz'in yanından sürüklenerek geçirilirken, adeta cesede benziyorlardı, ama muhtemelen işkenceden dolayı bayılmışlardı.

Şövalyelerin Osmanlı donanmasını Malta önlerinde görmelerinden üç gün sonra bütün Osmanlı ordusu karaya çıkmıştı. Büyük Liman'ın doğusundaki Marsa Ovası işgal edilmiş, birliklere ana karargâh hizmeti veriyordu. Silahlı kuvvetlerin büyük kısmını, Vittoriosa ve Senglea'nın karşısındaki tepelere yerleştiren saldırganlar, bu tepelerin en yüksek noktasından yer yer şövalyelerin savunma tertibatlarını görebiliyorlardı.

Başıbozuk bir bölük kuşatma hattının en önüne gönderilmişti. Başıbozuk bölüğü oluşturan teçhizatsız, sadece kılıç ve kalkanla kuşanmış olarak savaşan bu dervişler, Malta'ya

nakliye gemileriyle değil, çoğu Mısır'dan olmak üzere, İmparatorluğun bütün bölgelerinden, küçük yelkenli gemilerle gelmişlerdi. Cengiz başçavuştan bu dervişlerin çarpışmaya girmeden önce esrar içerek sarhoş olduklarını öğrendi.

"Hıristiyan köpeklerin üzerine ilk onlar salınır" dedi başçavuş. Sesinde hem hayranlık hem küçümseme tınısı duyuluyordu. Cengiz nedenini öğrenmek isteyince anlattı:

"Bak Yeniçeri, dervişler yaralı yırtıcı hayvanlar gibi korkusuz ve vahşi dövüşürler. Disiplinsizlerdir, ama biz yeniçerilere yolu hazırladıkları için yine de yararlı olurlar."

Yeniçeriler, kuşatma halkasının en solunda Senglea'nın tam karşısında yedekte bekliyorlardı. Vittoriosa Yarımadası'nın önünde ise, derviş birliklerinin yanı sıra, tımarlı sipahilerle maiyetlerinden oluşan hücum bölükleri dizilmişti. Cengiz daha Gelibolu'dayken gözünü kulağını dört açmıştı. Konya Ovası'ndan savaşçılar da sefere katılacaklardı mutlaka. Hatta bir defasında Beyşehir Gölü'ndeki çiftlik sahibi Hasan'ı gördüğünü sandı. Vittoriosa'ya düzenlenecek saldırıdan önceki sabah yoklamasında Cengiz'in ortasından iki yeniçerinin karanlıktan yararlanarak kaçtıkları ortaya çıktı. Ya Senglea'ya yüzmüşler ya da Città Notabile'ye ulaşmanın bir yolunu bulmuşlardı, zira kalelerin kara tarafında sık aralıklarla Osmanlı ordusunun askerleri nöbet bekliyordu. Cengiz, fırsat buldukça Hıristiyanlara ağız dolusu küfreden ve gümüş renkli kolluklarında Arapça harflerle, "Malta'ya servet, saygınlık kazanmak için değil, kendimi Allah'a adamak için geldim" yazısını gururla taşıyan bu iki adamın kaçmasına çok şaşırmıştı.

Yaşlı başçavuş pis pis sırıtarak, "Yaptıkları çok aptalca!" dedi. "Gelmiş geçmiş en büyük donanmanın kuşattığı bir adada, bugün değilse de yarın un ufak edeceğimiz kalelere kaçmak akıl kârı mı yani?"

Cengiz, savaş düzeni almakta olan dev orduya bakarken, "Hayır" diye düşündü, "ihtiyar haklı. O ikisi kendi mahvoluşlarına koştular."

Her yerde, alçak tepelerin üstünde, siperlerde, burçların önündeki düz arazide Osmanlı ordusunun gösterişli sancakları dalgalanıyordu. Bölüğü yüksekte konuşlandırıldığı için Cengiz çarpışmaları izleyebiliyordu. Hücum birlikleri ateş menziline girdikten sonra ateşe başlayan şövalyeler, daha sonra da Senglea ve Vittoriosa'dan üç bölükle saldırıya geçmişlerdi. Şövalyeler, "Deus lo volt!" –"Bunu Tanrı istiyor!"– diye bağırarak Osmanlı birliklerinin üzerine saldırdılar.

Aynı anda binlerce gırtlaktan "Allahüekber!" sesleri yükselmişti: "Allah büyüktür!" Tahkim edilmiş mevzilerin güneyinde altı saatten beri süren çatışmalar esnasında, yeniçeriler adam adama çatışmalara hemen hiç girmemişler, ancak keskin nişancıları çok sayıda direnişçiyi öldürmüştü.

Savaşçılarının, sayıca fazla Osmanlı ordusu karşısında pek varlık gösteremediğini fark eden başşövalye, çarpışmaya son verilmesini emredince, şövalyeler, kalelerden yapılan topçu ateşinin koruması altında çıkış kapılarından geçerek Senglea ve Vittoriosa'ya geri çekildiler.

Osmanlı ordusunun kayıpları ağır olduğu için Mustafa Paşa da çekilme emri vermişti.

Çarpışmadan önce tutsak düşmüş olan iki Hıristiyan şövalyenin, işkence altında bile gerçeği söylemedikleri anlaşılıyordu. Ordunun esas gücünü yönelttiği Vittoriosa'nın, adadaki savunma sisteminin en zayıf noktası olmadığı açıktı.

Bunun üzerine komutan, tutsakların dövülerek yavaş yavaş öldürülmelerini emretti.

Senglea ve Vittoriosa kuşatması kaldırılmamış, ancak Osmanlı ordusu bir sonraki saldırısını St. Elmo'ya yöneltmişti. Karşı kıyıda, Sceberras Dağı Yarımadası'nın ucundaki küçük St. Elmo Kalesi, kuşatmadan az önce epeyce tahkim edilmişti. St. Elmo'nun topları, sadece Büyük Liman girişini tutmakla kalmıyor, aynı zamanda Marsamxett Koyu'nun ağzını da kontrol ediyordu. Sceberras Dağı Yarımadası'nın diğer tarafındaki bu koy, büyük bir donanmanın demir atması için, Büyük Liman kadar elverişli bir yerdi. Osmanlı gemilerinin liman havzasında Senglea ve Vittoriosa'ya saldırmaları, ancak St. Elmo düşerse mümkün olabilirdi.

Mustafa Paşa hâlâ Marsaxlokk'ta nakliye kalyonlarında bekleyen ağır kuşatma toplarının Sceberras Dağı'na getirilmesini emretti. Büyük Liman'ın güneyindeki tepelerden Senglea ve Vittoriosa burunları görülebildiği gibi, buradan da St. Elmo'yu kontrol etmek mümkündü. Osmanlı birlikleri, çıplak kayalıklardan ibaret olduğu için hiçbir siper alma olanağı sağlamayan Sceberras Dağı'na, Marsa Ovası'ndan binlerce torba toprak taşımak zorunda kalmışlardı. Dağa taşınan ilk toplar namlularını, kalenin güneydoğu cephesine yöneltip sürekli top atışına başladılar. Sadece bazı geceler, istihkâmcılar siperleri surlara yaklaştırırken susuyordu top ateşi. Burun günlerce toz ve barut bulutu altında kalmıştı.

Şövalyeler, kuşatmacıları rahatsız etmek için, Vittoriosa'nın en yüksek noktasına alelacele bir top yerleştirmişlerdi. Fakat topçuların isabetli atışlarına, Osmanlı ordusunun ağır kayıplar vermesine rağmen, Sceberras'taki istihkâm çalışmaları, St. Elmo'nun karşısında muazzam bir kale kurulana kadar devam etmişti. Artık Vittoriosa ve Senglea'dan ya-

pılan top atışlarına doğrudan karşılık verebilecek diğer toplar da mevzilere sokulmuştu. Kulakları sağır eden top gürültüsü altında Marsamxett tarafındaki hücum birlikleri, istihkâmcılar tarafından kurulmuş olan hazırlık barınaklarına yerleşiyorlardı.

Birkaç gün kısmen elli kiloluk toplarla sürdürülen kesintisiz bombardımanın ardından, kale siperleri, savunma mevzilerinden çok moloz yığınını andırıyordu. Buna rağmen St. Elmo direnişçileri şiddetli topçu ateşiyle karşılık veriyorlardı.

Kaledekilerin direnişi hâlâ bu kadar gayretle sürdürebilmelerinin mucize olduğunu düşünen sadece Cengiz değildi. Kuşatmacılar ve taştan muvasala hendekleri giderek kaleye yaklaşırken, Cengiz'in bölüğü limanın diğer tarafında üslenmiş bekliyordu. Şimdiye kadar göğüs göğüse çarpışma olmamıştı. Karanlık bastıktan sonra Vittoriosa ve Senglea küçük sandallarla takviye yolluyor, Sceberras Dağı tarafından ateş altında olmalarına rağmen, yaralıları kaleden çıkararak Vittoriosa hastanesine taşımayı sürdürebiliyorlardı.

Mayısın sonuna gelinmişti. Bazı geceler rüzgâr hafif serinlik sağlasa da, yaz sıcağı takımadaları pençesine almıştı. Gölge yoksulu Malta adalarının üzerinde öğle güneşi, canlı her şeyi cayır cayır kavuracak bir ateş topu gibi parlamaktaydı. Sıcak, atılan her adımı, yapılan her işi işkenceye dönüştürüyordu.

Doğmakta olan güneş, Sceberras Dağı'nı pembeyle karışık altın rengine boyamıştı adeta. Yeniçeri bölüğü, Büyük Liman'ın Senglea-Vittoriosa tarafında, St. Elmo'nun karşısına düşen arazinin keşfini güneş doğmadan bitirmek için karanlıkta kendi hatlarının gerisinden doğuya doğru yola çıkmıştı ki, St. Elmo'dan trampet sesleri ve top salvosu duyuldu.

Harabeye dönmüş kalenin her yerinden alevlerin çıktığını gören Cengiz hayretle başını salladı. "O kalede hâlâ canlı birilerinin olması tuhaf! Ne dersin, Çavuş?"

Yaşlı adam yanıt vermemiş, kuşatmacıların en öndeki siperleriyle avcı hendeklerine doğru yaklaşan bir grup şövalyeyi işaret etmişti.

Az sonra Sceberras Dağı'nın St. Elmo'ya doğru yükselen yamaçlarında şövalyelerin sekiz köşeli haçları sallanıyordu. Bu beklenmedik saldırıdan şaşkına dönen siper ve istihkâm birlikleri, düzensiz sürüler halinde mevzilerini terk edip kaçıyorlardı.

"Bu inşa postaları" dedi adam küçümseyerek, "işler biraz sarpa sarınca, hemen tabanları yağlarlar! Baksana Yeniçeri, öldüğünü sandığımız Hıristiyan köpekler hâlâ nasıl savaşıyorlar! Onlarla savaştım. İnan bana Yeniçeri, Mustafa Paşa kaleye bayrağı ancak, kalede silah kullanabilecek hiç kimse kalmayınca dikebilir."

"İnanması zor ama, bak adamlarımızı kurbanlık koyunlar gibi önleri sıra sürüyorlar!"

"Bu pek uzun sürmeyecek!" diye homurdandı ihtiyar.

Sceberras sırtlarında yeniçeriler artık karşı saldırı düzeni almaya başlamışlardı. Malta güneşinden ve tozdan korunmak için uzun, açık renk giysiler giymişlerdi. Kösler çalınıyordu. Sonra Osmanlı ordusunun seçkin askerleri dalga dalga saldırıya geçti. Şövalyeler, üstün güç karşısında her siper, her kaya için mücadele vererek yavaş ama sürekli geriliyorlardı. Toplarının koruma ateşi altında, kale kapılarına tam zamanında ulaştılar.

Savaş alanı üzerine çöken yoğun duman ve insanda, denizin bütün nemini beraberinde getiriyormuş hissi uyandıran samyeli nedeniyle Cengiz'le başçavuş, limanın diğer tarafında olup bitenleri, hava öğlene doğru yeniden açıncaya kadar izleyememişlerdi.

Adam, St. Elmo kapılarının hemen önündeki hilal ve yıldızlı, kırmızı sancakları gösterdi gururla. "Bak! Bizimkiler!"

Cengiz Osmanlı sancaklarını görüyordu, ancak siperlerin üstünde, tozun toprağın içinde kıpırtısız yatan sayısız beyaz noktayı da fark etmişti. Molla'nın kalyonda verdiği vaazı anımsadı: "Bir yeniçerinin cansız bedeni, düşman mevzisinde açılan delikten diğer yeniçerilerin üzerine basarak girmelerini sağlayan merdiven basamağıdır."

St. Elmo hâlâ düşmemişti. Kaleye karşı her saldırı girişimi, yoğun topçu ateşine rağmen direnişçiler tarafından püskürtülüyordu. Harabeye dönmüş kale içindeki şövalyelerin direnişi mucizeviydi. Kalenin birkaç gün içinde ele geçirileceğini düşünen Mustafa Paşa, iki haftadır kalenin direnişini kırmaya çalışıyordu. Gerçi Osmanlı askerleri –ne kadar kalmışlarsa artık– günbegün surlara ve burçlara biraz daha yaklaşıyorlardı, ama ödedikleri kan bedeli korkunçtu.

Cengiz'in bölüğüyle Gelibolu'da deniz savaşı için eğitilmiş olan yeniçeri ortaları hâlâ savaşan kuşatma birliklerinin gerisinde yedek bekliyorlardı, fakat diğer yeniçeri birlikleri artık saldırının temel yükünü üstlenmişlerdi. Sceberras Dağı'nda yoğunlaştırılmış olan derviş bölükleri neredeyse tamamen ezilmişlerdi. Osmanlı ordusunun seçkin savaşçılarının kayıpları da az değildi. Özellikle, üzerlerindeki uzun giysilerini savurarak kaleye saldırıya geçen yeniçeriler, metrelerce uzunlukta ölümcül alev demetleri püskürten ahşap ya da demir "borular"ın kurbanı oluyorlardı. İçinde Rum ateşi bulunan kaplar yeniçerilerin tam ortasında patlıyor, üzerlerine kazan kazan kaynar zift dökülen saldırganlar, birer meşale gibi yanarak St. Elmo önündeki istihkâm siperlerine düşüyorlardı.

Bu arada Turgut Reis on beş parça kadırga ve 1.500 savaşçıyla Kuzey Afrika'dan gelmişti. Cengiz'in ortası, eski korsan

Turgut Reis'in Mustafa Paşa ve Kaptanıderya Piyale Paşa'yla karargâh toplantısı yaptığı Marsamxett Limanı'nın kuzeyindeki koyu korumaktaydı.

Paşalar görüşürken, Malta Şövalyeleri'nin Città Notabile'den gelen süvari birliği, Dingli'nin dik yamaçlarına giden yol üzerinde, ulaşılması hayli zor mağaralarda yaşayan adalıları yakalamakla görevlendirilmiş hafif silahlı dört piyade bölüğüne saldırdı. Piyale Paşa haklı olarak, Dingli balıkçılarının, şövalyelerin Gozo ve Sicilya'yla bağlantı kurmalarını sağladığını tahmin etmekteydi. Kayalıklardan denize doğru, sığlıkların koruduğu, iyi kamufle edilmiş küçük koylarda veya mağaralarda kürekli ve yelkenli kayıkların gizlendiği dik, gizli patikalar inmekteydi. Hiçbir kadırga kaptanı gemisini, Malta'nın, özellikle tehlikeli batı sahiline fazla yaklaştırmaya cesaret edemezdi.

Avcılar avlanmışlardı. Mustafa Paşa, yaya askerlerin yarısının öldüğünü ya da esir düştüğünü öğrenince, Marsa'daki ana karargâhtan derhal kendi süvarilerini gönderdi ama artık çok geçti: Città Notabile'nin kapıları muzaffer süvari birliğiyle Osmanlı tutsakların arkasından kapanmıştı çoktan.

Ertesi gece Mustafa Paşa'yı, kahraman Turgut Reis'le Piyale Paşa karşısında, şövalyelerin başarılı saldırısından çok daha zor durumda bırakan, gizli tutulması imkânsız bir şey oldu. Ordu komutanının yakın koruması iki subay düşman saflarına geçmişti. Mustafa Paşa, kendisine en yakın halkadan çıkan bu hainlere duyduğu öfkeyle bütün muhafızlarının değiştirilmesi emrini verdi. Turgut Reis'le yaptıkları görüşme esnasında güvenliği sağlamış olan yeniçerileri çağırtıp yeni muhafızlarını bizzat kendisi seçti.

Bu andan sonra Cengiz, Malta seferini Serdar Mustafa Paşa'nın muhafızı olarak çok yakından izleyecekti. Talaşla dol-

durulmuş uzun yeniçeri başlığını, ordu komutanının muhafızlarının taktıkları kırmızı şerit süslüyordu artık.

St. Elmo'nun Düşüşü

Turgut Reis gelmişti. St. Elmo'nun günleri sayılıydı artık.

Yaşlı korsan, ordu komutanı Mustafa Paşa'yla Kaptanıderya Piyale Paşa'nın dikkatini, kuşatma taktiğindeki önemli hatalara çekti: "Böyle bir kaleyi çabuk düşürmenin tek yolu, çok yönlü ve sürekli top ateşi altında bırakmaktır. Eğer ateş gücünüz bunun için yeterli değilse, o zaman kalyonlardan karaya ilave top çıkarmak zorundasınız."

Mustafa Paşa, Turgut Reis'le hemfikirdi, ancak Kaptan Paşa öneriye şiddetle karşı çıktı: "Kanuni Sultan Süleyman, tüm zamanların en değerli donanmasını bana emanet etme lütfunda bulundu. Gemileri olur olmaz yere riske atamam. Tarikatı kurtarmak için Sicilya'dan birlikler gelirse ne olacak? Sadece İspanya'nın orada üç düzine kadırgası var. Bu durumda gemilerden ağır topları çıkarmayı nasıl göze alabilirim?"

Turgut Reis, Piyale'nin Mustafa Paşa'yla anlaşamadığını biliyordu. Gerçi Padişah, iki komutan arasında anlaşmazlık söz konusu olduğunda son kararı onun vermesini istemişti ancak yaşlı kahraman, Kaptan Paşa'yla arasını hemen bozmak niyetinde değildi. Kendi donanmasındaki topların derhal St. Elmo'nun karşısındaki Marsamxett'e taşınmasını emretti, böylece kale kuzeyden de kıskaca alınabilecekti. Senglea ve Vittoriosa önünde mevzilendirilmiş toplardan, Mustafa Paşa'nın gözden çıkarabileceği birkaç tanesini, Cengiz'le yaşlı yeniçerinin, şövalyelerin saldırısını izledikleri Büyük Liman'ın güneyindeki burna getirtti.

Artık üç yönden yapılan top ateşi altında bulunan St. Elmo, giderek daha sık ve düzensiz püskürmelerle sarsılan bir volkana benziyordu. Büyük kuşatma toplarının elli kiloluk mermer gülleleri, istihkâm siperleriyle burçların moloz yığınlarına çarparak kule yüksekliğinde toz bulutları havalandırıyordu. Fakat Osmanlı birliklerinin saldırabilmesi için toplar sustuğunda –uzun süredir bütün siperler ve ileri tahkimatlar kuşatmacıların elindeydi– yeniçeriler karşılarında savaşmaya hazır şövalyeleri buluyorlardı yine. Yaralanmamış tek bir direnişçi kalmamasına rağmen, St. Elmo direnişçileri her defasında yeniden savunuyorlardı kaleyi. Mustafa Paşa dişlerini gıcırdatarak geri çekilme emri veriyor, topçular ateşe başlıyorlardı bir kez daha. Komutanın üst rütbeli subaylarından hiçbiri gösterişli komutanlık çadırına yaklaşmaya cesaret edemiyordu.

Gerek ordu komutanı, gerekse de Kaptanıderya çatışmalardan sonraki geceleri, Marsa Ovası'ndaki ana karargâhta nispeten sakin geçirirken, yaşlı kahraman Turgut Reis Sceberras Dağı'ndaki adamlarının yanında kalıyordu.

Küçük kalenin üstünde hâlâ sekiz köşeli haç dalgalanmaktaydı.

Mustafa Paşa ve yaşlı korsan, Piyale Paşa'yla birlikte Sceberras Dağı'nın sırtında kurulacak yeni güvenlik siperlerini tasarlıyor ve yeni bir top bataryasının yönünü düzenliyorlardı.

Turgut Reis, geceleri Senglea ve Vittoriosa'dan gelen ikmalle kalenin bağlantısının kesilmesi gerektiğini söyleyerek, bu hususla ilgili her şeyi denemesi için Piyale Paşa'yı sıkıştırırken, Cengiz konuşulanları duyabilecek uzaklıktaydı. St. Elmo'ya sürekli takviye ulaşıyordu. Piyale Paşa bu kez itiraz etmeyerek yaverine, Büyük Liman üzerinden şövalyelere

gelen takviyenin yolunu karanlıkta da kesmek için arkebüz nişancıları yerleştirilmiş bir düzine kayığın bekletilmesi emrini verdikten sonra, St. Elmo önündeki savaş alanını terk etti.

Vittoriosa'da St. Angelo'nun yükseltilmiş platformuna yerleştirilen topların başına topçular geçmişti. Cengiz az sonra topların ağızlarından çıkan alevleri gördü.

Mustafa Paşa'yla yaşlı korsan, yeniçeri ağasıyla topçubaşının bekledikleri komuta merkezine gittiler huzur içinde. Yaşıt sayılırlardı. St. Jean Şövalyeleri'nin Sultan Süleyman tarafından Rodos'tan sürüldüğü sırada orada olan Mustafa da, Turgut Reis gibi yaşamı boyunca birçok zafer kazanmıştı. Uzaktan üzerlerine doğrultulmuş birkaç toptan korkacak değillerdi herhalde.

Komuta merkezi, göğüs hizası yüksekliğinde kum torbalarıyla çevrelenmişti. İstihkâmcılar, altın varakla süslü abanoz sırıklarla desteklenmiş beyaz ipekten bir güneşlik germişlerdi. Paşaların at kuyruğu sancakları siperin tepesinde çok uzaktan görülebiliyordu.

Hizmetkârlardan biri yaşlı korsana su testisini uzatırken yakınlarına düşen birkaç gülle, ne ordu komutanının ne Turgut Reis'in ne de yeniçeri ağasının ilgisini çekmişti. Sadece topçubaşı kum torbalarının yakınına gidip atışın yapıldığı kaleye baktı.

Mustafa Paşa'yı adım adım izleyen yeniçeri muhafızları, açık havadaki komuta merkezini dar bir çember içine almıştı.

Cengiz'in yanındaki asker gözlerini Vittoriosa ve Senglea'dan bir saniye bile ayırmıyordu. "Birader" diye mırıldandı, "burası hiç hoşuma gitmiyor."

Cengiz başını salladı. "Benim de. Kendimi..." Uygun bir kelime aradığı belliydi.

"... Canlı hedef tahtası gibi mi hissediyorsun?" diye tamamladı asker.

"Evet" dedi Cengiz. "Öyle bir şey işte."

Kuşatmacıların topları St. Elmo'yu tamamen ateş altına almıştı. Kulakları sağır eden gürültüden konuşulanları anlamak mümkün değildi.

Tam o anda kaleden atılan bir top mermisi komuta merkezinin hemen yakınında kayalık zemine düşmüş, askerler içgüdüsel olarak eğilmişlerdi yere.

"Bu kez çok yakına düştü" diye homurdandı Cengiz.

Güllenin havalandırdığı toz bulutu yatıştığında güneşliğin paramparça olduğunu gördüler. Yeniçeri ağası kum torbalarının üstüne tırmanmış bağırarak sedye istiyordu.

Cengiz'le arkadaşı, kölelerin kum torbalarını taşırken kullandıkları geniş tahta kalaslardan birini getirdiler koşarak.

Kıpırdamadan yerde yatan eski korsanın ağzından, burnundan kan geliyordu. Güllelerden birinin taşa çarpmasıyla kopan küçük bir parça sağ şakağından kafatasına girmişti. Henüz yavaş da olsa soluk alıp veriyordu, fakat görenler yaşamasının mümkün olmadığını hemen anladılar.

Mustafa Paşa, Turgut Reis'in cansız bedeninin, yüzünü de kapatan bir örtüyle kapatılmasını emretmişti. "Şimdilik bu haber gizli tutulacak. Onu kimseye fark ettirmeden Marsa'daki kampa götürün."

Cengiz, ordu komutanının yeniçeri ağasına, "Onun adı da, şanı da adamlarımız için çok önemli. Ölümle cebelleştiğini öğrenirlerse korkarım cesaretlerini yitirirler" dediğini duydu.

Üç yeniçeriyle birlikte sedyeyi komuta merkezinden çıkarıp biraz uzaklaşmışlardı ki, başka bir top güllesi bu kez yeniçeri ağasının ölümüne yol açtı.

Kendinden geçmiş yaşlı korsanı Osmanlı birliklerinin ana karargâhına götürüp komutanlık çadırlarından birine yerleştirmişlerdi. Doktor yaşlı kahramanla ilgilenirken Cengiz, Turgut Reis'in ayakucunda nöbet tutuyordu.

Gümüş bir iğneyle yarayı dikkatle inceleyen doktor, Turgut Reis'in durumuyla ilgili Mustafa Paşa'ya rapor vermekle görevli çorbacıya dönüp, "Taş parçasına dokunabiliyorum, ama onu oradan çıkarmayı göze alamam" dedi.

Yarayı sardıktan sonra, yorgun ve endişeli salladı başını. "Hemen orada ölmesini kalın sarığı engellemiş, taşın hızını kesmiş biraz. Paşa'ya söyle, 'İslam'ın Çekilmiş Kılıcı' Turgut Reis aramızdan her an ayrılabilir. Allah büyüktür!"

"Allah büyüktür!" diye mırıldandı çorbacı ve hızla uzaklaştı.

Yaşlı korsanın ölüm kalım mücadelesi birkaç gün daha sürmüş, bu arada St. Elmo'yu ele geçirme çabası daha da yoğunlaşmıştı. Durumu gözle görülür biçimde kötüleşen Turgut Reis'in bilinci tekrar yerine gelmişti ama ne katı gıda alabiliyor ne de konuşabiliyordu.

Kalenin ateş gücü zayıfladığı için, Piyale Paşa donanmayı devreye sokarak deniz tarafındaki istihkâm siperlerinin bombalanması emrini verdi. Buna rağmen, St. Elmo'nun kesin olarak fethedilmesi epey zaman alacaktı.

Turgut Reis'e nezaret etmekle görevlendirilen Cengiz ve arkadaşları, Sceberras Dağı'ndan Marsa kampına getirilen yaralıların anlattıklarını hayretler içinde dinliyorlardı. Malta'ya ayak basar basmaz askerler arasında başta şiddetli ishal ve ateş olmak üzere çeşitli hastalıklar baş gösterdiği için hasta ve yaralıların yerleştirildiği çadırlarda yer kalmamıştı. Kirletilmiş bütün kuyular büyük çabalarla temizlenmesine rağmen, hastalıkların nedeni büyük ihtimalle yine mikroplu suydu.

Bir elini yitirmiş, yüzünde de korkunç yanıklar olan bir yeniçeri, "Şeytan kâfirlerin yanında savaşıyordu, birader" diye inlemişti. "Artık kalenin içine girmiştik, ama şeytan bizi tekrar dışarı sürdü."

Yaşlı korsanın yanında nöbet tutmakla görevlendirilmiş yeniçeriler, 23 Haziran gecesi komuta merkezine dönme emri aldılar. Sceberras Dağı'na vardıklarında St. Elmo'daki şapelin çanı çalıyordu.

"Vittoriosa ve Senglea'daki kâfirlerden yardım alıyorlarmış" derken ağız dolusu tükürmüştü yere çorbacılardan biri.

Cengiz, karanlıktan yararlanarak St. Elmo'ya karşı toplanan birlikleri gördü. Vittoriosa ve Senglea için ayrılan kuşatma birlikleri bile Sceberras'a sevk edilmişlerdi. "Hayır" diye geçirdi aklından, "ne kadar yardım alırlarsa alsınlar, artık dayanmaları mümkün değil."

Zapt edilmiş bir tahkimattan saldırıyı yöneten Mustafa Paşa'nın etrafında muhafızlar adeta etten duvar oluşturmuşlardı. St. Elmo'ya karşı saldırı aralıksız sürüyordu. Osmanlı birlikleri, kalenin bazı bölümlerini ele geçirmişler ve buralardan, direnişçilere karşı yangın bombaları ve alev püskürtücülerle mücadele ediyorlardı.

Şafak sökerken Piyale Paşa'nın kadırgaları top ateşine başladı. Aynı anda bütün birlikler St. Elmo'ya karşı harekete geçmişti. Herhangi bir muharebe düzeninden söz etmek mümkün değildi. Piyadeler, istihkâmcılar, yeniçeriler ve dervişler, delik deşik edilmiş istihkâm siperlerinin, cesetlerle dolu hendeklerin üzerinden akıyorlardı. Surlarda açılmış bir gediğin önünde direnişçilerin son gücüyle karşılaştılar. Ölümü göze almış insanların cesaretiyle savaşıyorlardı. Osmanlı askerlerini son kez geri çekilmeye ve yeniden düzen almaya zorladılar. Kısa süre sonra artık her şey bitmiş olacaktı.

Surlarda açılan gediğe binlerce kişi saldırıyormuş gibi geldi Cengiz'e. Doğu surlarının üzerinde bir şövalyenin, çok sayıda arkebüz mermisiyle parçalanmadan önce sinyal ateşi yaktığını gördü. St. Elmo düşmüştü.

Mustafa Paşa muhafızları ve kurmay subaylarıyla birlikte kale hendeklerini geçerek surlarda açılan gedikten kaleye girdi. Çorbacılardan biri, şövalyelerin, üzerinde sekiz uçlu haç bulunan sancağını, ordu komutanının ayaklarının dibine atarken, doğu surlarının üzerine İslam bayrağı çekilmekteydi. Komutan delik deşik edilmiş bir siperin tepesine çıkıp cesetlerin oluşturduğu dağ yığınlarına göz gezdirirken, "Allah'ım!" diye haykırdı. Senglea ve Vittoriosa yönüne bakıyordu. "Bu küçük çocuk bize bu kadar pahalıya mal olduysa, babası için hangi bedeli ödemek zorunda kalacağız kim bilir?" Sonra hâlâ hayatta olan az sayıda direnişçinin öldürülmesi emrini verdi.

Vittoriosa'ya yüzerek kurtulmayı başaran bir avuç Maltalı milis dışında, dokuz yaralı şövalye, Turgut'un adamları tarafından korsan gemilerine götürülmüşlerdi. St. Elmo'ya ilk girenler, Kuzey Afrika'dan gelen savaşçılar olmuştu. Onlar için, fidye karşılığında değiş tokuş edilebilecek tutsaklar, öldürülmüş düşmanlardan daha değerliydi.

Mustafa Paşa Cengiz'e işaret etti. "Yeniçeri, bir ata atla hemen Turgut Reis'e git! Ona kaleyi aldığımızı ilet!"

Cengiz kollarını kemer tokasının üzerinde kavuşturup eğildi. Sceberras Dağı'nın Marsamxett sahilinde bir Osmanlı süvari bölüğü konuşlanmıştı. Cengiz arkebüzünü arkadaşına verip koştu. Her yer alevler içindeydi, ölmek üzere olan ağır yaralıların iniltileri ve feryatları duyuluyordu; yanmış, çürümüş bedenlerin dayanılmaz kokusu sarmıştı her yanı. Tatlımtırak kan kokusu, toz ve barut kokusuna karışmıştı. Cen-

giz, Konya Ovası'nda izlediği bir muharebenin ardından da benzer bir tabloya tanık olduğunu hatırladı, fakat Sceberras Dağı'nda gördükleri hepsinin üzerindeydi. Kan birikintilerine bata çıka ve ceset dağlarının üzerinden geçerek ilerledi. Cehennem dedikleri bu olsa gerekti.

Kaleye akın akın giden askerlerin arasından kendisine bağırarak yol açıyordu Cengiz: "Yol ver! Başkomutanın ulağıyım! Yol ver!"

Cengiz'in başlığındaki kırmızı şeridi görenler yana çekiliyordu.

Kaptan Paşa'nın dev donanması da, artık St. Elmo topçuları tarafından engellenmeksizin Marsamxett Koyu'na girerken, korsanların gemileri hâlâ demir atmış duruyordu.

Ordu komutanının ulağı, Marsa kampına atını dörtnala sürerek ulaşmıştı. St. Elmo'nun fethedildiğini duyan Turgut Reis, gözlerini kısa bir süre açıp, sanki zafer için Allah'a şükrediyormuş gibi yukarıya doğru baktı. Vücudu boydan boya titredi. "İslam'ın Çekilmiş Kılıcı" ölmüştü.

Hemen St. Elmo'ya geri dönen Cengiz'den Turgut Reis'in ölüm haberini alan başkomutan, hiç konuşmadan güneydeki kalelere baktı bir süre. Sonra, dört tane ahşap haç yapılmasını emretti. Bu arada rütbeleri en yüksek dört şövalyenin yanına getirilmesini istemiş, adamların kafasını kestirdikten ve kesik kafaları, yüzleri güneye dönük olarak mızrakların ucuna geçirttikten sonra, vücutlarını haçlara çivileterek suya attırmıştı. Büyük Liman'daki akıntı onları doğrudan Vittoriosa'ya sürükleyecekti.

Daha yaralıların Marsa Ovası'ndaki çadırlara taşınması bitmeden, namluları şövalyelerin diğer kalelerine yönelmiş en uzak menzilli toplar mevzi almaya başlamıştı. Ayrıca Sceberras Dağı'nda vazgeçilebilir olan bütün birliklere, Vittoriosa ve Senglea önünde, kara tarafındaki mevzileri takviye et-

me emri verilmişti. Kaleye yapılan saldırı harekâtına doğrudan katılmamış olan birlikler hemen yola koyuldular. Aynı gün Mustafa Paşa'nın komuta merkezi de Vittoriosa önlerinde bir tepeye taşındı.

St. Elmo'nun ele geçirilmesinden sonraki gün şövalyeler, tarikat kardeşlerinin çarmıha gerilmiş ve parçalanmış cesetlerini, Vittoriosa Burnu'na hâkim St. Angelo'nun alt tarafındaki sahilde buldular.

Şövalyelerin kalelerinden ertesi gün yapılan top salvosu kuşatmacıların ileri hatlarını ateş altında tutmasına rağmen, düşen gülleler ne siperlerini hava uçurmuş ne de kimseyi öldürmüştü.

Tarikat şövalyelerine karşı St. Elmo'da girişilen vahşetin öcünü, Osmanlı tutsakların kesik başlarını düşman saflarına topla fırlatarak alan Hıristiyan savaşçıların yaptıkları Mustafa Paşa'ya anlatılınca, Paşa, keşik başların önünde tarikatı ortadan kaldıracağına ve Allah'ın belası başşövalyeyi zincirleyip Padişah'ın tahtı önünde sürükleyeceğine Peygamber adına yemin etmişti.

Senglea ve Vittoriosa'dan öğlene kadar art arda fırlatılan kesik başlardan biri komuta merkezinin etrafındaki siperlerin önüne kadar uçmuştu. Orta yaşlı, sakallı bir erkeğin başıydı bu. Muhafızlardan biri keşik başı saçlarından tutup uzaklaştırmaya yeltenmişti.

"Bir dakika birader!" diyen Cengiz sakallının yüzünü inceledi.

"Ne oldu, kardeş! Onu tanıyor musun?"

"Emin değilim" dedi Cengiz. "Belki de."

"Gerçekten mi? Çamura bulanmış ve yanmış halde hepsi aynı görünüyor." Yeniçeri omuz silkip yoluna devam etti.

"Haklı galiba" diye düşündü Cengiz. "Kesik başların hepsi tanınmayacak derecede deforme olmuş. Ama yine de..."

Cengiz bir an, eski efendisi Hasan'ın yüzüne bakıyor sanmıştı kendisini.

Vittoriosa ve Senglea Kuşatması

Haziran ve temmuz geçmiş, ağustos ayının da sonlarına gelinmişti. "Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi"nin ordusu üç aydır Malta'daydı. Osmanlı birliklerinin Büyük Liman'daki kalelere saldırısı sürüyordu. Kuşatma saldırıları püskürtülmüş ve birlikler düşman tarafından yok edilmişti. Kalelerin savunma tertibatlarına gönderilen mayınlar, şövalyelerin istihkâmcılarının mayınlarıyla patlatılmıştı. Liman burçlarına karşı girişilen büyük bir saldırı esnasında, Città Notabile'den gelen süvariler Marsa kampını yerle bir etmiş, hasta ve yaralıları öldürmüş, yüzlerce ata el koymuşlardı. Adanın ortasında yüksekçe bir yerde bulunan kenti fethetmek için, Vittoriosa ve Senglea'dan çok sayıda kuşatmacının çekilmesi gerektiği ortaya çıkınca, bundan vazgeçildi. Yeniçerilerin bazı çarpışmalarda üzerinde hilal bulunan sancaklarını, bazı burçlara, kısa süreli de olsa diktikleri görülüyordu. Piyale Paşa sonunda gemi toplarının karaya çıkarılmasına izin vermiş, ancak büyük topçu takviyesine ve Kuzey Afrika'dan yardıma gelen diğer birliklere rağmen, Malta Şövalyeleri düşmanlarını püskürtmeyi her defasında başarmışlardı.

Cengiz yan dönüp gözlerini açtı. Henüz aydınlanmamıştı hava. Sol tarafında, uyurken inleyen asker de, Sceberras Dağı'nda Turgut Reis'in hayatına mal olan top güllesinin yaraladığı muhafızlardan biriydi. Şimdiye kadar yaralarından dolayı ölen asker olmamıştı ama hepsi –sadece birkaç sıyrığı olanlar bile– haftalardır şiddetli ateşle yatıyorlardı. Eskilerden bazıları, ateşin yaralardan değil Marsa Ovası'ndaki bo-

ğucu havadan kaynaklandığını söylerken, diğerleri içme suyunu sorumlu tutmaya devam ediyorlardı.

Cengiz yerinde doğrulup havluyla alnındaki terleri silerken su testisine uzandı. Artık geceleri hava bir parça serinliyor, üstelik sıcak güney rüzgârı adaya sürekli nemli hava taşıyordu. Terini silerken terlemişti yeniden.

Günün ilk ışıklarıyla çadıra giren nöbetçi çorbacı, "Nöbet değişimi!" diye homurdanarak yoluna devam etti. Ateşli olanlar dahil hepsi kalkmıştı.

Cengiz'in sağındaki adam, "Hâlâ ekmek var mı?" diye sordu.

"Evet."

Yeniçeri Cengiz'in şiltesiyle kendisininki arasında duran somundan bir parça ısırırken, "Pek fazla sayılmaz!" dedi.

"Dün komutanın yanında nöbetteydim, lanet olası kâfirlerin ikmal gemilerimizden birini daha ele geçirdiklerini duydum" dedi biri.

"Bunlara artık diz çöktürmemizin zamanı geldi de geçiyor birader" diye tısladı dişlerinin arasından Cengiz'in çadır komşusu, yere tükürürken. "Yoksa daha uzun süre ekmek arası kum yeriz."

Üstünü başını düzeltip bayat ekmekten bir lokma attı ağzına Cengiz.

Düşünceleri Vittoriosa ve Senglea'da kuşatma altındakilere gitti bir an. Onlar ne durumdaydı acaba? Henüz cephane sıkıntısı çekmedikleri görülüyordu. St. Elmo düştükten sonra Osmanlı birlikleri iki yarımadaya karşı giriştikleri saldırılarda kayda değer bir başarı elde edememişlerdi.

Mustafa Paşa, Marsamxett Koyu'ndan gemilerin tahta rulolar üzerinde, Sceberras Yarımadası'ndan geçirilerek getirilmesini izlerken yanında Cengiz de vardı. Sonra Senglea önündeki sualtı barikatlarının kaldırılmasına çalışılmış, an-

cak Osmanlı askerlerinin üzerine şövalyelerin gönderdiği yerli yüzücülerin iki kez galip gelmeleri üzerine kuşatmacıların kanıyla kızıla kesmişti deniz.

Kuzey Afrika'dan sevk edilen birlikler, kara tarafındaki istihkâm siperlerine cepheden saldırırlarken Cengiz, Senglea'nın güneyindeki bir tepede bulunan komuta merkezindeydi. Bu girişim de Osmanlı askerlerinin ağır kayıplar vererek geri çekilmesiyle sonuçlanmıştı. Cengiz, bin yeriçeri taşıyan on hücumbottan sadece birinin Sceberras kıyısına döndüğü haberi Piyale Paşa'ya verilirken de oradaydı. Gelibolu'da ağırlıklı olarak su içinde mücadele için özel olarak eğitilmiş birlikler hücumbotlarla St. Angelo Kalesi'nin alt tarafından karaya çıkacaklardı. Ancak şövalyeler tarafından kamufle edilmiş bir mevziden yapılan topçu ateşiyle karşılaşan Osmanlı askerlerinden pek azı kurtulabilmişti.

"Eski ortamdan sadece üç kişi hayatta kalmış" diye düşündü Cengiz. "Muhtemelen ben de kuyruğu titretecektim."

Yeniçeriler silahlarını alıp, ordu komutanının çadırına yöneldiler, gece nöbetçilerinden nöbeti devralacaklardı.

Askerlerden biri gözleri parlayarak, "Paşalar gece geç saatlere kadar görüştüler" dedi yavaşça. "Öbür gün büyük saldırı yapılacakmış!"

Bir başkası da "Perşembe günü, kardeşim, perşembe günü hepsini uyuz köpekler gibi öldüreceğiz!" diye fısıldadı.

Salı günü gece yarısına doğru Vittoriosa Kalesi'ne yapılan top ateşine ara verilmiş, Mustafa Paşa seçilmiş yirmi muhafız eşliğinde, karanlıktan yararlanarak, görevleri şövalyelerin muhtemel sürpriz saldırılarından Osmanlı birliklerini haberdar etmek olan ileri karakolların mevzilerine kadar gitmişti. Paşa'nın aralarında Cengiz'in de bulunduğu yeniçeri muhafızları, karanlıkta birkaç düşman gözcüyle karşılaş-

ma olasılığına karşı ok ve yayla silahlanmışlardı. Bu durumda ateşli silah kullanmaları pek akıllıca olmazdı çünkü.

Askerlerin üst giysisi koyu renkti. Mustafa Paşa'yla maiyetindeki üst rütbeli subaylar yakut kızılı giysilerinin üzerine siyah kaftanlar almışlardı. İleri karakol komutanları, başkomutana düşman istihkâm siperlerinin, Osmanlı topçusu tarafından darmadağın edilmiş bölümlerini gösteriyorlardı gururla.

Şövalyeler, düşmanın ileri mevzilerindeki hareketi fark etmiş, aniden arkebüz atışına başlamışlardı. Kale duvarından ateş edilen yer, ok menzilindeydi. Muhafız çorbacı, Vittoriosa'ya doğru ilk oku gönderdi.

Muhafızlar, etrafında etten duvar ördükleri Mustafa Paşa'yı daha güvenli kuşatma mevzilerine geri götürürken, aralarından biri sürekli dönüp ok fırlatıyordu şövalyelerin kalesine.

Çorbacının yanında yürüyen Cengiz, adamın ayağı kayıp bir çukurun içine düşünce beklediği fırsatın nihayet doğduğunu düşündü. Sadaktan bir ok çekip, kazıdığı işareti gördükten sonra olanca gücüyle gerdi yayı. Kale duvarından içeriye gönderdiği son derece değerli, sarıya boyanmış okun şövalyeler tarafından bulunacağını umut ediyordu. Okun üzerine kazınmış işaretleri de görecek ve "Perşembe" mesajının ne anlama geldiğini inşallah doğru yorumlayacaklardı.

Yayın kırbaç gibi şaklayan kirişi Cengiz'in deri kolluğuna geri çarparken, çorbacı lanet okuyarak başını çıkardı çukurdan: "Yardım et, Allah kahretsin! Beni yukarı çek!"

Yayı omzuna asarak çorbacıya ellerini uzatan Cengiz, adamın sadece sol elini tuttuğunu görünce sağ omzuna el atmıştı.

"Dikkat et, budala!" diye tısladı subay. "Sanıyorum kolum kırıldı."

"Bekleyin, Çorbacı! Tek başına başaramıyorum."

Çorbacıyı çukurdan çıkaran üç yeniçeri, kuşatma birliklerinin ilk siperine ulaştıklarında bütün kalelerden yeniden bombardıman başladı. Sanki Senglea ve Vittoriosa çevresinde cehennem kapıları açılıyor ve ölüm taşıyan uçurumlarını bu iki yarımadaya gönderiyorlardı.

Mustafa Paşa, St. Elmo kuşatmasının sonunda yapılan hataları tekrarlamamaya kesin kararlıydı. Düşman kalelerine perşembe günü yapılacak son saldırıdan önce, surların, siperlerin en küçük parçası ve her mazgalı, St. Elmo bombardımanını gölgede bırakacak kadar ölümcül bir bombardımana tabi tutulacaktı.

Büyük Liman'ın çevresindeki ada adeta ölüm kokuyor, katil yaz sıcağı kuşatana da, kuşatılana da aynı eziyeti çektiriyordu. Su stoklarının giderek azalması nedeniyle Osmanlı ordusunda su kıtlığı baş göstermişti. Malta'da yaz mevsiminde üç ay geçirileceğini hiç kimse öngöremediği için, en fazla bir hafta sonra un sıkıntısı da başlayacaktı. Cephane stokları ise en fazla iki hafta daha idare ederdi. Ayrıca uzun geri dönüş yolu da planlanmak zorundaydı. Stoklar tükendiği ve sonbahardan itibaren başlayacak olan fırtınalar donanmayı tehdit edeceği için, ordunun kışı Malta'da geçirmesi mümkün görünmüyordu.

Şu an Malta takımadalarındaki St. Jean Şövalyeleri'ni, ne pahasına olursa olsun yok etmek için hazırlanan bu adamlar, nisanda zafer elde edeceklerinden emin halde karaya çıkmış adamlar değillerdi sanki. Senglea ve Vittoriosa surlarına yaptıkları her saldırı kale savunmalarını tırpanlamış, ancak saldırganların saflarında da son derece hassas gedikler açmıştı. Ateş, ishal ve kusma nedeniyle savaşamaz hale gelenlerin sayısı her gün artıyordu. Osmanlı askerlerinin morali

pek iyi değildi. Emirlere karşı gelmiyorlardı ama Sultan'ın seçkin savaşçıları olan yeniçeriler bile gizliden homurdanmaya başlamışlardı.

Saldırı perşembe günü sabahın erken saatlerinde başladı. Bir baruthane havaya uçmuş, Vittoriosa üzerinde uzun süre yoğun duman bulutu asılı kalmıştı adeta. Senglea'da ise bombardıman sonucunda çok sayıda yangın çıktığı görülüyordu. Borazancılar ileri işareti veriyor, kösler hücum çağrısı yapıyordu. Osmanlı İmparatorluğu'nun istila ordusu, kara tarafındaki surların önünde hilal şeklinde yürüyüşe geçmişti. Bu, şimdiye kadar kalelerin önünde toplanmış en büyük silahlı güçtü.

Fakat şövalyelerin, günlerden bu yana süren ateş cehenneminden sonra ciddi bir direniş gösteremeyeceklerini sanan Mustafa Paşa, direnişçilerin delik deşik surlar üzerinde gösterdikleri amansız direniş karşısında, muhafızlarının başında Vittoriosa savaşına bizzat müdahalede bulunmaya karar verdi.

Mustafa Paşa'nın solunda bulunan Cengiz'in birliği, kalabalık yeniçeri grubunun açtığı gedikten girmişti içeriye. Öğle saatlerine doğru kale duvarlarının üzerinde göğüs göğüse çatışmalar bütün hızıyla sürerken çorbacılardan biri, göğüs zırhı oldukça gösterişli bir şövalyeyi gösterdi. Duvarda açılan gediklerden birinde direnişçilerin en önünde iki ağzı keskin kılıcını hiddetle sallamaktaydı. Başlığı yüzünü pek de kapamayan şövalyenin yere serdiği yarım düzine Osmanlı askeri vardı çevresinde.

"İşte orada lanet olası hain!" diye bağırdı çorbacı.

Boğaz boğaza girmiş kalabalığın içinde, bir zamanlar Osmanlı donanmasının tedarikçiliğini yapan tarikatın usta casusu Paolo de Teresta'yı tanıyan yeniçerilerden en az beşi naralar atarak arkebüzlerini aynı anda ateşlediler. Dizüstü çö-

ken Paolo de Teresta saldırganların olduğu tarafa doğru kafa üstü düştü.

"Onu buraya getirin!" diye bağırdı çorbacı.

Bu arada şövalyeler Osmanlı askerlerini bir kez daha püskürtmeyi ve ateşe tutmayı başardıkları için, cesedin çevresinde şiddetli bir mücadele başlamıştı. Yine de direnişçilerin durumu kötü görünüyordu. Şövalye safları giderek seyrelmişti. Cengiz'in birliğinin yanı sıra üç yeniçeri birliği daha saldırı için hazırlanmaktaydı.

Bu sırada askerler ikiye ayrılıp, atlı bir ulağa yol açtılar. Adam atını muhafızların hemen yanına kadar sürmüş ve hayvanın sırtından atlarken "Yol açın!" diye bağırmıştı.

"Ömer bu, ulak" dedi subaylardan biri, kılıçlarını çekmiş adamın üzerine yürüyen muhafızlara. "Onu Paşa'nın yanına bırakabilirsiniz."

Direnişçiler, saldırı birliklerinin büyük üstünlüğü karşısında adım adım kale içlerine çekilmeye başlamışlar, surların bir bölümü yine Osmanlı askerlerinin eline geçmişti. Tam o sırada Mustafa Paşa'nın emriyle geri çekilme işareti verildi. Kimse kulaklarına inanamamıştı.

"Bu çılgınlık!" diye bağırdı askerlerden biri. "Tam da köpekleri köşeye sıkıştırmışken!" Bir başkası Cengiz'i iterek seslendi: "Bakın! kardeşlerimiz nasıl savaşıyor!" Ama borazanlar geri çekilme emrini yineliyorlardı durmaksızın.

Çorbacı, "Hiçbir şey anlamıyorum!" diye bağırarak itişip kakışanların önüne geçmişti. "Ama geri çekilmek zorundayız! Emir emirdir! Hadi geri çekilin!"

Oysa zafer bir adım ötedeydi. Adamlar homurdanarak itaat ettiler.

Osmanlı'nın saldırı birlikleri, geri çekilme emrini kuşkuyla karşılamış, mevzilerini şaşkınlık içinde terk ediyorlardı.

Verilen geri çekilme emrinin nedenini ilk öğrenenler muhafızlar oldu. Şövalyelere takviye kuvvet gönderilmişti. Sicilya'dan gelen büyük bir birliğin Malta'nın kuzeyine çıkarma yaptığını haber alan komutanlar, donanma ve askerlerin kaderinden endişe duyarak, bütün orduya derhal gemilere binme emri vermişlerdi. Bu durumda kuşatma için karaya taşınan ve kıyıya uzak yerlerde bulunan ağır silahları düşmana bırakmaktan başka çare yoktu. Osmanlı askerlerinin geri çekilmesi bütün gece sürdü. Malta ovası ve Sceberras Yarımadası'nda ışık selleri, birliklerin gemilere aktığı yolları gösteriyordu.

Bir Halk Türküsü

"Dışarıdan seslendiler:
'Altın Malta, gümüş Malta, soylu Malta,
fethedemeyeceğiz seni asla!
Bir karpuz bile olsan,
hatta soğan zarına benzese savunman.'
Siperlerden yanıt geldi:
'Benim püskürten
kadırgalarını o büyük Türklerin
ve cesur adamlarını Galata'yla Konstantinopolis'in' "

Sceberras Yarımadasının sırtlarında ilk atlı şövalyeler ortaya çıkmış, St. Elmo Kalesi'nin harabelerine de hafif toplar yerleştirilmişti. Kısa süre sonra geri çekilmekte olan istila ordusunun üzerine top ateşi açıldı. Osmanlı askerleri canlarını kurtarmak için can havliyle Marsamxett Limanı'ndaki nakliye gemilerine ulaşmaya çalışıyorlardı.

Piyale Paşa'nın, ağırlıkla Marssaxlokk'un güney koyuna demir atmış bulunan kadırgaları, Marsamxett filosuyla bir-

leşmek ve hantal kalyonları düşman gemilerinin saldırılarına karşı korumak için rotalarını kuzeye çevirmişlerdi.

Henüz kadırgasına çıkmamış olan Mustafa Paşa yeniçerilerle birlikte geri çekilen askerlerin güvenliğini sağlamakla meşguldü.

Adanın kuzeyine çıkarma yapan takviye birliklerin gücü ve hareketleri hakkında ordu komutanını bilgilendirmek için peş peşe ulaklar gidip geliyordu. Paşa, düşmanın Mellieha Koyu'na yaptığı çıkarmayı izlemiş olan birkaç gemi komutanıyla da konuştuktan sonra, Sicilya'dan sadece 28 gemi ve 8.000 asker geldiğine iyice kanaat getirmişti.

Piyale Paşa'nın, Osmanlı donanmasıyla karşılaştırıldığında nispeten küçük olan bu filonun karaya çıkmasını önlemek için en ufak bir girişimde bulunmamış olması Mustafa Paşa'yı öfkeden kudurtuyordu.

"Piyale bir korkak gibi davranmaya devam ederse, adamlarımızın yiğitlikleri hiçbir işe yaramayacak!" dedi yanındaki yeniçeri ağasıyla yardımcısına. Cengiz adamın ne kadar kızgın olduğunu sesinden anlamıştı.

Yeniçeri ağası başını salladı. "İspanyol gemileri askerleri karaya indirdikten sonra hemen Sicilya'ya doğru yola koyuldular. Piyale Paşa'nın en geç o zaman müdahale etmesi gerekirdi."

"Hemen birlikleri yeniden karaya indirin!" Öfkeden kıpkırmızı olmuş bir suratla bu emri verirken yeniçeri ağasının kolunu sıktı.

Muhafızlar hemen emri iletmeye koşarlarken, Mustafa Paşa birlik komutanlarının katıldığı savaş konseyini topladı. Bu arada adaya çıkarılan takviye güç, doğuda Marsa Ovası'nın kıyısında terk edilmiş bir köyün yakınındaki bir tepeyi işgal etmişti. Osmanlı birlikleri yeni düşmana karşı düzen alırken, Mustafa Paşa Marsamxett Limanı'ndaki kaptanlara,

bundan sonra Piyale'nin hiçbir emrine uymamaları ve gemilerini, bir gün önce düşman birliklerinin karaya çıktığı Malta'nın kuzeyindeki koylara çekmeleri talimatını verdi. Sonra muhafızlarına at bindirip, ordunun başına geçti.

Yeniçeriler homurdanmalarına rağmen emirlere itaat ediyorlardı ama bazı sipahi bölüklerinin itirazları iyice yükselmişti. Dervişler de isteksizliklerini yüksek sesle ifade ediyorlardı artık: "Malta'yı fethetmemizi Allah istemiyor."

Nerede protesto sesleri yükseliyorsa ya da nerede isyan tehdidi baş göstermişse derhal oraya giden Mustafa Paşa, genellikle adamların sırtını sıvazlayarak ya da onları tehdit ederek tekrar itaat etmelerini başarıyordu. Disiplini yeniden tesis etmek için şiddetli önlemlerin gerekli olduğu haller giderek sıklaşmaktaydı. Böyle durumlarda, muhafızlarına, özellikle öne çıkan sözcüleri fazla gürültü etmeden yok etme talimatı veriyordu. Sonuçta askerlerin kendisine itaat etmelerini sağlamıştı, fakat artık Marsamxett'ten yola çıkan bu birliklere fazla güvenilemezdi. Aylar süren kuşatmadan dolayı iyice yıpranmış askerler, düşmanın Sicilya'dan gelen takviye gücüne saldırmaya pek hevesli değillerdi. Buna rağmen zapt etilmiş tepelerde, araziye egemen küçük bir kaleyi ele geçirmeyi başarmışlar, hatta birkaç saat ellerinde tutabilmişlerdi. Ancak kısa süre sonra Città Notabile'den gelen atlı şövalyeler Osmanlı ordusuna yandan saldırmış ve güçlü bir piyade bölüğü de kaledeki savunma kıtasının şiddetli ateşine karşı koyarak kaleyi geri almıştı. Başkomutan adamlarının mücadele ruhunun kesin olarak kaybolduğunu görüyordu. Durumu tevekkülle kabul ederek, kuzeydeki koylardan gemilere binme emrini verdi.

Sicilya'dan gönderilen takviye birliklerine saldırıda hep en ön safta olan Mustafa Paşa ve muhafızları artık birliklerin arkasına geçmişti. Binlerce adam toz bulutları kaldıra-

rak, güvenlik vaat eden koylara ulaşmaya çalışırken adanın çorak toprağı sarsılıyor ve titriyordu.

Osmanlı birlikleri geri çekilirken, Mellieha ve St. Paul koylarına giden yolda çatışmalar amansızca sürmekteydi.

Ordu komutanın atının vurulması üzerine, yeniçeri ağası hemen koşup ayağa kalkmasına yardımcı olmuş, kendi bindiği karayağız atını vermişti komutana. Geri çekilen birlikleri takip eden Città Notabile'li tarikat savaşçılarıyla Osmanlı ordusunun artçı süvarileri arasında çatışma daha da şiddetlenmişti.

Bu arada Mustafa Paşa'nın bindiği ikinci at da isabet aldı. Komutanın hemen yanında at süren Cengiz, kara yağız atın devrildiğini ve başkomutanın bir ayağının altına sıkıştığını görünce hemen aşağı atlayıp, ölmüş hayvanı kenara iterek Paşa'nın ayağa kalkmasına yardımcı oldu. Aynı anda yeniçeri ağasıyla Turgut Reis'in Kuzey Afrikalılarından bazıları koşup koruma çemberi oluşturdular. Ama her nasılsa düşman süvarilerinden biri, Cengiz'le Paşa'nın hemen yanına kadar ulaşmış, zafer çığlığı atarak kaldırmıştı kılıcını. Malta seferinde ilk kez adam adama savaşa zorlanan Cengiz, tarikat savaşçısının hamlesini kılıcıyla karşılarken, yeniçeri ağası da süvarinin sırtına mızrağı geçirdi.

Città Notabile'den atlı tarikat savaşçılarının yardımına gelen piyade bölükleri, kalenin bulunduğu tepeden aşağıya adeta akarak, "Bunu Tanrı istiyor!" naralarıyla dalıyorlardı çatışmalara.

Gerek Mustafa Paşa'nın, gerekse de diğer yüksek rütbeli subayların göz kamaştıran giysileri Hıristiyan savaşçıları mıknatıs gibi çekiyor, her yönden yeniçerilerin oluşturduğu koruma duvarını delmeye çalışıyorlardı.

Bu arada Cengiz, ne olduğunu anlayamadan hafif silahları ve donanımları nedeniyle zırhlı şövalyelerden daha atik

bir grup piyadenin saldırısına uğradı. O an en önemli şeyin postu deldirmemek olduğunu hissetmiş ve atını mahmuzlayıp çılgın gibi sürmüştü düşman askerlerin üzerine.

Hâlâ düşmenin etkisinde olduğu açıkça görünen Mustafa Paşa, atından inmiş olan yeniçeri ağasıyla Turgut Reis'in korsanlarından birinin arasında bacağını ovuşturuyordu. Yüzü acıyla gerilmişti.

Sistematik biçimde atları hedef alan uzun mızraklarla silahlanmış düşman piyadelerden bazıları Cengiz'i de atının sırtından atlamak zorunda bırakmıştı. Çok sayıda mızrak darbesi alan hayvan ön ayakları üzerine çökerken, bunu zamanında fark eden birkaç arkadaşı yardımına koştu hemen. Cengiz eyere asılı okluğu ve yayını almıştı aceleyle.

Düşman piyadelerin saldırısı ancak yeni bir yeniçeri ortasının gelmesiyle durdurulabilmiş, dolayısıyla yeni gelenler ordu komutanının da canını kurtarmasını sağlamışlardı. Sahipsiz, sağlam bir kısrak bulan Cengiz, yayla okluğu sol omzuna asıp eyerin üzerine sıçradığı an, sol kolunun üst tarafında keskin bir acı hissetti. Arkasını dönünce Città Notabile'den gelmiş bir zırhlı süvarinin kıpkırmızı yüzüyle karşılaştı. Sonra adamın kılıcının pırıltısını gördü. Eğildi. Kılıcın ucu boynunu sıyırıp geçmişti. Başarısız vuruşun şiddeti adamı neredeyse eyerinden düşürecekti. Cengiz'in indirdiği kılıç darbesi zırhı delip geçmemişti ama adam atın üzerinden kayıp yüzüstü yere kapaklandı. Yeniçerilerden biri koşup demirden saldırı başlığını ikiye parçaladı.

Cengiz'in kolu ateş gibi yanıyordu. Kılıç okluğu delip geçtiği için şiddeti biraz azalmış olmasına rağmen, yara derindi ve çok kanıyordu.

Osmanlı ordusunun artçı birlikleri de takviye almışlar, Hıristiyanların karşısında üstünlüğü giderek ele geçiriyorlardı.

Cengiz'in yarası kumaş parçasıyla sıkıca bağlandığı için kanama bir ölçüde durmuştu. Kolu müthiş acıyordu ama hiç olmazsa hâlâ hareket ettirebiliyordu.

Artçılar, askerlerin gemilere bindirilmesini güvenlik altına almak için Turgut Reis'in adamlarını tepelere yerleştirdiği St. Paul Koyu'na vardığında, artık peşlerinde sadece atlı şövalyeler vardı. Takipçilerin piyade desteği olmadığını gören Mustafa Paşa, sahilde kurtarma botlarını bekleyen birliklere, soluklanabilecekleri bir süre sağlamak için yeniçerilere hemen karşı saldırı emri vermişti.

Düşman süvariler kısa süre sonra yeniden piyade desteği almaya başladıkları için karşı saldırının kısa sürede tıkandığı görülüyordu. Ordu komutanı, yeniçeri ağasının ısrarlarına dayanamayarak, muhafızlarıyla birlikte amiral gemisi Sultana'ya götürülmeyi kabul etti.

Cengiz, yarası bağlanmış olmasına rağmen kan kaybından yarı baygın haldeydi. Sultana'nın tayfaları tarafından gemiye taşınırken sahilde anlatılmaz sahneler yaşanıyordu. Osmanlı birliklerinin Malta'daki bu son gününde, gerek Padişah'ın askerleri, gerekse de tarikat savaşçıları, Senglea ve Vittoriosa'ya perşembe günü yapılan saldırıda verdikleri kayıplardan daha fazla kayıp vereceklerdi.

Cengiz serin, tuzlu deniz havasını içine çekti hırsla. Komutanın muhafızları Sultana'nın baş tarafında bir top platformu üzerine yerleştirilmişlerdi. Çoğu uyuyordu. Malta'nın kor sıcağından sonra, deniz üzerinde bol yıldızlı geceler, sanki cennete yolculuk yapıyormuş hissi uyandırıyordu insanda.

Bacağı parçalanmış bir çorbacı akşam ölmüştü. Her gün bir ya da iki ceset sulara bırakılıyor, bu esnada imam kısa bir dua okuyordu.

Nispeten ucuz kurtulduğu için şükretti kaderine. Arkadaşlarından biri kolundaki yarayı tuzlu suyla temizlerken çok acı çekmişti ama işe yaradığı görülüyordu. Yara iltihaplanmıştı, kolunu hareket ettiremiyordu, ancak en azından ateşlenmemişti. Kılıç darbesi etinde derin bir yara açmasına rağmen, kemikleri ya da önemli sinirleri zedelememişti.

Deniz üzerinde geçirdikleri beşinci günde, yeniçeri ağası baş tarafa gelip, çizmesinin ucuyla Cengiz'i hafifçe dürttü: "Hey, sen, Yeniçeri!"

Cengiz öğle sıcağında dalmıştı, uykulu uykulu doğruldu. "Evet, efendim?"

"Adın ne senin?"

"Cengiz, efendim."

"Gel benimle!"

Ağanın peşinden kıç tarafa yöneldi. Mustafa Paşa güneşliğin altında bir mindere uzanmış, hizmetkârlarından birine ayaklarına masaj yaptırıyordu.

Ağa kollarını kuşağının üzerinde kavuşturarak eğildi. "Sanıyorum bu, efendim."

Acımasına rağmen Cengiz de saygıyla kollarını kavuşturarak iyice eğilmişti.

Mustafa Paşa başını kaldırıp baktı. "Evet, bu." Sonra Cengiz'e, "Sen beni atın altından çekip üzerime gelen Hıristiyan köpeği öldürdün" dedi.

"Evet, efendim."

Paşa yüzüstü döndü. Hizmetkâr baldırlarına güzel kokulu bir yağ serpmişti.

Başkomutan yüzünü yana çevirerek, "Ağa, kâtibe git ve Yeniçeri Cengiz'i çorbacılar listesine almasını söyle!" dedi.

"Nasıl buyurursanız, efendim."

Sonraki günlerde Cengiz'in dudaklarında hafif bir gülümsemeyle gözlerini denize diktiğini görüp, bu mutluluğa

neden olan şeyin, çorbacılığa bu kadar hızlı terfi etmesi olduğunu düşünenlerin yanıldığını sadece Cengiz biliyordu: Malta fethedilememişti ve Cengiz, belki de attığı uyarı okuyla buna biraz katkıda bulunmuş olmaktan dolayı gurur duyuyordu.

İstanbul'a Dönüş

Kuşatmanın kaldırıldığı haberini Padişah'a, önden gönderilen bir kadırga getirmiş, bunun üzerine Padişah, Malta seferinden eli boş dönen donanmanın, İstanbul'a karanlık bastıktan sonra girmesini emretmişti. Aslında "Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi"nin, ordu komutanıyla Piyale Paşa'ya, sarayın cellatları aracılığıyla "ipek urgan" bahşetmesi gerekirdi. Fakat paşaları, "Görüyorum ki kılıcım, sadece benim elimdeyken mağlup edilemiyor. Lanet olası şövalyelere karşı, gelecek yıl yapacağım seferde orduyu bizzat ben yöneteceğim ve onları yok edeceğim!" sözleriyle bağışlamıştı.

Cengiz de diğer yaralılarla birlikte, Sultana'nın filikalarından biriyle karaya çıkarılmış, düşmanın hedefi olmuş veya kötü hava koşulları nedeniyle hasar görmüş gemiler başta olmak üzere, donanmanın bir bölümü de Gelibolu'ya demir atmıştı. Malta seferi öncesinde bu liman kentinde üslenmiş askerler de burada bırakıldılar. Hayatta kalmış olanların sayısı pek fazla değildi zaten.

Daha Sultana'dayken emredildiği gibi, kendisine yeni rütbesine uygun altın kaplamayla süslü yeniçeri başlığı ve ipek giysiler verilen Cengiz'in artık eski kışlasında kendine ait odası olacak, şahsi hizmetlerini ise acemi yeniçeri öğrencilerinden biri görecekti. Yarası iyileşmeye devam ediyor, ama kolunu biraz hızlı kaldırdığında veya dikkatsiz hareket

ettiğinde canı hâlâ fena halde yanıyordu. Koluna fazla yüklenmemek için askıya almıştı. Günden güne iyileştiğini hissediyordu. Kışlada bir hafta geçirdikten sonra, Şehzade'nin okçubaşısı Hüseyin'den bir mektup geldi. Cengiz'in Malta'da gösterdiği kahramanlıktan dolayı ödüllendirildiğini İstanbul'da öğrenmiş ve mutat yöntemlerle –yeni ağa da Kıbrıs şarabını seviyordu belli ki– yeniçeri ağasının, Cengiz'i yine Kütahya'ya atamasını sağlamıştı. Çiçeği burnunda çorbacının, okçubaşının kervanıyla yola çıkabilmesi için acilen İstanbul'a gelmesi gerekiyordu. Gelibolu'daki ocak kâtibi, Cengiz'in yeni rütbesini henüz kaydetmediği için sadece mevcuttan silinmesi yetmişti.

Çorbacılığa yeni terfi etmiş yeniçeri hemen ertesi sabah, kendisini İmparatorluk başkentine götürecek kadırgaya bindi.

Basit bir yeniçeriyken bile, sivillerin gösterdikleri saygı karşısında bazen kendisini efendi gibi hissediyordu. Oysa şimdi üzerinde değerli ve muhteşem üniforması, ayağında hafif deri çizmeleriyle adeta paşalar gibiydi. Limana inerken karşılaştığı insanlar telaşla yol vermiş, önünde yerlere kadar eğilmişlerdi. Keçesindeki altın cesaret işaretini fark edenlerin saygısı bir kat daha artıyordu.

Hizmetkârı burada kalacaktı ama eşyalarıyla silahlarını kadırgaya kadar taşıması için onu da yanına almıştı. Üzerinde silah olarak sadece yeni üniformasıyla birlikte verilen muhteşem bir kılıç vardı.

Kadırga komutanı tarafından kendisiyle aynı rütbede biri olarak karşılanan yeni çorbacı, komutanın kamarasının yanındaki küçük kamaraya buyur edilmişti. Yani artık açık havada uyumayacaktı.

Kadırga Altın Boynuz'a girdiğinde, Cengiz'in zorlandığı zamanlar askıya aldığı kolu epeyce iyileşmişti.

Gelibolu'dan gelen gemi, hava kararmadan biraz önce varmıştı Galata'ya. Talihsiz donanmanın Altın Boynuz'un iç kısımlarındaki tersanenin önünde demir attığı görülüyordu. Cengiz, rımtımda kendisini bekleyen muhafız üniforması giymiş subayı görünce şaşkınlığını gizleyemedi. Bu Şehzade'nin muhafız alayından Necmeddin'di.

Cengiz'i baştan ayağa süzen süvari subayı başını takdirle salladı. "Arkadaşıma bak hele! Kütahya'dan ayrılmadan önce sana söylediklerimi hatırlıyor musun?"

Cengiz alayla buruşturdu yüzünü. "Elbette hatırlıyorum. 'Malta seferine katılacak olan şanslıları zengin ganimetler bekliyor' demiştin."

"Öyle mi demiştim? Olabilir. Bu sefer fazla ganimet toplamamış olmalısınız. Eğer askersen böyle şeyler olur. Ama en azından sen, şan ve şöhrete ulaşmış görünüyorsun. Sanırım şu an en genç çorbacı sensin. Aferin, arkadaş!" Necmeddin takdirle omzuna vurmaya yeltenmişti.

Cengiz gayri ihtiyari çekti omzunu. Muhafız şaşkınlıkla bakıyordu. "Neyin var?"

"Şan ve şöhrete ek olarak bir kılıç yarası var omzumda. Şikâyet etmek istemem. Ben yine de ucuz kurtuldum. Kayıplarımız çok ağır."

"Öyleyse anlatacak çok şey olacak. Kervan en erken yarından sonra çıkacak yola. Bugün burada Pera'da kalabiliriz. Buralarda Yunanlı birinin meyhanesi var, gerektiğinde gecelemek de mümkün. Eşyan fazla mı?"

"Silahların dışında iki parça."

"İyi. Bir dakika bekle!" Tayfalardan biri Cengiz'in eşyalarını rıhtıma taşırken Necmeddin aceleyle uzaklaştı oradan.

Kısa süre sonra yanında epeyce büyük Saray kayıklarından birine komuta eden yeniçeriyle döndü. Adama, Cengiz'in eşyalarıyla, kemerinde taşıdığı kılıç hariç bütün silahlarını –ok ve yay, mızrak, gürz ve arkebüz– teslim ederken bir de gümüş para verdi.

Cengiz kılıcını kamasının yanına sokup kuşkuyla baktı adamın arkasından.

"Kaygılanma" dedi Necmeddin. "Ulak hizmeti gören Saray yeniçerileri dürüstür. Eğer yarın eşyalarından herhangi biri eksik çıkarsa, adamın kellesi gideceği için bu riske girmez. Hepsini Hüseyin'in kervan yükünü düzenlemekle meşgul olduğu Üsküdar'daki Kara Hamdi Paşa Hanı'na götürecek. Yeniden Şehzade'nin sarayına atanmanı ona borçlu olduğunu biliyorsun değil mi?"

"Evet, Gelibolu'daki ortanın kâtibinden öğrendim bunu. Peki Hüseyin'i bekletmem doğru olur mu?"

"Seni karşılamamın nedeni de bu zaten. Bana, küçük bir görev daha verdi. Ben bu görevi yerine getirirken senin de yanımda olmanı istedim, o da kabul etti."

"Bayağı gizemli bir hikâye. Yerine getireceğimiz görevin ne olduğunu sorabilir miyim?"

Necmeddin sırıtarak, "Sonra anlatırım, arkadaşım. Ama önce iki kapalı tahtırevan kiralamalıyız!" dedi. Ayaklarının dibinde duran naylon torbaya elini daldırıp geniş siyah bir örtü uzattı Cengiz'e. "Bunu üstüne geçir. İçinde bir tane de benim için var aynısından." Naylon torbaya dokunmuştu çizmesinin ucuyla. "Yunanlının orada indiğimizde keçeni de mutlaka sakla."

Karanlık kentin üstüne yavaşça çökmeye başlamıştı. Tahtırevancılar dar sokakları, dik yolları soluk soluğa katederek Pera'ya çıkarken, karşılaştıkları insanların yol vermelerini

sağlamak için köpek hırlamasını andıran sesler çıkarıyorlardı. Yol düzleşince Cengiz perdeyi biraz aralayıp dışarıya baktı. Kırmızı eğri taşlardan yapılmış bir duvarın önünden geçiyorlardı. "Bu Galata Kulesi'nin aşağı kısımları olmalı" diye düşündü. Başını dışarıya çıkarmadan veya perdeyi daha fazla açmadan yukarıya baktı. Evet Galata Kulesi'ydi.

Yanından geçen satıcı parlak pirinç bir güğümü sırtına bağlamış avazı çıktığı kadar bağırıyordu. "Gül şerbeti beyler! Zemzem suyu gibi taze ve tatlı!"

Cengiz susamıştı, ama şerbetçiyi çağırmayı göze alamadı, zira tahtırevanlara binmeden önce Necmeddin, meyhaneye kadar kimseye kendisini göstermemesi gerektiğini defalarca tembihlemişti.

Tahtırevan sola saptıktan kısa süre sonra yere indirildi. Perde aralığından gördüğü yarı aralık kapı, kereste ticarethanesinin avlusuna açılıyordu.

Necmeddin sokakta kimsenin olup olmadığını sordu.

"Yok beyim, ama avluda bir akağayla refakatçisi tahtırevanlarına biniyorlar."

"Onlar dışarı çıkana kadar bekleyin, sonra bizi götürün içeriye."

Padişah'ın kesin yasağına rağmen meyhaneye kimlerin gelip gittiğini merak eden Cengiz, perdeyi biraz daha aralayınca, tahtırevana binen birini gördü arkadan. Günün son ışıkları altında, adamın üzerinde Bâb-ı Hümayun'un kapı nöbetçilerinin üniforması olduğunu fark etmişti

Tahtırevanlar –birinde ya dev gibi biri ya da kurşun külçeler vardı, çünkü sekiz taşıyıcının çok zorlandığı belliydi– kereste ticarethanesinin bahçesinden çıkar çıkmaz, diğer ikisi taşındı içeriye. Şehzade'nin muhafızı, tahta paravanın arkasında beliren adamla bir şeyler konuştu. Adamın dişlerini göstererek havlayan üç kurt köpeğini zapt etmekte zorlandı-

ğını gören Cengiz'in dikkatini köpeklerin bağlı olduğu iplerin inceliği çekmişti. "Teo!" diye bağırdı Necmeddin. "Benim ben, yanımda yeni bir konuk var!" Bu arada perdeyi aralamıştı.

"Ah, siz misiniz beyim!" dedi adam Necmeddin'i görünce. "Lütfen bir dakika bekleyin beyim!" Adam köpekleri, eğri büğrü bir kulübeye kapadı. Köpekler kudurmuş gibi havlıyor, kulübeyi yıkacakmış gibi saldırıp uluyorlardı.

Tahtırevandan inen Necmeddin, sanki şiddetli yağmurdan korunmak istermiş gibi, sarığını bile örtüyle kapadığı için üniforması görünmüyordu. "Artık inebilirsin" dedi Cengiz'in tarafına bakarak. Kapatılmış olmalarına rağmen köpeklerin korkusuyla yerlerinden bir adım kıpırdamayan taşıyıcılara para uzattı. Nihayet Cengiz de indi. O da Necmeddin gibi üniformasını gizlemişti.

Teo taşıyıcılara seslenerek hemen çıkmalarını, sokak kapısını kapatacağını söyledi. Taşıyıcılar, arkalarından köpek kovalıyormuş gibi koşarak çıktılar bahçeden.

"Şeref verdiniz beyim!" dedi Teo hafif genizden gelen bir sesle. "Çoktandır sizi ağırlamak şerefinden mahrum bıraktınız bizi. Ve efendimiz Hüseyin'i de göremedik buralarda ne zamandır."

Cengiz yanılıyor muydu, yoksa okçubaşının adını andığında yüzü bir miktar asılmış mıydı adamın?

Necmeddin gülerek Teo'nun hem konuşmasını hem de sesini taklit etti. "Ne yazık ki başkente sık sık gelip, burada içerek sizi ve ağabeyinizi şereflendirme şansım yok! Konuşma biçiminden, Teo, ben buraya gelmeyeli, yüksek mevkilerden fazlaca ziyaretçiniz olduğu anlaşılıyor. Mesela, biraz önce gidenler kimdi?"

Teo Necmeddin'e iyice yaklaşıp kulağına bir şeyler fısıldadı.

"Doğru görmüşüm demek ki!" dedi Cengiz'e dönerek.

"Anlamadım..."

"Gel önce içeriye girelim, sonra sana Hüseyin'in bana verdiği görevi anlatırım."

"Yolu biliyorsunuz, beyim" deyip ikinci avluya açılan kapıyı açmaya koyulmuştu Teo. "Sizden başka, uzun süredir müşterimiz olan birkaç konuğumuz daha var içeride"

"Teo, meyhanecinin kardeşidir" diye açıkladı Necmeddin. Yeni kesilmiş kereste ve odunların istiflendiği ikinci avluya geçtiler. Harabeye dönmüş taş mahzenin önüne her biçim ve boyda zeytinyağı kapları dizilmişti. İki kandilin aydınlattığı eskimiş basamaklardan inenleri kalın tahta kapı karşılıyordu. Son basamağa gelmeden açıldı önlerindeki kapı.

"Hoş geldiniz, beyim!"

Cengiz adamı hemen tanıdı. Çıkmasından sonra ticaret kervanlarından biriyle Kütahya'ya giderken gördüğü topal Rodoslu Niko'ydu bu. Gece nöbetlerinde çavuşlardan biriyle, Şehzade'nin şaraplarını nasıl mideye indirdiklerini hatırladı. Daha sonra da görmüştü onu Kütahya'da birkaç kez.

Meyhaneci önce Necmeddin'i, daha sonra da Cengiz'i, sanki onu gözü bir yerden ısırıyormuş ama hatırlayamamış gibi baştan aşağı süzerek selamladıktan sonra, o da okçubaşını sormuş ve o an yüzünde, kardeşi gibi, sıkıntılı bir yüz ifadesi belirmişti. Neden acaba diye düşündü Cengiz. Ama meyhaneci onu tanımamıştı veya tanımamış gibi davranıyordu.

Cengiz mekâna göz gezdirdi: Kandil ve mumlarla aydınlatılmış mahzen epeyce loştu. Niko onlara zemini halılarla döşenmiş bir bölmeye kadar eşlik etmişti. Mahzenin bir köşesinde tahta masa ve sıralar göze çarpıyordu. Başka bir bölmeden zaman zaman birinin tutuk tutuk güldüğü duyulu-

yordu. Örtülerini üzerlerinden sıyıran adamlar, çizmelerini çıkarıp bağdaş kurarak oturdular.

"Evet beyler?" Rodoslu, kısık ışıkla yanan kandili yerleştirirken sordu. "Ne buyurursunuz?"

"En iyisinden bir testi istiyoruz" dedi Necmeddin.

"Kastettiğiniz Kıbrıs şarabı olmalı, beyim."

Necmeddin başını salladı. "Başka ne olabilir ki? Yanına biraz meze de istiyoruz. Feta peyniri sever misin Cengiz?"

"Benim için fark etmez."

"Ayrıca zeytin ve ekmek de getir."

"Hemen beyim!" Niko, hazinelerinin bulunduğu küçük deponun koridorunda gözden kayboldu.

"Şu an lakabını da hatırladım" dedi Cengiz. "Topal!"

Necmeddin kıkırdadı. "Başka bir lakabı daha var. O nedenle Hüseyin artık ondan fazla miktarda şarap almak istemiyor."

"Eee nedir öteki lakabı?"

"'Hırsız!' Şarabı her zaman mükemmeldi. Ama miktar hep tartışmalı oldu. Bazen testiler ısmarlanandan küçüktü, bazen kaplar her zamankinden daha az almıştı."

"Buna inanırım. Teo ve ağabeyinin, Hüseyin'in adı geçince neden tepki gösterdiği şimdi anlaşılıyor. Yüzlerinin nasıl asıldığını fark ettin değil mi?" Necmeddin başını salladı. Cengiz çıkmasından sonra Kütahya yolu üzerinde yaşadıklarını anlattı.

"Zaten şarabı Kıbrıs'tan kendisi getirmiyor, sadece aracılık yapıyordu. Artık Şehzade şarabı Kaptan Sokrates denen birinden alıyor. Bunu da donanmanın eski tedarikçisi bir hain ayarlamıştı aslında. Sahi, bu hain casus köpeği Malta'da öldürdüğünüzü duydum."

"Doğru. Liman kalelerinin savunmasında öldü. Vurulduğunda çok yakındaydım ben. Adam casus olabilir, ama arslanlar gibi çarpıştığını da söylemek gerekir."

Şarapla mezeler geldikten sonra, Malta'da yaşadıklarını uzun uzun anlatan Cengiz'in sözünü Necmeddin –kupasına şarap doldurmanın dışında– hiç kesmeden dinlemişti.

"... Ve Gelibolu'da, buraya hareket etmeden önce, şu an üzerimde bulunan üniformayı verdiler. Kolum hâlâ biraz zayıf, zaman zaman da ağrıyor, fakat gerçekten de şikâyetim yok. Eski ortamın sadece üçte biri Malta seferinden sağ döndü" diyerek bitirmişti hikâyesini Cengiz.

Necmeddin şarap doldurdu. "Ben de bazı savaşlarda bulundum" diye başladı konuşmasına. "Savaşıyorsan ölürsün de, yapacak bir şey yok. Ama senin anlattıklarından orada korkunç bir yenilgi aldığımızı anlıyorum. Belli ki Padişah'ın ordusunun galip gelmesini Allah istemedi!"

"Bir sürü insan böyle düşünüyor" dedi Cengiz. "Ben de olan biten her şeyin Allah'ın iradesiyle gerçekleştiğinden kuşku duymuyorum. Fakat neredeyse bütün Malta seferi boyunca Mustafa Paşa'nın yanında bulunduğum için bazen çok şiddetli tartışmalara da tanık oldum. Mustafa Paşa'yla Piyale Paşa'nın birbirlerinden nefret ettikleri benim bile gözümden kaçmadı. Malta seferini sıkıntıya sokan en temel sorunun bu olduğunu düşünüyorum. Çorak adada imanımızı belleyen kavurucu sıcak, su kıtlığı ve hastalıklardan daha kötü etkiledi bizi bu. Turgut Reis iki komutanın arasındaki anlaşmazlıkları, araya girerek halledebiliyordu; ama o hayatını kaybettikten sonra, iki paşanın, her an kılıçlarını çekip birbirlerinin boğazına yapışmalarını bekler olduk."

"Kentte dolanan bir söylentiye göre Sadrazam, donanmayı Malta'ya uğurlarken yanındakilere pis pis gülerek şöyle demiş: 'İyi bakın, birbirleri için kanını vermeye hazır iki dost savaşa gidiyor!' "

Cengiz'in üniformasının kalın kumaşına dokundu Necmeddin. "Gerçekten şanslıymışsın, arkadaş" dedikten sonra

ekledi: "Mustafa Paşa, atını yere seren atışlara bedeninle kalkan olmadığın için kelleni uçurtabilirdi rahatlıkla, bunu biliyorsundur umarım."

Cengiz, başıyla evet işareti yaptı. "Eğer mevki ve makam sahibi insanlarla birlikteysen, bıçak sırtındasın demektir, her an her şey olabilir."

Necmeddin mutlulukla iç geçirdi. "Şehzade gibi birinin yanında olduğum için şanslıyım."

"Peki Kütahya'dan yeni haberler var mı?"

Sipahi omuzlarını silkti. "Sanırım yok. Birkaç haydut çetesi çevredeki dağlarda dolaşıyor. Yani her şey eskisi gibi. Şehzade ok atma talimlerine devam ediyor. Şiir yazıp Kıbrıs şarabı içiyor bol bol. Şehzade'nin büyük oğlu Murad'ın yüzünü gören yok. Bütün zamanını genç Safiye'yle geçirdiği söyleniyor. Ama bir dakika! Yeni bir haber var, evet! Kısa süre önce Kale diye biri Şehzade'nin gönlünü kazanmayı başardı! Haremden öğrenildiğine göre Safiye'den daha güzelmiş."

"Şehzade'nin kalbini kazanan yeni bir cariye demek? Peki Nurbanu ne diyor buna. Hoşuna gittiği söylenemez herhalde."

"Ha, Nurbanu memnun görünüyor. Şehzade'ye kızı bulan da kendisi zaten."

"Nasıl? Anlamadım."

"Yeni cariyenin Safiye ve Nurbanu gibi Venedikli olduğu söyleniyor."

"Yani bunun anlamı..."

Bölmeye Niko gelmişti. Necmeddin boğazını temizlermiş gibi yaptı. Cengiz boş şarap testinin yerine dolusunu getiren meyhaneci oradayken konuşmaması gerektiğini anlamıştı.

"Bunun anlamı" diye devam etti Necmeddin, Niko uzaklaştıktan sonra, "Nurbanu'nun haremdeki konumunu güçlendirmiş olduğudur. O çok hırslı biri, arkadaş! Önce oğlu

Murad'ı, Safiye'yi kullanarak kontrolü altına aldı –bu arada oğluna Safiye'yi de onun bulduğu söyleniyor– ve şimdi de, Kale'yi kullanarak dolaylı yoldan Şehzade'yi kontrol edecek."

"Pek akla yatkın değil" diyerek kuşkusunu belirtti Cengiz. "Kale Nurbanu'ya rakip olabilir pekâlâ."

Necmeddin güldü. "Olacakları Allah'tan başka kim bilebilir? Belki bir evliya veya derviş. Evet rakip olabilir. Hürrem de Kanuni'yi o zamanki veliaht Mustafa'nın annesinden ayırmayı başarmıştı. Ama bugün için bu pek mümkün görünmüyor, çünkü Şehzade'nin en büyük oğlunu Nurbanu doğurdu."

"Sultan Süleyman'ın birinci karısı Gülbahar da ilk erkek çocuğu doğuran kadındı ama Hürrem Sultan, buna rağmen hedefine ulaştı ve padişahın birinci, hatta tek kadını olmayı başardı. Tabii eğer oradan buradan duyduklarım yalan değilse."

"Aslında itiraz etmekte haklısın, Cengiz, zira çok önemli bir şeyi bilmiyorsun, zaten bilmen de mümkün değil." Necmettin anlamlı bir ara vermişti konuşmasına. "Çok önemli bir kaynaktan öğrendiğime göre Nurbanu, Kale'nin öz teyzesiymiş."

Cengiz dişlerinin arasından ıslık çaldı. "Eğer bu doğruysa, senin yerinde olsam bunu kimseye söylemezdim. Böyle bir bilgi insanı tez elden cennete yollar."

"Bunu biliyorum" diyerek başını salladı Necmeddin.

"Peki benimle neden paylaştın?"

"Çünkü, eğer Kanuni'den sonra tahta Şehzade çıkacaksa, müttefiklere ihtiyacımız olacak. Şehzade'nin tahta çıkması Nurbanu'nun nüfuzunu artırması anlamına gelecek, Sultan unvanını alınca, bir zamanlar Hürrem'in yaptığı gibi, astığı astık kestiği kestik olacak. Şehzade Selim iyi yürekli, yumu-

şak bir adam ama etki altında kalınca, ülkenin yönetilmesiyle, Konya veya Kütahya valisi olarak ilgilendiği kadar bile ilgilenmeyecek."

Cengiz gözlerini muhafız subayın yüzüne dikmişti. "'Müttefiklere ihtiyacımız var' dedin..."

"İsim vermemi ister misin? Sadece Hüseyin'in adını versem yeter mi?"

"Çok şaşırdığımı itiraf etmeliyim. Okçubaşı Hüseyin'in Nurbanu'dan ne korkusu olabilir ki?"

"Eğer Kale'nin öz teyzesi olduğu bilgisine tesadüfen ulaşan insanlardan biri olmasa korkacağı bir şey olmaz tabii."

"Yavaş yavaş anlamaya başlıyorum, arkadaş" dedi Cengiz. "Ama özellikle neden beni seçtiğini söyle bana!"

Necmeddin başını salladı. "Çok basit. Şehzade'nin Ömer isimli bir muhafızı kısa süre önce at kazası sonucunda öldü. İstanbul'da terfi ettiğini öğrenince Hüseyin'in aklına geldi bu fikir. Şehzade'nin tuğrasını taşıyan boş kâğıtlar Hüseyin'de olduğu için seni istedi buraya."

"Sıkboğaz ettiğim için kusura bakma Necmeddin, ama neden ben?"

"Sözümü bitirtmedin ki. Hüseyin ve ben Kütahya'da başka kimseye güvenemeyiz."

Cengiz dudaklarını büzerek bir an düşündükten sonra, "Benden beklentiniz nedir?" diye sordu.

Necmeddin elini Cengiz'in dizine koydu. "Nurbanu boğazına kadar, çok para getiren ticari işlere dalmış durumda. Başka bir zaman anlatırım sana. Kısacası kadın çok zengin. Parasını hedefleri için kullanmayı da, inan bana çok iyi biliyor. Ömer aslında kaza sonucu ölmedi, arkadaş. Dendiğine göre tek başına atla gezintiye çıkmış ve atı ürktüğü için uçuruma yuvarlanmış. Kazadan sonra atı dikkatle inceledim, sonunda sol arka ayağına kalın bir iğnenin batırıldığını gör-

düm. Biri atı kasten korkutmuş. Köylülerden birinin o saatlerde uçurumun orada iki atlı sipahi gördüğünü ise tesadüfen öğrendim. Elbette bu sipahilerin Ömer'in ölümüyle ilgileri olduğunu kesin olarak söylemek mümkün değil, çünkü o gün küçük bir tatbikat yaptığımız için bölge sipahi ve yeniçeri kaynıyordu. Benimle birlikte Enderun'u bitiren Ömer bizden biriydi arkadaşım. Kale, Yunanlı tüccarların kervanıyla Kütahya'ya gelip, Şehzade'nin sarayına yakın bir hana inmiş. O sırada tesadüfen Ömer de oradaymış."

"Hemen kent kapısının girişinde sebze pazarının bulunduğu sokağın başındaki kervansaraydan mı söz ediyorsun?"

"Evet. Ömer zaman zaman İsmail ya da kışladaki diğer sipahi subaylarıyla iki tek atardı orada. İşte bu sırada tüccarların, Şehzade'nin haremi için yeni bir cariye getirdiklerini öğrenmiş. Bu bilgiyi hemen bizimle paylaşmıştı. Kısa süre sonra cariye, elbette peçeli olarak, Nurbanu'nun hizmetkârı Ayşe tarafından götürülmüş handan. Onu tanıyorsun değil mi?"

Cengiz başını salladı.

"Ayşe'nin kızla ilk karşılaştığında söylediklerini de tesadüfen duymuş Ömer. 'Lütufkâr efendim, sevgili teyzen, seni görmek için sabırsızlanıyor, kızım' demiş kadın. Talihsizliğe bak, Ömer'in bu sözleri duyduğunu fark eden biri olmalı. Kesin bir şey bilmiyoruz ama Ayşe'nin kardeşi Fatma diye tahmin ediyoruz. Sarayda harem kapılarını bekleyen kara hadımağalar, üç kadının ana kapıdan geçerek hareme girdiğinden eminler. Bunlardan biri yeni cariye, diğer ikisinin Ayşe ile Fatma olduğunu tahmin ediyoruz. Zira diğer cariyelerin harem dairesinden çıkmaları yasaktır." Necmeddin konuşmaya devam etmeden önce şarabından büyük bir yudum aldı. "Evet arkadaşım, bu arada Nurbanu, Ömer, Hüseyin ve benim yakın arkadaş olduğumuzu mutlaka öğrenmiştir.

Ömer'in öğrendiği sırrı bizimle paylaştığı sonucunu da çıkarmıştır. O nedenle bundan sonrası için Şehzade'nin en yakın çevresinde, mesela muhafızları arasında, Nurbanu'nun kuşkulanmayacağı birisine ihtiyacımız var. Sana ihtiyacımız var Cengiz, eğer Kütahya'ya gelirsen Ömer'in yerine geçeceksin."

Cengiz şarap kupasıyla oynarken düşünüyordu. "Dostum resmen şantaj yapıyor! Eğer hayır dersem, Hüseyin elindeki yetkileri kullanacak ve ben İran sınırında bir yerlerde bulacağım kendimi! Öte yandan Şehzade'nin sarayında hiçbir şeyden habersiz yaşamaktan daha iyidir böylesi. Ama Necmeddin doğru söylüyor. Güçlülerin öfkesini ne zaman çekeceğin belli olmaz. Bu durumda da yalnız olmamakta fayda var." Güldü. "Sırrınızı bana açtığınıza göre size katılmaktan başka çarem yok."

Necmeddin kurnazca gülümsedi: "Yaşına göre oldukca akıllı ve öngörülüsün, Çorbacı!" Yeniden ciddileşti yüzü. "Kararından pişman olmayacaksın, arkadaş. Sana söz veriyorum!"

"Bekle de gör" diye geçirdi aklından Cengiz. Ama yüksek sesle, "Hüseyin'in sana verdiği görev, davanız için beni kazanmak mıydı?" diye sordu.

"Evet ama eğer daha içmeye ilk başladığımızda, Kütahya'da hakkında iyi izlenim edinmiş olmama rağmen, bende olumsuz bir etki bıraksaydın, konuşmanın seyrini başka yöne kaydırırdım, bundan emin olabilirsin."

"Peki bana kesin olarak güvenmeni sağlayan ne oldu, sorabilir miyim?"

"Tabii sorabilirsin, arkadaşım! Birincisi, sen çok iyi bir gözlemcisin, bunu Malta'da yaşadıklarını anlatırken fark ettim. Sonra mevki ve makam sahiplerinin çevresinde bulunan bizim gibilerin yükselmesi ve düşmesiyle ilgili hayali ol-

mayan, akıllıca şeyler söyledin. Bundan sonra seni kazanmam gerektiğine kanaat getirdim ben de. Ama riske girdiğim kesindi; hayır diyebilirdin."

"Peki ya hayır deseydim?"

"Eğer hayır deseydin..." dedi Necmeddin, "o zaman..."

"O zaman en iyi Kıbrıs şarabından büyük bir testi daha söylerdin. Yarın sabah Hüseyin elindeki tuğralı kâğıtlardan birini doldurup elinde para kesesi olduğu halde yeniçeri ağasına gider, bu ziyaretin ardından ben de Doğu sınırlarına doğru yola çıkmış olurdum."

Necmeddin başını sallayıp ciddiyetle konuştu: "Benzer bir şey olurdu, evet!" Gevşemiş bir ifadeyle gülüyordu. "Gerçekten, Hüseyin çok sevinecek, doğru müttefiği bulduk! Gerçekten de hiç aptal değilsin!"

"Yine de şarap söyleyebilirsin" dedi Cengiz.

İki akağa girmişti içeri. Niko onları uzak bir bölmeye götürdü.

Cengiz başını iyice Necmeddin'e yaklaştırarak yavaşça sordu: "Hani buraya geldiğimizde tahtırevanlarıyla çıkan iki kişi vardı ya, onlardan hadım olanını tanıyormuşsun gibi geldi bana."

"Sen onu gerçekten görmedin mi?"

"Hayır."

"Görmen mümkün değildi zaten. Benim tahtırevanım seninkinin önündeydi çünkü. O benim Enderun'daki kılıç eğitmenim Yıldırım Ahmed'di. Yanlış hatırlamıyorsam senin devşirmende bulunduğunu söylemiştin."

Cengiz kulak kesilmişti. "O da mı geliyor buraya?"

"Neredeyse bütün akağaları burada görebilirsin. Ha şimdi hatırladım. Senin bir de kardeşin vardı değil mi? Haber alabildin mi ondan?"

"Maalesef alamadım."

Şarap testileri gelmeye devam ediyor, sohbet giderek koyulaşıyordu.

Gecenin ilerleyen saatlerinde meyhaneye gelenlerin sayısı artmıştı. Geceyarısına doğru yine bir Çerkez kızı çıkmıştı dans etmeye. Ne zamandır, dans eden, hem de örtünmeden dans eden bir kadın görmemesine rağmen Cengiz'in yeterince keyif aldığı söylenemezdi. Şarap içmeye alışkın olmadığından her yudumla yorgunluğu artmıştı. Necmeddin'in durumu da farklı değildi ama yine de dili dolanmadan, meyhaneciden kendilerine yatacak yer göstermesini ve sabahleyin erkenden kaldırmasını isteyebildi. İki adam ayağa kalkarken, bütün organlarının şarabın ağırlığı altında ezildiğini hissetmişti.

"Eğer beyler dansözü beğermedilerse, sırada başkaları da var" dedi meyhaneci.

Necmeddin başını salladı. "Kız iyiydi, Niko. Ama biz yarın erken kalkmak zorundayız."

Odalar, birinci avludaki yapının üst katındaydı. Oraya giderlerken Niko'nun kardeşi Teo köpekleri kapatmıştı yine. Niko iki konuğunun dar merdivenleri çıkmasına yardım etti.

Cengiz hemen uzandı yatağa. Yıldırım Ahmed'le ilgili düşünceler uçuşuyordu kafasında. Nihayet onu nerede bulabileceğini öğrenmişti. Kılıcını boğazına dayayıp, kardeşinin akıbetini öğrenecekti. Fakat sonra, kafası epeyce dumanlı olmasına rağmen, Necmeddin'in adamın kılıç ustalığından nasıl söz ettiğini hatırladı. Uykuya dalmadan önce, "En iyisi o yağ torbasını, güvenli bir mesafeden oku bedenine yönelterek, konuşmaya zorlamak" diye düşündü.

Necmeddin bu arada meyhaneciye parasını vermiş ve güneş doğduktan hemen sonra uyardırmayı unutmamasını tembih etmişti. Sonra Cengiz'in yanına uzandı ve hemen uykuya daldı. Hava ağarıncaya kadar, meyhaneye gelen giden oldukça, köpek havlamaları duyuldu.

Ama köpeklerin kulakları sağır eden havlamaları iki adamın rüya görmeye devam etmelerini engellememişti.

Cengiz ve Necmeddin, biraz olsun kendilerine gelebilmek için sabahın köründe buz gibi suyu boca etmişlerdi başlarından aşağıya. Cengiz duvardaki aralıktan avluda genç bir kadının çamaşır astığını görebiliyordu. Peçesizdi yüzü. Thiratois'teki balıkçı kızlar gibi zayıftı. Gözleri gökteki yıldızlar gibi parlıyordu.

Gözünü bir an bile kızdan ayırmadan, "Kim olduğunu biliyor musun?" diye sordu Necmeddin'e.

Aralıktan Necmeddin de baktı. "Dün gece kaçırdığımız Çerkez kızlarından biri olmalı. Küçük kız epeyce güzelmiş." Cengiz'in donmuş gibi hâlâ kıza baktığını görünce gülerek çekti kolundan: "Kütahya'nın güzellerini görene kadar bekle. Artık çorbacı olduğuna göre..."

Cengiz sipahi subayının arkasından yürüdü iç geçirerek.

Ekmek, zeytin ve ayrandan oluşan son derece sade bir kahvaltıdan sonra Galata rıhtımına inip kayık çağırmışlardı. Kayık yanaşırken Necmeddin, bir sürü savaş gemisinin tezgâhlarda durduğu tersaneyi işaret etti. "Önümüzdeki ilkbahar Kanuni Malta'daki köpeklere karşı sefere çıkacak! Ama o zaman sen olmayacaksın arkadaş!"

"Öyle mi?"

"Evet, biz Şehzade'nin muhafızları, ancak Şehzade emir verirse savaşa katılırız. İnan bana arkadaşım, Padişah şövalyelerden öç almanın keyfini, zaferi hiç kimseyle –bu veliahtı olsa bile– paylaşmak zorunda kalmadan, tek başına yaşamak isteyecektir. Şehzade Selim'in sefere katılmayacağından eminim!"

Daha sonra neredeyse hiç konuşmadan Boğaz'ın Asya kıyısına geçtiler, dalgalar epeyce yükselmişti.

"Eğer dün gece içtiğimiz şarap kaliteli olmasaydı" diye fısıldadı arkadaşının kulağına, "dördüncü veya beşinci testiden sonra balıklara yem olurduk."

"Kesinlikle" dedi Cengiz. Serin deniz havasının üzerindeki şarap sersemliğinden eser bırakmamasına sevindi. Önlerinde, üzerinde nöbetçi kulesi olan küçücük bir ada görünmüştü.

"Burası, Kız Kulesi. Neden böyle dendiğini bilmiyorum."

Cengiz arkasını dönmüş Galata ve Pera'ya bakıyordu. Meyhanecinin avlusunda gördüğü kızı aklından çıkaramamıştı bir türlü. Çerkez olamazdı. Adalardaki kızlarınkine benzer gür, uzun siyah saçlarını aynı adalı kızlar gibi örmüştü. "Tuhaf!" diye düşündü genç adam. "Onu sadece bir an gördüm, ama bütün ayrıntılar aklımda!"

Kayık Üsküdar rıhtımına yanaşıp, bir yelkenlinin yanında durdu. Yelkenlinin kısa bacaklı, gövdesi ise fıçıyı andıran kaptanı, yelkenliden rıhtımdaki depoya testiler, tahta fıçılar ve içlerinden lıkır lıkır sesler gelen tulumlar taşıyan hamallara gür sesiyle talimatlar yağdırıyordu.

Cengiz, ter içinde kalmış hamalları gösterip sırıttı. "Bunların hepsi zeytinyağı değil mi? Yoksa?.."

Necmeddin de sırıtarak yanıtladı arkadaşını. "Elbette, sen ne sanıyordun? Keçi sütü mü?"

Gülüştüler. Kaptan meraklı gözlerle bir süre o tarafa baktıktan sonra, saygıyla selamlamıştı adamları.

"Bana selam vermiş olamaz, ama seni tanıyor gibi" dedi Cengiz şaşırarak, çünkü bu arada Necmeddin kaptanın selamına başıyla karşılık vermişti.

"Evet. Bu, Şehzade için Kıbrıs'tan şarap getiren Kaptan Sokrates, hani dün gece sözünü etmiştim. Ama eğer doğru hatırlıyorsam, onu Kütahya'da görmüş olmalısın."

"Evet şimdi hayal meyal hatırlıyorum, ama dün sözünü ettiğin Kaptan Sokrates'in bu yerden bitme, şişko olduğunu

nereden bileyim? Tabii ya! Onu Hüseyin'in yanında görmüştüm bir kez, ama sadece bir kez gördüğümden eminim. Baksana o da arkada duruyor!"

Okçubaşı Hüseyin, bir katır sürüsünün tam ortasında, testi ve fıçıların pamuklu örtülere sarılarak dikkatli biçimde derin eyer gözlerine yerleştirilmesine ve eyerlerin kapatılmasına nezaret etmekteydi. İçi sıvı dolu tulumlar ise, içleri saman dolu kasalara konuyordu.

Okçubaşı Cengiz'le Necmeddin'i görünce onlara doğru birkaç adım attı. "Hoş geldin Necmeddin, hoş geldin Çorbacı!" Gülümsüyordu. "Karşı'da Pera'da keyifli bir akşam geçirmişe benziyorsunuz."

"Evet efendim" dedi Necmeddin saygıyla eğilerek. "Uyum içinde uzun uzun sohbet ettik, efendim!"

Hüseyin Cengiz'e doğru hafifçe eğildi. "Öyleyse bir kez daha hoş geldin Çorbacı Cengiz!"

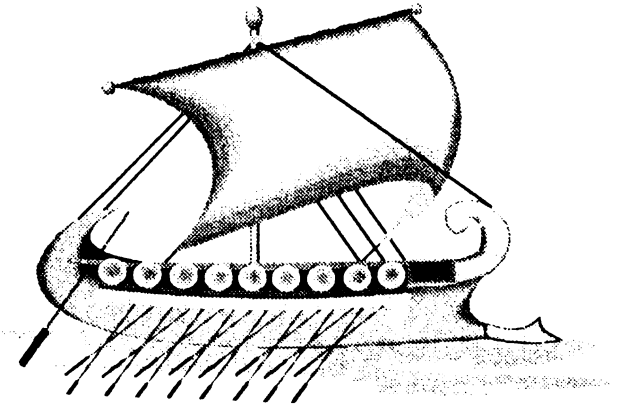
"Sağ olun, efendim." Genç yeniçeri belirgin biçimde daha fazla eğilmişti. Okçubaşı Hüseyin, hem Şehzade'nin muhafız alayının komutanı hem de okçubaşı olarak ikisinin de üstüydü.

Sipahi subayı Cengiz'in binebileceği iyi bir at ararken, o, bahçede gördüğü kızın hayalinin hâlâ solmadığını fark etti. Acaba bunun nedeni, kızın memleketindeki kızlara benzemesi miydi?

Kervan Şehzade'nin sarayına bir günlük mesafede mola verdiği sırada, Padişah'ın iki ulağının, atlarını adeta kanatlanmış gibi, Kütahya yönüne sürdüğünü gördüler.

Şehzade Selim'in muhafız alayı, Sultan'ın savaş seferlerinden muaf olmamasına rağmen Malta Şövalyeleri'ne karşı savaşmayacaklardı. Ama haberi ancak saraya ulaştıklarında öğrenebildiler.

Çatışmalar ve Entrikalar Devam Ediyor

Kenan'ın Ocak Kâtibini Ziyareti

Önderun'un kılıç hocasıyla Bâb-ı Hümayun'un yeniçeri subayı arasında, zaman içinde arkadaşlığa benzer bir ilişki gelişmişti. Eski öğrencisini sık sık Niko'nun Pera'daki meyhanesine götüren Yıldırım Ahmed, yasak üzüm suyunu ara sıra içse de, zamanında durmasını bilirdi. Kenan da akağa gibi ölçülü bir içiciydi.

Başlangıçta bu ilişkiye Kenan'ın şüpheciliği damgasını vuruyordu. Ne olursa olsun, onu ve kardeşini yurdundan koparıp alan askerlerin başında, o zamanlar bu şişman kılıç hocası vardı. Ancak zamanla ilişkileri düzelmişti. Kenan sonunda akağaya kardeşinin akıbetini açıkça sormaya cesaret etmiş, bunun üzerine yaşlı kapı ağası Orhan'la kısa bir görüşme yapan Yıldırım Ahmed, Kenan'ın kardeşinin yeni ismini öğrenmesinde artık herhangi bir sakınca olmadığı sonucuna varmıştı. Zira ikizlerin kanunlara aykırı olarak kaçırıldığını bilenler, ya ölmüşlerdi ya da kendi güvenlikleri bakımından susmak zorundaydılar. Böylece Kenan, Cengiz adı verilen kardeşinin Malta'da St. Jean Şövalyeleri'ne karşı özel bir yeniçeri birliğinde savaştığını öğrendi nihayet.

Tahtırevanda içi geçmişti. Taşıyıcıların "Rıhtıma geldik, efendim" demesiyle uyanıp aşağı inen Kenan, akağanın tahtırevanının perdesini aralayıp baktı. O da derin bir uykuya dalmıştı. Hafifçe omzuna dokundu. Gün bitiminin iyice soluklaşmış pembemsi ışıkları, Yeni Saray'la Ayasofya'nın arkasına çekilmiş olmasına rağmen hâlâ görünüyordu.

Şişman hadım gözlerini ovuşturarak "Gelmiş mi kayığımız?" diye sordu.

Kenan, Galata ile Sarayburnu arasında suyun üzerindeki irili ufaklı gemi kalabalığına bakarak başını salladı. "Göremiyorum. Belki daha yukarıda, tersanelerin oradadır." *Yukarı,* Altın Boynuz'un daha içleri anlamına geliyordu.

"Hiç sanmam. Bizi buradan almalarını emretmiştim." Yıldırım Ahmed tahtırevandan biraz zorlanarak inip rıhtıma doğru birkaç adım attı. "Bak işte orada, geliyor!" Karşı yakadan, rotasını Galata'ya çevirmiş, içinde çok sayıda kürekçiyle bir dümencinin bulunduğu uzun ince kayığın kırmızı fırtına fenerini gösteriyordu.

Kenan, Yıldırım Ahmed'in peşinden rıhtım duvarına gitti. "Şimdi gördüm."

Taşıyıcılar henüz gitmemişlerdi. Tahtırevanlarının yanında, kafa kafaya vermiş heyecanla bir şeyler konuşuyorlardı. Sonra aralarından biri Kenan'ın yanına saygıyla yaklaştı. "Efendim..."

"Ah, evet, paranız!" Kemerinden cüzdanını çıkardı. "Al bakalım!"

Bâb-ı Hümayun'un kapı subayı belli ki iyi para vermişti, çünkü adam defalarca yerlere kadar eğilerek minnettarlığını ifade ettikten sonra, sevinç içinde koştu arkadaşlarının yanına.

Yıldırım Ahmed gerinirken bir kez daha esnedi. "Aslında yeni atanan yeniçeri ağasıyla Niko'nun meyhanesinde karşı-

laşmayı ummuştum, kardeşin hakkında bilgi alacaktım ondan" dedi şişman kılıç hocası. "Fakat bu günlerde Topal'ın orada içmeye pek vakit bulamayacak gibi görünüyor. Olsun, yarın birlikte vekiline gideriz. Orta kâtipleri herhalde seferden kimin sağ dönüp dönmediğinin listesini çıkarmışlardır."

"Gelibolu'daki İkinci Orta'ya verilmişti " dedi Kenan.

"Hatırlıyorum. Özel bir birlikti o. Ama dur!" Yıldırım Ahmed sağ kaşının üzerindeki yıldız biçiminde yarasını sıvazlayıp alnını kırıştırdı. "Orta kâtiplerine yalnız gitmek zorundasın. Küçük Oda'nın öğrencileri yarın bir müsabaka yapacaklardı, şimdi hatırladım. Ama başkâtibe benim adımı verebilirsin."

"Sağ olun, efendim." Kenan, bir süre Altın Boynuz'un kıpır kıpır dalgalı yüzeyine ve gemi fenerlerinin suya düşen yansımalarına baktıktan sonra, "Bizim bölükbaşının duyduğuna göre, Malta'ya yeni bir sefer hazırlığı için savaş divanının toplanması isteniyormuş" dedi.

"Evet, 'Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi' bu kez ordulara kendisi komuta etmeyi düşünüyor."

Kenan burnunu sıvazlarken, dişlerinin üzerindeki yara izini tamamen kapatan heybetli bıyığını okşadı. Saray'ın doktoru dudağını ipek bir iplikle ustaca dikmişti ama yine de dişlerden biri görünüyordu. Darmadağın olan burnu da, mümkün olan en iyi biçimde sağaltılmıştı. Sadece hava değiştiği ya da biraz fazla içtiği zamanlar kaşınıyordu.

Yıldırım Ahmed, kıyıya yanaşan ve on kürekçinin çektiği, bir deniz subayının komuta ettiği Saray kayığına dev cüssesinden beklenmeyecek çeviklikle atlamış, peşinden de Kenan binmişti. Akağayla kapıcı subayı dümencinin önündeki yumuşak sıraya oturdular yan yana. Kayığın güneş ve yağmurdan korunmak için yapılan gölgeliği kırmızı ipektendi.

"Yeni ağa eskisinin vekiliydi." Yeniçeri ağasına temin ettiği erkek oynaşlar aklına geldiği için bıyık altından güldü. "Kendisi bana ve efendim olan kapı ağasına çok şey borçludur."

"Yeni ağayı iyi tanıyorsunuz herhalde, efendim."

"Aslında onun keyfini kaçıracak kadar iyi."

Yıldırım Ahmed'i daha fazla konuşmaya zorlamanın anlamı olmadığını biliyordu Kenan. Gerekli görürse kendiliğinden yeniçeri ağasından söz edecekti nasılsa.

Saray kayığının kıyıdan ayrılmak için yaptığı manevrayı dikkatle izlediler. Bu arada ay çıkmış, gökyüzünün aydınlığı ve berraklığı sayesinde, Boğaz'ın Asya kıyısı üzerine alabildiğince ışık düşürmüştü. Saray rıhtımına doğru yol alırken, tersanelere giden, direkleri kırılmış, yelkenleri parçalanmış savaş gemilerine yol verdiler.

"Bunlar ne tür gemiler?" diye sordu Kenan dümenciye.

"Malta donanmasının arkada kalan gemileri bunlar. Gün boyunca geçtiler buradan" dedi deniz subayı. "Marmara'nın güneyinde dün şiddetli fırtına vardı herhalde."

Yıldırım Ahmed kafasını salladı. "Şunlara baksana. Gemiler fırtınaya yakalanmış olabilirler. Ama gözlerim beni yanıltmıyorsa bu gemiler top ateşine tutulmuş. Gerçi karanlıkta çok iyi görülmüyor. Ama güverte sahanlığına bak! Gemilerin yan taraflarına bak! Bunlar kesinlikle gülle hasarları!"

"Malta bozgunundan Piyale Paşa'yı sorumlu tutanlar var" dedi Kenan.

Hadımağa, "Mustafa Paşa da en az Piyale kadar inatçı" dedi başını sallayarak.

"Kardeşim inşallah hayattadır, efendim" diyen Kenan kadırgaların arkasından baktı düşünceli düşünceli. "Malta'ya yeni sefer ne zaman yapılacak acaba?"

Dudaklarını büzen Yıldırım Ahmed, "Kendi gözlerinle gördün Kenan, önce donanmanın onarılması gerekir. Bence önümüzdeki ilkbahara kadar sürer bu iş" dedi.

Haliç'in Saray tarafındaki rıhtımında Enderun'un kılıç hocası için tahtırevan bekliyordu. Kenan için ise at hazırlatılmıştı.

Ocak kâtibinin bürosu, Yeni Saray'ın Birinci Avlu'sunda, insanların durmaksızın girip çıktığı bir binadaydı. Kenan ocak kâtibini sordu. "Kâtip efendi, meşgul Çorbacı" dedi ocak katibinin odasına giden koridorda nöbet bekleyen çavuşlardan biri, özür dilercesine. "Emri var. Yanına kimse giremez."

"Öyleyse Yıldırım Ahmed'in bir hususta bilgi istediğini söyle. Bu bilgiyi kendisine mümkün olduğunca çabuk ulaştırmam gerekiyor."

Çavuş kısa bir süre duraksadıktan sonra, "Sizi Yıldırım Ahmed mi gönderdi? Öyleyse durum değişir!" diyerek ocak kâtibine haber vermesi için hemen adamlardan birini gönderdi. Adam kısa süre içinde dönüp Cengiz'in önünde eğildi.

"Beni izleyin, efendim!"

Ocak kâtibinin rütbesi, kapıcı subaylarının hepsinden yüksek olduğu için, Kenan iyice eğilerek selamladı adamı.

"Saygıdeğer Enderun hocasının isteği nedir?"

"Gelibolu'daki İkinci Orta yeniçerilerinden Cengiz isimli birinin şu an nerede olduğunu bilmek istiyor, efendim."

"Gelibolu'dan İkinci Orta dedin değil mi? O zaman Malta seferine katılmış olmalı. Ha bak şurada bir şey vardı!" Ocak kâtibi neredeyse bir dağ oluşturmuş belgeleri karıştırıyordu. "Hah! Dostum Yıldırım Ahmed'in şansı varmış! Az önce Gelibolu'dan orta mevcutlarının güncel listesi geldi kuryeyle. Yeniçerinin adı Cengiz demiştin, öyle mi?"

"Evet, efendim."

Ocak kâtibi listeleri bir müddet karıştırdıktan sonra başını salladı. "Üzgünüm, Çorbacı. İkinci Orta listesinde Cengiz diye biri yok. İkinci Orta olduğundan emin mi Yıldırım Ahmed?"

"Evet efendim, çok emin!"

Ocak kâtibi listeleri bir daha gözden geçirdi. "Yok. Adı Cengiz olan tek kişi bile yok. Birinci ve Üçüncü ortalarda da yok bu isimde biri. Kesinlikle yok!" Kâğıtları diğerlerinin yanına bıraktı. "Ama bu, Yıldırım Ahmed'in yanıldığı anlamına gelmez."

Odadan çıkıp elinde bir defter olduğu halde döndü. "Bunlar bir önceki yılın listeleri." Bu kez de uzun uzun göz gezdirdi listelere. Ve sonra yüzü birden aydınlandı. "İşte, buldum! Git ve saygıdeğer Enderun hocasına söyle. Aradığı yeniçeri Malta'da kâfirlere karşı savaşırken şehit düşmüş."

Kâğıtların oluşturduğu dağı gösterdi. "Asker olarak çürüğe çıkırılıp geri gelmiş olsaydı bile, orta kâtibi buraya yazmak zorundaydı. Tamam mı, Çorbacı?" dedi ocak kâtibi biraz sabırsızlanarak.

"Evet, efendim."

"Peki öyleyse! Saygıdeğer Enderun hocasına selam söyle benden."

Kenan adamın önünde bir kez daha eğildikten sonra çavuşu izleyerek çıktı odadan. Ocak Kalemi'nden çıktıktan sonra, kalabalık Birinci Avlu'yu geçerek kapıcıların karargâhına gelmiş ve giriş kapısının merdivenlerine çökmüştü. Binanın önü çakıl taşı döşeliydi. Avcuna birkaç taş alıp yere attı.

Yannis ölmüştü.

Kapıcıların binasının karşısındaki malzeme deposunun önünde talim yapan yeniçerileri görmedi. Boşluğa bakıyordu.

Sonraki iki gün kapıcı subayıyla hiç karşılaşmayan Yıldırım Ahmed, bu arada Ağalar Divanı toplantısında ocak kâtibiyle görüşmüştü. O nedenle nöbet değişimi sırasında ziyaret ettiği Kenan'ın, onu taşlaşmış yüz ifadesiyle, adeta boş bir çuval gibi karşılamasına şaşırmadı. Hatta üzerine hiç gitmeyerek, birkaç cafcaflı söz etmekle yetindi. Akşam yemeği zamanıydı. Koca çınarının önünden geçmişler "Selam Kapısı" denen Orta Kapı'dan çıkıp Saray mutfaklarına doğru yürüyorlardı. Kapıcı subaylarıyla akağaların yemeği aynı mutfakta yapılırdı.

Sadece kapı ağasıyla üst rütbeli akağaların hizmetini gören bir ahçı, gümüş tepsilere yerleştirdiği kızarmış güvercinleri tatlandırılmış böğürtlenlerle süslemişti.

Kenan'ı göstererek, "Ona da aynısından ver!" dedi Enderun hocası.

"Peki efendim."

Kenan şaşırmıştı. Ahçının da elinin ayağına dolandığı belliydi. Zira ağalar ve üst rütbeli hadımağalar için pişirilen yemeklerden sıradan subaylara verilmezdi.

İkisinin de şaşkınlığını fark eden Yıldırım Ahmed, "Dediğimi yap" diye homurdandı ahçıya. "Yemeği kapıcılar bölümüne gönder!"

"Peki efendim." Ahçı hemen kiler yamaklarından birini çağırdı.

Enderun hocasıyla eski öğrencisi Saray'ın İkinci Avlu'suna geri döndüler.

"Ocak kâtibiyle görüştüm" diye başladı konuşmaya akağa sözü dolandırmadan. "Kardeşinin Malta'da kaldığını biliyorum."

Kenan ağzını açmadan salladı başını.

"İnan bana acın zamanla geçecek."

"Öyle derler, efendim" diye mırıldandı Kenan.

Ezan zamanıydı. Ezanı önce Enderun Avlusu'ndaki caminin imamı okumaya başlar, sonra diğer camiler katılarak Allah'a ve Muhammed Peygamber'e övgüler düzerlerdi.

Aniden ezan sesine bağrışmalar ve "Yangın var!" sesleri karıştı.

İki Enderun öğrencisi koşarak yanlarına gelmişti. "Yangın var, efendim!"

"Nerede?" diye sordu Yıldırım Ahmed. "Saray'da mı?"

"Hayır efendim, Galata'da."

Yıldım Ahmed'le Kenan aceleyle Birinci Avlu'ya geçtiler. Burada yeniçeriler yangına müdahale etmek için hazırlıklara başlamışlardı. Asayişle ilgili görevlerin dışında, İstanbul'da yangınların söndürülmesi işine de yeniçeriler bakıyordu.

Kenan, "En iyi ahırların oradan görünür" diyerek zülüflü baltacıların avlusuna saptı. Bu avlunun batı duvarı Has Ahır'la silah deposunun arka duvarını oluşturuyordu. Şişman kılıç hocası nefes nefese olmasına rağmen, Kenan'ın hızına ayak uydurabilmişti.

Sultan'ın en sevdiği atlarının konulduğu ahırın düz çatısında, yangını seyretmek için bir sürü insan toplanmıştı. Zülüflü baltacıların komutanı, Yıldırım Ahmed'in yanına gelerek hemen bilgi vermeye koyuldu: "Yangının birkaç dakika önce çıktığı söyleniyor ama şimdiden Galata'nın yarısı alevler içinde."

Enderun'un kılıç hocası Altın Boynuz'un kuzey kıyısına dikmişti gözlerini. "Şehirden çok tersaneler yanıyor. Normal bir yangın değil bu. Bakın! Görüyor musunuz?"

Kenan evet anlamında başını salladı. "En az beş yerde birden çıkmış yangın. Hayır, gerçekten de normal bir yangın değil!"

"Allah Malta'ya karşı sefere çıkmamızı gerçekten istemiyor" diye fısıldadı zülüflü baltacıların komutanı.

Yıldırım Ahmet ısıracakmış gibi güldü. "Gerçekten mi? Öyleyse lanet olası St. Jean Şövalyeleri'nin adına karşıda yangın çıkaran kundakçılar, biraz önce Allah'ın isteğini yerine getirdiler!"

"Hayır, demek istediğim bu değildi elbette" diye bir şeyler geveledi ağzında adam.

"Birisi seni yanlış anlamadan sussan iyi olur!" dedi akağa.

Bu arada borazanlar çalmaya başlamış, Yeni Saray'ın bütün birlikleri görevlerinin başına gittiğinden çatı kısa süre içinde boşalmıştı.

Sadrazam Sokollu Mehmed Paşa'nın bugünkü yangından söz eden mektubunu Şehzade Selim'e ulaştırmak üzere, hemen o gece daha güneş doğmadan iki hızlı ulak ayrıldı Saray'dan. Galata'daki tersaneler yanmıştı. Hatta yangın Altın Boynuz'a demirlemiş gemilere bile sıçramış, donanmanın buraya çekilmiş gemilerinden neredeyse yarısı kül olmuştu.

"Kununi'nin Malta'ya karşı, önümüzdeki ilkbahar yapmayı planladığı sefer" diye bitiyordu Sokollu'nun Şehzade'ye yazdığı mektup, "büyük ihtimalle bir iki yıl ertelenecektir."

Rodos Valisi'nin Kurye Gemisi

Osmanlı ordusunun Malta'dan eli boş dönmesiyle Saray'daki hava değişmişti. Kenan, kapıcılar bölüğünün subayı olarak bunu hemen fark etti. Bâb-ı Hümayun'un üst katından görebildiği Birinci Avlu'nun eski sessizliğinden eser kalmamıştı. Yeniçeriler sık sık büyük gruplar halinde toplanarak hoşnutsuzluklarını dile getiriyorlardı. Yeniçeri subayları da, sipahi subayları da henüz sessizlerdi. Tersaneler kül olmuş, Galata önündeki savaş gemileri büyük ölçüde zarar görmüştü. Bir

kısmı ise Malta seferi sonrası hâlâ onarılmayı bekliyordu. Başarısız seferin ardından sıkıntılı havanın giderek öfkeye dönüştüğü kimse için sır değildi artık. Yeniçeriler ve sipahiler Kanuni'den yeni bir sefere çıkılmasını talep ediyorlardı.

Kapıcılar, akağaların başı olan kapı ağasına bağlıydılar. O nedenle bahçede ilk kümelenmeler başladığında, Kenan hemen Yıldırım Ahmed'e bildirmişti durumu. "Onları tahrik etmeyin, sakin olun" emrini verdi Enderun hocası kapı nöbetçilerine.

"Kanuni bir şeyler yapacak, yapmak zorunda. Onu ilk kez zorlamıyorlar. Bir zamanlar yaptığı gibi onları yumuşatacaktır, yumuşatmak zorunda..."

Akağaların başı olan Kapı Ağası Orhan, Padişah'a saat başı Birinci Avlu'daki askerlerin durumu hakkında bilgi veriyordu. Sultan Süleyman, tahta çıktıktan kısa süre sonra yaşadığı yeniçeri isyanını hâlâ unutmamıştı. Uzun süredir savaşmayan Osmanlı ordusunun yeniçerileri, o zaman da, Birinci Avlu'da aynı bugünkü gibi toplanıp homurdanmaya başlamışlar, en sonunda da kazan kaldırmışlardı. Padişah at üstünde, başta Sadrazam olduğu halde, kendisine sadık birkaç muhafızıyla Birinci Avlu'ya girdiğinde binlerce yeniçeri "savaş ve ganimet!" diye bağırıyordu. Hatta bazı yeniçeri subayları kollarını göğüslerinin üzerinde çaprazlayarak Padişah'ın üzerine yürümüşlerdi. Subayların arkasında yeniçeriler kılıçlarını çekmiş, yaylarını germiş, hazır bekliyorlardı.

"Ne istiyorsunuz?" diye sormuştu subaylara.

"Padişah'ım, duymuyor musunuz? Savaş ve ganimet istiyoruz!" demişti sözcüleri küstahça sırıtarak.

Yıldırım hızıyla kılıcını çeken Padişah onu ve iki yeniçeri subayını haklamıştı haklamasına, ama üzerine yağan ok

yağmurundan, çevik muhafızları sayesinde Bâb-ı Hümayun'dan kaçarak kurtulabilmişti.

Yeniçeriler öfkeden kuduruyordu. Sultan Süleyman, kendi Saray'ında kendisine karşı ayaklanan askerlerin yeniden itaat etmelerini sağlamak için tek bir yol olduğunu biliyordu: Ya taviz verecek ya da isyancılar Saray'ı yakıp kül edeceklerdi.

Hemen gerekli emirleri verdi. Hamallar Saray'a küfeler dolusu para keseleri taşımaya başladılar. "Para armağanı" zamanında yetişmiş, yeniçeriler derhal silahlarını bırakarak para keselerine hücum etmişlerdi. Neyse ki ezilen çiçek tarhları, koparılan fundalar ve sökülen kapılardan başka hasar yoktu Saray'da.

Padişah, ayaklanmanın başını çekenlerden öcünü almak için fazla beklemedi. İsyancılar daha fazla altın, gümüş kapmak için birbirlerini ezerken, Padişah'ın sadık muhafızları, isyancı subayların karargâhlarını basıp onları oracıkta öldürdüler. Yeniçeriler olanları duyup tepki verene kadar, Sarayburnu'na yerleştirilen en büyüklerinden on iki top şehrin üzerinde gümbürdemeye başladı: Padişah savaş kararı almıştı! Bu andan itibaren askerler mum kesildiler, her türlü disiplinsizlik ortadan kalktı. Daha kısa süre önce Padişah'ı öldürmeye hazır olan askerler kışlalarına geri döndüler. "Askerlerin Malta rezaletini unutmaları için istese de istemese de savaşacak" diyen Yıldırım Ahmed, Sultan Süleyman'ın, yeniçeri ve sipahilerin isteğini yerine getirmek zorunda kalacağını söylerken haklı çıkmıştı.

Böylece büyük toplar gürlemeye başlamış, İstanbul ve Edirne'deki bütün kışlalarda büyük savaş köslerinin çalınması ve paşaların tuğlarının kuzeybatıyı göstermesi emri verilmişti. Kanuni, donanmanın kısa süre içinde hazırlanması mümkün olmadığı için ilkbaharda, Habsburglularla işbirli-

ği yapan Macaristan'a karşı sefere çıkılacağını açıkladı. Kendisi de Osmanlı ordusunun başında olacaktı. Ayrıca bir de Erdel Prensliği meselesi vardı. Bu prenslikte Macarlar, Habsburgluların tam boyunduruğu altına girmek yerine, kendisine evlatlığıymış gibi davranan Sultan Süleyman'ın sunduğu nispi bağımsızlığı tercih eden János Zsigmond'un yönetimi altında, Avusturya'ya karşı savaşıyorlardı. Süleyman birçok kez, oğlu "Zsigmond'u bütün Macaristan'ın kralı yapmadan geri çekilmeyeceği"ni açıklamıştı. Bunun için en önemli adım Beş Kilise civarındaki Zigetvar Kalesi'nin ele geçirilmesiydi.

Daha önce Avusturya ve Macaristan'a yapılan seferlerde epeyce zengin ganimetler elde ettikleri için askerlerin homurdanmaları anında durmuştu.

"Yeniçeriler hakkında iyi şeyler düşünmediğiniz izlenimini edindim, efendim."

"Kalp kalbe karşıdır" dedi Enderun'un kılıç hocası. "Onların gözünde biz hadımlar, her tarafı sakatlanmış, üstüne üstlük bir de Padişah'ın özel teveccühünü kazanmış harem bekçileriyiz. Saray'daki mevkimizin yüksekliğine rağmen bizi hor görürler."

"Şimdiye kadar birilerinin sizi hor gördüğüne tanık olmadım, efendim. Sizin hakkınızda arkanızdan konuşulduğunu da duymadım."

"Bunun apayrı bir nedeni var." Yıldırım Ahmed bir yandan da kılıcının kabzasını okşuyordu. "Benden korkuyorlar, Kenan!"

Rodos Valisi'nin yaveri Bâb-ı Hümayun'a girdiğinde Kenan'ın nöbeti yeni bitmişti. Kapıcılar subayı, adamın bir süre önce Rodos'a gittiğini hatırladı. Ondan, yazdığı mektubu annesine ulaştırmasını rica etmiş, bu ricasını birkaç gümüş

parayla da desteklemişti. Mektubu adalara uğrayan bir gemiyle gönderme sözü vermişti adam.

"Hoş geldiniz. İstanbul'da olmanıza şaşırdım!"

Yaver akşamdan kalmış gibi görünüyordu. "Sonbahar fırtınaları başlamasına rağmen, hızlı bir yelkenliyle geldim. Kötü haberler zorladı beni gelmeye, Çorbacı. Bu haberler sizi de ilgilendiriyor. Annenize yazdığınız mektubu unutmadım. Fakat adalarda da kara ölüm kol gezmiş."

"Veba mı?"

"Evet. Pharnox, Pserlendos, Thiratois ve diğer adalarda veba salgınını atlatabilen pek az insan olmuş."

Kenan, yavere yol verdi. Ancak adam kapıyı geçip Birinci Avlu'ya girerken duyduklarının ne anlama geldiğini kavradı: Yitirdiği sadece erkek kardeşi değildi demek.

Cengiz'le Necmeddin Çömlekçiler Sokağında İşkembe Çorbası İçiyorlar

Hüseyin, göbekli ve ağızları mühürlenmiş toprak testilerin, sarayın erzak deposuna yerleştirilmesine nezaret edip, kapısını kilitledikten hemen sonra, Cengiz'i Şehzade'ye götürdü.

Yeni muhafızını düşünceli bir ifadeyle inceleyen Selim, "Hüseyin'le birlikte bir saat içinde atış yerinde ol!" diye emretti. "Ok atmada eskisi gibi maharetli olup olmadığını görmek istiyorum, Çorbacı. Silah deposundan bir tane subay yayı seç, beğendiğin oklardan da versinler." Okçubaşıyla Cengiz yerlere kadar eğildiler. Muhafızların komutanı olan okçubaşı daha sonra Cengiz'i diğer subaylarla tanıştırdı.

Necmeddin'den rütbece üstte olan yaşlı bir sipahinin belli belirsiz güldüğünü fark etti genç çorbacı. Hasan adlı bu

adam Okçubaşı Hüseyin'in vekiliydi. "Seni çok iyi hatırlıyorum. Şans yüzüne güler de savaşa katılırsan, böyle olur işte. Daha kısa süre önce Cengiz adında bir yeniçeri vardı emrim altında, şimdi ise arkadaşım oldu! Her neyse, hoş geldin Çorbacı Cengiz!"

Üstleri ve arkadaşlarını eğilerek selamladıktan sonra Necmeddin'le birlikte silah deposuna gitti. Muhafız subaylarının yayları cilalanmış dişbudaktan yapılır, atıcı sağlamca tutabilsin diye yayın ortası ham ipekten yeşil, ince bir şeritle sarılırdı. Cengiz uçları hilal biçiminde olan bir düzine ok seçti.

Tam saatinde atış yerine gelmişlerdi. Şehzade'yi bir saatten fazla beklediler.

Necmeddin, Şehzade'nin hizmetkârlarından birini görünce yanına çağırarak, "Şehzade burada olacağını söylemişti. Neden gelmediğini biliyor musun?" diye sordu.

"Arkadaşı Celal Bey geldi aniden, efendim."

"Yanında başka kim var?"

"Her zaman olduğu gibi Lala Mustafa Paşa, efendim."

"Peki Şehzade'miz ve misafirleri şu an ne yapıyorlar?"

Hizmetkâr kemküm etti. "Sanırım... *şiir* okuyorlar."

Hüseyin yüz ifadesini hiç değiştirmeden, "Anlıyorum!" dedi. "Eğer beni sorarsa gözcü kulübesindeyim."

"Peki efendim."

Cengiz'e gel işareti yapan Hüseyin, adam uzaklaşınca konuşmaya başladı:

"Necmeddin'in yanına gidip gönlünce sohbet edebilirsin. Şehzade arkadaşlarıyla" –hizmetkârı taklit ederek konuştu– "*şiir* okuyorsa, bugün aklına gelmeyeceksin demektir."

Cengiz başını salladı. "Şehzade'miz arkadaşlarıyla sohbet ederken bahçede nöbet tutma şerefine erişmiştim bir kez. Basit bir askerdim o zamanlar."

"Öyleyse fazla açıklama yapmama gerek yok."

Cengiz okçubaşının yüzünde gizli bir gülümsemenin belirip kaybolduğunu görür gibi oldu. "Hayır efendim." Genç çorbacı kollarını kemerinin üzerine bağlayıp eğildi.

"Onu nerede bulabileceğimi biliyor musunuz?"

"Şu saatlerde İsmail'in hanındadır ve *şiir* okuyordur. İsmail'in kervansarayını biliyorsun değil mi?"

"Evet efendim. Şehrin girişinde sebze pazarının kurulduğu sokakta."

Hanın önündeki yol üzerinde meyve ve sebze tezgâhları dizilmişti. Özellikle elma çok boldu. Adamın biri toprak küpten, sirkeye yatırılmış soğanları çıkarıp satıyordu. Üzüm satan kadınlar vardı. Her yerde bağıra çağıra pazarlık ediliyordu. Bala yatırılmış elma dilimlerinden tadan bir hocanın yüzündeki ifade, yediği şeyin tadından mest olduğunu gösteriyordu.

Cengiz, kervansarayın iç avlusuna girdiği gibi, Necmeddin'i sormaya fırsat bulamadan tek gözlü biri geldi yanına. "Adım Hamdi, İsmail'in hizmetkâriyım. Lütfen buradan buyrun Çorbacı, bekleniyorsunuz."

Kervansarayın üst katında pencere kenarında, ak sakalıyla saygın biri olduğu izlenimini uyandıran İsmail'le birlikte oturan Necmeddin, genç çorbacının avluya girdiğini görmüştü.

"Zaman zaman bir iki tek atmaya hayır demeyecek yeni bir arkadaş" diye tanıştırdı Cengiz'i.

"Hoş geldiniz Çorbacı. Bugün benim misafirim olun. Ama yüzünüz bana hiç yabancı gelmiyor. Tanışmış olabilir miyiz?"

Necmeddin bu arada genç çorbacıyla ilgili açıklamaları yapmıştı.

"O zamanlar buraya *şiir* okumak için gelindiğini bilmiyordum, yoksa daha önce tanışabilirdik" dedi Cengiz.

Kahkahayla gülüyordu Necmeddin. Şehzade Selim'in hassa muhafızları arasında *şiir* okumanın ne anlama geldiğini anlattı İsmail'e.

"Öyleyse Çorbacı Cengiz'in şerefine birkaç mısra döktürelim. Mükemmel!" İsmail tek gözlü adamdan şarap getirmesini istedi.

Necmeddin camdan başını uzatmış, sonra derhal içeri çekmişti. "Bak hele!" Aşağıda avludaki peçeli kadını gösterdi. "Onu tanıyorsundur."

"Evet" dedi Cengiz. "Ancak o zamanlar iki kız kardeşi ayırt edemiyordum."

Meraklanan İsmail de aşağıya avluya baktı. "Fatma bu. Her zaman ağır ipekten çizgili çarşaf giyer. Ayşe'ninkinin rengi kahverengi-siyahtır. Hamdi'yle ne işi olabilir ki bunun?"

"Eskiden beri biri neredeyse öteki de mutlaka oradadır" dedi Cengiz.

Ayağa kalkıp sokağa bakan pencerelerden birine giden Necmeddin telaşla seslendi Cengiz'e. "Haklısın, arkadaş! Öteki de burada. Bak, Hamdi ona doğru gidiyor."

"Bir şey verdi Hamdi'ye" dedi Cengiz. "Gördünüz mü?"

"Ben görmedim" diyen İsmail sakalını sıvazlıyordu.

Aslında mesele son derece basitti. Neler olduğunu, kendisinden istenen şarabı getirip Cengiz'le Necmeddin'in önüne koyarken, efendisini dışarıya çağıran tek gözlü adamdan öğreneceklerdi.

İsmail içeriye döndüğünde içten içe keyifli bir gülümseme kaplamıştı yüzünü. Yerine oturup bardaklara şarap doldurdu.

"Ne oldu İsmail? Söyle biz de neşelenelim!"

Kervansarayın sahibi başını sallayarak kaldırdı bardağını. "İster inanın ister inanmayın, iki kız kardeş harem için şarap satın almak istiyorlar!"

Necmeddin ile Cengiz afallamıştı.

"Aynen böyle! Hamdi yarın iki büyük testi götürecekmiş Şehzade'nin sarayına." İsmail gülümsedi. "Sirke olacak içlerinde tabii! Neyse haydi Çorbacı Cengiz'in şerefine içelim!"

Kışlaya geri dönerken Necmeddin hâlâ şaşkındı. "Ben de Şehzade'nin evinde neler olup bittiğini bildiğimi sanırdım. Harem için şarap ha! Vay be!"

"Kütahya'da mollalar müezzin ve müftülerle içki içiyor olabilir" dedi Cengiz.

"Artık buna da şaşırmam" diye yanıt verdi Necmeddin. "Beni asıl şaşırtan Nurbanu'nun hizmetkârının bile İsmail'in kervansarayında şarap satıldığını bilmesi. Burayı sadece hassa muhafızlarının bildiğini sanırdım."

Cengiz kıkırdadı. "Malta'ya gitmeden önce Kütahya'daki kışlada kalırken Şehzade için gönderilen şaraplardan aşıran bir çavuşun bunları iyi para karşılığında sattığına tanık olmuştum. O zamandan bu yana şarap tedarik etme hususunda iyi gelişmeler olduğu görülüyor, arkadaşım!"

Kente yukarıdan bakan dağın eteklerindeki ormanlarda ağaçlar sonbaharın renklerini giyinmeye başlamışlardı. Şehzade bu mevsimi çok sever, arkadaşlarıyla birlikte büyük av partileri düzenlerdi. Hüseyin her zamanki gibi bu kez de yanına üç adamını alarak saraydan atla yarım günlük mesafede bulunan Şehzade'nin en sevdiği av bölgesini kontrol etmeye gitmişti. Büyük ve konforlu çadırlar Şehzade'yle birlikte getirildiği için o zamana kadar küçük avcı kulübesinde kalacaklardı.

Necmeddin'le Cengiz'in İsmail'in kervansarayına gittikleri günün sabahı, başlarında okçubaşının bulunduğu dört kişilik atlı grubu, Kütahya'nın güneyindeki ormanlık bölgeye doğru yola çıktı. Güneş ışıkları, sonbaharın ilk yağmurla-

rının kabarttığı, kenti ikiye ayıran Göksuyu Nehri'nin üzerinde yoğunlaşmış sisi yer yer delip geçiyordu.

Hüseyin'le adamlarına şehrin merkezindeki köprüye kadar eşlik eden iki arkadaş, saraya, anacadde yerine nehir kıyısından gitmeyi tercih etmişlerdi.

Dar yolda iki atlı yan yana yol alamadığı için sipahi subayı öndeydi. Arkadaşına dönüp, "Çömlekçiler sokağını hatırlıyor musun?" diye sordu.

"Elbette hatırlıyorum. Neden soruyorsun?"

"Karnım acıktı. Çok güzel işkembe çorbası yapan bir yer biliyorum orada."

"Olabilir. Ben de içerim."

Atlarını, patika yoldan tepedeki saraya kadar kenti kateden dar sokağa sokamadıkları için, çömlekçiler sokağının girişinde bir direğe bağlamışlar, Necmeddin arkebüzünü, Cengiz ise yayını ve okluğunu almıştı yanına. Dükkânlardan birinin tahta eşiğinde oturan çocuk, Şehzade'nin muhafızlarının atlarına göz kulak olacağı için öyle gururlanmıştıki, gözünü bir an bile atlardan ayırmamasını tembihleyen subayları saygıyla uğurladı.

Göksuyu kıyısındaki bu alışveriş bölgesinde henüz hareket başlamamış olmasına rağmen işkembeci açıktı. Günün bu erken saatinde başkalarının da acıktığı görülüyordu. Tabureleri dışarıya taşmış, alçak tavanlı işkembeci dükkânında, Şehzade Selim'in av köpeklerine bakan yeniçeri ortasından iki asker, tahta taburelere oturmuş, isten kapkara olmuş taslardan dumanı tüten çorbalarını kaşıklıyorlardı. Dükkâna yeni müşterilerin geldiğini gören işkembeci, elinde taburelerle koşturdu hemen. Tavana çarpmamak için kafalarını eğerek içeri giren hassa muhafızlarına yer açmak amacıyla diğerleri biraz sıkışmışlardı. Son gelenler, kendileriyle aynı rütbede olan adamları öylesine selamlayıp, silahlarını köşeye dayadılar.

"Haftaya sürek avı başlıyor, Çorbacı!" dedi adamlardan biri Necmeddin'e. "Köpekler hissetmiş olmalılar, iyice azdılar, dur durak bilmiyorlar."

"Biliyorum. Hüseyin birkaç adamla birlikte Şehzade'nin av barınağına gitti bile."

Bu küçük dükkânda beşinci müşteri için yer kalmamıştı. Ahçı iki çorba kâsesiyle iki tahta kaşık getirip subayların önüne koydu. Konuşmadan içiyorlardı çorbalarını.

Tam bu sırada Cengiz arkadaşını dürttü. Değerli ipekten, parlak gri-siyah çarşaf giymiş bir kadın, işkembecinin hemen karşısındaki yıkık dökük evin demir kapısını çalıyordu. "Bak yine o!"

"Evet, ta kendisi" diye fısıldadı Necmeddin. "Fatma bu! Ne işi var orada?"

Kapı, kadın birkaç kez çaldıktan sonra açılmış, Fatma girer girmez de kapanmıştı aceleyle. Cengiz bir erkek kolu gördüğünden emindi.

"Fatma!" diye tekrarladı Cengiz alçak sesle. Tam bu esnada kapıyı birinin daha çaldığını gördüler.

"Şimdi durum iyice ilginçleşti, bu gelen Hamdi" dedi Cengiz.

Bu kez kapı hemen açılmış, İsmail'in tek gözlü hizmetkârı girmişti içeriye.

Diğer adamlar içtikleri çorbanın parasını ödeyip, çorbalarını kaşıklayan iki subaya yine öylesine selam vererek çıktılar.

Bu arada iyice bağlanmış uzun denkler taşıyan dört adam daha kapının arkasında kaybolmuştu.

"Hey, baksana!" diye seslendi Necmeddin, arkada odun kıran işkembeciye.

"Buyrun efendim, bir çorba daha getireyim mi?"

"Başka sefere getirirsin, işkembe çorban güzel. Söylesene şu karşıdaki ev kimin?"

"Sanırım yaşlı bir kadının, beyim. Bildiğim kadarıyla pazarın oradaki kervansarayın sahibi İsmail, bu evi kadından depo olarak kiralamış."

İki arkadaş şaşkın bakıştılar. İşkembeci yeniden odun kırmaya dalmıştı.

"İsmail'in nehir kıyısında depo kiraladığını bilmiyordum" dedi Necmeddin yavaş sesle. "Acaba şarabı burada mı saklıyor?"

İki adam çorbalarını kaşıklarken evden bir an bile gözlerini ayırmıyorlardı.

Cengiz "Haydi arkadaşım, şu işe biraz yakından bakalım" dedi Necmeddin'e. Sonra "Buraya bak!" diyerek iki para fırlattığı işkembeciye, karşıdaki evi gösterip "Evin tek girişi bu demir kapı mı?" diye sordu.

"Hayır efendim, ev epeyce büyük. Bakırcılar sokağında ve bir de nehir kıyısında girişleri var. Bu giriş, eşek veya katırlarla mal geldiğinde kullanılıyor. Bu ise" –kapıyı gösterdi eliyle– "sadece arka kapı."

Necmeddin'le Cengiz silahlarını kuşanıp atlarını bıraktıkları yere gittiler.

Çocuk hâlâ atların başında bekliyordu.

"İşkembecinin karşısındaki evi biliyor musun?"

Çocuk kovanın içinde aceleyle ellerini yıkadıktan sonra gelmişti yanlarına. "Evet beyim, demir kapılı evi diyorsunuz değil mi? Zengin İsmail Bey dul Naciye'den depo olarak kiraladı orayı."

"Orada ne depoladığını biliyor musun?"

Çocuk omuzlarını silkti. "Çeşitli şeyler beyim."

Necmeddin çocuğa biraz para vermesi için Cengiz'e işaret etti. Çocuk parayı aldıktan sonra daha konuşkan olmuştu.

"Babam, ara sıra buraya bir şeyler getiren ya da buradan bir şeyler götüren atlılar gördüğünü söylüyor. Siz gelmeden önce de nehrin oradaki kapıdan birileri çıktı."

"Peki ne tarafa gittiler?" diye sordu Necmeddin aceleyle.

"Köprüye doğru beyim."

"Kaç kişilerdi.

"Tam tamına sekiz kişi."

İki arkadaş silahlarını yerleştirip atlarına atladılar.

"Tuhaf değil mi?" diye sordu Cengiz.

"Tuhaftan da öte" diye yanıtladı onu arkadaşı. "Kışlanın neredeyse bütün subayları İsmail'in müşterisidir, ama kimsenin burayı bilmediğinden eminim."

"Bakırcılar sokağına atla girmemiz mümkün mü?"

"Evet, o sokak yeterince geniş."

Sokağa girdiklerinde Cengiz, dükkânlardan birinin önünde oturan yaşlı bir adama dul Naciye'nin evini sordu. Adamın arkasında bakır kaplar ve tepsiler parıldıyordu.

"Şurası beyim." Çömlekçiler sokağındaki kapıya benzer, iki kanatlı bir kapıyı gösteriyordu yaşlı adam.

"Burada çoktandır mı oturuyorsun?"

Adam başını salladı.

"Acaba gri-siyah çizgili çarşaflı bir kadın çıktı mı evden?"

"Evet, kısa süre önce çıktı."

"Onu tanıyor musun?"

Adam özür dilercesine ellerini kaldırmıştı.

"Göksuyu'na mı gitti?"

"Hayır, daha da yukarıya." Adam tepedeki Şehzade'nin sarayını gösterdi.

Yaşlı adama teşekkür eden Necmeddin atını Cengiz'in atının yanına sürdü. "Bu hiç hoşuma gitmedi."

"Benim de. Peki ne öneriyorsun?"

"Bence, en iyisi birkaç adam daha alıp atlıları izleyelim."

Birkaç saat sonra, onu yeniçeri, onu da sipahi çorbacısı olmak üzere ağır silahlı yirmi kişi, nehrin üzerindeki köprüde at sürüyorlardı. Sipahi subayı kula, çorbacı ise beyaz bir ata binmişti.

Ovadaki ekili araziyi, Şehzade'ye ait ağaçlarla kaplı yabani çivitotu toprakları sınırlıyordu. Hemen önce rastladıkları köyde yaptıkları araştırma sonucunda, köylülerden birinin, hem Hüseyin'le yanındaki üç atlıyı hem de sonraki atlıları gördüğünü öğrenmişlerdi. Sekiz değil, on atlı gördüğüne yemin ediyordu adam. İkinci grup –ki hepsinde arkebüz vardı– köyün arkasından hemen doğuya yönelmişlerdi.

"Çok açık!" dedi Necmeddin. "Avcı kulübesine giden Hüseyin'i izliyorlar. Gece yarısından yaklaşık bir saat sonra biz de orada oluruz. Eğer bu atlılar Hüseyin'e bir şeyler yapmayı düşünüyorlarsa, mutlaka havanın kararmasını bekleyeceklerdir. Haydi, acele edelim!"

Silah sesini çok uzaktan duydular. Hüseyin'i izleyenler havanın kararmasını beklememişlerdi. "Çabuk, daha çabuk!" diye bağırdı Necmeddin atını mahmuzlarken. Kısa süre sonra sekiz atın bağlandığı çukurluk bir yere rasladılar.

"Cengiz!"

"Evet?"

"Adamlarınla köpekleri soldan çevir, ben öteki taraftan kıskaca alacağım!"

"Tamam!"

Kulübe, kayran üzerinde bir dere yatağının yanında bulunuyordu. Muhafızlar kayrana hızla yaklaşırken, atlıların avcı kulübesine saldırısı başladı. Kuşatıldıklarını fark eden adamlar kendilerini var güçleriyle savunmuşlar, ama dereye girerek kaçan biri dışında, hepsi sadece saniyeler süren çatışma sonucunda, arkebüzlerini yeniden doldurmaya fırsat bile bulamadan yok edilmişlerdi.

Ama okçubaşı için de çok geçti artık. Boğazına bir kurşun isabet etmeden önce saldırganların üçünü çift başlı okuyla saf dışı bırakan Hüseyin'in yanındaki adamlardan sadece biri hayatta kalmıştı. Kayranın sonundaki küçük tepeyi işaret etti. "Tepede iki kişi daha var!"

"Onu sağ istiyorum!" diye bağırdı Necmeddin deredeki kayaları gösteriyordu. Sonra Cengiz'le birlikte atlarını tepeye doğru sürdüler son hızla. Peşlerinden iki sipahi subayı daha fırladı.

Tepede kimse yoktu. Durup etrafı dinlediler.

"Kayın ağacının orada" dedi Cengiz, yayının ucuyla orman yönünü göstererek. Şimdi Necmeddin de görmüştü iki atlıyı. Birkaç at boyu mesafeyle kayrana paralel sürüyorlardı atlarını, sonra ağaçların arasında kayboldular.

Atlarını mahmuzlayıp adamların peşine düşen sipahilerden birinin atı, önüne çıkan çukurun önünde aniden durmuş, öteki de zamanında atının yönünü değiştiremediği için arkadaşı gibi yere yuvarlanmıştı.

Necmeddin'in kula atıyla Cengiz'in beyaz atı, Has Ahır'dan alınmış son derece bakımlı, çok dayanıklı hayvanlardı. Birkaç dakika sonra iki atlıya yetişmişlerdi bile. Necmeddin Cengiz'in önündeydi.

Tam o sırada arkadaki atlılardan biri aniden döndü. Siyah bir bezle sardığı yüzünde sadece gözleri görülüyordu. Adam iki subayın üzerine arkebüzünü doğrultup ateşlemiş ama hedefi tutturamamıştı. Kurşunlardan biri Necmeddin'in üzerinden geçip ağaca saplandı.

Sipahi subayı, "Sen ötekini hakla!" diye Cengiz'e bağırırken, kendisi de birinci atlıya saldırdı.

Cengiz okunu çoktan hazırlamıştı. Yüzü örtüyle kapalı atlının sağ gözüne isabet eden ok, adamı atından aşağıya düşürdü.

Cengiz, kurbanının başında hiç zaman kaybetmeden hemen arkadaşının peşinden sürdü atını. Önce binicileri olmayan iki at görmüş, sonra da çalılıklardan birinin arkasında Necmeddin'in başıyla sırtını fark etmişti. Okunu hazırlayıp yaklaştı. Necmeddin kaçan diğer atlıyı yakalamış, bir ayağını adamın karnına bastırmış, kılıcının ucunu ise gırtlağına dayamıştı. Arkadaşının yardıma ihtiyacı olmadığını görüp yayını indirdi Cengiz.

Sipahi subayının altındaki adam, İsmail'in hizmetkârı Hamdi'den başkası değildi. Sağ eli yoktu, gırtlağındaki yaradan kan fışkırıyordu.

"Konuş köpek" diye bağırdı Necmeddin. Fakat Hamdi'nin bedeni derin bir inlemenin ardından titreyerek kıvrılmıştı.

"Köpek! Ondan öğrenmek istediklerim vardı. Seninki ne âlemde?"

"Korkarım, ondan da bir şey öğrenemeyeceğiz."

"Şuna bir bakayım. Belki onu tanıyorumdur." Ölünün kaburgalarına bir tekme atıp hayvanın sırtına atladı.

Cengiz'in vurduğu adam, dikenli çalılıklardan birine yuvarlanmış, gözünden giren ok kafatasından çıkmıştı. Kılıcının ucuyla adamın yüzünde örtüyü kaldıran Necmeddin, İsmail'in beyaz sakalını görünce sunturlu bir küfür savurdu.

Okunu sadağa yerleştiren Cengiz yayını eyer gözüne koydu. "Lanet olası hain! Bu bazı şeyleri açıklıyor."

"Hüseyin ve Ömer'in intikamını henüz almış sayılmayız, arkadaş" dedi Necmeddin.

"İsmail de, Hamdi de sadece maşa olarak kullanıldılar. Fitnenin başı, iki hizmetkârıyla birlikte bu işi düzenleyen Nurbanu'dan başkası değil." Atından inmiş İsmail'in kemerinden para kesesini çekip almıştı. Açınca kesenin altın dolu

olduğunu gördü. Ağzını yeniden düğümleyip Cengiz'e attı. "Bunu ona bu sabah Fatma vermiş olmalı."

Cengiz para kesesindeki sikkelerden birini alıp incelerken başını salladı. "Yoksa bu köpekte Venedik parası ne arasın? Bu parayla ne yapacağız?"

Necmeddin çevresine baktı. Görünürde ne sipahilerden ne de yeniçerilerden kimse vardı. "İyi bir yere koy! Herkesten önce Kütahya'ya girip yolda bir yere saklarız. Bu altınlara ihtiyacımız olabilir!"

Kayalarda yakaladıkları adam elleri bağlı olarak kulübenin önünde yatıyordu. Fakat işkence altında bile, kendisinin de dahil olduğu haydutların, İsmail'in hizmetkârı Hamdi tarafından bir akşam önce okçubaşı ve maiyetindekileri öldürmek üzere tutulduğundan başka bir şey söylememişti.

Kütahya çevresini mekân tutmuş bu haydut çetesi, Hamdi'nin talimatlarını yerine getiriyor, konaklayanları, kervansaraydan ayrıldıktan sonra şehir dışında soyup soğana çeviriyordu.

Nurbanu'nun entrikalarının ilk kurbanı Ömer'in nasıl öldürüldüğünü bilmiyordu ama İsmail ve Hamdi'nin haydut çetesinin elde ettiği ganimetlerden pay aldıklarını söyledi.

Adamın söyledikleri inandırıcıydı. Ateşte korlaşmış bıçağın ucu gözlerine yakın tutulan hiç kimse yalan söyleyemezdi.

Aslında iki arkadaşın bu adamı Kütahya'da kadının karşısına çıkarmak gibi bir niyetleri yoktu. Yeterince işkence ettikten sonra ayaklarını bağlamayı "unutmuşlar", bir de işkence aleti bıçağı orada bırakmışlardı.

Ölüleri toplayıp atlarına bağladılar. Sipahi ve yeniçerilerden sadece attan düşen iki çavuş hafif yaralanmıştı.

Adam nihayet ellerini iplerden kurtarıp o karmaşa içinde binicisi olmayan bir ata doğru sürünmeye başlayınca, Cengiz'in okuna hedef oldu.

İki subay yola, kayranı öğleden sonra terk eden gruptan önce çıktılar.

Haydutların saldırısı ve bu haydut çetesiyle İsmail'in işbirliği içinde olduğu haberi, Kütahya'ya aynı akşam rüzgâr hızıyla ulaştı. Herkes bunu konuşuyordu. Kendisine derhal ve bizzat rapor veren iki subay, dikkatlerinden dolayı Şehzade'nin övgüsüne mazhar olmuş, ayrıca cömertçe ödüllendirilmişlerdi. İsmail'in Kütahya'daki mallarına Şehzade el koymuş, sipahi subayı Hasan hassa muhafızlarının komutanlığına atanmış, Şehzade'nin emri üzerine İsmail'in şarap stoklarına, fazla gürültü çıkarmadan el koyma işi de komutan vekilliğine getirilen Necmeddin'e verilmişti.

Okçubaşının ölümünün Şehzade'ye çok koyduğu fark ediliyordu. Bir keresinde Necmeddin'e, "Hüseyin'in çift başlı okları hiçbir zaman hedefini şaşmazdı, zaten kendisine saldıran köpeklerin üçünü o haklamış, gerisini de siz hallettiniz. Fakat zaman zaman keşke biri sağ kalsaydı da ben de ondan öcümü alabilseydim diye düşünüyorum" demişti hüzün içinde.

Ama öç almak isteyen sadece Şehzade Selim değildi.

"Dikkatli olmalıyız, arkadaş!" diye uyardı Necmeddin. "Hüseyin'in katillerini öldürdük ama Ömer'i kimin öldürdüğünü hâlâ bilmiyoruz."

Cengiz'in Nurbanu'nun hizmetkârlarından birini silah zoruyla konuşturma fikri kabul görmemişti. Sonraki haftalarda ne Fatma'yı ne de Ayşe'yi sarayın dışında gördüler.

Bir akşam, subay arkadaşlarından birinin tavsiye ettiği, Göksuyu Nehri'nin arkasındaki meyhanede Kıbrıs şarabı

içerken "Ömer ve ölümü üzerine çok düşündüm" dedi Cengiz. "Sözünü ettiğin köylü, Ömer'in uçurumdan düştüğü gün, uçurumda iki atlı sipahi gördüğünü söylemiş. Şehzade Selim'in birinci kadınına bizim içimizden birinin yardımcı olduğuna eminim!"

"Son zamanlarda ben de benzer şeyler düşünüyorum, arkadaş" diye yanıt verdi Necmeddin. "O günlerde köylünün söylediklerine fazla kulak asmamıştık, zira o gün bütün sipahiler sarayın dışındaydı. Fakat düşündükçe sana hak veriyorum. Nurbanu'nun satın aldığı bir sipahi Ömer'in atını korkutmuş olabilir pekâlâ. Ve belki de o herif hâlâ içimizdedir."

Kar yolları kapamadan önce Kütahya'daki kışlanın yeniçerilerinden bir kısmı gitmiş, yerlerine yenileri gelmişti. Bu yeni gelenlerin arasında Cengiz'in tanıdığı biri de vardı. Komşu ada Pserlendos'tan devşirme sonrası Hamza ismi verilen çocuktu bu.

Cengiz'i tanıyan o oldu. "Heey Çorbacı! Hayır, bu olamaz! Yannis!"

"Cengiz" diye düzeltti genç çorbacı gülümseyerek. Aslında memleketlisini bir testi şarap içmeye davet etmek geçmişti aklından ama Hamza'nın, daha yeniçeri öğrencisiyken bile, yeni benimsediği dinin kural ve yasalarını gayretle uygulamaya çalıştığını hatırladı.

Anlatacak çok şey vardı. Hamza hâlâ basit bir yeniçeri askeriydi. Malta seferine katılmış, fakat St. Elmo önündeki çatışmalar başlar başlamaz ağır şekilde yaralandıktan sonra, diğer yaralılarla birlikte Turgut Reis'in donanmasının ikmal yelkenlilerinden biriyle Afrika'ya götürülmüştü. Kuzey Afrika'dan dönüş yolunda ise gemi kısa bir süre için Rodos'a uğramıştı. Hamza da oralarda vebanın çok can aldığını doğruluyordu.

"Herkes aynı şeyi söyledi; Pharnox'ta kurtulan tek bir aile kalmamış."

"Peki Thiratois'tekiler ne durumdaymış?"

"Pserlendos ve Thiratois'te de halkın çoğunluğu veba nedeniyle ölmüş."

"Bir yerlerde kardeşime rastladın mı?"

Hamza da Kosta hakkında hiçbir şey bilmiyordu.

Cengiz Hamza'yla görüştükten sonra yalnız kalmak istediği için atına atlayıp birkaç saat Göksuyu Ovası'nda dolaşmış, Kütahya'ya geri döndüğünde ahırların orada Necmeddin'le karşılaşmıştı.

Sipahi düşünceli bir ifadeyle süzdü Cengiz'i. "Ne oldu sana!"

Cengiz olup biteni arkadaşına anlatmaya karar verdi.

Sipahi subayı anlatılanları sessizce dinliyor, bazen anladığını göstermek istercesine başını sallıyordu, sonra elini çorbacının omzuna attı. "Kayıp kardeşin hakkında bir şeyler öğrenmeye çalışırım. Yakında Şehzade'ye şarap getirmek için İstanbul'a gideceğim. Yıldırım Ahmed'le konuşmayı denerim. Söz! O mutlaka bir şeyler biliyordur Kosta hakkında."

"Sağ ol."

Üç Ok

Ne yazık ki Necmeddin, ne şarap sevkiyatı için İstanbul'a gitmeye ne de Enderun'un kılıç hocasından Kosta hakkında bilgi almaya fırsat bulabildi. Cengiz'in bazı yeniçerilerle dağlarda kurt avına çıktığı günlerden birinde, gece devriyesi sırasında, hassa muhafızlarının komutanı Hasan tarafından, çömlekçiler sokağındaki yeni meyhanenin yakınlarında bir kan gölü içinde bulundu cesedi. Sırtından vurulmuştu. Bede-

ni hâlâ sıcak olduğuna göre, kısa süre önce öldürülmüş olmalıydı.

Cengiz dağlardan geri döndüğünde arkadaşı çoktan gömülmüştü. Herkes sipahi subayının, öç almak isteyen haydutlar tarafından öldürüldüğünü söylüyordu.

Anlatılanların hiçbiri Cengiz'e inandırıcı gelmemiş, ölü yıkayıcısını ziyaret edip adamdan Necmeddin'i getirdiklerinde şarap koktuğunu öğrenmişti. Arkadaşını haydutlar öldürdüyse eğer, neden dolu para kesesini almamışlardı? Ölü yıkayıcısı da en çok buna şaştığını söyledi.

"Adamlar haydut... Ama belki de tam o sırada devriye geldiği için alamamışlardır para kesesini, Çorbacı."

Cengiz ölü yıkayıcısına yanıt vermeden ayrıldı oradan.

"Yeni meyhanede içmiş olmalı" diye düşündü, hatta belki de katiliyle karşılıklı demlenmişlerdi. Gerçi meyhaneci sipahi subayının o akşam gelmediğine yemin billah etmişti; ama Cengiz, çok korktuğu belli olan ve sorularından bir an önce kurtulmak isteyen adamın doğruyu söylemediğinden emindi. İsmail'den aldıkları altını kullanma zamanı gelmişti artık.

Katilin izini nasıl bulacağı konusunda gözünü açan, dilenciler grubunun şefini tanıdığını söyleyen işkembeci oldu. Dilencilerin gözünden şehirde olup biten hiçbir şey kaçmazdı. Yardımı karşılığında adama iki altın vererek bu işten kimseye bahsetmemesini tembihledi. Oysa işkembe dükkânının tamamı iki altın etmezdi.

İki gün sonra çömlekçiler sokağına uğrayan Cengiz'in kulağına işkembecinin fısıldadığı isim, Necmeddin'in öldürülmeden önce birlikte içki içtiği kişiydi. Bu bilgi de iki altına mal olmuştu.

Cengiz öğle namazından sonra, kurt avında eksilmiş olan oklarının yerine yenilerini alacağını söyleyerek silahhane çavuşundan anahtarı aldı. Subayların silahhanede kendileri-

ne ait stokları bulunurdu. Okluğunda eksilmiş okları tamamlayan Cengiz, kendisini kimsenin izlemediğinden emin olduktan sonra, Hüseyin'in silah dolabına gidip, okçubaşının çift başlı oklarından üç tanesini alarak hızla kendi okluğuna yerleştirdi.

Nurbanu'nun bundan sonraki hedefinin kendisi olacağını düşünüyordu. Yeniden Kütahya'ya gelmesini sağlayan Hüseyin'di, ayrıca her gün Necmeddin'le birlikte olduklarını cümle âlem biliyordu. Avcı kulübesindeki çatışmadan sonra, işkembecinin adını verdiği o adam, Nurbanu'ya Necmeddin'le dostluğundan söz etmiş olmalıydı. Cengiz öfkeyle gülümsedi. Nurbanu'nun planlarını bozacaktı, bunu nasıl yapacağını da biliyordu.

Raslantıya bakın ki Hamza, Hasan'ın devriye askerlerindendi. Necmeddin'i öldüren haydutların para kesesini almamış olmalarına o da hiçbir anlam veremiyordu. Sipahi subayının muhteşem hançeriyle değerli taşlarla süslü kılıcına da dokunmamışlardı haydutlar.

"Siz devriye gezerken komutanınız hep yanınızda mıydı?" diye sordu Cengiz.

"Hayır. Cesedi bulmadan kısa süre önce bize katılmıştı."

"Öyle mi?"

"Evet. Sanırım bize katılmadan önce saray kapılarını bekleyen yeniçerilerin nöbet yerlerinde olup olmadıklarını kontrol etti, sonra devriye görevini layıkıyla yapıp yapmadığımızı denetlemek için bize katıldı. Eğer o yanımızda olmasaydı, Necmeddin'in cesedini daha geç bulurduk."

"Neden?"

"Çünkü biz gece devriyesinde hiçbir zaman çömlekçiler sokağından geçmeyiz. Bizim güzergâhımız bakırcılar sokağından nehre inen patika yoldur. Fakat devriye kolunun başında komutan olduğu için bu kez mecburen onu izledik."

Cengiz birkaç altına daha kıyıp, dilencilerden, Nurbanu'nun hizmetkârı iki kız kardeşin şehirde yaptıkları her şeyden kendisini haberdar etmelerini istedi. Çünkü Necmeddin öldürüldükten sonra yine sık sık haremden çıktıkları görülüyordu.

Günlerdir hiç durmadan yağan karın Kütahya üzerine serdiği kalın beyaz örtü, aysız geceleri aydınlatıyor, kışları karanlık bastıktan sonra zaten tenhalaşan sokak ve caddeleri daha ıssız kılıyordu.

Hassa muhafızlarının komutanı, çömlekçiler sokağından işkembeci dükkânıyla ayrılan küçük bir sokağa sapmış, dik merdivenlerle çıkılan meyhanenin kapısını çalmak üzereydi ki, birinin arkasında öksürdüğünü duyup hızla döndü. Tam o sırada yayından fırlayan okun sesi duyuldu.

Hasan'ın tam göğüs kafesine isabet eden ok, kalbini delerek vücudunu kapıya mıhlamıştı adeta.

Cengiz yere tükürdü. Dilencilerden aldığı bilgiler Hasan'ın uzun süreden bu yana Nurbanu'yla işbirliği yaptığını gösteriyordu.

İlk attığı ok hedefini bulmazsa diye hazır ettiği yedek oku sadağına hoşnutlukla yerleştirdi. Necmeddin'in katili layık olduğu cezayı bulmuştu. Ömer'in katledilmesine de karışmıştı Hasan. Köylünün uçurumun başında gördüğünü söylediği sipahilerden ikincisiydi.

Yayını ve okluğunu, kapüşonu yüzüne kadar inen bol kaputunun altına gizleyerek, çömlekçiler sokağından geçip bakırcılar sokağına yürüdü. Orada küçük bir kız çocuğuna avuç içi kadar bir şekerleme kutusuyla bir adet gümüş para verdi. "Kutuyu saraya götürüp kapıya bırak."

Çocuk teşekkür ettikten sonra koşmaya başladı.

Cengiz çocuğu uzaktan sarayın kapısına kadar izlemiş, şekerleme kutusunu nöbetçiye verip çömlekçiler sokağına geri döndüğünü görmüştü. Sonra saray duvarlarının gölgesinden ahır kapılarına doğru, oradan da harem mutfağının dış duvarı boyunca yürüdü. Nurbanu'nun hizmetkârı iki kız kardeşin kimse tarafından görülmeden saraydan çıkmak istediklerinde kullandıkları arka kapı buradaydı. Geceleri kilitleniyordu ama anahtarı kadınlarda da vardı. Burada devriye nöbeti tutacak yeniçerilerin nöbet çizelgesini kendisi hazırlamıştı. Devriye üç saat sonra geçecekti buradan.

Cengiz, Nurbanu'nun hizmetkârlarından en az birinin bu kapıdan çıkacağından adı gibi emindi. Hain Hasan'a Nurbanu'dan haber veya emir iletmek için hep bu yolu izlemişlerdi. Hasan, meyhaneye subayların gelmediği günleri seçiyordu buluşmak için. Haremle nasıl haberleştiğini öğrenmek amacıyla komutanın haberi olmadan birçok kez başka bir subayla nöbetini değiştirmişti Cengiz. Hassa muhafızlarının komutanı meyhaneye gelir gelmez, meyhanecinin kızının eline Harem mutfağına götürmesi için şekerleme kutusu verip saray kapısına yolluyordu. Bu, Nurbanu'nun hizmetkârları için işaretti.

Cengiz'in bütün bunları keşfetmesi epeyce zaman almış, dilencilerin şefiyle işkembeciye çok altın saçması gerekmişti. En zoru meyhanecinin kızına benzer bir kız çocuğu bulmaktı, ama sonunda o da bulunmuştu.

Cengiz, harem mutfağı için kesilmiş odunların istiflendiği odunluğun arasında pusuda bekliyordu. Oduncular yeterince çok ayak izi bıraktıkları için kendi ayak izlerinden tedirgin olmasına gerek yoktu.

Odunluğun alt tarafından başlayan ekilmemiş, kayalık arazi aşağıya kadar uzanıyordu. Saray hizmetlileri, kentin

nehir kıyısındaki bazı mahallelerine kestirmeden ulaşmak için zamanla açılan patika yolu kullanırlardı.

Cengiz'in fazla beklemesi gerekmedi. Mutfak kapısının açıldığını ve iki kadının çıktığını gördü...

Şehzade öfkesinden kuduruyordu. Bu haydutlar işi azıtmışlardı artık. Sadece şehir ve çevresinde faaliyet göstermekle kalmıyor, aynı zamanda küstahça sarayın duvarlarına kadar yaklaşabiliyorlardı! Birinci kadınının sevgili hizmetkârları da, aynı muhafızlarının komutanı gibi öldürülmüştü.

Şehzade'nin şehirde yaşayan arkadaşları, bazı tuhaf tiplerle dağınık saçlı dervişlerin Hüseyin'i, en azından onun ruhunu gördüklerini iddia ettiklerini söylemişlerdi.

Pek inanmasa da, sonunda Çorbacı Cengiz'in getirdiği çift başlı okları gözden geçirdi. Doğruydu, Hüseyin'in oklarıydı bunlar. Peki haydutların eline nasıl geçmişti Hüseyin'in okları? Sorular bitmek bilmiyordu. Can sıkıcı sorulardı bunlar. Ve kar kalkmadıkça haydutları birkaç yeniçeri ve sipahi bölüğüyle dağlarındaki mağaralarına sürmek imkânsızdı.

Sâkinin içkisini doldurmasını bekledi. Peki ama okçubaşının ruhu neden Hasan'ı ve iki kadını öldürsündü?

Şehzade Selim, Nurbanu'nun, Venedik'ten gelen altınların kalan bölümünü, Hüseyin'in ruhunu gördüklerini yaymaları için uzun sakallı dervişlere verdiğinden habersiz olduğu için olup biteni anlayamıyordu.

Sâki testideki şarabı bardağına doldururken Şehzade "Bir testi daha getir, sonra da Çorbacı Cengiz'i çağır!" diye emretti.

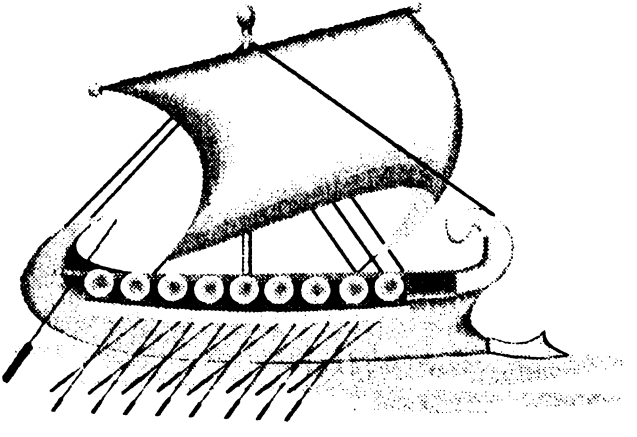
"Emredersiniz Şehzade'm!" Sâki hızla emri yerine getirmeye gitti.

Şehzade olayların karmaşık hale gelmesinden nefret ederdi. Okçubaşının yönetimi altında şarap sevkiyatı sorun-

suz gerçekleşiyordu. Necmeddin de durumu bildiği için Hüseyin'in yerini alması sorun yaratmamıştı. Ama şimdi ikisi de öldürülmüştü. Bundan sonra Kıbrıs şarabı sevkiyatını kim yapacaktı? Bu işi vereceği kişi Hüseyin ve Necmeddin'in güvenini kazanmış biri olmalıydı. Şehzade, uzun süre düşündükten sonra kararını verip Çorbacı Cengiz'i çağırdı huzuruna.

Sultanlar Sultanı Süleyman Oğlu Selim

Niko'nun Meyhanesine Yinelenen Ziyaretler

Cengiz son derece dikkatli davranmak zorunda olduğunu biliyordu. Şehzade Selim'in birinci kadını, hedeflerinin peşini bırakmayan hırslı bir kadındı. Hasan ona Necmeddin'le ilişkilerinden söz etmemiş olamazdı. Fakat kendisine yardım eden iki hizmetkârından mahrum kalan Nurbanu'nun, harem dışındaki düşmanlarına karşı alışılmış biçimde mücadele edecek hali kalmamış gibiydi. Belki de eski adamları Hasan, İsmail ve Hamdi'nin ölümünden sonra henüz uygun suç ortakları bulamamıştı.

Cengiz, kardeşi hakkında bir şeyler öğrenmek için sabırsızlanıyordu. İlkbaharda, Üsküdar'dan Kütahya'ya yapılacak şarap sevkiyatına refakat etme görevi bunun için iyi bir fırsat olacaktı. Şansı yaver giderse şişko hadımın koca bedenine yönelteceği okuyla onu konuşturabilirdi. Fakat Cengiz'i başkente çeken başka bir şey daha vardı: Necmeddin'le içtikleri meyhanenin üst katındaki odada sızıp kaldıkları gecenin sabahı, avluda çamaşır asan kızın kim olduğunu Niko'ya mutlaka sormalıydı.

Bir defasında Cengiz, Nurbanu'nun hizmetkârlarından birinin yemeğine zehir koymayı başardığını düşünmüştü.

Salçalı köfte yedikten sonra birden midesinde şiddetli kramplar hissetmiş, ardından ishal ve kusma başlamıştı. Fakat bunun birinci kadının düzenlediği bir suikast olmadığı anlaşıldı. Sipahi birliklerinin bir bölümüyle yemekleri yapmış olan ahçılar da aynı dertten mustaripti. Yemekte kullanılan yağın bozulmuş olduğunu saptadı garnizon doktoru. Zaten Cengiz'in ağrıları da kısa süre sonra geçmişti.

Karlar erimeye başlayınca, askerler haydutlara karşı kapsamlı bir saldırı düzenleyip uzun süredir aranan liderlerini öldürmeyi başardılar. Eski bir çorbacı olan haydutların liderinin kafası tuza yatırılarak Cengiz'in kervanıyla birlikte gönderildi. Kervanla birlikte Şehzade'nin sâkisi de seyahat etmekteydi. Üsküdar'da şarabı kontrol edip Kaptan Sokrates'le pazarlıkları yürütecekti.

Cengiz, kaptanı geldiklerinden haberdar etmek için süvarilerden birini göndermişti. Olaysız geçen yolculuğun ardından, mart sonunda, İstanbul Boğazı'na ulaştılar. Tam bir yıl önce Osmanlı donanması Malta'ya yelken açmıştı. Daha önce defalarca Hüseyin'e eşlik etmiş olan sâki, Üsküdar'ı iyi tanıyordu. İskele Camii'nin yanındaki bir handa "yağ kapları ve testiler" çoktan hazırlanmıştı. Kaptan Sokrates kendisine yollanan ulakla, önemli işlerinden dolayı hemen gelemeyeceğini, ancak ertesi gün akşam mutlaka Üsküdar'da olacağını bildirmişti. Cengiz hemen aynı gün Niko'nun meyhanesine gitmeye karar verdi. Ancak önce Yeni Saray'a uğraması gerekiyordu.

"Haydutların liderinin kesik başını Bâb-ı Hümayun'a teslim etmem gerekiyor" dedi Cengiz sâkiye. Askerlerden birine, içinde kesik başın bulunduğu torbayı sandalların oraya getirmesini emretti. Sâkinin kendisine eşlik etmek istemesine şaşırmıştı.

"Sonra Pera'da arkadaşları ziyaret etmek istiyorum" diye açıkladı sâki.

"Ben de" dedi Cengiz yapay bir ciddiyetle. "Ayrıca arkadaşlarımın kulenin yakınında kubbeli bir mahzeni de var."

Sâki ağzı kulaklarında sırıtıyordu. "O zaman Topal'ın orada buluşabilirdik, Çorbacı!"

Cengiz bir kapıcı subayından haydudun kesik başının teslim edildiğine dair aldığı belgeyi, yanındaki yeniçeriyle tekrar Üsküdar'a yolladı. Sonra Şehzade'nin sâkisiyle birlikte Saray'ın bulunduğu yarımadanın arkasındaki büyük pazara girdi. Taştan yapılmış muhteşem binalar, Allah'ın evi denen camilerin göğe yükselen minareleri ve dev kubbeleri onu yine hayrete düşürmüştü. Fakat yapılardan daha etkileyici olan, yan sokakları bile dolduran insan kalabalığıydı. Kütahya'nın tenhalığına alışmış insanlar için çok şaşırtıcıydı bu.

Gelibolu'nun, Kütahya'nın ve Konya'nın pazarlarını bilen Cengiz, İstanbul pazarının, üçünün toplamından daha büyük olduğunu düşündü. Burası apayrı bir şehirdi adeta. Bu kadar çok ülkeden bu kadar çok malı bir arada hiç görmemişti. Kütahya'da bakırcıların mallarını satışa sundukları iki üç sokağa karşılık burada, parıldayan tabakların, kazanların veya güğüm ve ibriklerin satıldığı düzinelerce sokak vardı. Ayrıca bütün pazarın üstü kapatılmıştı. Cengiz iki camiyle çok sayıda çeşme gördü. Kısa süre sonra yönünü tamamen yitirmişti, fakat Şehzade Selim'in sarayına gelmeden önce, İstanbul'da zengin bir tüccara hizmet etmiş olan refakatçisi, tezgâh labirentlerini, tahta sırtlıklarında her türden yük taşıyan hamalların ustalığıyla geçiyordu.

İkindi namazını satıcılar ve müşterilerle birlikte pazardaki camilerden birinde kıldılar. Cengiz Ermeni bir kuyumcudan gümüş yüzük aldı. Sâki Venedik tarzı cam testi aramış, ama bulamamıştı.

Pazar kapanmadan önce muhteşem Süleymaniye Camii'nin yanından aşağıya Altın Boynuz'a doğru yürüyüp Galata'ya bir sandal kiraladılar. Tahtırevana bindiklerinde hava artık kararmış olmasına rağmen, yüzlerini görünmeyecek şekilde sarmışlar, tahtırevanların perdelerini de çekmişlerdi.

Rodoslu kardeşler, Hüseyin, Necmeddin ve İsmail'in öldürüldüğünü, kısa süre önce Galata'ya gelen bir tüccardan duyduklarını söylediler. Adam İsmail'e şarap temin ediyormuş.

"İnsanoğlu çiğ süt emmiş, bunu biliyorum" diye felsefe yaptı meyhaneci. "Ama İsmail'in, haydutlarla işbirliği içinde olması beni çok şaşırttı."

"En çok da meyhanecilerden sakınmalı" diye takıldı Cengiz'in refakatçisi. "Yoksa adamı arkasından vururlar."

"Ama, efendim!" dedi Niko infial içinde, "aralarında dürüstleri de var."

"B*ütün* insanlar kötü olmadıkları için, biz sana güvenmeye devam etmek istiyoruz. Hadi bize büyük bir testi getir."

"Seve seve! Kıbrıs şarabı mı, Rodos şarabı mı olsun?"

"Kıbrıs şarabı istiyoruz!" Meyhaneci aceleyle giderken, sâki, "Sanırım Hüseyin'den duymuştum, Şehzade son damlasına kadar satın aldığı için Topal artık Kıbrıs şarabı temin edemiyormuş."

Cengiz başını sallıyordu. "Necmeddin'le buraya geldiğimizde Kıbrıs şarabı içmiştik."

"Kaçak şarabın neredeyse tamamını İmparatorluğa sokan Kaptan Sokrates'le bir anlaşmazlıkları oldu galiba ama sanıyorum hallettiler."

Niko şarabı getirip Şehzade'nin sâkisine sunarken, Cengiz yine aynı hisse kapılmıştı: Sanki Topal göz ucuyla kendisini süzüyordu.

"Hey, meyhaneci!" diyen Cengiz, Niko'yu yanına çekip alçak sesle sordu: "Acaba Yıldırım Ahmed'i bugün burada görme şerefine erebilir miyim?"

Rodoslu başını salladı. "Çarşamba günleri kesinlikle gelmez, Çorbacı."

"Bunun belli bir nedeni var mı?"

"Evet! Her hafta bugün zülüflü baltacılar bölüğünün komutanı, haremağalarından biriyle gelip burada demlenir. Yıldırım Ahmed ikisinden de hiç hoşlanmaz. Büyük ihtimalle onlar da aynı duygular içindeler. Zaten akağalarla kara hadımağalar birbirlerini sevmezler. Eğer Enderun'un kılıç hocasını görmek istiyorsanız Çorbacı, yarın aynı saatte gelin."

"Yıldırım Ahmed!" diye mırıldandı sâki. "Tehlikeli adamdır. Bir defasında bir sipahiyi nasıl paramparça ettiğini görmüştüm. Onunla ne işin olduğunu sorabilir miyim, Çorbacı?"

Sâki Cengiz'in bardağına içki koydu.

"Enderun'da Necmeddin'in kılıç hocasıydı. Eski öğrencisinin öldürülmüş olması onu ilgilendirecektir mutlaka" dedi Cengiz. "Özellikle de *neden*i!" diye geçirdi aklından. Enine boyuna düşündükten sonra akağayı silahla konuşturma fikrinden vazgeçmişti. Nurbanu'nun entrikaları hakkında bildiklerini anlatarak onu oltaya getirmeyi deneyecek, bu görevi kendisine Necmeddin'in verdiğini söyleyecekti. Kanuni yaşlı ve hastaydı. Pek uzak olmayan bir gelecekte Osmanlı tahtına Şehzade Selim oturacaktı. Sultan Selim'in iktidarı altında haremdeki güç ilişkileri hakkında önceden bilgilenerek donanımlı olmayı yeğleyebilirdi Yıldırım Ahmed. Niko'nun akağalarla karaağaların birbirlerinden pek hoşlanmadıklarını söylemesi, Cengiz'i, sohbet esnasında Yıldırım Ahmed'i kardeşi hakkında konuşturabileceği yönünde umutlandırmıştı.

Tekrar yanlarına gelen Niko'ya önceki gelişinde avluda gördüğü dansçı kızı sordu.

"Ha, o Çerkez kızı şimdi Edirne'de bir Paşa için dans ediyor olmalı, Çorbacı."

Cengiz, bu kez de meyhanecinin gözlerinin üzerine gereğinden fazla takılıp kaldığı duygusuna kapıldı.

"O kız Çerkez değildi, meyhaneci!" Cengiz genç kadını tarif etti.

Niko alnını kırıştırmıştı. "Adalı kızlara mı benziyordu? Zayıf ve siyah saçlı, öyle mi? Yanılmış olmalısınız, efendim, burada böyle biri dans etmedi hiç." Başını hızla sallayarak uzaklaştı masadan.

Sâki kıkırdıyordu. "Gördüğün mutlaka onun kızıydı, Çorbacı. Kızı kilit altında tuttuğu söyleniyor. Dediklerine göre, gerek burada, gerekse de kerhanede çalıştırdığı kızların hepsinden daha güzel ve cilveliymiş."

"Dalavereci herif!"

Sâki, diğer bölmelerde içenleri göstererek, "Bütün ağaların ve devlet yetkililerinin onu himaye etmesine bakılırsa, dalavereci olması hiç de şaşırtıcı değil" dedi. "Niko'nun bu yasak meyhanesi, Kanuni'nin sarayındaki en aleni sır olmalı. Topal'ın her ay yeniden cömertçe sağa sola dağıttığı 'armağanlara' rağmen, bir molla ya da kadı tarafından şikâyet edilmemesi neredeyse mucize."

Üsküdar'a yolculuğun son günü yorucu geçmişti. Şiddetli yağmur Altın Boynuz'un Asya yakasında cadde ve sokakları çamur deryasına dönüştürmüş, tehlikeli biçimde kabarmış dereler ya da toprak kayması nedeniyle, kervan durmaksızın yolunu değiştirmek zorunda kalmıştı. Cengiz'le Şehzade'nin sâkisi ancak gece yarısından önce kaldıklara hana ulaşabildiler.

Perşembe günü öğleden sonra Kaptan Sokrates gelmiş, kısa süren saygılı bir pazarlıktan sonra anlaşma sağlanmıştı. Ardından kaptan, sâkiyle genç çorbacıyı Pera'da Niko'nun meyhanesinde içmeye davet etti.

Niko kaptanı, eski, çok samimi bir dost gibi karşılamıştı. Eskidan aralarında bir anlaşmazlık olduysa da, artık hiçbir şey hissedilmiyordu. Meyhaneci üç konuğunu, şarap deposuna giden koridorun hemen yanındaki bölmeye götürdü. Cengiz'le sâki, kılıç kınının kaymasını engelleyen kadife şeritleri çözüp kılıçlarını yanlarına minderlerin üzerine koydular. Kaptan Sokrates'in üzerinde silah olarak sadece bir hançer vardı.

"Yıldırım Ahmed'i bugün görebilirsiniz" dedi meyhaneci ve ardından şarap deposuna gitti.

Kaptan, Kütahya'daki olaylar hakkında ayrıntılı bilgiye sahipti. İsmail'le hizmetkârının öldürülmüş olmasına içten içe sevinmişti. Hancıyla iş yapmak istediğini ama onun her zaman başkalarına öncelik verdiğini hatırlayınca "Oh olsun!" diye geçirdi aklından.

Macaristan'a karşı yapılacak sefer hazırlıklarını anlatmaya koyulan kaptan, "Kısa süre önce Edirne'deydim. Şehrin girişine kurulan açık ordugâhta birlikler toplanmaya başlamış bile" dedi.

Cengiz yarım kulak dinliyordu. Tam o sırada köpekler havlamaya başladı.

"Yeni konuklar geliyor olmalı." Mahzenin merdivenlerinden aceleyle yukarıya çıkan meyhanecinin gitmesiyle dönmesi bir olmuştu. "Çorbacı! Yıldırım Ahmed şimdi geldi."

Cengiz ayağa kalktı. "Köpekler bağlı mı?"

"Evet."

Cengiz kılıcını yerine yerleştirmiş, fakat kının şeritlerini bağlamamıştı. Soran gözlerle kendisine bakan Niko'ya, "Onunla baş başa bir iki laf etmek istiyorum" dedi.

Gökyüzünde hiç bulut yoktu. Yakındaki evlerin üzerinde hâlâ gün ışığı parıldıyordu.

İkinci avluya açılan yolda iri yapılı şişman bir adamın silueti belirmişti. Adamın arkasında birinin yürüdüğünü fark etti.

"Hizmetkârı olmalı" diye aklından geçirirken doğrudan şişman adama yöneldi. "Kusura bakmayın, efendim!"

Enderun'un kılıç hocası kereste yığınının yanında durmuştu. "Ne istiyorsun, Çorbacı!"

Eğilirken kılıcı kaydığı için, Cengiz'in sol eliyle kemerindeki kılıç kınını düzeltmeye çalışmasını hadımağa, silahına hamle yaptığı yönünde yorumlamış, kereste yığınının arkasına ustaca sıçrayıp kılıcını çekmişti: "Dikkat et!"

Yıldırım Ahmed'in arkasında yürüyen adam da hemen silahına davrandı. Genç çorbacının kemerine el atmasını tehdit olarak algıladığı belliydi.

Genç çorbacı da içgüdüsel olarak kılıcını kınından çekmiş, adamın neredeyse kellesini uçuran tehlikeli hamlesini durdurup hemen karşı saldırıya geçmişti. Kütahya'da Necmeddin'le yaptığı talimlerin ne kadar işine yaradığı şimdi belli oluyordu. Cengiz'in yerinde başka biri olsa yıldırım hızıyla yapılan bu karşı atağı savuşturamaz, oracıkta öteki dünyayı boylardı.

Yandan saldırmak için kereste yığının üstüne sıçrayan Yıldırım Ahmed donup kalmıştı.

Kılıçlarını yavaş yavaş indiren iki adam nefeslerini tutmuş birbirlerine bakıyorlardı. Sonra silahları yere düşerken haykırarak birbirlerinin kollarına atıldılar.

"Yannis!"

"Kosta!"

Derin bir iç geçiren Yıldırım Ahmed, kılıcını kınına sokarken, "Ben fikrimi değiştirdim, Kenan" dedi, "bugün Niko'da içmek istemiyorum." Kemerinden para kesesini çıka-

rıp kapıcı subayına fırlattı. İçki âleminizi bununla ödersin. Anlatacak çok şeyiniz olduğunu sanıyorum."

İtiraz eden Cengiz'in sözünü kesti: "Uzun sohbetler için daha çok fırsatımız olacak, Çorbacı." Akağa kereste yığınının üzerinden atlayıp birinci avluya geçti.

İkizler kılıçlarını yerden alırken, onun Teo'ya, tahtırevan çağırması için emir verdiğini duydular.

Niko avluda kapışan adamların gürültüsünü duymuş, korku ve telaş içinde nefes nefese çıkmıştı merdivenleri. Genç çorbacıyla kapıcılar subayını yan yana kendisine doğru gelirken görünce sevinçle ellerini çırpıp bağırdı: "Çoktandır tahmin ediyordum bunu, fakat sizi böyle yan yana görünce... Elbette, siz kardeşsiniz, hatta yanılmıyorsam ikizsiniz!" Gülüyordu. "Demek ki yaşlı gözlerime hâlâ güvenebilirim! Hoş geldiniz!"

Cengiz, hararetli hararetli konuşan Kaptan Sokrates ve sâkiyle kardeşini tanıştırdıktan sonra, yıllardır birbirlerinden haber alamadıklarını anlatıp, belki daha sonra onlara katılabileceklerini söyledi. Meyhaneci, kardeşleri diğer bölmelerden uzak, mahzenin en ucundaki küçük bir bölüme götürmüştü.

İki kardeş, devşirme kadırgasından ayrıldıkları andan beri yaşadıklarını anlatırken öyle derinlere dalmışlardı ki, meyhanede kendilerinden başka kimsenin kalmadığının farkına bile varmadılar. Niko, Kaptan Sokrates'in sâkiyle birlikte içtiği bölmede horlayarak uyumaktaydı.

"Kaçmak mı? Başlangıçta sürekli bunu düşünüyordum ama seni bulmadan memlekete dönmek istemedim."

"Ben de öyle."

"Ama sonra adının Gelibolu'daki orta listelerinden silindiğini öğrendim. Bunun tek anlamı vardı: Malta'da ölmüştün."

Cengiz güldü. "Ölmüştüm ya da terfi etmiştim kardeşim! Beni eski mevcut listesinden sildiler ve Gelibolu'ya gelir gelmez Kütahya'ya, Şehzade'nin hassa alayına gönderildiğim için yeni listeye eklemediler."

Kenan başını salladı. "Evet, şimdi anlıyorum tabii. Ama sonra kötü bir haber daha aldım: Kara ölüm adaları kırıp geçirmiş. O zamandan beri de kaçmayı düşündüğüm söylenemez. Nereye kaçacaktım ki?"

Cengiz iç geçirdi. "Haklısın, kardeşim! Vebanın memlekette kol gezdiğini duyunca ben de aynı şeyleri düşündüm. Seni tekrar görmek istiyordum, ama memleketi kesin olarak yitirmiş olma duygusu da vardı içimde."

"Çok tuhaf, hayat insana ne oyunlar oynuyor. Bizi yurdumuzdan koparıp alan kişi hem dostum hem de koruyucum oldu. Sen ise Osmanlı tahtının vârisinin teveccühüne mazhar oldun." Kenan güldü. "Ne yapalım! Gerçi birkaç dişim eksik, dudağımla burnum da paylarına düşeni aldılar ama daha kötüsü de olabilirdi!"

"Kesinlikle! Söylediklerin benim için de geçerli!" Cengiz alnını kırıştırdı. "Ama sakın aklından çıkarma! Nurbanu benim düşmanım, onu ciddiye almak zorundayım. Kütahya'da Necmeddin'le benim ne kadar yakın dost olduğumuzu bilmeyen yok. Asıl mesele bu. Nurbanu er ya da geç Hüseyin'in oklarını kimin kullandığını ortaya çıkaracak –belki de şimdiye kadar çoktan öğrenmiştir– ve beni yok etmek isteyecektir. İnsanın kendisini bütün kılıç darbelerinden ya da kurşunlardan koruyamayacağını sen de benim kadar bilirsin."

Kenan, sanki can sıkıcı sinekler musallat olmuş da, onları kovalıyormuş gibi elini salladı. "Düşmanlar! Düşmanı olmayan kimse yok. Şehzade'nin sarayında da, Kanuni'nin sarayında da böyle. Örneğin zülüflü baltacılar bölüğünün komutanı elinden gelse beni de, Yıldırım Ahmed'i de çiğ çiğ yerdi.

Kara hadımlar arasında çok sayıda destekçi bulacağı da kesin. Ama şimdilik akağalardan korkuyorlar. Hürrem cadısı öldüğünden beri 'Allah'ın Yeryüzündeki Gölgesi' hareme ayak basmadığı için kara hadımağalar, Hürrem yaşarken yaptıkları gibi telkinlerde bulunma fırsatı yakalayamıyorlar."

"Eğer Şehzade Selim padişah olursa, her şey hızla değişebilir, kardeşim!"

"Haklısın, dikkatli olmalıyız. Saray'da bir anda göklere kadar yükselmek nasıl mümkünse, insanın aynı hızla tepetakla gitmesi de an meselesi. Ne de olsa ben Bâb-ı Hümayun'da bir zamanlar güçlü olan insanların başlarını istiflemekteyim."

"Saray savaş alanı gibi, desene" dedi Cengiz. "Gece kadırga kaptanı olarak yatağa girersin, sabah uyandığında bir bakmışsın seni kürek esiri yapmışlar."

Kenan sırıttı. "Ya da bugün sıradan yeniçeri olanlar, yarın çorbacı rütbesine yükselebilir. Ancak kapıcıların muharebe alanında hızla terfi etme ya da savaş ganimetleriyle zenginleşme olanağı yok. Biz Bâb-ı Hümayun bekçileri, Osmanlı ordusu sefere çıkarken, Saray'da kalıyoruz."

"Yerinde olsam bundan yakınmazdım, kardeşim. Malta'da şan ve şöhretle, ölüm ve düşkünlük arasında çok ince bir çizgi vardı. Şehzade'nin hassa muhafızlarının, orduya Şehzade'nin komuta ettiği savaşlara katılmasından ben memnunum. Ama az önce söylediğin doğru; bütün tersliklere rağmen ikimiz de kötü durumda değiliz." Cengiz, Yıldırım Ahmed'in Kenan'a verdiği para kesesini göstererek sordu: "Eğer yakın zamanda sefere çıkılacak olursa akağaların durumu ne? Onlar da Padişah'ın hassa muhafızlarının bir parçası değiller mi?"

"Öyle" dedi Kenan. "Padişah neredeyse onlar da oradadır. Muharebe alanında da öyle."

Sabahın erken saatlerine kadar konuştular. Ancak bir süre sonra yorgunluk ikizleri teslim almış, Rodoslunun tedbiren getirmiş olduğu battaniyelere sarınıp uykuya dalmışlardı.

Kanuni'nin Ölümü

Cengiz, kardeşiyle görüştükten iki gün sonra kervanla Kütahya'ya döndü. Şarap sevkiyatı, Şehzade'nin sarayına gönderilen bir ulakla aynı anda yerine ulaşmıştı. Sultan Süleyman'ın Edirne'deki ordu karargâhına gittiği haber verilmekteydi. Padişah, kuzeybatıya, Macaristan'a giden uzun yolda, Habsburglulara karşı yüz bin kişilik bir orduya komuta edecekti. Sefere Sadrazam Sokollu Paşa ile Divan-ı Hümayun'un diğer bakanları da katılmışlardı.

Ulak sadece resmi telgraflar değil, Kenan'dan da bir mektup getirmişti. Yıldırım Ahmed Padişah'la birlikte Edirne'ye yola çıkmadan önce aldıkları bir habere göre, Nurbanu, Saray'daki durumu öğrenmek maksadıyla, Yeni Saray'ın haremine bir hizmetkârını göndermişti. Başşehre oldukça uzak Kütahya'da bile herkes "Sultanların Sultanı"nın kısa süre içinde öleceği hesabını yapıyordu.

"Kadın geldiğinde ben izinliydim ama arkadaşımın söylediğine göre, zülüflü baltacıların bölükbaşı tarafından Bâb-ı Hümayun'da karşılanmış. Yani çok dikkatli ol!" diye bitiyordu Kenan'ın mektubu.

Cengiz, Nurbanu'nun kendisine sırdaş yaptığı yeni hizmetkârının kim olduğunu araştırdı. Adının Canan olduğunu öğrendiği kadının İskenderiye'deki köle pazarından gelmiş olması şaşırtıcı değildi, zira orada daha çok Kuzey Afrikalı korsanların Girit ve Kıbrıs sahillerine yaptıkları baskın-

larda ele geçirdikleri kızlar pazarlanmaktaydı. Girit ve Rodos, Venedik'in nüfuz sahası içinde bulunuyordu.

Cengiz, Kütahya'ya geri dönünce, gözünü Nurbanu'nun yeni hizmetkârının üzerinden bir an bile ayırmamaya karar verdi.

İlkbahardan bu yana tekrar en sevdiği uğraşına dönen Şehzade Selim dostlarıyla sık sık ava çıkıyordu. Amidi Süleyman Efendi'yle Yosef Nasi de hemen her defasında ona eşlik ediyorlardı.

Akşamları ise sarayda o günkü av seferi kutlanırken, özellikle ustaca bir atışla sivrilmiş olan hassa subaylarına da kadeh kaldırma izni verilirdi. Dolayısıyla Cengiz de sık sık Kaptan Sokrates'in temin ettiği kaçak şarabın tadını çıkarıyordu. Ancak, Şehzade'nin kafası iyice dumanlanmış olarak yaşlı gözler ve duygulu bir sesle okuduğu şiirleri bir türlü anlamıyordu. Bunun tek nedeni de Şehzade'nin sarhoşken normalden fazla peltek konuşması olamazdı.

Kenan yaz boyunca ulaklarla Kütahya'ya mektuplar gönderdi. Yıldırım Ahmed de ona seferin gidişatı hakkında düzenli olarak bilgi veriyordu. "Hasta Padişah'ımızın bu seferin bütün zorluklarına bir kez bile yakınmadan katlanması mucize" diye yazıyordu Enderun'un kılıç hocası. "Artık ata çok az biniyor. Çoğu zaman sekiz beyaz kısrağın çektiği bir saltanat arabasında oturuyor."

Babasının Macaristan Seferi hakkında sadece Sadrazam Sokollu Mehmed Paşa'dan sürekli bilgi alan Şehzade Selim, bu haberleri, geceleri içki âlemi esnasında dostlarına okuyordu: Haziranda Belgrad'da müttefiki olan Erdel Prensi'yle buluşan Sultan Süleyman onu hediyelere boğmuş, Macaristan tacını giymesini sağlayana kadar her şeyi yapacağı sözünü yinelemişti.

5 Ağustos'ta "Adakale" anlamına gelen Zigetvar Kalesi'ne ulaşan Osmanlı ordusu hemen kuşatma harekâtına başladı. Ancak miladi takvimle 1566 yılının 6 Eylül gecesi hayata veda eden Osmanlı Sultanı Zigetvar'ın düşüşünü göremeyecekti.

Sokollu Mehmed Paşa doktorlardan, vezirlerden, Sultan'ın muhafızları ve hizmetkârlarından, Şehzade cepheye gelinceye kadar, Padişah'ın öldüğünü kimseye söymemelerini istedi. Bu kesin bir emirdi. Eğer ordu Şehzade gelmeden önce Padişah'ın öldüğünü öğrenecek olursa isyan çıkabilir, dolayısıyla da kuşatmanın kaldırılması gerekebilirdi. Yeniçeriler Şehzade Selim'e binlerce kez tercih ettikleri Şehzade Bayezid'in başına gelenleri henüz unutmamışlardı. Hayır, Şehzade Selim yeni Osmanlı sultanı olarak askerin karşısına çıkana kadar Kanuni'nin ölümünden haberdar olmamalıydılar. Endişeler içinde kıvranan Sokollu, gönderdiği haberin Şehzade'ye ulaştığından emin olmak için farklı yollardan üç atlı ulak yollamıştı. Bu ulaklar resmen Zigetvar Kalesi'nin fethini bildireceklerdi. Ancak ilettikleri mektuplar, sadece Şehzade Selim'in okuyacağı mühürlü bir ek içeriyordu.

Kanuni'nin cesedi neredeyse iki hafta boyunca, hümayun çadırının yarı karanlığında dimdik ve vakur oturtulmuştu. Bu arada en iyi yemekler çıkarılıyor, ulaklar dinleniyor ve harp divanı toplanıyordu.

Osmanlı Padişahı Kanuni Sultan Süleyman'ın öldüğünü oğlu Şehzade Selim'e bildiren üç mektup da aynı gün ulaşmıştı Kütahya'ya. Şehzade ulakları birkaç altın vererek ödüllendirmiş ama bu kez Sokollu'nun mektubunu akşamki içki âleminde okumamış, derhal en yakın dostlarıyla bahçedeki köşke çekilmişti. Hemen ertesi sabah hassa alayının atlı sipahileriyle birlikte İstanbul'a yola çıkan Selim'e, Lala Mustafa Paşa, Celal Bey, eski hocası Ataullah Efendi ve eski eğitmeni

Tütünsüz Hüseyin Paşa eşlik ediyordu. Geri kalan yeniçeriler Cengiz'in emrine verilmişti. Emir geldiğinde Şehzade'nin hareminin İstanbul'a götürülmesine refakat edeceklerdi.

Şehzade yola çıktıktan sonra, Macaristan'a gidiş yolunda ve sonra da İstanbul'a dönerken olup bitenleri Cengiz ancak Selim Yeni Saray'a taşındıktan sonra öğrenecekti.

Selim ve maiyeti 30 Eylül'de Üsküdar'a ulaşmıştı. Sadrazam tarafından bilgilendirilen, yeni Osmanlı sultanı için Saray'ı hazırlamakla görevli birkaç saray ağası dışında, İmparatorluk başkentinde hiç kimse Kanuni'nin öldüğünü bilmiyordu. Ayaklarına kapanıp, eteklerini öpen bostancıbaşı tarafından sultan kayığıyla Üsküdar'dan Galata'nın karşısındaki Saray'a getirilen Şehzade Selim, yanında maiyeti olduğu halde rıhtıma çıktığında tophane ve tersanelerden top atışları yapıldı. İstanbullular başlarına yeni hükümdarın geçtiğini anlamışlardı. Her yerde kalabalıklar toplanmış sevinç çığlıkları atıyorlardı: "Selim'in saltanatı başladı!"

Saray'a girerken, yolun iki kenarına birikmiş halka cömertçe para saçan Şehzade Selim, hemen Üçüncü Avlu'daki taht salonuna geçti. Onu ilk kutlayan kız kardeşi Mihrimah olmuştu. Büyük bölümü Kanuni'nin son seferinde kullanıldığından, hazine neredeyse tamtakır olduğu için Selim, geleneksel cülus in'amı ödeyebilmek amacıyla kendi özel kasasından 50.000 altın getirtmişti. Saray'daki memurlara, askerlere ve ağalara da para dağıtması gerekiyordu. İstanbul'da sadece iki gün kalmış, atalarının mezarlarını ziyaret ettikten sonra Belgrad'a doğru yola çıkmıştı. Normal koşullarda bir ay süren yolu iki haftada aldı.

Selim Belgrad'da Zigetvar'dan gelecek muzaffer Osmanlı birliklerini bekliyordu. Sokollu Mehmed Paşa şehre girmeden kısa süre önce Sultan Süleyman'ın öldüğünü açıklamış, mollalar Belgrad'da cenaze namazını kıldırmışlar, daha son-

ra da Sultan'ın naaşı, üç yüz kişilik koruma birliğiyle İstanbul'a gönderilmişti.

Askerler, Selim'in burada da cülus töreni yapmasını ve askere, âdet olduğu üzere, cülus in'amı dağıtmasını istiyorlardı. İsteklerinin yerine getirilmemesi üzerine çapulcu yeniçeri grupları Belgrad sokaklarında, "Geleneğe göre hakkımız üç bin altın, ama seferde olduğumuz için dört bin altın isteriz!" diye bağırarak dolaşıyor, "Padişah'ım altın dağıt!" naraları atıyorlardı. Ancak yeni Padişah İstanbul'a dönmek için acele yola çıkınca, huzursuzluklar yavaş yavaş ortadan kalktı.

İstanbul'a dönüş yolunda Padişah'ın huzuruna çıkan iki üst rütbeli komutanın, "Padişah efendimiz! Sultan Süleyman şarabı yasaklamıştı, umarız siz de yasaklarsınız" diye dilekte bulunmaları tanık olanları şaşırtmış, Sultan Selim ise, alnını kırıştırarak sadece "Öyle mi?" demişti.

Orada bulunan herkes, Padişah'ın, iki paşayı hemen cellatlara teslim edeceğini düşünüyordu fakat Sultan Selim sadece onları görevden almakla yetindi. "Saltanatımın daha başında elimi kana bulamak istemiyorum! Gözüme görünmeyin!"

Kasımın sonlarına doğru, Osmanlı ordusunun başında Edirne'ye giren Sultan Selim, babasının defnedildiğini burada öğrendi. Süleyman'a eşlik etmiş olan Yıldırım Ahmed, diğer akağalarla birlikte, Sultan Selim'in Yeni Saray'a törenle girmesi için tüm hazırlıkları yapmak üzere önceden İstanbul'a gönderilmişti.

Aralık başında Sultan Selim İstanbul'un banliyösü Halkalı'ya ulaşmış, yol yorgunluğunu atmak için burada birkaç gün kalmaya niyetlenmişti ki, Yıldırım Ahmed'in gizli mesajı ulaştı. Enderun'un kılıç hocası, hoşnutsuz yeniçerilerle sipahilerin, ne pahasına olursa olsun, Padişah'ın İstanbul'a

törenle girmesini engellemeye çalışacaklarını ve darbe planları yaptıklarını öğrenmişti.

"Her şeye kadir Allah'ın yardımıyla babam benzer durumların üstesinden gelmeyi her zaman başardı" diyerek Sokollu Paşa'ya yola çıkma emrini vermesini buyurdu yeni Padişah.

Plana göre payitahta öğle saatlerinde gireceklerdi. Ancak çok sayıda yeniçerinin iki yanında yer aldığı kafile Edirnekapı'nın arkasında, şehir surlarının orada aniden durdu. Neler olduğunu anlamaya çalışan Kaptanıderya Piyale Paşa, atını ön tarafa sürerken bağırıyordu: "Ne oluyor burada, kardeşler? İlerlesenize!"

Yeniçeriler kahkahalarla gülüyor, naralar atıyorlardı: "İlerleyemeyiz. Bir araba yolu kapamış!"

Oysa Kaptan Paşa devrilmiş araba görmemişti hiçbir yerde. "Yaptığınız çok uygunsuz, arkadaşlar! Yolu açın!" diye bağırdı avazı çıktığı kadar.

"Bak hele! Bir denizci bize ne zamandan beri emir verebiliyor!" Yeniçerilerin kahkahalar atarak atından alaşağı ettikleri Kaptanıderya Piyale Paşa, Sultan'ın yanına kaçarak kurtarabilmişti canını.

Kafile Saray'a doğru adım adım ilerlerken, askerler paşalarla diğer üst rütbeli subayları tartaklamaya başlamışlardı. Becerebilen, ellerinden kurtulmak için asilere altın atıyordu.

Bâb-ı Hümayun'un üst katında yanında Kenan olduğu halde ayakta duran Yıldırım Ahmed, yeniçeri birliklerinin Saray'ın Birinci Kapı'sına yaklaştığını görünce, kapıcıların yeniçerilere direniş göstermemelerini ve kapıyı kapamamalarını emretti. "Ezici üstünlüğe sahipler. Ama elebaşlarını aklında iyi tut" diye fısıldadı kapıcılar subayına. Sonra Orta Kapı'ya koştu.

Bu arada asiler vezirleri atlarından alaşağı etmiş, dipçikleriyle Padişah'a doğru itelerken, "Kanun neyi emrediyorsa onu versin. Söyleyin ona" diye haykırıyorlardı.

Sultan Selim'in başka seçeneği kalmamıştı. Yeniçerilere adam başı, dört değil beş bin sikke dağıtılacağını açıkladı. Bir yandan da hazinedeki paranın yetmesi için içinden dua ediyordu. Sultan Selim nihayet Saray'a girdiğinde akşam olmak üzereydi. Yeniçeriler Divan Avlusu'na kadar ilerlemişler, ancak akağalar, bostancılar ve diğer nöbetçi birlikler, Enderun Avlusu'na açılan "Saadet Kapısı"nı Padişah'ın arkasından kapatmayı başarmışlardı. Divan salonu önünde, Saray hizmetkârlarıyla yeniçeriler arasında kavgalar olmasına rağmen, tek kurşun bile atılmaması, silahların çekilmemesi ilginçti.

Ertesi gün yeniçerilere vaat edilen para ödendi. Yeni Padişah'a ve cömertliğine yüksek sesle övgüler yağdıran askerler, Divan Avlusu'ndan memnun ayrıldılar.

Selim'in Osmanlı tahtının vârisi olmasına sürekli muhalefet etmiş olan ulemanın da sırtı sıvazlanmış, Osmanlı İmparatorluğu tarihinde ilk kez Padişah'tan cülus bahşişi almışlardı. Saltanat değişikliğinden sonra başkentin sakinliğine bakılacak olursa, dağıtılan altınların herkesi yatıştırdığı söylenebilirdi. Tamtakır hazineyi görünce telaşlanan Sultan Selim'i, İmparatorluğun doğusundaki Yahudi ve Hıristiyan kullardan toplanan cizyenin her an gelebileceğini söyleyerek teselli etmek ise Sadrazam'a düşmüştü.

Süleyman oğlu Sultan Selim'in emri üzerine, haremi Kütahya'dan Yeni Saray'a getirilmiş, Yıldırım Ahmed ise, yeniçeri isyanının elebaşlarını ve sözcülerini, Saray'daki sadık askerlerin yardımıyla gizlice tasfiye etmekle görevlendirilmişti.

Artık yeni Osmanlı padişahı dostlarıyla birlikte tahta çıkışını kutlayabilirdi. Kapı ağasının tedbirli davranarak Ba-

bü's-Saadet mahzenlerinde depolamış olduğu şarap stokları sayesinde kesintisiz bir hafta sürmüştü bu kutlamalar.

Sultan Selim, kendisinden içki yasağını devam ettirmesini talep eden iki küstah komutan dışında, Kanuni döneminde rütbe ve makam sahibi olmuş hiç kimseyi görevinden almadı, bir düzine asi yeniçeri ve sipahi subayından başka hiç kimsenin kellesini uçurtmadı. Sadrazam olarak görevine devam eden Sokollu Mehmed Paşa, Selim'in kızlarından Sultan Esmahan'la evlendi. Piyale Paşa ise Kaptanıderya olarak kaldı, Selim'in Konya ve Kütahya'daki yakın dostlarından bazıları İstanbul'da ve taşrada iyi kazanç getiren görevler üstlendiler. Sultan Süleyman döneminde de bu onurlu görevi sürdürmüş olan Şeyhülislam Ebussuud Efendi ile Osmanlı'nın yeni padişahı dostluklarını daha sonra da sürdürdüler. Gerçi İstanbul müftüsü sıfatına da sahip olan, İmparatorluğun en bilge kişisi, Sultan Selim'in şarap cümbüşlerine katılmıyordu ama Saray'da her zaman iyi karşılanıyor, Padişah'ın danışmanlığını yapıyor, ondan büyük hürmet görüyordu.

8 Mart 1567'de –Saray mahzenindeki şarap stokları Kaptan Sokrates'in bağlantıları sayesinde yeni takviye edilmişti– Padişah kulları için şu fermanı çıkardı: "Arnavutluk bağlarında sıradan halkın avlanması bugünden itibaren yasaklanmıştır."

Aynı yıl 13 Nisan'da ise, birkaç büyük kupa Kıbrıs şarabı devirdiği öğle yemeğinden sonra şu buyruğu verdi: "Bundan sonra kullarım savaşa giderken, halk için büyük bir şenlik düzenlensin."

"Fakat ulemayı karşınıza alacaksınız, Padişah'ım! Büyük şenlik demek müzik ve dans demektir ve belki daha da kötüsü."

"Ee, n'olmuş! İnsanlar hep ciddi olamazlar ya. Tellallar fermanımı şehrin her yerinde okusun."

"Baş üstüne Padişah'ım!"

Tellallar Padişah'ın mesajını halka iletir iletmez sokaklarda, alanlarda toplanan İstanbullular âlicenap sultanlarını kutlamaya başladılar.

Cengiz, akşamüzerine doğru harem maiyetiyle birlikte, Saray iskelesinden Yeni Saray'a doğru yol alırken İstanbulluların şenliği tüm hızıyla sürmekteydi. Her yerde müzik çalınıyor, dans ediliyordu. Kanuni'nin mezarının bulunduğu Süleymaniye Camii'nin imamı günlüğüne hiddetle şöyle yazmıştı: "Yaşlılar, hatta çok yaşlılar bile şarap içip gençler gibi eğleniyorlar."

O gün Kenan, Bâb-ı Hümayun'da kapı görevindeydi. Cengiz'in komutasındaki yeniçeriler, harem kafilesini sadece Birinci Avlu'ya götürmüşler, oradan itibaren Divan salonunun yanındaki ekipaj kapısına kadar kadınlarla cariyelerin araba ve tahtırevanlarına zülüflü baltacılar eşlik etmişlerdi. Nurbanu'nun arabasının yanında baltacıların komutanı yürümekteydi.

"Yıldırım Ahmed, Canan'ın son ziyaretinde, birinci kadının adına, hem kızlarağasına hem de Saray ağasına altın getirdiğini öğrenmiş" dedi Kenan.

"Buna şaşırmadım. Çevirecekleri entrikalar için, harem dışında serbestçe hareket edebilecek, kuşku uyandırmayacak müttefiklere ihtiyacı var."

Sultan Selim'in Ilımlı Saltanatı

Artık gözden düşmüş ağaların, paşaların kellesi uçurulmadığı için, Kenan'ın Bâb-ı Hümayun'da duvar içine açılmış bölmelerde kesik başları istiflemesi de gerekmiyordu. Sadece taşradaki valilerin başkente gönderdikleri suçluların kesik

başları kapı geçişindeki bölmelerde sergilenmekteydi. Sultan Selim, çoğunlukla İmparatorluğun eski başkenti Edirne'de kalıyordu. Okçubaşılığa terfi eden Cengiz, bütün av seferlerinde Padişah'a eşlik etmekteydi.

Hükümet işleriyle fazla ilgilenmeyen Sultan Selim, günlerini avlanmak, şiir yazmak, şarap içmekle geçiriyordu. Padişah'ın bir çeşit tedarikçisi olan Kaptan Sokrates sayesinde Kıbrıs şarabı hiç tükenmiyordu. Dünyadaki bütün müminlerin lideri, halifesi olan Padişah Sultan Selim de, babası gibi, şarap içilmesini yasaklayan yasalar çıkarmak zorunda kalmıştı ama gerek İstanbul'da, gerekse de Edirne'de sarhoşluktan dolayı kadının önüne ender olarak birileri getiriliyordu.

Kaptanıderya Piyale Paşa, İstanbul merkez komutanlığına atanmıştı. Padişah sınırsız güven duyduğu Piyale Paşa'ya, Sadrazam Sokollu'ya ve diğer bazı yüksek rütbelilere Padişah'ın tuğrasını taşıyan tam yetkiler vermişti. Osmanlı hükümdarı olarak Sultan, Osmanlı ordusuyla birlikte savaşa gitmiyordu, buna rağmen İmparatorluk, Kanuni dönemindeki sınırlarını aşarak büyümüştü. Yemen, Serdar Sinan Paşa tarafından Osmanlı egemenliği altına sokulmuş, Lala Mustafa Paşa başkomutanlığa getirilmişti.

İşlerinden fırsat buldukca görüşen iki kardeş artık kaçmaktan hiç söz etmiyorlar, Saray'ın saygın subayları olarak her yönüyle yaşamın tadını çıkarıyorlardı. Yıldırım Ahmed, isyanın elebaşlarının sessiz sedasız tasfiye edilmesinde gösterdiği üstün hizmet nedeniyle, Kenan'ın, Padişah tarafından kapı ağalığına atanmasını sağlamıştı. Artık zülüflü baltacıların komutanıyla aynı rütbede sayılırdı. Bu da zülüflü baltacıların komutanının, Kenan'a ve Enderun'un kılıç hocasına duyduğu düşmanlığı daha da artırmıştı. Sultan Selim zamanının büyük bölümünü İstanbul'dan uzakta –tercihen Edirne'de– geçirdiği için, baltacıların komutanını himaye

eden kara hadımağaların, Padişah üzerindeki alışılmış etkileri –ne mutlu ki– sınırlı kalıyordu.

Fakat Nurbanu ağlarını yeniden yavaş yavaş örmeye başlamıştı. Saray'dan ne zaman çıksa Canan'ın peşine Hanefi ve Cafer isimli güvendiği iki kapı askerini takan Kenan, onun Galata ve Pera'da oturan Hıristiyan elçilerin hizmetkârlarıyla ve eşleriyle sık sık buluştuğunu tespit etmişti.

Ayrıca Nurbanu'nun, özel ticari işleri nedeniyle yabancı tüccarlarla ilişki kurduğunu ve kapı nöbetçilerinin kuşkusunu uyandırmadan Saray'a bir sürü şey soktuğunu da tesadüfen keşfetti.

Haremdeki kadınlarla hadımlara İkinci Avlu'daki mutfaklar hizmet veriyordu. Bütün Saray'ın yakacak odununu zülüflü baltacılar temin etmekteydi. Bâb-ı Hümayun'dan geçerek Saray'a giren kişiler de, eşyalar da kapı nöbetçileri tarafından titizlikle kontrol edilmek zorundaydı.

Kol kalınlığında ağaç dalları her zaman Saray iskelesinden zülüflü baltacıların avlusuna getirilir, baltacılar tarafından şömineye sığacak şekilde parçalandıktan sonra hareme veya mutfaklara taşınırdı. Ancak odun nakliyatına zülüflü baltacıların komutanının bizzat refakat ettiği günlerde ise, taşınan yük daima Fransızların ya da Venediklilerin gemisinden boşaltılmış dört, beş adam boyundaki ağaç gövdelerinden ibaret olurdu

Ağaç gövdelerinin nesi kontrol edilecekti? Kapı nöbetçisi yüke kısaca göz gezdirdikten sonra at arabasının geçmesine izin veriyordu.

Saray'a taşınan odunlarla ilgili zülüflü baltacıların komutanının bir numara çevirdiği ortadaydı ama, kesin işaret bir süre sonra ortaya çıktı. İki kapı nöbetçisi, odun arabası geçtikten hemen sonra Bâb-ı Hümayun yolu üzerinde buldukları bir altın parayı, çavuş kendilerini gördüğü için cep-

lerine atamamış, götürüp ona teslim etmişler, askerler arasında pek sevilmeyen çavuş da ihbar edileceğinden korktuğu için, altına el koymaya cesaret edememiş, o gün nöbeti devralan Kenan'a getirmişti.

Sanki yeni basılmış gibi parlayan altının bir yüzünde delici bakışlara sahip Venedik dükünün portresi vardı.

Kenan altını kardeşiyle Yıldırım Ahmed'e gösterdi.

"Hain İsmail, Hüseyin'i katlettiği için, Nurbanu tarafından işte bu altınlarla ödüllendirilmişti." Cengiz para kesesini boşalttı. "Bir tanesi hâlâ yanımda. İşte, bakın!" Para kesesinden çıkardığı altını Kenan'a getirilen altının yanına koydu.

"Ne yapmamız gerek?" Soruyu akağaya yöneltmişti Kenan.

Yıldırım Ahmed omuz silkti. "Sorunun '*ne yapabiliriz*?' diye sorulması gerekiyor. Ve yanıt basit: Şu anda, sadece çok *dikkatli olmamız* gerekiyor." Sağ kaşının üzerindeki yara izini sıvazladı. "Fakat Nurbanu'nun entrikalarından düzenli haberdar olma bakımından kesinlikle yararlı bir bilgi."

Kenan, hemen baltacıların komutanının peşine birini taktı. Saray'a ne zaman kesilmek üzere ağaç gövdeleri gelse, Yıldırım Ahmed bir bahane uydurup güvendiği öğrencilerden birini zülüflü baltacıların avlusuna göndermeye başlamıştı. Öğrencisinin anlattıkları ilginçti: Arabadaki her dört beş kütükten biri karaağalar tarafından hemen hareme taşınıyor, bir müddet sonra da diğerleri gibi kesilmek üzere geri getiriliyordu

Çalışanlara epeyce yaklaşmayı başaran Enderun öğrencisi, kara hadımların hareme götürüp bir süre sonra geri getirdikleri kütüklerin ortasında hep çocuk başı büyüklüğünde bir delik olduğunu fark etmişti. Kovuk veya başka bir doğal oyuk değildi bu. Enderun öğrencisi, ahşap yüksek evlerin ya-

pıldığı bir köyden geldiği için, demir keskiyle işlenmiş odunu ayırt edebilecek durumdaydı.

Bir defasında Kenan, odun arabası Bâb-ı Hümayun'dan geçerken kütükleri yakından inceleme fırsatı buldu. Henüz soyulmamış çam ağacı gövdelerinden birinin kabuğu Kenan'a biraz tuhaf görünmüş, mızrağının sapıyla o noktaya vurunca farklı bir ses duyulduğunu fark etmişti. "İşte delik" diye geçirdi aklından. Üstüne kabuk parçası çakılmış ya da yapıştırılmış olmalıydı.

Cengiz nüfuzunu kullanarak Hamza'yı çavuşluğa terfi ettirmiş, daha da önemlisi zülüflü baltacılar bölüğüne atanmasını sağlamıştı. Gerçi Pserlendoslu yeniçeri fazla saf olması nedeniyle casusluk yapmak için uygun değildi, ama yine de adamın haremağasıyla nerede ve ne zaman buluştuğu gibi önemli bilgilere ulaşabilmişti.

Cengiz başkentteyken, yanında Yıldırım Ahmed ve kardeşi olduğu halde sık sık Niko'nun Pera'daki meyhanesine gidiyordu. Kereste ticarethanesinin birinci avlusundaki konuk odasında, meyhanecinin kızını tekrar görebilme umuduyla, defalarca sabahlamıştı. Ama avluda dansçı Çerkez kızlarından başka kimse yoktu.

Pera'ya Baskın

Yahudi banker ve Sultan'ın mali işler danışmanı Yosef Nasi, epey zamandır Padişah'ın yanından hiç ayrılmıyor, özellikle Edirne civarındaki ormanlarda yapılan av partilerinde sürekli boy gösteriyordu

Nasi çadırda, Sokollu'nun şiddetle karşı çıktığı Kıbrıs'ın fethi lehinde tutkulu konuşmasını yaptığı sırada, Cengiz,

Nasi'nin hemen arkasında oturuyordu. Yıldızı baştan beri Yosef Nasi'yle barışmayan Sadrazam Sokollu, Kıbrıs'tan önce Girit'in fethedilmesinden yanaydı. Oysa Nasi, Kıbrıs fethedildikten sonra kendi dindaşlarını buraya yerleştirmeyi umduğu için hararetle savunuyordu bu fikri. Aslında hükümet işlerine pek karışmayan Sultan Selim bu kez ısrarlıydı. Kıbrıs, Mısır yolu üzerinde bir engeldi. Viyana egemenliği altındaki adanın artık Osmanlı İmparatorluğu'na katılması zorunluydu.

Yeni Saray'da her yerde –haremde bile– haber kaynakları olan Yıldırım Ahmed, birinci kadının, Padişah'ı fetih planından vazgeçirmeye çalıştığını, ancak Sadrazam gibi onun da başarılı olamadığını öğrenmişti.

1570 yılının Nisan ayında, Sarayburnu'nun önünde, Kıbrıs'ın fethi için inşa edilmiş olan 84 kadırganın katıldığı bir deniz tatbikatı yapıldı. 15 Mayıs'ta toplam 360 gemiyle denize açılan Osmanlı donanmasının başında Kaptanıderya Piyale Paşa vardı. Mayıs sonunda, kara kuvvetlerinin komutanı İkinci Vezir Pertev Paşa da Kıbrıs'a gitti. Sonbahar başlarına gelindiğinde Venedik kaleleriyle kentlerinin çoğu fethedilmişti. Direniş sadece Fermagusta'da ve bazı ücra kalelerde sonraki yıla kadar sürecekti.

Padişah'ın fermanı gereğince, Kaptan Sokrates'e savaş donanmasıyla birlikte yol alma izni verilmiş, böylece Sokrates, Kıbrıs şarabının bulunduğu ilk yasal partiyi Deniz Kırlangıcı'yla İstanbul'a getirme onuruna erişmişti.

Zafer Yeni Saray'da, Saray yarımadasının sokaklarında, alanlarında, Galata'da ve Üsküdar'da kutlanıyordu. Halk eğleniyordu, ancak ulema, ertesi gün İstanbulluların ahlaksızlığını alışılmamış sert sözlerle eleştirdi.

Öyle ki Sultan Selim müzik dinlemeyi, şarap içmeyi, alenen dans etmeyi ve ahlaksızlığı yasaklayan bir kararname çı-

karmak zorunda kaldı, çünkü aşırı öfkelenmiş ulema sıkıntı yaratabilirdi. Padişah ayrıca, başkentteki bütün camilere, başarılı Kıbrıs seferi sayesinde epeyce zenginleşen devlet hazinesinden para armağan edilmesi talimatını verdi. Sultan, ulemaya, o zamana kadar görülmemiş bir şey yaparak cülus bahşişi verdiğinden beri, altının, Ebussuud Efendi gibi sert bir şeyhülislamı bile yumuşatabilecek güce sahip olduğunu biliyordu.

Zafer şenliklerinden sonra, Enderun'un kılıç hocasının mutat olarak Cengiz ve Kenan'la Niko'nun meyhanesinde buluştuğu bir perşembe günüydü. İki kardeş akşam hava kararmak üzereyken, Topkapı'dan Galata'ya gitmek üzere Saray kayığına binmek üzereydiler. Yıldırım Ahmed arkadan geleceğini söylemişti. Enderun öğrencilerinden birinin koşarak iskeleye geldiğini görünce durakladılar. Enderunlu, subayların önünde eğilip kapı ağasına bir mektup uzattı.

Kenan şaşkınlık içinde mektuba göz gezdirdi. Yıldım Ahmed derhal yanına gelmelerini emrediyordu. Bâb-ı Hümayun'da kendilerini bekleyecekti. Kenan pusulayı kardeşine gösterdi.

Cengiz alnını kırıştırarak, "Tuhaf. Haydi, hemen gidelim!" dedi.

Dev cüsseli hadımağa, binanın üst katında Kenan'ın odasında oturmuş kılıcını parlatmaktaydı. Geldiklerini görünce, kılıcını kınına sokarken mırıldandı: "Allah'a çok şükür, ulak size yetişebildi! Şu emre bir bakın!" Kendisine uzatılan belgeyi alan Kenan, Galata ve Pera'nın asayişinden sorumlu ağanın parafını gördü. "Yeniçerilerin masasına tesadüfen baktım ve bu emri gördüm" dedi akağa.

Kenan yazıyı hızla okudu. "Lanet olsun, bu kötü olabilirdi!"

Kardeşinin omzunun üzerinden yazıya göz gezdiren Cengiz de hafifçe ıslık çaldı. "Kesinlikle! Ama ağa sizi niye uyarmadı, efendim?"

Yıldırım Ahmed ateş püskürüyordu: "Bunu ben de kendime sordum!"

Kenan kâğıdı buruşturdu. "Tuhaf! Niko'ya baskın yapılmasını kim isteyebilir?"

"Galata ve Pera'nın yeniçeri ağası emir vermiş."

"Bunu anlayamıyorum. Kendisi de sık sık Niko'daydı. Hatta bir defasında onunla birlikte sabahın erken saatlerine kadar kafa çekmiştim."

Yıldırım Ahmed başını salladı. "Ben de. Sadece o zaman şimdi bildiğim şeyi bilmiyordum."

Cengiz'le Kenan hadımağaya şaşkınlıkla bakıyorlardı.

"Niko tarafından her zaman son derece iyi gözetilmesine rağmen, bu emrin altında onun imzasını görünce, askerlik dosyasını da, devşirme dosyasını da getirtmek için bir altın feda ettim" dedi akağa. "Pera'nın yeniçeri ağasının memleketi Sırbistan."

"Ee yani, efendim?" dedi Kenan beklenti içinde.

"Zülüflü baltacıların komutanı da aynı yerden. Bugünkü baskın bir rastlantı değil. Biz hedeflenmiştik. Perşembe günleri Rodoslunun orada buluştuğumuzu çok kişi biliyor."

"Peki baskına gelen yeniçerilerin bize dokunmaya cesaret edeceklerini düşünüyor musunuz, efendim?"

Enderun'un kılıç hocası başını salladı. "Padişah'ın Kıbrıs şenliğinin ardından çıkardığı fermanı duymadın mı? Zaptiyelerin meyhanede kimleri yakaladıklarını bütün dünyanın öğrenmesi için baltacıların komutanı mutlaka elinden geleni yapacaktır."

Pera'daki odun deposu, akşam namazından sonra bir yeniçeri ortası tarafından basıldı. Ön taraftaki sokak kapısını

çalan askerler üç kurt köpeğinin saldırısına uğramış, köpekler öldürülmeden önce, bir yeniçerinin boğazını ısırmışlardı. Gerçi kovuşturmayı yürütenler, Rodoslunun Pera'da, kendisine ait olduğunu söylediği alandaki bir mahzende şarap deposu bulmuşlar, fakat ne avlunun çevresindeki evlerde ne de meyhanede hiç kimseyi yakalayamamışlardı. Bulunmuş olan şaraplara dayanarak Topal'ın bütün malvarlığına el konmuş, askerler mollanın nezaretinde içinde yasak üzüm suyunun bulunduğu birkaç –küçük– testiyi lağıma boşaltmışlardı. Baskını bizzat yöneten ağa, buraya on nöbetçi dikip, bu kez Rodoslunun ortak olduğu, Galata Kulesi'nin oradaki genelevi basmaya gitti. Orada da tek kişi yakalayamadılar. Niko ve kardeşi Teo'nun, bütün İstanbul'da aranması için emir verilmişti.

Cuma sabahı Kenan kapı nöbetindeyken, Cengiz'le Enderun'un kılıç hocası ziyarete geldiler.

"Topal'ı kim uyarmış olabilir?" diye sorduYıldırım Ahmed. "Ben baskın emrini okuyup arkanızdan öğrencimi gönderdiğimde, onları haberdar etmek için artık çok geçti."

"Baskına katılmış olan bir çavuşla konuştum" dedi Cengiz. "Rodosluya epey önceden haber gitmiş olmalı, zira hiç acele etmeden hazırlanmış. Geride sadece değersiz eşyalarını bırakmış. En iyi Kıbrıs şarabıyla dolu fıçıları bile götürmüş beraberinde. Komşuları sorguya çekmişler. Teo ile Niko Pera'da son kez çarşamba günü öğle saatlerinde görülmüşler."

"Eğer şehirdelerse yakalanmaları an meselesidir." Kenan, nöbetçi kulübesinin duvarına asılmış kâğıdı gösterdi. Topal'la kardeşinin eşkali verilmişti.

"Şarabı bile nakledebilecek kadar 'erken' uyarıldıklarına göre, arandıklarını biliyor olmalılar, ona göre davranacaklardır." Cengiz, onların yerine olsa ne yapacağını düşündü. "Eğer akılları varsa, gemiyle kaçmışlardır."

"Mesela Kaptan Sokrates'in Deniz Kırlangıcı'yla mı?"

Yıldırım Ahmed omuz silkti. "Deniz Kırlangıcı'yla mı, yoksa başka bir gemiyle mi olduğu beni hiç ilgilendirmiyor. Sadece, baskın için resmi emir gelmeden önce Niko'yu kimin uyardığını bilmek isterdim."

"Ben nereye kaçtıklarını öğrenmek isterdim doğrusu" dedi Cengiz.

Hadımağanın şaşkınlığı yüzünden okunuyordu.

Kenan sesine törensel ton vererek açıklama yaptı: "Kardeşim Niko'nun kızını bir kez peçesiz görmüş, efendim. Öyle sanıyorum ki o an kıza âşık oldu." Kıkırdadı. "Oysa Padişah'ın okçubaşısı olarak, istese elinin altında ne cariyeler olurdu."

Cengiz gülerek, kardeşinin üzerine atılacakmış gibi yaptı.

Akağa bir yandan başını sallarken, bir yandan da gözlerini döndürüyordu.

Yıldırım Ahmed'le iki kardeş, Niko'nun Bâb-ı Hümayun'daki gizli kurtarıcısı hakkında kafa patlatırken, Galata'yla Pera'dan sorumlu yeniçeri komutanı, aldığı rüşvetler sayesinde, Rüstem Paşa Kervansarayı'nın arkasındaki evinin iç avlusunda diz derinliğinde bir çukur kazmakla meşguldü. Çukurun yanında büyücek bir küp duruyordu. Çukurun içinde irili ufaklı çok miktarda küpün yanına, bir hafta önce, içinde zülüflü baltacıların komutanı tarafından yollanan altınların bulunduğu bir tane daha eklenmişti. Adamın şimdi dikkatle çukura yerleştirdiği küp hepsinden daha büyük ve ağırdı.

Görevine ve sözüne sadık subay, baskının perşembe günü yapılacağı sözünü vermiş, söylediğini de yapmıştı. İnsanların verdikleri sözün arkasında durmamalarından nefret ederdi. Niko sözünü tutup küpü çil çil altınla doldurduğu için baskına kadar, Galata Kulesi çevresinde hiçbir yeniçeri devriyesi görülmemişti.

Venedik, Kıbrıs'taki yenilginin ardından İspanya, Cenova, Nepal, Malta ve Papa'yla birleşerek "Kutsal İttifak" diye adlandırdığı Osmanlı karşıtı bir ittifak kurmuş ve Osmanlı donanmasını Patrai Körfezi'yle Korinthos Körfezi arasındaki Lepanto Koyu'nda yenilgiye uğratmıştı. Osmanlıların 244 gemisi yok edilmiş, Cezayir Valisi Kılıç Ali, sadece 40 kadırgayı kurtarmayı başarmıştı. Her iki tarafın da kayıpları çok yüksekti: Osmanlıların 30.000, Hıristiyanların 8.000 ölü verdikleri söyleniyordu. Muharebede Pertev Paşa ve Kaptanıderya şehit olmuş, ittifak ise Venedikli Amiral Barbarigo ile Malta Şövalyeleri'nin filo komutanını kaybetmişti.

Felaket haberini Edirne'ye vardığında alan Sultan Selim, önceki Osmanlı hükümdarlarının aksine, yenik komutanların hiçbirini cellada teslim etmedi.

Padişah, hâlâ sadrazamlığını sürdüren Sokollu Mehmed Paşa'ya, İmparatorluğun kaybının ne olduğu sorduğunda şu yanıtı almıştı: "Donanmamızı imha ederek bizim sakalımızı kesmiş oldular, fakat biz Kıbrıs'ı fethederek Venedik'in kolunu kopardık. Kol tekrar yerine gelmez ama tıraş edilmiş sakal daha güçlü çıkar. İmparatorluğumuz, Padişah Hazretleri isterlerse, bütün donanmayı gümüş çapalarla, ipek armalarla ve atlas yelkenlerle donatacak kadar güçlüdür."

Venedik ve müttefikleri elde ettikleri zaferden yararlanmayı becerememişler, "Kutsal İttifak" içinde muharebeden hemen sonra çatışmalar başlamıştı.

Sokollu Mehmed Paşa sözünü tutmuş, Lepanto yenilgisinden bir yıl sonra, yine büyük bir donanma kızaktan indirilmiş, bunun üzerine Kaptanıderya Kılıç Ali Paşa da, Sarayburnu önünde bir deniz tatbikatı düzenlemişti.

Kıbrıs'taki son kalelerini de yitiren Venedik, 2 Mart 1573'te bir barış antlaşması imzalamak zorunda kaldı. Cumhuriyet'in varlığı, Akdeniz'in doğusuyla yaptığı ticareti sürdürebilmesine bağlıydı çünkü. Venedik, haddi hesabı olmayan miktarlarda tazminat ödediği için, Osmanlı devlet hazinesi belki de hiç olmadığı kadar dolmuştu ama öte yandan Venedik de Osmanlı İmparatorluğu içinde çeşitli imtiyazlardan tekrar yararlanmaya başlamıştı.

Artık gün Nurbanu'nun günüydü. Dostlarıyla ava çıkabildiği ve kafayı çekebildiği sürece, kadınlarının neyle uğraştığı Padişah'ı ilgilendirmiyordu. Canan'la baltacıların komutanı, birinci kadın için özel işler yaptıklarını gizleme gereği de pek duymuyorlardı artık. Venedik'le İstanbul arasında, Nurbanu'nun adına birden fazla ticaret gemisi faaliyette olmasına rağmen, Nurbanu'nun servetinin ne kadar olduğu bilinmiyordu. Genel olarak Saray'da, özel olarak da haremde dünyanın entrikası döndüğü için, hiç kimseye hesap vermek zorunda olmadığı kendi özel hazinesini ne pahasına olursa olsun korumak zorundaydı. Para güç demekti. Ve bu gücün gelecekte kendisine rakip olabilecek birileri tarafından tartışılmasına izin vermek istemiyordu. Bu da bazen pahalıya mal oluyordu tabii.

Rüzgârın, kendisi ve dostları için ters yönden esmeye başladığını herkesten önce Yıldırım Ahmed hissetti. Arz Odası'nda veya resmi kabullerde, haremağası tahtın hemen yanında durmaya başlamıştı. Yeniçeri ağası yaşlı Orhan, tahtın arkasındaki geleneksel yerini, Nurbanu'nun tavsiyesiyle paşalık rütbesine yükseltilerek saray ağası yapılmış zülüflü baltacıların komutanıyla paylaşmak zorundaydı. Paşalığa yeni terfi etmiş baltacılar bölük komutanı, Saray hiyerarşisinde hâlâ kendisinden önde olan Yıldırım Ahmed'in yoluna çıkmıyor, fakat her fırsatta Kenan'a yeni rütbesini kibarca his-

settiriyordu. Baltacılar bölüğünün yeni paşası, Padişah'ın okçubaşısı Cengiz'in, kapıcılar bölükbaşının kardeşi olduğunu öğrenince, Cengiz'e karşı da entrika çevirmeye başladı.

Saray protokolü izin verdiği ölçüde, can sıkıcı hükümet işlerinden uzak durmaya devam eden Sultan Selim, Mimar Sinan tarafından Edirne'de onun adına inşa edilen görkemli camiyle çok yakından ilgilenmekteydi. Edirne'de kaldığı zamanlar, inşaat yerini günde birkaç kez ziyaret ettiği oluyor, İstanbul'a gelince de çalışmaların gelişimi hakkında düzenli bilgi almaktan geri kalmıyordu.

Cengiz, Mimar Sinan'la Edirne'deki cami inşaatı hakkında birçok kez konuşma fırsatı bulmuştu. Mimar Sinan, Sultan Süleyman'ın hükümdarlığı sırasında, İmparatorluğun birçok yerinde etkinlik göstermiş olan değerli bir paşaydı. Devşirme olduğunu, zorla yeniçeri yapıldığını öğrenmişti Cengiz.

"Demek ki, henüz kariyerinizin sonuna gelmediniz, Okçubaşı" demişti bir defasında dostça Cengiz'e.

Mimar Sinan'ın İstanbul'daki şaheseri Saray yarımadasının tepelerinden birinde inşa edilmiş olan Süleymaniye Camii'ydi. Kanuni'nin mozolesini de o yapmıştı. Ancak Edirne'deki büyük cami görkem ve heybet bakımından muhtemelen Süleymaniye'yi geride bırakacaktı.

Sultan Selim'in çok istediği bir şey daha gerçekleşmiş, Ayasofya'ya kunt destek payandalar eklenmişti. Bu önemli yapının temellerinin geçen yüzyıllar boyunca iyice zayıfladığı herkesin malumuydu. Padişah, Mimar Sinan'dan bu yapıya iki minare ve okullar ilave etmesini istemiş, caminin heybetli görünümünü zayıflatmamak için, semtin, Ayasofya'yı üç yönden çevreleyen alçak, yoksul ahşap evlerden arındırılmasını emretmişti. Ancak yıkım çalışmaları sonucunda, komşu semtlerin başına son derece ender rastlanır bir bela

geldi. Sadece insanların değil, sayısız kemirgenin de barındığı ahşap evler ve odunluklar yıkılınca, Saray'ın üzerinde bulunduğu bütün yarımadayı kemirgenler istila etti. Vakanüvisler bu olayı şöyle kâğıda dökmüşlerdi: "İstilaya uğramayan tek ev, tek dükkân yok. Sıçan ve farelerin dışında, sansar, dağ gelinciği, porsuk ve kokarca sürüleri Saray yarımadası üzerinde yaşayan İstanbullulara eziyet çektiriyor."

Suikast

1573 kışı sert geçiyordu. Hava koşulları nedeniyle İstanbul'a bir ay boyunca hiçbir geminin gelmemesi sonucunda, kentte gıda maddesi sıkıntısı baş göstermiş ve halk protestoya başlamıştı. Çare bulacağına söz veren Sultan Selim, bu durumdan kâr sağlamaya çalışanlara ağır cezalar verileceği tehdidinde bulundu. Temel gıda maddelerinin sabit fiyatlarını artırmak veya mal stoklamak da yasaktı. Karnı her zaman en iyi biçimde doyurulduğu için, askerden ses çıkmamış, halk ise yiyecek sıkıntısı iki hafta daha sürmesine rağmen, sadece homurdanmakla kalmıştı.

Padişah'ın kış ayları boyunca çok içtiği vücudundaki şişliklerden belliydi. Yüzü kabarmış, başı daha sık ağrır olmuştu. Defalarca kendisiyle konuşan Ebussuud Efendi'nin telkinleri sonucunda, bazen şarap içmeyeceğine yemin ettiği bile oluyordu. Bir defasında Mimar Sinan'a, Ayasofya alanı üzerinde kendisi için mezar inşa etme emri vermişti. Ama bir gün içmeyince kendisini daha iyi hissediyor, ardından hemen kafa çekip şiir okumak için dostlarını topluyordu.

Cengiz neredeyse her zaman, Enderun Avlusu'nun arkasında, Sarayburnu'nun hemen üstünde, Boğaziçi ve Altın Boynuz manzaralı bir köşkte, Osmanlı sultanıyla birlikte iç-

ki içebilen seçkin topluluk arasında olurdu. İçki âleminde, Padişah gibi şarap müptelası olan kızlarağası varsa, Cengiz olabildiğince az içmeye çalışıyordu, çünkü ağa dokuzuncu, onuncu kadehi devirdikten sonra artık sözlerine dikkat etmiyor, sarhoşken, Cengiz'in, Bâb-ı Hümayun komutanının kardeşi ve Yıldırım Ahmed'in dostu olduğunu unutuyor, sanki kendisini kimse dinlemiyormuş gibi konuşuyordu. Cengiz dışında sarhoş adamın mırıltılarına kulak veren de yoktu zaten.

Okçubaşı, Enderun'un kılıç hocasına suikast yapılacağını da böyle öğrendi. Sultan Selim aniden kendisini kötü hissetmiş, dinlenmeye çekilirken, konuklarından eğlenmeye devam etmelerini istemişti. Padişah'ın buyruğuna karşı çıkmaya kim cesaret edebilirdi? Seçkin topluluk oluk oluk akan Kıbrıs şarabı eşliğinde kafa çekmeyi sürdürüyordu.

"Yıldırım Ahmed!" dedi kara haremağası dili dolanarak, gülmeye çalışırken salyaları üstüne akmıştı. "Yarın onu kebap gibi şişe geçirecekler, o kuduz köpeği şişleyecekler!" Ağa kadehine uzanmış, titreyen eliyle kadehi ağzına götürünceye kadar şarabın yarısını dökmüştü. "Kesecekler o domuzu!"

"Ah efendim, nerede öldürecekler o köpeği?" diye fısıldadı Cengiz.

Kara hadım kadehi başına dikti. Gözkapakları kapanmıştı. Geğirdikten sonra hareketsiz kaldı. Cengiz çevresine göz gezdirdi. Kendisinden başka herkes sarhoş halde yere serilmişti.

Ayağa kalkınca hizmetkârlardan biri koşarak geldi. "Buyrun efendimiz?"

Cengiz, yanıt vermemişti. Akağaların kontrolündeki Babü's-Saadet'e kadar iki içoğlanın eşlik ettiği okçubaşı, saat geceyarısını çoktan geçmiş olmasına rağmen Yıldırım Ahmed'in uyandırılmasını istedi. Kılıç hocası Cengiz'in hikâye-

sini dinlerken yumruklarını sıkmıştı. "Sana teşekkür ediyorum Cengiz. Muhtemelen uyarına hayatımı borçluyum."

"Yarın ne yapmayı planlıyordunuz, sorabilir miyim?"

"Ayda bir kez Edirnekapı'nın oradaki Ermeni mezarlığını ziyaret ederim. Geçtiğim yolları araştırmış olmalılar. Şimdiye dek bu konu hakkında hiç kimseyle konuşmadım. İnançlarından hiç vaçgeçmeyen annemle babam o mezarlıkta yatıyor. Ağamın vekili olup, küçük bir ev alacak duruma gelince, memleketim olan Karadeniz sahilinden İstanbul'a getirttim onları. İkisi de uzun yıllar önce öldü. Yine de belli aralıklarla mezarlarına gidip, konuşma ihtiyacı duyuyorum."

"Her zaman aynı saatte mi gidersiniz?"

"Her zaman öğleden sonraları. Tahtırevanla mezarlığın kapısına kadar giderim. Pek kimse olmaz."

"O zaman muhtemelen size tahtırevanda saldıracaklar."

Yıldırım Ahmed başını salladı. "Saldırganın mezarlıkta saklanması zor. Birkaç çalılık dışında hiçbir şey yok. Ama mezarlığa giriş yolu pusu kurmak için elverişli. Çevresine, aralarında eski bir yerleşim yerinin taş kalıntılarının bulunduğu kavaklar dizilmiş. Eğer saldıran ben olsaydım, orada pusuya yatardım."

"O zaman yarın sabah Hamza'dan zülüflü baltacılar bölüğünden kimin çıkış izni olduğunu öğrenmeye çalışalım. Artık nöbet listelerini o hazırladığı için bilecektir sanırım."

"İyi. Hemen kardeşinin yanına git. Bugün kapı nöbeti onda. Hamza'yla konuştuktan sonra, ne yapmamız gerektiğine karar veririz."

"Bugün öğleden sonra zülüflü baltacılar kapıcılarla kılıç talimi mi yapacak? İzninizle buna itiraz etmek zorundayım. Çünkü bu mümkün değil efendim" dedi Hamza. "Beş balta-

cı hasta, otuzunun nöbeti var, otuzu ise Arnavut dağlarında odun kesiyor. Zaten zülüflü baltacıların komutanı öğle saatlerinden itibaren Saray'da olmayacak. Oysa askerlerini sizinkilerle talim yaparken görmek isteyecektir, efendim." Hamza belli belirsiz gülümsüyordu. Zülüflü baltacılarla Bâb-ı Hümayun kapı bekçileri kedi köpek gibiydiler.

"Öyle mi?"

"Evet." Hamza deftere baktı. "İki çavuşla birlikte ava çıkacak. Hemen ahırlara gidip atlarını hazırlatmalıyım."

Kenan başını salladı. "Eh, pekâlâ. O zaman iki bölüğün ortak talimini bir başka sefere yaparız. Tarihi sonra kararlaştırırım."

Hamza gittikten hemen sonra, Cengiz'le Yıldırım Ahmed geldiler. Öğle saatine kadar Bâb-ı Hümayun'un üst katında oturup zülüflü baltacılar bölüğü komutanının iki çavuşla birlikte, at üzerinde Saray'dan çıkışını izlediler. Baltacıların yanında ateşli silahlar yoktu.

"Ok atmada ne kadar iyisin kardeşim?"

"Enderunlu olduğumu unutuyorsun, yani sanırım hâlâ oldukça iyidir."

"Ya siz, efendim?"

"Benim silahım kılıçtır" dedi Yıldırım Ahmed. "Ama herhalde ben de ortalama bir nişancıyımdır."

Yıldırım Ahmed'in tanıdığı güvenilir bir adamın evinde üstlerini değiştirdiler. Cengiz'le Kenan koyu kahverengi av giysileri giymişler, Yıldırım Ahmed ise zengin bir Ermeni tüccarı kılığına bürünmüştü. Edirnekapı'nın önüne gelmeden az önce akağa, dört kişi tarafından taşınan bir tahtırevan kiraladı. İki kardeş, Enderun'un şişman kılıç hocasını taşıyabilecek güçte eyerlenmiş bir araba beygirinin iki yanında kendi atlarını sürmekteydiler.

Ermeni mezarlığı, Edirnekapı'dan yarım saat uzaklıkta, çalılıkla kaplı bir çukurun ortasındaydı. Sultan Selim'in tahta çıktığı ilk yıl sülün avlamak için sık sık buraya geldikleri için Cengiz bölgeyi az çok tanıyordu. Çift sıra dikilmiş akçakavaklar sayesinde, mezarlığa giden yol uzaktan fark ediliyordu. Yıldırım Ahmed, güçlü kuvvetli dört kişi tarafından taşınan tahtırevandan inip ağır brokar perdesini kapadı. Kısa süvari yayıyla okluk vardı elinde. Taşıyıcılara, kısa bir süre dinlenebileceklerini söyledi. Adamlar kayaların üzerine oturup zar atmaya başladılar.

İki kardeş atlarından inmişler, Cengiz dizginleri Kenan'a bırakıp yarım saat kadar ortadan kaybolmuştu. Geri döndüğünde öfkeyle başını sallarken, taşıyıcıların duymaması için alçak sesle konuştu: "Tahmin ettiğim gibi, efendim. Yol ortadan hafif bir kavis yaptıktan sonra genişliyor. Orada, ağaçların arasında bekliyorlar. Püsküllü başlıkları çıkarıp geniş üstlükler giymişler. Üniformaları görünmüyor. Yapmamız gereken şey..."

Cengiz'le Kenan yaylarıyla okluklarını alıp, güçlü beygir için kalın bir dal seçtikten sonra, atlarını bağladılar.

Enderun'un kılıç hocası taşıyıcıların, "Sülün avlayacaklar" diye fısıldaştıklarını duymuştu.

Az sonra iki kardeş, arka arkaya yol kenarındaki çalılıkların içinde kayboldular.

Yıldırım Ahmed, erkek sülünün üçüncü kez çağrısını duyuncaya kadar bekledi, sonra hiç acele etmeden taşıyıcıların yanına gitti. "Tahtırevanı önceden mezarlığa kadar taşıyın. Ben yolun yan tarafında bu kuşlardan birini haklamaya çalışacağım."

"Peki, efendim. Girişe kadar mı, yoksa ileriye mi?"

"Girişe kadar yeterli."

Tahtırevanı kaldıran dört adam, birbirleriyle şakalaşarak kavaklı yoldan hızla yürümeye başladılar. Oysa Yıldırım Ah-

med gibi bir yağ tulumunu taşırken, daha çok içlerinden küfür ederlerdi. Saldırganların bunu fark etmeyeceklerini umuyordu. Yayını gerip kavaklardan birinin arkasına gizlendi.

Yolun genişlediği yerde, üç atlının hızla ağaçların arkasından çıkıp tahtırevana saldırması üzerine, taşıyıcılar dörtbir yana kaçışmışlardı. Onları dikkate bile almayan atlılar, baltalarıyla perdelerin arasından tahtırevana vuruyorlardı. İçlerinden sadece biri içinde kimse olmadığını anlamıştı ama artık çok geçti. Cengiz zülüflü baltacılar bölüğünün komutanını başından vurarak öldürmüş, Kenan çavuşlardan birini tam göğsünün ortasından haklamıştı. Üçüncü atlı yayların çıkardığı ıslık sesini duyup hayvanı mahmuzladı, ama Cengiz'in arkasından gönderdiği oktan kurtulamadı. Yıldırım Ahmed'in oku adamı ıskalamış, ata isabet etmişti. At şahlanıp sürücüsünü adeta kılıç hocasının ayaklarının dibine attı. Bunun üzerine akağa önüne düşen adamın kellesini uçuruverdi bir hamleyle.

"Taşıyıcılar ne olacak?"

"Bu köpekleri yağmalayıp, akılları varsa susacaklar."

Araba beygiri sakin, iyi huyluydu. Yıldırım Ahmed'in sırtına binmesine, en ufak bir itirazda bulunmadan izin verdi.

Ertesi gün zülüflü baltacıların soyulup soğana çevrilmiş cesetleriyle ilgili haber yıldırım hızıyla Yeni Saray'da dolaşmaya başlamıştı. Yıldırım Ahmed'e, haremden bilgi aktaran birinin söylediğine göre, kızlarağası saatlerce süren öfke krizinden sonra Nurbanu'nun huzuruna çıkabilmişti.

Sultan Selim'in birinci kadınının tahminine göre, düşmanları Venedik'ten gelen altının, zülüflü baltacıların komutanının yardımıyla gizlice hareme ulaştığını öğrenmişlerdi. Üç baltacının ölümünden sonra, artık Nurbanu'ya bu yoldan hiçbir Venedik ya da Fransız altını ulaşmayacaktı. Devlet yönetiminde çok sayıda makam ve mevki sahibi, Venedik'le yapılan barış antlaşmasının bir an önce bozulmasını tercih etmekteydi, zira hem Osmanlı donanması yine güçlenmişti hem de Hıristiyanlar aralarında kavga etmeyi sürdürüyorlardı. Padişah'ın kulağına sürekli fısıldanan şey, Girit'in fethedilmesi gerektiğiydi. Nurbanu'nun Osmanlı Sarayı'ndaki düşmanlarının sayısı giderek artmıştı. Savaş taraftarları ne zaman konuyu Girit'in işgal edilmesine getirseler yorgun bir ifadeyle reddetmekle yetinen Sultan Selim, Cumhuriyet'le yeniden savaşmak yerine ticaret yürütmenin daha kârlı olduğunu söyleyen Nurbanu'ya inanıyordu. Ama ordu ve donanma hareketten yanaydı. Sonunda Venedik'le barışı destekleyen taraf, Tunus'u İspanya tahtından koparmayı önermişti. Aslında Padişah savaş istemiyordu. Çünkü savaş demek, ordu komutanları ve amirallerle sonu gelmeyen görüşmeler yapmak, nutuklar atmak veya resmi törenlere katılmak, törenler düzenlemek anlamına gelecekti ki bunların hepsi can sıkıcı işlerdi. Ancak Sultan Selim, hoşnutsuz askerlerin boş oturmasından doğabilecek tehlikeyi de biliyordu; bu nedenle planı onaylamış, Yemen fatihi Serdar Sinan Paşa'yı kaptanıderya olarak atamıştı.

Eline hâlâ çeşitli kanallardan altın ve mücevher ulaşan Nurbanu, özel ticari işlerinden elde ettiği kârı da, Venedik karşıtlarını provoke etmeden ya da haremdeki diğer kadın-

ların para hırsını büyütmeden hızla ve sessizce yeniden yatırıma dönüştürmek için özel hazinesinin en azından bir bölümünü, Galata'da faaliyet gösteren Venedikli bir cam tüccarının kasasında muhafaza etmekteydi. İki kardeş Yıldırım Ahmed'e yapılan suikastı savuşturduktan sonra, Canan'ı bir dakika bile denetimsiz bırakmamaya çalışıyorlardı. Nurbanu'nun, artık resmen haremin satın alma işlerini yürütmekle görevli hizmetkârı Canan, neredeyse her gün karşıya, Galata'ya gidiyordu. Önceleri diğer Hıristiyan ya da Yahudi tüccarların evlerini de ziyaret ederken, şimdi sadece Venedikli cam tüccarına gidip gelmekteydi. Cam tüccarının Rüstem Paşa Kervansarayı'nın yanındaki evini mütevazı olarak tanımlamak yerinde olurdu. Ama bir defasında, evin içini görmesine izin vermesi için hizmetkârlardan birine rüşvet yediren Kenan, bunun kamuflaj olduğunu anlamıştı. Cam tüccarının evi dıştan bakıldığında orta halli bir bina gibi duruyordu, ancak içerisi adeta sarayı andırmaktaydı.

1574 yılının başında, Padişah artık daha sık hastalanmaya başlamıştı. Gerçi hâlâ dostlarıyla uzun içki âlemleri düzenliyordu, ama bunların sayısının giderek azaldığı da aşikârdı. Zamanının çoğunu Saray'da geçiren Selim, artık ava da çıkmaz olmuştu. Karar alırken Nurbanu'nun ağzının içine baktığı herkesin malumuydu. Saray ahalisi Kanuni Sultan Süleyman'ın, eşi Hürrem Sultan'ın telkinlerine teslim olduğu o yılları hâlâ unutmamıştı.

"Sanki her şey tekerrür ediyor" dedi Yıldırım Ahmed yaşlı ağasına. "Nurbanu ipleri eline almış, Padişah'ı haremden yönetiyor."

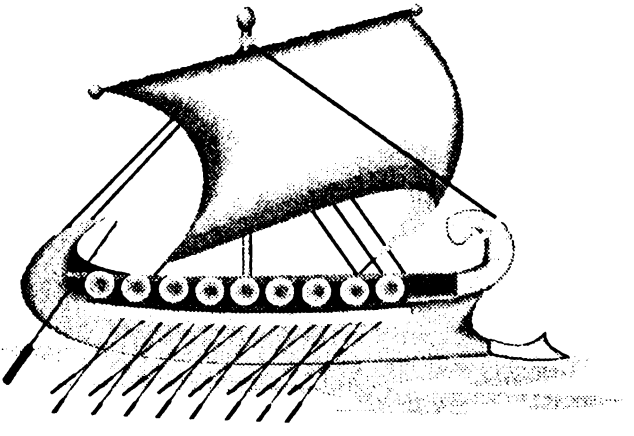
Bir hizmetkâr yanlarına gelip yerlere kadar eğilmişti.

Yaşlı yeniçeri ağası iç geçirdi. "Haydi gidelim, oğlum."

Hizmetkâr önden yürüyordu. İki akağa, Fatih Sultan Mehmed'in hükümdarlığı döneminde, Saray'ın Birinci Avlu'sunun yanına inşa edilmiş olan Çinili Köşk'teki davet salonuna girdiler. Osmanlı donanması ertesi sabah Altın Boynuz'dan hareket edecekti. Sadrazam Sokollu Paşa ve Saray ağaları, amiral ve kaptanlar şerefine ziyafet veriyorlardı. Oturma düzeni nedeniyle, ipek halılar üzerine kurulmuş alçak sofralarda, kızlarağasıyla kapı ağası karşılıklı oturuyorlardı. Salonda Cengiz de vardı. Bir yeniçeri ağasıyla Mimar Sinan'ın arasına oturmuştu. Ziyafet sırasında öksürük krizine tutulan Yıldırım Ahmed biraz rahatlamak için bahçeye çıktı.

Çok geçmeden bir kapıcı devriyesi onu iki büklüm halde tuvalet kapısının önünde buldu. Yıldırım Ahmed'in yüzü çarpılmış ve morarmıştı. Durum devriye başı Yılmaz tarafından derhal kapı ağasına bildirildi.

Sultan Selim'in Sonu

"İnsan Kaderinden Kaçamaz"

Kapı ağasının emir subayı Hümayun'un en üst katındaki odadan çıkarken içeri giren Cengiz, ölü yıkayıcılarını ayarlayarak Yıldırım Ahmed'i gömülmeden önce görmüş, sonra hızla Kenan'ın yanına gelmişti. "Boğazına kemik takıldığı için boğularak öldüğünü söylüyorlar! Gülünç. İnsan, boğazına takılan kemik yüzünden boğulmuşsa, vücudundaki bütün deliklerden kan gelir mi? Aslında Yıldırım Ahmed'in zehirlendiği çok açık."

Kenan kardeşine kahveyi bizzat kendisi koydu. "Ee, demek haklıymışım!"

"Elbette. Fakat Padişah'ın doktoru, ölüm nedenini boğulma diye açıklıyor ve ona kimse itiraz etmeyi göze alamıyorsa" dedi Cengiz acı bir ifadeyle, "o zaman Yıldırım Ahmed'in kaderini bir kemik parçası belirlemiş demektir." Kardeşinin kahve suyunu ısıttığı kömür mangalının soğumaya yüz tutmuş külünü demir çubukla deşiyordu. "Günün birinde, bizi memleketimizden koparıp alan adam için yas tutacağım hiç aklıma gezmezdi."

Kenan, Saray'ın Birinci Avlu'suna bakan pencerenin yanına gidip talim yapan kapıcılara baktı. "Şu anda ne düşündüğümü tahmin edebiliyor musun?"

Cengiz başını salladı. "Evet, kardeşim. Kara hadımlar Yıldırım Ahmed'den nefret ediyorlardı, dolayısıyla önce onu ortadan kaldırdılar. Çok dikkatli olmalıyız. Onun gibi nüfuzlu bir müttefiğin himayesi olmadan" dedi Cengiz ayağını yere vurarak, "ikimizin kellesi hızla aşağıdaki duvar bölmelerinde teşhir edilir. En geç, Sultan Selim hayata gözlerini yumduğunda akıbetimiz bu olacak. Sık olmasa da, en azından bir şeyi kafasına koyduğunda –Kıbrıs'ın fethi gibi– Nurbanu'ya direnebilen Padişah'ın aksine Şehzade Murad, annesinin kuklası. Yıldırım Ahmed anlatmıştı: Selim'in, devlet ve hükümet işlerinde deneyim kazansın diye Manisa'ya atanan en büyük oğlu, burada valilik görevini yaparken bile, annesinin öğütlerini almak için, her hafta hareme bir elçi yolluyormuş. Nurbanu işbirlikçilerini kimlerin öldürdüğünü unutmayacaktır."

Padişah nisan sonunda, yakın dostu Celal Bey'le Altın Boynuz'un Galata tarafındaki tersanelerinde incelemede bulunurken onlara Cengiz eşlik ediyordu. Bir süre sonra Yeni Saray'ın mutfak bölümünde çıkan yangının, erzak deposu, hizmetkârların barınakları ve mandıra bölümü alevlere kurban gittikten sonra kontrol altına alınabildiği haberi üzerine aceleyle Saray'a dönen Sultan Selim'in, tüten dumana bakarak hüzün dolu bir sesle şöyle dediğini duymuştu Cengiz: "Ateş, hiçbir zaman iyiye delalet sayılmaz, dostum, hele Saray'ın mutfağındaki bu yangın korkunç bir belirti. Dedemin Edirne'deki sarayının mutfağı da yanmıştı. Dedem birkaç ay sonra öldü. Yangın, yakında atalarımın yanına gideceğimin işaretidir. İnsan kaderinden kaçamaz."

Gerçekten de Padişah'ın sağlığı büyük yangından sonra sürekli kötüleşmeye başlamıştı.

Sultan Selim'in Yemini

Tunus'un Serdar Sinan Paşa ve Kılıç Ali Paşa tarafından fethedildiği haberi, ekim ortasında İstanbul'a ulaştı. Sultan Selim artık yemeden içmeden kesilmişti. Bazı günler bütün gün yatağından kalkmıyordu.

Cengiz, Padişah'ın yanına çağrıldığında ürktü. Sultan'ın bedeni hadımlarınki gibi şişti. Ancak avurtları çökmüş, göz çukurları sarımtırak bir renk almıştı. Hasta hükümdarın divanının yanında, dostlarından Halveti Tarikatı'nın şeyhi Süleyman Efendi oturmaktaydı.

"Ebussuud Efendi'nin bu sabah erken saatlerde hakkın rahmetine kavuştuğunu duymuşsundur sanırım."

"Evet, Padişah'ım, Saray'da herkes Şeyhülislam'ın yasını tutuyor."

"Ben dostlarımla içerken sen de hep orada olurdun."

"Evet Padişah'ım. O onura nail oldum çok şükür."

Padişah yatağından biraz doğruldu. Bakışları ciddiydi.

"Ebussuud Efendi sadık dostumdu benim. Ölümünün acısı ruhumu parçalıyor. Sadık dostumun anısına şarabı tamamen bırakmaya yemin ettim. Tebaamın da beni izlemesini istiyorum."

"Emredersiniz Padişah'ım. İsteğiniz kulunuz için emirdir."

"Okçubaşı, eskiden Kıbrıs şarabının su gibi akmasını sağlıyordun, şimdi yok edilmesini sağla. Hemen bugün Saray'ın mahzenini boşalt, şarapları son damlasına kadar Saray'dan çıkar!"

"Peki, efendim."

"Saray için şarap temin eden kaptan Marmara Denizi'ne açılıp, içi şarap dolu fıçı ve testileri boşaltsın. Yanına yeniçeri ya da kapıcılardan istediğin kadar adam al ki, emrimin uygulandığından emin olayım."

"Emredersiniz, Padişah'ım!" Cengiz yerlere kadar eğildi.

"Güvenilir kaç adamın var?"

Kenan iki genç kapı nöbetçisini gösterdi. Bunlar Canan'ı izleyen adamlardı.

"Sadece Hanefi ve Cafer mi?"

"Evet."

"O zaman Kaptan Sokrates birkaç hamal daha bulmak zorunda."

Kapıcılar, tayfaların yardımıyla testileri, fıçıları ve şarap kaplarını Deniz Kırlangıcı'na taşıdılar. Kaptan, Cengiz ve Kenan, yükün güverteye usulüne uygun yerleştirilmesine nezaret ettikten sonra gemiye bindiler. Yelkenli Saraybur-nu'nu dolanıp Prens Adaları'na yönelmişti.

Rüzgâr elverişliydi, Yunanlıların "Proti", yani "Birinci" dedikleri, en kuzeydeki adaya çabuk ulaştılar. Deniz Kırlangıcı, oldukça çıplak ve çorak görünen dağlık adanın İstanbul'a bakan tarafındaki küçük kumsal koylarından birine demir atmıştı. Bir tepenin üzerinde manastırla Yunan köyü vardı. Geminin koya doğru geldiği fark edilmişti herhalde, çünkü sahilden hemen kürekli sandal indirilmişti suya.

İki saat süren zorlu çalışmanın ardından yükünü boşaltan yelkenli İstanbul'a geri dönmek için yola çıktı. İki kapıcı birer altın almışlardı. Gemicilerle tayfalar zaten kaptanın akrabaları olduğu için susmayı yeğlerlerdi.

İki kardeş Bâb-ı Hümayun girişinde ayrıldılar. Subay koğuşuna giren Kenan'a, Çavuş Yılmaz çok değerli, ince işlenmiş, iki başlı iki kırık ok uzattı.

"Bunu bir karaağanın eşlik ettiği harem cariyelerinden biri bıraktı az önce. Sizin ve kardeşiniz içinmiş."

"Bu da ne demek?" diye homurdandı Kenan.

Çavuş omuzlarını silkti. "Sanki tehditmiş gibi düşünüyor insan." Çavuş Yılmaz esnedi. "Bana ihtiyacınız var mı, efendim?"

"Hayır, gidebilirsin. Ama kardeşimi alması için birini gönder. Okların ne anlama geldiğini belki o biliyordur."

Cengiz oklara baktı. Bunlar Hüseyin'in oklarıydı. Biri onları Kütahya'daki malzeme deposundan İstanbul'a getirmişti. Verdiği mesaj çok açıktı. Nurbanu ve kızlarağası uygun bir anda tasfiye edileceklerini yanlış anlamaya fırsat vermeyecek şekilde iletmiş oluyorlardı.

"Peki şimdi ne olacak?" Kenan okları kahve suyu için yanan odun ateşine attı. "Öldürülene kadar bekleyecek miyiz?"

Başını sallayan Cengiz, "Tabii ki hayır" dedi. "Ama şimdi sakin olmalı, nasıl kaçacağımızı iyi planlamalıyız. Yarın Kaptan Sokrates'i tekrar göreceğim. Eğer İstanbul'u terk edeceksek, geriye parasız pulsuz dönmeyeceğiz kardeşim! Padişah'ın teveccühüne sahip olduğum sürece, bize karşı açıkça hareket etmeyeceklerdir."

"Sonumun Yıldırım Ahmed gibi olması fikri hoşuma gitmiyor."

"Eğer ille de öleceksek, öyle ölmeyeceğiz. Artık yemeklerimizi mutfaktan yemeyelim, böylece zehirlenmeye karşı bir ölçüde önlem almış oluruz."

Cengiz, Sultan Selim'i tekrar gördüğünde, artık ölümün gölgesinin yüzüne vurduğunu fark etti. Doktoru Garsüddin-

zade başta olmak üzere tüm Saray doktorları, mahrumiyetten dolayı bedeninin çok fazla sarsılmaması için günde en azından birkaç yudum şarap içmesini öğütledikleri halde, kendisine koyduğu alkol yasağını sürdürüyordu. Yeminini bozmamış, sık sık şiddetli baş dönmesi çekmesine ve çoğu kez düşmesine rağmen, doktorların öğüdüne uymayı kesinlikle reddetmişti. Artık Enderun'daki özel dairesini pek terk etmiyor, hareme de girip çıkmıyordu.

Kasım ayında kısa bir süre iyileşir gibi olmuş, hemen dostlarını kabul edip onlarla birlikte Edirne'deki Selimiye Camii'nin açılışını kutlamıştı. Sultan Selim'in sağlık durumu, İmparatorluğun eski başkenti Edirne'ye gitmeye uygun olmadığı için, Mimar Sinan, etkileyici ibadethanenin ustaca boyanmış çizimlerini hazırlatıp Padişah'a göndermişti.

1 Aralık 1574'te, Tunus fatihleri Serdar Sinan Paşa ile Kılıç Ali Paşa'nın onurlandırıldıkları bir törene katılan Padişah, onları armağanlara boğup, ikisine de kendi elleriyle ağır altın brokardan görkemli kaftanlar giydirdi.

Bazı haremağaları şenliklere ve şölen yemeğine katılmışlardı. Gerçi Padişah'ın sofrasında birini zehirlemeye kimse cesaret edemezdi, ama Cengiz kendisini iyi hissetmediğini söyleyip ağzına hiçbir şey koymadı.

Aralık alışılmadık biçimde yumuşak geçiyordu. Zafer şenliğinden birkaç gün sonra, Altın Boynuz'da kayık gezintisi yapmak isteyen Padişah, kayığını tersanelerin oraya çektirdi. Yanında sadece Cengiz ve hizmetkârları vardı. Tersane alanında aniden bir türlü bitmek bilmeyen bir ağlama krizine tutularak herkesi telaşlandırmış, ancak geri dönüş yolunda sakinleşebilmişti. Bu arada güneş batmış, rüzgâr hissedilir biçimde güçlü esmeye başlamıştı. Üşütmüş, hatta nöbet geçiriyormuş gibi titreyen Padişah, Saray'a gelince, ter atmak için derhal Enderun'un doğu tarafındaki hamama gitti.

Bir süre sonra Babü's-Saadet'te akağalardan biriyle sohbet etmekte olan Cengiz, Padişah'ın hizmetkârlarından birinin onlara doğru koştuğunu gördü.

"Padişah efendimiz, fayans zeminde kayıp çok kötü düştü! Çabuk, doktor çağırın!"

Akağalar Sultan'ı haremin yanındaki özel dairesine taşırlarken bilinci yerinde değildi, alnında yara olduğu görülüyordu. Garsüddinzade kanamayı durdurmak için ipek bir bezi yaranın üzerine bastırmıştı.

Cengiz, hamamda havluculuk yapan Enderun öğrencisini durdurdu.

"Padişah'ımız artık çok güç nefes alıp veriyor. Daha fazlasını ben de bilmiyorum, efendim."

Az sonra yanında muhafızı olduğu halde Enderun Avlusu'na gelen Sokollu Mehmed Paşa, akağalardan birinin eşliğinde Sultan'ın özel dairesine gitmiş ama muhafızın içeriye girmesine izin verilmemişti. Cengiz adamı tanıyordu.

"Sultan'ın öldüğü doğru mu, efendim?"

"Hayır. Sadece bilinci yerinde değil, ama hâlâ yaşıyor."

Sadrazam, yaklaşık yarım saat sonra yanında doktor Garsüddinzade ve yaşlı Orhan'la birlikte avluya geri dönmüş, yaşlı kapı ağası, Cengiz'i yanına çağırmıştı.

"Buyurun, efendim?"

"Derhal kardeşinin yanına git. Kapıcılar ikinci bir emre kadar Selam'dan kimseyi bırakmasınlar. Nedenini soranlara, Divan toplantısı yapıldığını ve Padişah'ın görüşmeler esnasında rahatsız edilmek istemediğini söyleyin."

"Peki, efendim!"

Kenan kapıcı bölüğünden yirmi askere, İkinci Avlu'ya açılan Orta Kapı önünde yarımay şeklinde dizilmelerini emrettikten sonra, kardeşiyle birlikte Bâb-ı Hümayun'a geri döndü.

Ertesi gün, akağalarla konuşup bilgi topladı. Öğrendiğine göre Sultan birkaç dakikalığına kendine gelmiş, ama sonra tekrar bilincini yitirmişti.

"Yani durumu kötü" dedi Kenan. "Kaptan Sokrates Deniz Kırlangıcı'yla karşıda Galata'da bekliyor. İstersek yarın çok uzaklarda olabiliriz. Kenarda biraz altınım var."

"Benim de."

"O halde ne bekliyoruz?"

Cengiz düşünceli bir ifadeyle, "Hiçbir şeyi aceleye getirmemeliyiz" dedi. "Padişah yaşadığı sürece sükûnetimizi yitirmemeli, kemerimizdeki altın keselerinden daha fazlasını almak için çaba sarf etmeliyiz."

"Bu, kellerimizin uçurulmasına mal olmadığı sürece her şeye hazırım kardeşim, biliyorsun!"

"Şarapların imhasında yardımcı olan o iki kapıcı askere ne kadar güvenebilirsin?"

"Yeterince altın verirsem, benim için her şeyi yaparlar."

"Altın sıkıntımız olmayacak. Bir fikrim var ama Kaptan Sokrates bizimle birlikte olmalı, yoksa plan işlemez. Çünkü, yelkenliyle birlikte kışın denizde yolculuk yapmaya alışkın bir kaptana da ihtiyacımız var. Planım şu..."

Kapıcıların bölükbaşıyla Sultan'ın okçubaşısı gece geç saatlere kadar, Bâb-ı Hümayun'da kafaya kafaya verip konuştular.

Padişah İçin Buz

10 Aralık'tan itibaren akağalarla karaağalar, Selim'in özel dairesine artık sadece doktorların, bir de vezirlerin girmesine izin veriyorlardı. Sultan 15 Aralık 1574'te bir çarşamba günü öldü. İki kardeş Padişah'ın öldüğünü bir gün sonra öğ-

rendiler. Padişah'ın naaşını mutfak kilerinin altındaki buzhaneye taşıtan Nurbanu, bir zamanlar babası gibi, yeniçeriler ve sipahiler arasında hiç sevilmeyen oğlu Şehzade Murad Manisa'dan Yeni Saray'a gelinceye kadar, Sultan Selim'in öldüğünün gizlenmesini istemişti.

Cengiz Has Ahırdan getirttiği atın dizgininden tutmuş Bâb-ı Hümayun'a götürüyordu.

Kendisini beklemekte olan Kenan, "Ulaklar az önce Manisa'ya yola çıktılar" dedi.

"Şehzade Murad'ın İstanbul'a gelmesi beş, altı gün sürer" diye yanıtladı kardeşini Cengiz.

"Öyleyse kardeşim, emri veriyorum artık!"

"İyi! Ben kaptana haber ileteceğim." Cengiz atının üzerine atladı.

Kapıcılar bölüğünün komutanı, üst kattaki nöbet kulübesine girdi. "Yılmaz Çavuş!"

"Emredin, efendim?"

"Az önce ikinci vezirden emir geldi, Galata'da birinin tutuklanması ve evinin aranması gerekiyor. Kapıcılardan dört kişi alıp oraya gidiyorum. Herifi sana yolladığımda, ben geri dönünceye kadar onu bizim hücrede tut."

"Baş üstüne, efendim."

Saray'ın büyük kürekli sandalını, Rüstem Paşa Kervansarayı'nın önündeki iskelede irice bir kayığın yanına bağlamışlardı. Kenan'la dört asker, Venedikli cam tüccarının kervansarayın yanındaki evine doğru yürüdülür.

"İkinci vezir adına, hemen kapıyı açın yoksa kıracağız!"

Kenan'ın bir zamanlar evin içini görmek için rüşvet verdiği hizmetkâr açtı kapıyı; korkudan titriyordu.

Kenan adamı elindeki kılıcın sapıyla yere itti. "Ağzını tıkayıp, bağlayın şunu!" Bu emri Hanefi ve Cafer adlı iki aske-

rine vermişti. Kendisi yanında diğer ikisiyle yoluna devam etti. Geniş bir koridor oturma salonuna açılıyordu.

Elinde hançerle kapı aralağında beliren evin sahibi, "Lanet olsun, bu da ne!" diye bağırıyordu.

Kenan fırlayıp, kılıcını adamın boğazına dayadı. "At hançeri!"

Cam tüccarının bu emri yerine getirmeye fırsatı olmadı, zira askerlerden biri, bir topuz darbesiyle adamın elindeki silahı düşürmüştü. Bu arada diğeri yan taraftan dizkapağına kargı sapıyla vurup Venedikliyi dizüstü çökertti.

"Ağzını tıkayıp, onu da bağlayın!" diye emretti Kenan sertçe. "Sonra hemen oraya götürün." Askerler cam tüccarının ellerini arkadan bağlayıp, ağzını da kalın bezle kapadılar. Kenan, adamın üstünü arıyordu alelacele. Gömleğinin altındaki kolyenin ucunda gümüş bir anahtar bulmuş, koparıp almıştı.

"Hizmetkâr ne olacak, efendim?"

"O bizimle gelecek."

Cam tüccarının evinden iskele görünüyordu. Kapıcılar bölüğünden iki askerle derdest ettikleri adamı götüren Saray kayığı hareket edinceye kadar bekleyen Kenan, sonra Hanefi'yle Cafer'e emir verdi: "Biriniz kapı önünde bekleyin, biriniz de kardeşimle tayfaları getirsin."

Kenan kapıyı arkasından kapattı, bağlı hizmetkârı cam tüccarının oturma odasına sürükleyip ağız bağını çözdü. "Efendin hazinesini nereye sakladı?" diye bağırdı. "Ya konuşursun ya da..." Elini kılıcının sapına götürmüştü.

Adam titriyordu. "Bildiğim tek şey, yatağının arkasındaki küçük odayı her zaman gümüş bir anahtarla kilitlediği."

"Bu mu?" Kenan anahtarı gösterdi. "Efendin bunu üstünde taşıyordu."

Hizmetkâr başını salladı. "Sanıyorum, evet."

"Yatak odası nerede?"

Hizmetkâr başıyla sağ tarafı gösterdi. Kapıcılar bölüğünün komutanı adamı yeniden bağlamıştı.

Kaptan Sokrates'in tayfaları, Hanefi ve Cafer'le birlikte odayı boşaltıp, Nurbanu'nun altın ve gümüşleriyle dolu kasaları Deniz Kırlangıcı'na taşırken, iki kardeş, meraklıların Venediklinin evinin önünde toplanmasını engelliyordu.

Zaten öfkeli bir kapıcı komutanıyla Padişah'ın okçubaşısı tarafından yoluna devam etmesi söylenen hangi meraklı bu emre karşı gelebilirdi?

Son kasa da Deniz Kırlangıcı'na yüklendikten sonra, iki kardeş hizmetkârın bağlarını çözdüler.

"Benim kim olduğu mu biliyor musun?"

"Evet, efendim."

"Senin efendin bir sürü sahtekârlık yaptığı için servetine el koyuyoruz."

Hizmetkâr Kenan'ın dizlerine kapanmıştı. "Efendim, ben suçsuzum. Ben hiçbir şey bilmiyordum."

"Bir zamanlar, Venedikli yokken evi görmeme yardımcı olduğun için sana inanıyorum. Eşyalarını topla ve fikrimi değiştirmeden kaybol."

Hizmetkâr yerlere kadar eğilip aceleyle uzaklaştı.

Kaptan Sokrates'in kayığı Sarayburnu'nu dolanmış, Boğaz'ı geçip Marmara Denizi'ne doğru yol almaya başlamıştı. Aylardan aralık olmasına rağmen hava güneşliydi.

"Sence yokluğumuzu ne zaman fark ederler?" Cengiz geriye, Saray'ın ve mızrak biçimindeki minareleriyle bembeyaz parlayan sayısız cami kubbesinin siluetine bakıyordu.

Kenan sırıttı. "Herhalde, akşama doğru hâlâ Saray'a dönmediğimizi anlayınca..."

"Sokrates, bizi aramaya başladıklarında çoktan Ege'de olacağımızdan emin."

"Ben de öyle düşünüyorum, kardeşim. Yeni Saray'da paşalarla, ağaların şu an bambaşka dertleri var."

Deniz Kırlangıcı, Kınalı, Burgaz, Heybeli'yi geçip Prens Adaları'nın en büyüğü olan Yunanlıların "Prinkipo" dedikleri Büyük Ada'ya yöneldi.

"Buradan birilerini almamız gerekiyor, Bölükbaşı. Onlar da bizimle gelecekler." Kaptan yelkenliye binecekler hakkında daha fazla bilgi vermemişti.

Kenan orta lombardan Cengiz'in yanına indi. İki kardeş artık tayfa gibi giyinmişlerdi. Hanefi'yle Cafer'in de üzerlerinde üniformaları yoktu. Hâlâ Nurbanu'nun altınlarını saymakla meşguldüler.

"Bu hazineyle kolayca üç, dört çiftlik alınır, üste de para kalır" dedi Cengiz.

Kenan, küçük gümüş sikkelerle dolu küplerden birine daldırmıştı elini. Sikkeler parmaklarının arasından kum gibi kayıyordu. "Kaptan Sokrates, İmparatorluğun uzak sahillerinde, korsanlık yapmak için topla donatılmış bir yelkenli hayal ediyor sanırım."

"O da düşünülebilir." Cengiz gülerek küplerin sonuncusunu kaldırıp devirdi.

Bu arada kaptanın sesini duydular: "Hey, aşağıdakiler. Hepiniz güverteye çıksanız iyi olur."

Kürekli bir kayık Deniz Kırlangıcı'na yaklaşmaktaydı.

Niko'yu, kardeşi Teo'yu ve biri daha yaşlıca, diğeri genç, peçesiz iki kadını tanıyan Cengiz, "Bu gerçek olamaz" diye mırıldandı hayretle. Genç kadın, meyhanenin avlusunda gördüğü kadındı.

Kenan, ağzı kulaklarında gülüyordu: "Memnun musun, kardeşim?"

Kardeşine şaşkınlık içinde baktı Cengiz. "Sen her şeyi biliyor muydun? Onun gemiye bineceğini?.."

"Elbette. Bazı günler ondan başka hiçbir şeyden söz etmez olmuştun." Kenan, kolunu kardeşinin omzuna attı.

